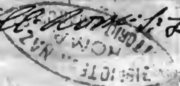

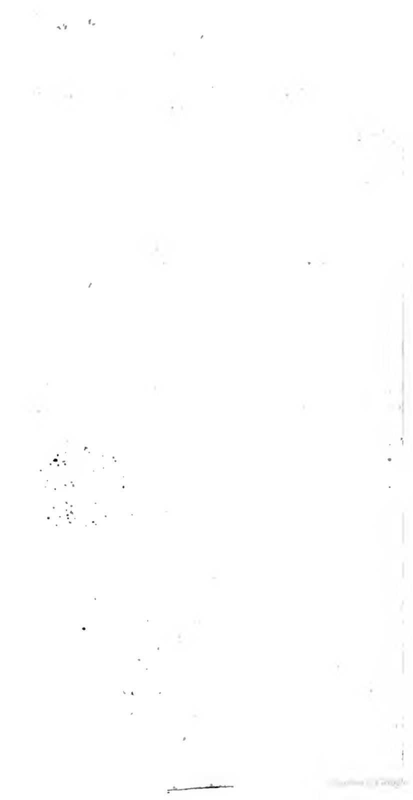
Giannettasio

N. PARTHENII G, S.I. HALIEUTICA

No dedignatur Apollo
Et versare hamos, & arundine fallere pisces

Neapoli apud Iacobum Raillard. 16·3. H. V.

In Galli cujusdam Poetæ dictum,

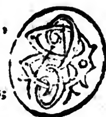
Latinas Musas in Italia natas, in Gallia nunc vivere.

AD NICOLAUM PARTHENIUM GIANNETTASIUM.

Benedictus Alethinus.

ELEGIA.

Scilicet hos etiam irrumpat gens extera fines?
  Hâc etiam imperium Gallia parte voret?
Pieridum illa etiam fasces sibi poscit; & unam
  Heredem veteris se jubet esse Lati.
Quæque olim Ausonio biberant de fonte sorores,
  Nunc sitiant solas, quas Arar urget, aquas.
Atque hic victrices lauris innectere palmas;
  Atque hic Borboniis texere serta comis.
Hoc Itali ferimus? primi quæ insignia regni,
  Anne animos eadem sors inimica tulit?
Serviat ut noster, venalesque exerat iras,
  Et famulas Mavors aptet ad arma manus;
Stat tamen ingenio, & victoribus imperat ipsis;
  Et studium Italiæ, famaque prisca manet.
Synceri haud frustrà servas, Sebethe, sepulcrum;
  Altaque vicini busta Maronis habes.
Spirat adhuc vivax illis ex ossibus ignis,
  Et superest cineri, qui fuit ante, calor.
Pausylipi ex illo nunquam est sine carmine collis;
  Et locus est Musis, & tibi, Phœbe, Sacer.
Ripa etiàm, & doctis scit ludere cantibus aer;
  Et scopuli argutùm, saltus, & unda sonant.
Quid referam Aonias illo de semine fruges?
  Cadmei nec tot bella tulere satus.

Non ego, quem vatem Veneris male sensit adulter,
Ausum Virgineas prostituisse Deas,
Hic memorem; quamquam & culto comes ire Tibullo,
Parque potest numeris, Naso poeta, tuis.
Gemmifero quis enim decurrit plenius alveo?
Aurea materies (cętera dives) abest.
Te magis, indignate decus, Torquate, secundum,
Qui pia Męonia concinis arma tubâ.
Tu Latias audes, Grajasque lacessere Musas,
Et scis Hetrusco grandius ore loqui.
Hanc tibi Sebethus tulerat, non Sequana laurum:
Invidet hanc nostris Mincius ipse vadis.
Atque, datum cui tantum, inquit, genuisse poetam,
Non minor es fama, sis licet amne minor.
Nec mihi Apollineas nunc sit comprendere frontes.
Irritus à Phœbo quis notet astra labor?
Quamquam ò qui Latii linguam revocastis, & artes,
Immeritos surda non ego voce premam.
Tibris Aventinas donec præterfluet arces,
Relligio Romam, cætera Roma reget,
Bencius extento vates memorabitur ævo;
Quemque magis clarant funera, Crispe, tua,
Et queiscumque dedit victurum carmine nomen
Sarbivius, Latiæ fama secunda Lyræ.
Ecce, Venusinas agitat qui pollice chordas,
Masculus, & dio siccus ab imbre madet.
Non ità Dirceum multus levat Eurus olorem,
Liquit ubi segnem, turbine vectus, humum.
Arma olli poterant & respondere canenti,
Sed minor ad magnos maluit ire Deos.
Quem fesso obijcitis, Musæ? Constantius ille est,
Et Pindi, & Lubræ gloria prima suæ.
Præscia cui laurus, inter cunabula, Mater
Imposuit. Phœbo concita Mater erat.
Nunc Mantoa premit spatio vestigia parvo,
Tendentemque ultrà, mors inopina vetat.
Parceret ò utinam melioribus Atropos annis!
Non scelus in Musas invida majus habet.
Tuque ades ante alios, per quem revirescere laurus
Itala, & immensùm crescere cœpit honos,
Par-

Parthenie, ò pelago, nautisque novum addite sidus,
Aurea quem vellent secla fuisse suum.
Hæc tibi, mœrentem probro (nec somnia vates
Fingimus) Italiam verba dedisse reor.
Non ego, quod raptis subii juga fascibus, & qui
Paruerat, dominum ferre coacta, queror.
Hæc mihi Piscator dispendia pensat inermi,
Qua domuit, sceptris imperat ille manu.
Tergeminoque Pater servat Palatia regno:
Et qua servieras, nunc, Tibri, parte praes.
Quid repetam fasces, perituraque dona, curules?
Has etiam amissas Austria reddit opes.
Austria, Romuleis deducta è fontibus, orbem
Torquet, & Ausonidùm sceptra petire vetat.
Fœdere quæ raptas læso nunc concutit arces,
Et sibi jam vindex, & mihi bella gerit.
Quoq; modò indomitam perfregerat omine Thracem,
En iterum in Celtas fulminat ense truces.
Altera te nostrum poscit vindicta poetam;
Mitia te, non & bella minora manent.
Aspice, Pegaseis Rapinus ut æthera pennis
Corripit! ut Frizon multus in ora venit!
Commirius varia, vena Sautelius una,
Hìc fluit Aoniis purus, & ille modis.
Altior ut tragicum tractarit Syrma Ruæus,
Non minor heroo pectine bella sonat.
Pone Machaonia Phœbo dilectus ab arte
Das Cynico carmen, docte Petite, toro.
Hoc animos fastu tollit; seque ire superbit,
Vatibus his, Italas Gallica Musa super.
Castalium anne illos doleam deplesse fluentum?
Hæc erat & puero cognita ripa tibi.
Crescebas, votum, & patriæ spes inclyta laudis;
Et Thetis ingenio plauserat Inda tuo:
Dum tenero ingentem tractas * Saberida plectro;

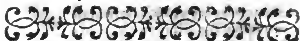
a 2 Va-

* Ingens opus de D. Xaverio, quod juvenili calore aggressus est, cum primum teneris adhuc labris Musas attingeret. illud verò ne absolveret, imbecillæ admodum vires, & argumentum minimè visum par Heroico carmini, effecerunt.

Vagitusque tuos Ilias ipsa timet.
Nunc licet aufteris te Porticus impigra curis
Addat, & inceptum vertere cogat iter;
Sume animos, nautisque ducem poscentibus, aude,
Dum vacat, Ascreis Nautica ferre modis.
Non, si alius vario implicuit sibi tempora flore,
Rostratis niteant vilia serta comis.
Primus inaccessi fluctus tranare profundi
Dicèris pavidas edocuisse Deas.
Te mare, te posita venerentur Iapiges irà;
Teque Helicen spectent nauta, ratisque novam.
Qui superat cantu cycnos, se judice, Gallus,
Ipse sibi præ te garrulus anser erit.
Italia id posco. moveat patriæque, tuusque,
Sed mage te patriæ, quem rapit hostis, honor.
Dixerat. extemplò sylvas innare revulsas,
Ventorumque doces, Oceanique vias.
Quodque facis carmen, pelago Nereides imo
(Sic tumida actutum concidit unda) canunt.
Nec natum meliora parens sperare jubebat
Orphea Thymbrides, Calliopea Linum.
Gallia, quid palles, Musisque irasceris ipsis,
Adverso & damnas edita vota Deo?
Magna doles: maiora time. manet altera clades.
Ille iterum campos per salis ire parat.
Et pecus æquoreum, calamosque, & lina recenset,
Et quo quæque cadat squamea præda dolo.
Forsitan & veniet Leopoldi ad prælia vates,
Et referet Lotharà fixa trophæa manu:
Ostiaque Othomanum spectantem Caspia; & Istrum,
Qui Getico Euxinas sanguine turbat aquas.
Tuque triumphali venies pars ultima plectro;
Dumque leges, mœrens clade fruere tua.
O qui Pæoniis pariter potes artibus (illis
Nunc opus) hoc vatem numine, Phœbe, leva,
Ingenio accedant si totæ in carmina vires,
Non eget extinctis Itala laurus avis.

N.

NICOLAO PARTHENIO GIANNETTASIO

Neapolitano.

Verona transeunti

Palaestra Rhetorum Veronentium

a

PRÆSIDE IOSEPHO: M. GABELLOTTO.

C A R M E N.

Svrge Athesis glauca velatus arundine, & undâ
Liberiore fluas,plausus imitante procella;
Neptuni te invisit amor,quem Numina ponti,
Et Numen sensere novum, Numenque verentur.
Quid segni te fonte velis? Hinc murmure rauco
Surgendum, læto nunc fluctu impellere ripas,
Testarique juvat fremitu tua gaudia. gaudii
Argumentum ingens, qui raptus Apolline Vates,
Occiduis potis est tua nomina pandere, & Indis.
Plurimus ardenti proh quàm Deus insidet ore!
Scilicèt ille supèr pluvias, nimbosque sonantes
Legibus Æolios certis compescuit iras,
Præcipitesque dedit consistere in æthere ventos;
Tùm trepidi posuere Noti, posuere procellæ,
Imperioque suo,timuit miratus ab antro
Æolus,& tanto pensavit rege timores.
Vos testes Nautæ quàm debeat Amphitrite
Huic cytharæ tanto resonante in littore plectro;
Sponte sua validis radicibus eruta pinus
Aereos liquit sylva comitante penates:
Iàmque ratis,tumidos didicit contemnere fluctus.
Insidiante polo quid sydera formidaret,

Et conjuratos fundentes Plejadas imbres?
Hic varios motus, præsaga mente futuri,
Consulta prædixit acu, quam Mirus Olympo
Conjunxit Magnes, hinc vasta per æquora cursus
Impulit, & tuta secuit vada salsa carina.
Delphines quotiès choreis lustrare canentem
Visi, & Arionios quotiès celebrare triumphos:
Syren, dulce malum, siluit; Tu cantibus, inquit,
Succedas precor ò nostris innoxia Syren.
Ergò age te quoniàm tantus non despicit hospes
O' Athesis, testare Deum famulantibus undis,
Benacumque patrem subitæ ad solemnia pompæ
Invites, pelagumque petas hoc lætus honore.

Iterum imprimatur.

JO: ANDREAS SILIQUINUS VIC. GEN.

Hoc Duce perpetuis sulcabimus equora velis
Felici intendent semper quae flamine Cori.
F.D.L.

ILLUSTRISSIMO
ET EXCELLENTISS. DOM.

D. CAROLO
DE CARDENAS

FAMILIÆ PRINCIPI,
SACRI ROMANI IMPERII
PRINCIPI MERITISSIMO

Primo Laini, & Regni Neapol. Marchioni, Comiti Acerrarum, Comiti Palatino, Alcaydo perpetuo urbis Plutiæ in Regno Siciliæ, Militum gravis armaturæ Præfecto, &c.

NIC. PARTHENIUS GIANNETTASIUS
SOC. JESU.

N, PRINCEPS EXCELLENTISSIME, alterum laboris nostri fructũ, Halieuticorum nimirum opus: quod quidem cui nam potissimùm nuncupem, quàm tibi uni, cum tuum sane jure sit; tuum inquam; nam illud, te primùm suadente, aggressus sum; te

sæ-

sæpius admonente; continuavi, te adjuvante, perfeci, te demum probante, in lucem effero, tuo unius contentus judicio.

Cum enim in villam tuam ad Leucopetram, te salutatum, venissem, & ad familiare colloquium sederemus, postquàm multa de Poesi eruditissimè disservisses, Poetasque non paucos nostri temporis recensuisses, & quid in illis dignum laude foret, quid genio condonandum, quid temporum corruptelæ, quid denique vituperandum, ingeniosa animadversione percurrisses, ad Piscatoria, & Nautica nostra sermonem non invitus produxisti. Quæ cum pro tua benevolentia, quam erga me multis argumentis sæpius ostendisti, plurimum laudasses: optimum tibi futurum, ajebas, si de Piscatione etiam agerem. Nàm cum ea, quæ circa maris contemplationem ad Poetas spectare videantur, tria potissimum sint, Piscatoriæ nimirùm Eclogæ, ipsa Piscatio, atque Ars Navigandi: ex his verò cum primã, & ultimãm partem complexus essem, jure censebas mediam non relinquendam; sic enim integrum, absolutumque opus, quod cæteroquin mancum, ac mutilum fuisset, posteritati relinqueretur. Ego etsi ab Ovidio ex nostris id primùm tentatum, mox è Græcis ab Oppiano præstitum viderem; tamen, quia illius non nisi exiguum fragmentum extet, ab hoc verò multa relicta, multa nostra ætate adinventa; & quia plu-

ri-

rimum apud me judicium tuum, atque au-thoritas valeret, Bellica, quæ jam meditabar, præsentique tempori, quo tota penè Europa sociatis hinc, inde populis, bellorum facibus exardescit, congrua magis videbantur, seposui, opportuno tempore resumenda, & Piscationem aggressus sum, tibi inter tot seculi calamitates non nihil ex hac parte solatii præbiturus. Quid enim honestius viro nobili, quid jucūdius, quàm inter inambitiosos litorum secessus, atque amœnissimos scopulorum tractus innocentissimæ piscium prædationi incumbere: ac simul vitæ tranquillitati tantisper consulere? Quod Regium profectò est, cum id Reges, atque Imperatores consuevisse memoriæ proditum acceperimus. Et sane quanta voluptate, & quàm sincera perfundimur, cum in hamum, aut Mullum, aut Synodontem incidisse sentimus? Quanta, cum in litus expositum suavissimo odore redolere, vivis nitere coloribus, identidem saltare, resilire, palpitare videmus? nescio, quid majus ad oblectamentum, ad delicias, ad animi levamen possit contingere.

Verùm institutum opus adortus, ipso in vestibulo adeo me consueta lues oppressit, ut repente pedem referre, ac Musis valedicere coactus sim: quibus nihil capitalius, quàm literatorum hominum, qua cum conflictantur, ætatis nostræ acerba nimium tabes, & penitus intoleranda. Et quoniam

ex-

experimento doctus eram nonnisi crebris itineribus (quod & Tullius adverterat) frãgi morbum, superarique posse (quia nimirum laborioso huiusmodi otio animi vires reficiuntur) ad Appulum iter me accinxi, ut athletico more hostem cursu prævertérem, ac superarem, sin minus, longiores certè inducias paciscerer. Quod quidem eo etiam consilio suscepi, ut multa de Piscatione, ac natura piscium, & concharum Tarenti, celeberrimo nimirum in hujus artis emporio, addiscerem. Ex qua peregrinatione cum sospes Neapolim rediissem, viribusque ex parte instauratis, intermisso jam operi manus admovi: & quà prospera, quà adversa usus valetudine, Halieutica, quæ infra annum absolvissem, triennio tandem perfeci. tot interim curis, studiisq; in diversa distractus. Hæc verò minimè insolens videri debet ostentatio; cum id natura sortitus sim, ut subito calore, abortivo veluti partu, excidant tenuissimi ingenii mei fętus; frustra suis absolutam numeris formam, ac decentiorem cultum longiori tempore expectaturi.

Hæc autem, quæcumque sint, quoniam TU, PRINCEPS ERUDITISSIME, probas in lucem tuis sub Auspiciis effero, haud dubius, quin eruditis probanda sint, quæ tu, vir ingeniosissime, probaveris. Verùm quidquid de reliquis futurum sit (scio enim fastidiosissimum seculum esse, nec omnibus

sim-

ſimplicem elegantiam, nullis fucatam co-loribus, nullis comptam laciniis, nullo calamiſtrato ad pompam luxu undantem nullo denique externo, ac peregrino cultu pro ſeculi, ſeu genio, ſeu vitio, excultam, quam tamen antiqui in hoc genere maxime poſtulabant, omnino probari) Attamen abundè mihi eſt judicium tuum, cui ſi ſatisfecero, ampliſſimum laboris mei fructum retuliſſe putavero, tot enim, PRINCEPS MERITISSIME, devinctus tibi ſum beneficiis, iiſque maximis, ut tuæ mihi obſequendum voluntati, tuoque parendum judicio in omnibus planè ſit, quod cum præſtitero, ne minimam quidem officii partem explevisſe putavero: Summis etenim Principum beneficiis paribus reſpondere vicibus privatos homines non difficile modo, ſed difficillimum prorſus eſt. Plus enim illi habent, quod donent, quam hi, ut rependãt.

At verò neque parum ſanè eſt à Te uno opus noſtrum probari; ſiquidem plus ad commendationem Principis Viri facit Authoritas, quam popularis aura, & ſi totis in laudem viribus incumbat. Sed ſi magnum à Principe laudari: maximum profectò à Principe erudito, cujus acre ingenium, ſapientiſſimum ſit judicium; hiſce enim dotibus Principum virorum in vulgus creſcit authoritas, ut quæ ipſi decreverint, oraculi loco habeantur. Sic ex una tantum ſapientiſſimi Regis Noſtri Roberti commenda-

tio-

tione majorem laudum segetem demessuit Hetruscus Vates, quàm ex totius Italiæ plausu, cujus universæ in acclamationem voces pleno omnium ore effundebantur: nec laurea donare dubitarunt, quem sapientissimus Rex dignum censuisset. Quia nimirum Principes, sapientesque Viri, cùm propinquiores sint Diis immortalibus, quam cæterum hominum vulgus, ab his profectæ laudes non minus, quàm si à Diis essent, existimandæ sunt. Quapropter si Tu, Vir spectatissime, maximum ætatis nostræ ornamentum, Musarum delicium, ac veteris elegantiæ cultor egregius, atque patronus idem acerrimus, opus hoc nostrũ probaveris, satis illi laudis erit, ac commendationis. Tandem Principi Viro placuisse laudis abundè, abundè pretii, præmiique est. Quæ cum ita sint, unum superest, ut quod tuum tot titulis est, benignus accipias, tuoque protegas Patrocinio. Vale Kal. Octobris MDCLXXXIX.

HALIEUTICORUM

LIBER I.

QVI cursent vada squamiferi, quæ læta frequẽtẽt
Pascua, qui mores gentis, quæ prælia, & ignes:
Necnõ & variæ quot sint piscãtibus artes,
Sive hamos versent, seù retia: sive tridente
Monstra petant; vel fixa cavis conchylia saxis,
Aut duro ramosa legant corallia trunco,
Hinc canere: & cœptis aderit si Musa, sub Ortum
Gemmiferas Indo quæsitum gurgite conchas
Ibo alacer. Zephyris, vos ò, mulcete serenis
Æquora, Nereides; vestro sub numine quando
Innumeri spumosa natant per cærula pisces,
Et fortunato concrescunt ostrea succo.
Nec minus ò Cœli Decus, & spes unica Mundi,
VIRGO, fave, vatique tuo da nobile carmen,
Auspiciis qui, Diva, tuis jam rara tumenti
Credit lina mari, prædamque affectat opimam;
Nam tu materni Dea litoris. aspice, ut omnis
Hic te, ubi barbarico surgunt de marmore templa,
Supplicibus votis veneratur Olympica pubes:
Atque tuo ex undis servati numine nautæ,
Et promissa ferunt tibi munera, votaque solvunt.
Huc tibi primitias Tyrrhena è Doride conchas,
Vulsaque de duris virgulta rubentia saxis
Ipse & agam, magnisque onerabo altaria donis.
Ergo age, squamiferas piscosa in retia prædas
Immitte, & nubes disclude, & marmora placa.

Tu verò, ò nostræ Decus immortale carinæ,
Et nova, CARDENIDE, piscantis gloria Musæ,
Huc adsis: frondosa vocat te vertice Nesis,
Et iuga Miseni, atque aprici saxa Dicarchi,
Quò vatem tu Phœbus agis, quò pulcher & ipse
Ire comes vati non dedignatur Apollo,
Et versare hamos, & arundine fallere pisces.
I pelagi Deus alter, & altera eat Dea Phyllis.
Non tenues calamos, non retia despice; namque his
Fors erit, ut magnum referas in secula nomen:
Magnus & Euboica semper celebreris in acta,
Lina sub umbroso dum texet Olympicus antro.
Quin &, si faciles venient ad cœpta Camœnæ,
Te puer Hesperius, & te cantabit Eous:
Ille Tago, patrioque redit cùm dives Ibero,
Hic nitidas unda cùm fert Chryseide gemmas.
At mihi, si quondam victrici Nerea puppi
Auspiciis lustrasse tuis, quà roscida surgit
Aurora, & quà se fuscus vehit æquore Vesper,
Posse datum, & merita proram redimire corolla.
Nunc liceat reduci materno in litore prædas
Venari, & conchis per saxa vacare legendis,
Dum me Pausilypus, dum proxima Mergilline,
Atque in blanda vocant felices otia Musæ.
Mox ego, si plures addet mihi Iuppiter annos,
Arma gravi numero, & Bellantum prælia dicam.
Quare age, si tua, quæ canimus, non mollia iussa,
Patria piscantem per cærula dirige cymbam,
Actias in velum dum sibilat aura canenti.
Principio piscosa prius, quam retia in æquor
Solvimus, aut dextrà ferrum torquemus acutum,
Quæ nitidi spumosa greges loca, quæque frequentent
Pascua læta maris, quæ saxa virentia, vel quæ
Flumina ament, rivosque libentius, & genus omne,
Et studia, & mores, & quæ sua nomina cuique
Est, piscator, opus prædiscere: quique dolosi
Sint astus, rixæque, & vafræ prælia gentis.
Nam quo se possint tutari, piscibus acre

In-

Ingenium Natura dedit, viresque, dolosque.
Quare agite, & proprias cunctorum discite formas,
Nominaque, & mores. Primi cervice rubentes
Litora curva secant Cuculi, atque humiles per arenas
Cæruleos carpunt frutices: quos inter in alga
Squamigeri pascuntur Equi, flavique Erythini,
Vocalesque Lyræ, volucrisque per æquor Hirundo,
Flaventesque auro, & saturi violâ Melanuri.
Ipsi etiam cursant cristati spumea Pagri
Litora, quæque auri referunt nomenque, decusque
Auratæ, & roseo Mullus qui fulget ab ostro.
His Smarin, his Sargos, & versicoloribus adde
Ardentes squamis, rutiloque Synagridas auro:
Et litus Synodontes amant, ferratus & Orphus,
Quique diù in sicca dissectus vivit arenà.
Salpa supercilio virides imitata smaragdos,
Et virgis variata, & lacti concolor: & qui
Attalico clarus textu natat æquore Rubro,
Campanisque pererrat aquis, & noxius ictu
Scorpius, & vivax Scorpæna, & Blennus, & omnes
Imbelles Aphyarum acies, Hepsetus, & udus
Engraules, Atherina, Thrichisque, & canus Acarnas,
Quæque Hyeme incanæ, nigrescunt tempore Mænæ
Æstivo, resonoque Boops qui gutture mugit.
Sed qui Psittacei, freta quæ felicia cursent,
Dicamus: Dulci Soleæ pinguedine succi
Occurrunt primæ cantanti: quas mihi malim
Apponi, quoties Divorum Sacra præimus
Supplicibus votis, vel tempora quattuor anni
Primitiis frugum oblatis, precibusque sacramus.
Concolor & Soleæ Passer, Rhombique trilibres,
Et Citharus algas amat, Ammodytesque Britannus,
Et Coraces cervice nigri, viridesque Lacerti,
Auratique oculis Sauri, Milvique rapaces,
Quique venenato piscantes sæpe fefellit
Ore Draco, & pulcher speculator syderis alti:
Trachurumque greges nitidi, maculosus & alas
Mormylus, atque teres qui dissecat æquora Scombrus.

At ruber aprici sectatur litoris oram
Carcinus, alget Hyems dum frigida, cumque perurit
Æstate in mediâ Sol litora, tunc & aperti
Gurgitis alta petit, frigusque inquirit opacum
Æquoreas inter sylvas, & aquosa vireta.
At nigro fæcunda luto, qui cærula pisces
Degere ament, seseque imis in sordibus abdant,
Accipe: Torpedo primùm diversa figuris,
Altera nam levis, crebrisque interlita punctis,
Hæc maculosa oculos, hæc lucida fulgurat astris:
Et magni cænosa Boves tenuere frequentes,
Et Pholis mucosa, capique per æquora semper
Difficiles Pastinacæ, atrum quæ ore venenum
Effundunt rabidæ, radioque armantur acuto.
Et quæ virosa diffindunt Nerea cauda,
Veloces Aquilæ, Squatinæque, & nomina lato
Qui meruit gibbo, & visu turpissima Rana,
Nigraque Loligo, & stellatæ tergora Raiæ:
Intectas quibus adde levi lanugine Squillas,
Flaventemque oculos, & succo Cantharon acri.
Muscosos inter scopulos, atque herbida propter
Incolit Oceani gens plurima. tecta virenti
Quæ musco exhalant cava saxa, & plurima ab imo
Assurgens tegit alga mari, tenuere coruscæ
Phycides, & Percæ molles, & Iulides, & quæ
Pinguis odoratum detondet Hiatula muscum,
Et grati semper, regalia munera, Turdi.
Ast humiles, scabræque sonant, quæ gurgite petræ,
Has Basiliscus habet, Miluusque, & flavus Adonis,
Qui sæpe, ut perhibent, è fluctibus insilit actam,
Et placidos carpit muscoso in litore somnos,
Dum tranquilla Thetis premit æquora: sed Notus alis
Cum tonat imbriferis, refluuntque ad litora fluctus,
In ponti secreta fugit. Certamina dura
Cum Mergis olli semper, Fulicisque parantur.
Hos è longinquo ut vidit properare feroces,
Saltanti similis sese devoluit in undas,
Tuta petens, fundique imis caput abdit arenis.

Ve-

Verum sparsa super cautes quas cærula vestit
Herba, colit punctis Sargusque insignis, & alis,
Et Psorus, & celeri fugiens quæ Dorida cursu
Vmbra secat, rutilatque auro, & nitido argento.
Hæc, dum se circum freta per chrystallina voluit,
Irim picta refert, non uno errore colorum
Pulchra micans oculis: niger & Coracinus ab ipsa,
Qua rutilat nitida piscis nigredine dictus.
Hæc quoque saxa rosas imitati corpore Mulli,
Ac nitido insignes villo frondosa recurrunt.
Et Scarus ambrosiâ Divorum dulcior ipsa,
Quem procul Ægæo quondam de gurgite vectum,
Tyrrhenis donavit aquis Optatus, & Vrbe:
Nanque olim rari nabant, quos horrida nimbis
Carpathiis egisset Hyems è fluctibus, aut quos
Conclusos magni vivaria Regis alebant.
Solus & hic visus, mendax ni fama, loquaci
Ore greges inter mutos, cantare per undas,
Pallentesque sonans, veluti bos, ruminat herbas.
Hepatus accedit rubicundus, & ore voraces,
Nigrantesque ruunt Fabri, fuscique Cinædi.
Gobius herbosis in cautibus, albus, & ater
Enatat, & vario meruit, qui nomina flore
Anthias hos sequitur: squamis argenteus unus,
Purpureisque oculis sublucet: grandior alter
Psittaceum attollit dorsum, sed circulus Irim
Aureus incingit, totus cervice nigranti:
Tertius è viola subtermicat: Iris & illi
Sanguineis ardet maculis, nitidoque Amethisto,
Lumina pulcher, & ora, supercilioque superbus.
Littoreos inter scopulos, scabrosaque molles
Saxa latent Polypi, & candenti Sepia lacti
Concolor; octipedesque frequentant saxa Paguri,
Atque Leo, atque Elephas, Palatinæque Locustæ.
Et Merulæ scopulos, & qui formosior omnes
Squamigeros Pavo superat, coluere neque illos
Deserit ardenti flavens Sphyræna colore:
Cui similes glomerantur Aci, qui lata frequentes

Densatis suevere globis errare per alta.
Postremas acies geminæ comitantur Alaudæ,
Altera,quæ sparsim punctis micat, altera cristis:
Troglodytæque ruunt medii,qui gutture pando
Mænorum per saxa cavas petiere latebras.
At non tu nostram felici murmure puppim
Perflatam sistes,E:henei, tumentia quando
Pieridum vada sulcamus melioribus auris.
At te ne fallat species,piscator,aperta
Signa dabo. Cubito piscis non longior uno
Sit licet,alatis,mirùm,mora turribus ingens.
Argentum lateri, medioque smaragdina dorso
Linea,cæruleus caudæ color ardet acutæ:
At violæ in reliquis sublucet purpura membris.
Exiguos,veluti Polypus,cervice supina
Fert calyces,rostrumque canis,seseque per undas
Sex agitat pinnis,& corpore tortilis ille est.
Cum cirris hæret, multoque tenacia suctu
(Ceù defixa cutem si quando apprendit hirudo)
Saxa tenet:quibus ipse cavis hærere carinis
Crediderim, celeresque fugas inhibere tenaci
Confestim suctu Remoram. (Sic dicta Latinis
Nomine, quæ Graiis Echeneïs) Aquosa per alta
Remigio juvenum valido,veloque volantes
Piscis ut apprendit puppes,mora nulla, repentè
Immotæ steterunt spumoso in marmore:ceu cum
In brevia,& syrtes occursavere latentes;
Sive angusta inter spumosi claustra Pelori
In rapidos,venere,Notis spirantibus, æstus.
Et quamvis toto in velum ruat Æolus antro,
Eurosque,Zephyrosque ferens, magnoque rudentes
Extenti stridore fremant,& lina secundis
Pulsa Notis,omnem comprendant cornibus auram,
Iam scindenda rates impellat & ipse morantes
E puppi prono descendens flumine Nereus:
Ipsi & remigio quamvis, hortante Magistro,
Insistant alacres Nautæ, & clamore secundo
Obnixi remis feriant mare:stant tamen alni,

Vt patriis ſteterant defixæ in montibus olim.
Vſque adeò in parvis magna eſt Natura. ſub alta
Rupe velut celeri fugiens agitata Moloſſo
Cerva volat, ſaltuſque fuga prætervolat omnes:
Ocyor & ſeſe, atque alatis ocyor Euris,
Conſpicienda ſolo ſua vix veſtigia linquit:
At ſi forte canis comprenderit, & tenet aures,
Stat tunc fixa, pedes fruſtra eluctata fugaces.
Sic & veloces conſiſtunt Doride puppes,
Vt curvas Echeneis habet cervice carinas;
Quamvis Rector adeſt, ventuſque adſibilat idem,
Vela tument, Nautæ inſurgunt, patet æquor apertum.
At nos, nulla tenet quoniam mora, per mare curſus
Incœptos, Euro in velum ſpirante, ſequamur:
Quique altum tenuere greges, dicamus. Aſelli
Quanquam ventre pigri cœnoſo è gurgite primi
Ilicet attolluntur, ubi latuere repoſti
Sexaginta dies, ſicca dum Canis arida multo
Componit latratu, & circum litora torret.
Hos Claria inſignis lacte, Arecideſque ſequuntur,
Ac ſimiles Baccho Tincæ, Lipariſque, ferique
Armati ſetis, & duris dentibus Apri,
Et Scolopax ſerrâ metuendus, quique profundo
Sole ſub æſtivo conduntur marmore Glauci,
Cyaneo ardentes fuco, radiiſque rigentes;
Hyppuruſque fugax, & gurgite clarus Ibero,
Et qui Monoceros cornu mare dividit Indum.
Sunt alii, nullis intecti tergora ſquamis,
Qui ſalis alta ſecant: tales Cordyla, Cybiæ,
Pelamydes, Thynnique leves, Orcynus & ingens,
Et qui ſæpe gerunt cum piſcibus horrida bella
Pugnaces Ziphiæ, Congrique, Amiæque feroces.
Squameus his Coluber ſuccedit, & hiſpidus Hydrus,
Hydrus, qui Libycis, gelidæque in fluctibus Vrſæ
Immenſo in ſeſe revolutus colligit orbe:
Tuque ò verſicolor menſis celebranda Deorum,
Muræna, & mollis falcato Tænia ductu,
Et Mirus unicolor, piceæque ſimillimus. At te

Carminibus nostris nunquam, Pompile, tacebo,
Qui quondam Piscator eras, sed pulcher Apollo
Ocyrhoës magno correptus amore puellæ,
Cum te Mileto fugientem virgine vidit,
In piscem iratus vertit, saxumque carinam.
Ah miser! evictus precibus, lacrymisque decoris,
Illam ferre sua pro virginitate parabas.
Sed frustra fugimus: vanus labor omnis, ubi obstant
Ferrea fata Deûm, legesque adamante rigescunt.
Hinc amor ille tibi, celeri sociare natatu
Alatas vastum sulcantes Nerea pinus:
Incœptumque ostendis iter: nec deseris unquam,
Ni jam vicinæ præsentis litora terræ.
Quam fugis infelix, pelagusque recurris in altum.
Quin & felices auras, & læta serena
Indicio nautis certo prædicis: & illi
Te comitem venientem, & te venerantur euntem.
Sed procul irrumpens in litora gurgite ab alto
Carcharias fremit ore, ducem quem mille sequuntur
Horrendæ Galeorum acies, & dira Canum vis.
O Piscatores, arcete è retibus illos;
Nam secus ereptis discerpent retia prædis.
At non se nostro subducet carmine Vulpes:
Non & Centrines radio, non asper Acanthias,
Et Sus in caput accrescens, qui litora grunnit
Dum captivus adit, visuque horrenda Zygæna,
Cui serræ veluti, dentes armantur acuti,
Frons falcata jugo similis, sed lumina subter
Prona micant, minio rubet os, rictuque supinum est.
His animadversis, qui sint, qui mutua ponto,
Fluminibusque vagi faciant commercia pisces,
Protinus expediam. Glaciali è litore primus
Occurrit Salmo, qui cum annis nomina mutat.
Parvulus est Salar: est Fario cum grandior ævo
Venit: & hinc Salmo jam plenus dicitur annis.
Niliacusque Latus præstans candore, Lupusque,
Et Caper, & Capito, & convivia plebis Alosæ:
Quique peregrinis Acipenser fertur ab undis

Ad

Ad Palatinas prima inter fercula mensas.
Hos Rhodius sequitur Galeus, & Ponticus Huso,
Pinguis ab argilla qui venit: & oris hiatu
Ingenti Viola, & fragranti candida succo.
Non te prætercam, Lampetra, virentia propter
Quæ saxa, & pictas florenti gramine ripas
Læta fugis, non uno oculis errore colorum
Aspicienda, notisque insignis, & iride fusca:
Lubricaque è manibus sublaberis, & petis undas.
At pingues verò Cephali, squamisque nitentes,
Tethyos undivagæ justum genus, & Chromis ardens
Ora per, & ripas fluviorum, & stagna, ubi dulces
Decurrunt lymphæ, & rorantibus aucta fluentis
Doris amara suum perdit commista saporem,
Degere amant. nunquam sed amicos Lucius amnes
Deserit: assiduo circum fugit ora natatu.
Interdum pelago mediis e fluminibus sese
Insinuant agiles Anguillæ, & per loca limo
Obsita, cæruleis lætæ pascuntur in herbis.
Quod superest, sinvosa secant hi flumina pisces,
Seque mari nunquam committunt: Incola magni
Attilus Eridani tollit se clarus ab alveo,
Cui capiti vis tota, Borysthenius que coruscis
Antaceus stellis rutilans, & corpore molli
Ichthyocolla, cutem sublutea, Glanis & ingens,
Purpureisque notis ardens, & lucidus auro
Phoxinus, & festiva inter convivia Truttæ,
Quæ nitidas sectantur aquas, rivosque sonantes.
Adde his Leuciscos, & Squalos, adde Thymallos,
Ac dites gemmis, & amantes uda Cyprinos:
Alburni hos inter nivei, Tincæque feruntur,
Et Rhætis, quæ Tinca foret, ni tergora fuscus
Inficeret color, & dulcis pinguedine Farra.
Insuper his, undis currit stagnantibus Vmbla,
Dorsa rosas imitata, latusque argentea candens,
Et fluctus, Thrasymene, tuos, qui circuit Albus,
Albulaque, & Sarachus, Pigusque, & Simus, & Asper,
Et tu, qui quondam fueras Benacidos undæ

Portitor, ò Carpo, sed piscem fecit avarum
Auri sacra fames; quia naulum scilicet à Diis
Quæsieras, sociisque tuis vim inferre parabas
Saturno, regique hominum, patrique Deorum.
Tantum mortales agit insatiata cupido:
Numina ut immemores Divùm intemerata lacessant,
Qui mare, qui terram nobis, dulcemque benigni
Auram largiti, & quorum de munere vita est.
Auso quo summus Pater indignatus iniquo,
Extemplò in piscem mutari jussit avarum:
Quo duro semper stimulo torquere: neque unquam
Infelix voto, aut auro potiere fugaci.
Nunc age, non id te lateat, per cærula multi
In turmas, aciesque ruunt, socioque natatu
Spumantes findunt campos, ceu Mugil, & auri
Chrysophrys imitata decus, Mullusque rosetis
Æmulus, & nitidi Synodontes: & agmen in unum
Agglomerantur Acus, Aphyæque, timendus & ictu
Scorpius, & Scorpæna, Amiæque, & floribus ardens
Anthias, & nigri Coraces, Thynnique fugaces;
Atque Lyræ, atque Sudes, & flaventes Erythini.
Ipsæ etiam timidæ jungunt socia agmina Salpæ,
Trachurique leves, & picti tergora Turdi.
Tu quoque turmatim cursas, Melanure, per undas,
Et mollem sequeris Percam, Scombrique, Chromisq;
Et vos Pelamydes densatis Nerea turmis.
Verum alii socios odere, & marmora soli
Cana secant: tales nant fluctibus Iride pulchra
Picti Pavones, Citharique, Fabrique voraces,
Atque Cuculus edax, & Iulides, atque Scyæna,
Rajæque, Squatinæque; & Ranæ, & cæruleus Bos.
Solus & æquoreas per cautes flavus Adonis
Fusus humi carpit, placidissima munera, somnos:
Rhombique, Sargusque, & viscere pauper Asellus,
Atque Draco, atque Canes, & picto Mormylos ore.
Solivagus quoque salsa secat ferus Hemerocœtus,
Cui ventri furit atra fames: nec finis edendi,
Pinguia ni saturo rumpantur viscera, & ipsam
Cum

Cum pastu vitam revomat. hinc discite quò vos
Ingluvies vesana feret, quoscumque per omnem
Ire juvat luxum, & ventri indulgere voraci.

At vero Accipiter, volucrique simillima Hirundo
Soli habitant litus, sed cùm pernicibus alis
Corripiunt maria alta, globum densantur in unum:
Inque ruunt hostes glomeratis orbe catervis.
Quos ubi prospectant imo de gurgite in altum
Adventare, super fluctus se protinus omnes
Emittunt, celeresque volant per inania branchis.
At verò è pelago se stridula tollit Hirundo
Altius: ast humilis primam radit maris undam
Accipiter, nanti similis, similisque volanti.

Sed quot diversæ species, formæque natantum,
Nominaque, & mores quot sint, comprendere versu,
Si quis forte velit, magni velit ætheris idem
Dicere, quot tremulo scintillent Sydera nictu;
Aut ubi flaventem collegerit area messem,
Quærere quot vento paleæ jactentur inanes.

Nec verò gignunt omnes maria omnia pisces,
Augustum longo Ziphiæ mucrone Pelorum
Armati tenuere: Scarus Myrtoa frequentat
Æquora, & Ionii nonnunquam vectus aquosi
Cærula trans, fines decurrit ad usque Sicanos.
Plurimus Euxina generatur Thynnus in unda:
Orbis in Ægypto, Rhegini ad litoris oram
Regales nascuntur Aci, Muresque rubentes
Herculeum juxta portum, Conchylia fluctus
Nigra Tarentini jactant, Lumbumque Britanni.
Aspice & ignotum lustratum navibus æquor,
Eoosque sinus Ophyræ, Chrysenque repostam.
Divisæ patriæ sunt piscibus, una canoras
India Sirenes gignit, pharetrataque gemmas
Persis habet, niveos Gangetis & unda lapillos.
Simia Chrysæo natat æquore: sola Manates
Ammerice, & miros hæc educat una Reversos.
Arecidem Germana Thetis, Tyrrhenaque rubrum
Coralium, generatque truces Arctoa Colubros.

Quid tibi odoriferis referam rorantia saxis
Succina, Naiadum lacrymis, casuque decora?
Quid maria Æthyopum niveis canentia Cycnis?
Velleraque Oebalii ut depectant Byssina Pinnis?
Aut propiora polo quæ cęrula despicit Vrsa,
Orbis inacessi metas? ubi dura ferarum
Tergora vix rigidi possunt penetrare tridentes:
Et gens illa quidem torquendo aptissima ferro.
Insignes auro Conchas fert æquor Erythræ,
Nil quibus est terris præstantius, aurea Regum
Quo possint pretiosa magis splendescere serta,
Et torques rutilare: neque his præsentius ullum,
Pectora si quando pervasit lethifer ignis,
Auxilium venit: efferuentem gemmeus æstum
Temperat humor, agitque omnem de pectore pestem.
Sed neque Erythræi fluctus, ditissima gemmis
Æquora, non Chryse, aut felices Persidos undæ
Laudibus Euboici certent Crateris: & Actæ
Non se Campanæ æquiparent Mavortia Rhæsi
Litora, nec Siculis Tellus regnata Tyrannis,
Non molles Arabum tractus, nec in Orbe reposto
Tota coloratis Peruvia dives arenis.
Hæc vada non Phocæ spirantes naribus imbrem
Sulcavere, aut formidandæ piscibus Orcæ,
Nec Balænarum rigidis mare dentibus horret.
Sed rosei Mulli, & Murænæ lacteus humor
Percurrere; secant Soleæque, rubrique Erythini.
Hic niveus sese vitreis è fluctibus effert
Delphinus, puerosque inter festivus oberrat:
Hic nitidi semper Soles, & aprica serena,
Et petræ Conchis, & Piscibus utilis unda.
At Colubri tristes absunt, & dira Luporum
Semina, nec miseros discerpit Scylla natantes.
Non tantum radiis Torpedo nocet, neque tantum
Scorpius irato diffundit ab ore venenum.
Adde maris prospectum omnem, & Telluris amęnũ,
Et montes sacros, & utroque ab litore colles,
Nunquam non gratos umbris, & mollibus herbis:

De-

Depictasque inter currentia flumina ripas:
Totque altis imposta jugis castella, domosque,
Atque theatrali fabricata palatia circo
Pausilypi propter litus, clivosque sequentes,
Regum opus, atque opere egregio, luxuque superbo.
Adde Vrbem lætam populis, opibusque potentem,
Et claro augustam sceptro, ingenuisque vigentem
Artibus, & studio florentem nobilis oti,
Cui Regina suo fecit de nomine nomen
Parthenope, mitesque dedit blandissima ritus.
An virides memorem scopulos, piscosaque saxa,
Et tot muscosis excisa in rupibus antra?
Anne sinus tantos? te Polli, teque beato
Cum portu, Misene, tuo, & te, molle Dicarchum?
An quæ felicem memorem Cratera coronant?
Hinc ditem Baccho Inarimen, montesque Tiphoei,
Et Prochyten pomis vernantem, & pinguibus uvis;
Piscosas illinc Capreas, Fanumque Minervæ,
Et Vici colles, & pampineum Surrentum?
Hæc eadem Musas, & doctas extudit artes,
Campanoque sonum dedit ære, & pyxida Nautis
Protulit, & tenui telas intexuit auro.
Hæc vates lauro insignes, rubroque galero
Romuleos Patres, clarosque Heroas in armis,
Et tot Pontifices tulit, & te maxime Patrum,
ANTONI, Solio qui mox sublimis ab alto
(Regnatorem Orbis nam te, collisque Quirini
Concordi plausu Divique, hominesque reposcunt)
Omnia sub pedibus volui, vertique videbis.
Salve magna Parens rerum Campania Tellus,
Læta mari, fœcunda solo, mitissima Cœlo,
Alma viris, medio quam Dii posuere benigni,
Gemma velut, circo mediat quæ lucida fulvo.
Egregias tibi nunc laudes percurrere, & artes
Incipio, Actiacos ausus tractare cothurnos.
Coryciumque cano Tyrrhena per æquora carmen.
Nunc vada squamiferùm ingeniis, quæ læta cuique
Pascua, quæque magis sint piscibus apta ferendis.

Hen-

Herbosæ primum cautes, scopulique virentes,
Muscus ubi, & frutices passim nascuntur odori,
Fragrantes generant pisces, succoque salubres.
Tales Herculeæ rupes, & saxa beati
Pausilypi muscosa ferunt, rupesque Diearchi,
Et Capreæ, & quæ Sirenum cognomina servant.
At quæ sub tenero se gramine sternit arena
Lætior, illa gregi squamoso grata ministrat
Pabula, queis constans veniat caro, succus & uber.
Qualem, Nesi, tuo sub gurgite sæpe solemus
Despicere. ast ubi cæruleis obducitur algis,
Haud caro felici tantùm pinguedine præstat:
Estque salutifero tamen ubere, grataque gustu.
Talia Leucosiæ sunt cærula, talis & omnis
Adriaci tractus, & Ethrusci litoris ora.
Præterea quà salsa sonantes æquora rivos
Accipiunt, multa pinguent uligine fluctus;
Nanque è præruptis felicem rupibus undam,
Fœcundumque trahunt limum, quibus humida ponti
Luxuriat gens multa: velut Cephalique, Tragique,
Atque Lupi, atque Smaris, atq; Anthias, atq; Atherina.
At verò steriles fundi qui carpit arenas,
Gignitur exuccus, quamvis innoxius: at qui
Cœnosis gaudet, pinguis licet, utilis ille
Non ægris: Raiæ veluti, Rhombique, Bovesque.
Quique altum tenuere Canes, & grandia Cete,
Non homini Natura dedit. sed pinguior alter,
Gratior aut nobis, succoque salubrior ipso
Non illo est, reflua Tethys quem lactat in unda.
Tales angusti producunt claustra Pelori,
Et Capreæ, Euripusque, & lætior ora Tarenti,
Quosque Propontis alit, quos educat Hellespontus:
Et quos Oceanus per Gallica, perque Britanna,
Et per Ibera fluens, alterno perluit æstu
Litora, quique Rubri diffindunt marmoris undas.
Quin diversa licet pisces det Tethys eosdem,
Non tamen est cunctis eadem caro, nec sapor idem:
Sed varii veniunt pro conditione locorum,

Seu

Seu quòd non æquo descendant semina Cœlo,
Aut cunctis eadem non pabula: sive marini
Non omnes uno lactentur ab ubere fluctus.
Insignes dat Creta Scaros, dat Carpathos, & quæ
Perpetuò Libyca pulsantur Doride Syrtes.
Egregios aprica creat Synodontas Amalphis,
Illyricique maris scopuli: dat Iulida dives,
Et Chromin Antopolis, Gaditanaque litora Fabrum,
Palladiæ Mullum rupes, Pagrumque Dicarchum:
Et Rhombos Sinvessa, fugaces Thracia Thynnos.
Pulcher Erythræa pinguet Callicthys in unda,
Tyrrhena Melanurus, Amyclæaque Lacertus:
Adriaca Sargus per Daunia litora: perque
Pausilypi collem, & viridem Nesida creantur
Exosses Congri: sertique insigne ferentes
Dat Thetis Rhegina Scaros, divesque Pelorus,
Vmbrasque, Cytharosque, & lactifluas Anguillas.
Has & Mæandri vada læta, & lentus Anapus
Progignunt: Capreæque Sudes, magnumq; Elephantū.
Engraules Prochyte, cognataque corpora, Sardas
Lactat: Iapyges & Polypos, Pinnasque Tarentum.
Murænas Siculi exosses, Egnatia Squillas.
Scyllæa Ziphiæ lætantur glande, levesque
In doctis Aphyæ semper celebrantur Athenis,
Passer in Oceano felix, & per vada dura
Sauromatum; gaudentque suo Salmone Britanni,
Et Germanus edax, magno sed Glanide Pannon,
Ægyptusque Latis, Acipensere lætior Ister.
Insuper his, magni latitant sub gurgite pisces,
Quos nunquam è gremio prodit Neptunus avaro.
Retia non omnes unqnam tenuere: neque omnes,
Audaces quanquam, pelagi lustravimus undas.
Multa latent homines, solis quæ cognita Diis sunt.
Argumenta tamen pauci venere, reclusit
Quos casus, & non imitanda audacia Piscis.
Vir fuit Ocyrhoë genitus Crateride Nympha
Museosa Prochytes sub rupe, peritior alter,
Quo non Delphinas, celeresque lacessere Thynnos

Per ſpumoſa maris fuit æquora, non & in alto
Oceani durare ſinu, vel fortior alter,
Qui vitæ cohibere hauſtum potuiſſet anhelum.
Admiranda ferunt ſuper hoc: nam creber ab acta
Euboica ſolvens, Siculæ Telluris ad oram
Per Tyrrhena natans ibat freta, perque Sicana.
Vix ſaltu in pontum ſeſe demiſerat: Ecce
Iam Capreas, Lubramque fuga jam præterit: & iam
Pæſtanus niveo ſpumat ſub pectore pontus
Hinc te, Leucoſia, & te mox, Palinure, relinquit:
Et Blandam, Paticumque ſecat: jam litora ſtringit
Brettia: jam clauſi proſpectat clauſtra Pelori.
Ipſi mirantur piſces, mirantur & Euri,
Attonitæque retrò fugiunt, quas dividit, undæ.
Intereà volat ille, optataque litora tandem
Lætus adit: victor Siculas & jam tenet oras.
Qualis ab Euxina lapſus trans Boſphoron unda
Ægæum ſecat, & Cycladas prætervolat omnes
Delphinus celeri curſu, & vix deſerit actam
Retro ſpumam, ipſos habilis prævertere ventos.
Quin etiam cæco ſubter diffindere curſu
Cæruleas conſuetus aquas, velut æquora piſcis.
Sic Mamertino è portu non viſus adibat
Taurominum, Catinamque, & trans vada flava Symethi
Victor ad Ortygiam caput attollebat ab undis.
Hinc illum Euboici Piſcem cognomine Nautæ
Dicebant, & talis erat: quia plurimus uſus
Nativum potis eſt genium in contraria, & ipſam
Naturam mutare, novoſque inducere mores.
Quæ cum Trinacrius memorari facta Tyrannus
Audiſſet, majora fide, ad ſeſe ilicet illum
Acciri, magnumque unà deferre miniſtros
Cælatum argento, & miris cratera figuris
Imperat. Intereà lunatæ Falcis in ipſo
Litore, quà contrà fluctus inſana Charybdis
Perpetuò torquet gyro, Maneſque refundit,
Centum inter Procerum, primos expectat ovantes.
Extemplo magna populi comitante caterva

Re-

Regem Piſcis adit: cui protinus ore Tyrannus,
Experiamur, ait, de te ſi vera feruntur.
Hic opus eſt facto famam firmare: nec ultra.
Confeſtim rapidam propter cratera Charybdim
Proijcit in fluctus, ſimul hæc: Argenteus ille,
Et teſtis virtutis erit, & præmia diſcus.
Vix ea, cum magno laudis ſuccenſus amore
Corpora candenti lino citus exuit: ille &
Obſequii tibi teſtis erit, Rex maxime, diſcus,
Et teſtis famæ certiſſimus, inquit, & actam
Deſerit, & pelago ſimul inſilit, & ſubit undas:
Qualis ubi Proteus jactu ſe librat in æquor.
At non extemplo rediit de gurgite in auras.
Sed longam traxiſſe moram, mirantur in acta
Cum procerum cœtu, & tota cum plebe Tyrannus.
Scinditur intereà vulgus pro more: ferocis
Pars auſum damnare viri; pars altera Regis
Barbara juſſa: Deos, & ineluctabile Fatum
Accuſare alios: ſed fruſtra: quiſque malorum
Eſt ſibi molitor Deus ipſe, eſt & ſibi Fatum.
Hæc inter ſeſe vario rumore ferebant
Vulgus iners, medio cum Piſcis ab æquore victor
Emerſit, diſcum referens inſigne Trophæi.
Vix conſpectus aquis aſſurgere, lætus ad aſtra
Ilicet exoritur clamor, victorque vocatur
Piſcis: io victor geminatur terque, quaterque:
Lætitiæque timor concedit, & ordine verſo,
Omnia plauſus habet, plauſu ſonat omnis ovantum
Turba virùm, & læto plaudit clamore Theatrum.
Qualiter incertus vulgi cùm rumor ad aures
Eventu belli trepidas pervenit, & ipſos
Non æquo ſub Marte canit viciſſe Gelonos,
Turbati nutant animi, pallentiaque ora
Confeſtim vanus timor occupat. aſt ubi certus
Nuncius ad Patres venit, fuſoſque pudenda
Narrat cæde Scythas, poſitis & Iazygas armis
Permiſiſſe duci, pacemque oraſſe Latinos,
Actutum pulsà acclàmant formidine gentes

Vi-

Victorem, festisque lacessunt aëra bombis,
Atque insperato replentur mœnia plausu.
Vnus at Ocyrhoë genitus tot munera plebis
Læta inter, plaususque ducum pleno ore faventum,
Constitit attonito similis, nec murmura ovantum,
Nec quicquam magni curat simulacra triumphi.
Ceu quis, totus ubi defecit spiritus, aut cùm
Infami eximitur laqueo periurus, & in se
Servatus redit, attonitus vix lumina torquet;
Vixque suis trepidans insistit cruribus, & vix
Ora movet stupefacta, metuque exterrita multo.
Hinc Regem tremefactus adit, cui talia: Discus
Hic ille obsequii tibi testis: At ò mihi quantum
Hoc stetit obsequium, laudisque incensa cupido.
Si vivo: fateor, vestro, Dii, munere vivo,
Ex Acheronte pii, qui me rapuistis: & ultra
Nil dedit. At mira captus novitate Tyrannus,
Hortatur fari quæ sint, quæ gurgite in alto
Vidisset portenta, ferisque horrenda Charybdis
Queis incincta minas intenderit. Incipit ille.
Admiranda quidem tibi, Rex, miracula rerum
Narrabo, trepido quamquam vix ore profari
Multa queam: nam totus adhuc præcordia circum
Purpureus terrore coit mihi sanguis, & omnes
Horrescunt cervice comæ, & vox faucibus hæret.
Vt fluctus subii, Siculo de littore vidi
Spumosum rapidis venientem fluctibus amnem.
Vt vidi, ut perii, ut me citus abstulit amnis.
Ilicet abreptus medio torrente sub altam,
Incurvamque feror rupem, quà concava subter
Horrendum gremio patet antrum: plurima & antrum
Perfundit cæco prorumpens unda meatu.
Hic dea sæva lupis, canibusque incincta marinis,
Considit vivo in saxo: spumantia propter
Æquora vorticibus centum irrequieta recursant.
Si vultum spectes, niveis si pectora mammis,
Si leves humeros, non despicienda decoro
Aspectu Virgo est, dirum, si cetera monstrum.

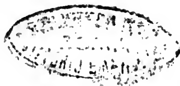
Vn-

Vndique sed rupem dextra, levaque tenentes
Immensos vidi Polypos, nova monstra Profundi,
Ingentesque latrare Canes. Proh Numina! quantus
Hic me me timor invasit, cum tendere chelas
Hinc inde immanes, avidoque dehiscere rictu,
Horresco referens, prospexi. vix calor hęsit
Ossibus, & subito poteram periisse, benigni
Ni me tunc Superi servassent. vertere sed quà
Me tutò possem, superasque evadere ad auras
Haud noram: hàc, illac trepido per concava cursu
Ibam, forte viam si Sors, aut Fata dedissent.
Cum rediens maris ęstus (& hæc tum prima salutis
Affulsit mihi spes) vada trans conclusa reflexo
Eduxit torrente, marique immisit aperto.
Egressus casus omnes evaseram, & alto
Tendebam Celo victor, cum vortice in ipso
Candentem celeri gyro se volvere discum
Aspicio, me laudis amor pervasit: ibi omnis
Immemor, heu! casus rerum, oblitusque pericli,
Atque mei (stimulis furor hic mortalia corda
Proh quantis violentus agit) vento ocyus ipso
Invitus rapior; favitque ingentibus ausis
Fortuna, è medio sublegi gurgite peluim.
Ast iterum in pręceps jam me violentus agebat
Immissis novus ęstus aquis, cum Numina supplex
Qua poteram voce appello, nisuque valenti
Currenti obluctor pelago, & me lucis in auras
Emitto. Dis vota piis nunc pronus ad aram
Persolvam, ac posti figam hunc pro munere discum.
At non expletus tanta novitate Tyrannus,
Et majora putans se posse occulta sub alto
Nosse mari, famulos aliam deducere pelvim
Argento è solido grandem jubet: haud mora magnũ
Adducunt cratera. viro mox talia fatur
Rex Siculus: Tentanda tibi nova gloria palmę,
Cunctaque Scyllęo sunt exploranda sub antro.
Si tantum favere, dabunt nunc Fata secundò
Fortunam, atque viam rapidi per vorticis ęstum.

Hęc

Hęc ubi dicta, mari pateram projecit. & ille
Sic contra: Non ista quidem, Rex magne, jubeto.
Nec faciam: Sat erit semel evasisse periclum;
Nam bene Divorum non utitur ille favore,
Oblitus qui prima, novo temerarius ausо
Se fidens Fatis in aperta pericula mittit.
Contra Rex urgere virum, dictisque precari,
Vt bene Divorum concessæ fidere sorti
Audeat; Audaces, quorum fiducia magna est,
Conciliant, dum posse putant, sibi Numina: quique
Non audent, posita malè spe, victique timore,
Aut non posse putare Deos, aut nolle videntur:
Addit; & id tandem sese jam velle fatetur.
His fatus Ocyrhoe verbis non motus, iniquo
Attamen imperio, precibusque instante Tyranno,
Cogitur invitus non æqua facessere jussa.
O! anti quanquam res non parere Tyranno
Difficilis, cui jura preces, ratioque voluntas
Ipsa est, immotumque manet quodcumque jubetur.
Ergo amens animi, Fatoque impulsus acerbo
(Raro hominum rerum Fato prudentia major)
In freta prorumpit. miser, ah! non lucis in auram
Promeruit rediisse: mari tumulatus in imo est,

FINIS.

HALIEV-

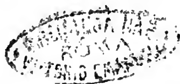

HALIEUTICORUM.

LIBER II.

PRotinus undosi leges, & fœdera regni
Exequar: incœptum mecum percurre laborem,
CARDENIDE, miranda tibi spectacula rerum,
Vdaque cæruleæ gentis connubia, & ignes,
Atque odia, atque iras, & spumea prælia dicam.
Qui primus vasti discordia semina Mundi,
Diversasque uno conjunxit fœdere partes,
Ille Deùm regnator Amor, qui singula sacro
Strinxit amicitiæ nexu primordia rerum:
Divisitque informe Chaos, litemque diremit
Æternam: cæco qua carcere mixta vicissim
Frigida cum calidis certabant, humida siccis.
Perpetuumque novo firmavit lumine fœdus.
Ille & pugnantes discordi numine Divos
Conciliat, dulcemque ferit super æthera pacem:
Et pacem terris largitur, & horrida pulsat
Bella hominum, jungitque animos, & pectora dura.
Hic volucres, hic bruta nigris errantia sylvis,
Et pecudes, sociasque boves, armentaque equorum.
Omnia nectit Amor, vinclisque tenacibus arctat:
Mortalesque potens inter, gentemque Deorum est.
At miranda quidem dulcis sunt fœdera amoris,
Quæ muti servant pisces, turbæque natantum.
Certa fides thalami, sunt & connubia curæ:
Et prolis studium, & servandæ industria gentis:
Acribus & stimulis agitantur: & ignea in undis

Pe-

Pectora zelus habet, durus Deus: & fera miscet
Prælia, & ingentes animorum suscitat iras.
Singula, quæ nostro jam nunc percurrere versu
Aggrediar: nec vanus erit labor iste canenti,
Nec tibi, piscator, nanque hoc comprendere prædam,
Inque suo poteris pisces disperdere amore.
Cæruleæ quamvis omnes commercia gentes
Læta ineant, nexuque alacres jungantur amico:
Sunt tamen, ingenti studio quas prolis habendæ
Fortius extimulat, viresque valentior addit
Ignea vis: Muræna velut, Cephalique petulci,
Et Scarus, & Polypus, atque ardens floribus Euops.
Non secus insano Galei torquentur ab æstu,
Ac Ziphiæ, Thynnique: tremor ceu magnus equorum
Corpora pertentat, notas cum detulit auras
Improvisus odor: sic & tremor omnia versat
Membra Canum, totoque agitat sub pectore flammas,
Cum noti vultus, Verque excitat ossibus ignem.
Acrius est Merulum sacer ardor, & unica Nympha
Non satis est olli: plures uxorius optat.
Per scopulos, per saxa, tenet quæ plurima conjux,
Assiduè multo succensus obambulat œstro:
Nec potis est animo dulces avertere curas.
Hunc modo perlustrat scopulum, modo fertur ad illũ,
Dulcia ubi charæ posuere cubilia sponsæ.
Non illi victus cura est, requiesque labori
Nulla, sed immenso suspirans deperit æstu.
Decolor ut nigrà Cœlum ferrugine Vesper
Inficit, & primo labuntur sydera motu,
Solicitus multà pro conjuge circuit æquor,
Et glaucos carpit frutices, muscumque virentem,
Devectatque domum, & tota vix nocte quiescit.
Verùm cum gravidæ fœtus deponere matres
Incipiunt, uterique gravi sub mole laborant,
Tunc ille insueto pectus perculsus amore
Anxius accurrit, thalamisque jugalibus adstat
Pervigil, & trepidus nunc hanc, nunc visit & illam:
Cumque dolente dolet miser, & pariente laborat.

Hanc

Hanc Medos vitam fama est, mollesque Sabæos,
Et Persas coluisse, sagittiferosque Gelonns,
Quique Indum, Gangemque bibunt: quibus aurea tædã
Non unam Venus accendit, nec pronuba Iuno.
Sed male concordes urit sæpè æmulus ardor.
At verò thalamum servat Scorpæna pudicum.
Atque uni conjuncta viro, spe prolis habendæ,
Legitimum fovet amplexum, castosque Hymenæos.
Non hic prætercam, quæ passim credita vulgò
Fama refert serpente super, cui cærula nubit
Muræna: & siccis Hymen celebratur arenis.
Mira fides facti; sed Quæ discordia tantum
Fortis uti non nectat Amor? (quis credere possit?)
Non tamen optatos poscit per mutua nexus,
Quam lethale prius deponat caute venenum,
Vsque adeo sincera fides debetur amanti:
Et si verus amor, nullum est in amante venenum.
Ergo ubi tempus adest tædas celebrare jugales,
Arcanis coluber stimulis volat actus ab umbris
Litus in undosum: totumque è pectore virus
Ore vomens, saxo bilem concredit amaram:
Hinc caput attollit quatiens, & sibila colla,
Eque suo Nympham tecto vocat. ilicet illa,
Vt ferit vox nota, & amicus sibilus aurem,
Exilit in litus vitreis è fluctibus, & se
Vibrat in amplexus, & lubrica circuit anguem.
Mox hæc in pelagus gravis insilit: ille repostum
In saxum repens se devehit, atque venenum
Ebibit, & lucos rediens invisit opacos.
Ast illud mirum est, virus si forte viator
Abstulit, aut siccà ignarus pede pressit arenà,
Amissà perit infelix tunc vipera bile.
Scilicet ingenium cui primùm sæva malignum,
Et virus natura dedit, fraudemque nocendi,
Haud sinè nativo poterit durare veneno.
Hinc & digressus, Rajæ, Squatinæque furores,
Et vetitos dicam thalamos, prolemque biformem.
Interdum Raja, ut perhibent, malesanus adulter,

Alterius thalamos, inconcessosque Hymenæos
Affectat generis stimulis & agentibus ipsis,
In Squatinam ruit, & nullà vi sponte volentem
Supprimit: hinc proles educitur illa biformis:
Rhinobaton docti quondam dixere Pelasgi.
Diversum quæ mixta refert genus: ora supernè,
Atque humeros Rajæ similis, pellemque, coloremque:
At verò in reliquis Squatinæ par omnia membris.
Non aliter Libyà in vastà, quà corniger Ammon
Regna tenet siccis sitientia semper arenis,
Et Meroës deserta jacent, saltusque Syenes,
Cùm stimulante siti sub stagna, & flumina rara
Convenere feræ, Tigresque, Vrsique rapaces,
Pardalis, atque Leæna, venenatique Cerastæ;
Plurima per densas nutrit quas Africa sylvas.
Hic ubi jam rivos potarunt gutture anhelo,
Permixtim rabie impulsę, cęcoque furore
Miscentur, variumque genus non debita poscit.
Hinc illę insueta generantur imagine formæ
Monstrorum, visu turpes, rictuque tremendæ.
Sed non unus amor, non piscibus una medullas
Est flamma, aut generis nativi sola cupido,
Caprarum insano Sargi capiuntur amore,
Et pastoris amant velamina: Palladis ardet
Florentem Polypus oleam: spumosa per alta
Quę fluitant fragmenta ratum, quas ira procellę
Dispersit violenta, marique immersit aquoso,
Hippuri affectant alacres, circumque residunt:
Et lętos celebrant ludos, nectuntque choreas.
Quique comes rapidis it puppibus, atque nitentes
Insequitur spumas, tractosque per ęquora sulcos,
Lętus arundineà gestit Pompilus in umbrà.
Vesparum illecebris Męnę captantur: & udos
Non spernunt Thynni Cepphos, quibus humida prębet
Nutrimenta; leves illi dum pone sequuntur
Prędantes ipsos, piscesque impunè trahentes.
Salmones Acipenser amat: cœtuque frequenti
Salmones illum sectantur: ovantia propter

Ceu

Ceu glomerata suum procedunt agmina regem.
Sunt quos delectant numeris animata canoris
Carmina, vocalesque fides, sonitusque metalli.
Vtraque Thrissa velut, currit quæ cærula salsa,
Quæque colit dulces rivos, & amœna fluenta.
Idcirco in medio piscantes flumine nolam
Suspendunt, strepituque vocant ad retia Thrissas.
Et gaudent Thrichides tinnitibus: est & opimis
Murænis etiam, ut perhibent, aurita voluptas.
Argolicis Galeota modis mulcetur: & ipse
Ad cantum niveus vitreo salit æquore Delphin.
Ast alii reddunt vocali è gutture voces,
Castorides veluti, quæque alta volucris Hirundo
Summa secat, Rhodiique rubens Scarus incola ponti,
Atque Liræ, atque Chromis, Capriq; & flumineus Sus.
Mus quoque grunnitus Acheloius edit: & olli,
Sit licet exiguus, vis est sub dentibus ingens:
Queis audax telis, & duro tergore fidens,
Bella inferre viris, & magnis piscibus audet.
At non squamigerùm mutum genus edere voces
Crediderim veras, quia cuncta sonantia desunt
Instrumenta: velut pulmo, gutturque repandum,
Et quæ vocales arteria devehit auras.
At voci similes creduntur fingere vulgò
Alarum stridore sonos: seu plurimus ipsà
Scilicet inclusus teritur dum spiritus alvo,
Collisus latè reboat vocalis ad auras.
Non tamen Oceani prolem, Thetidisque marinæ,
Semiferumque genus Nerei vaga cærula cantu
Mulcere, & blandè numeris resonare negandum est.
Nam Surrentino nuper sub litore vidi
Cantantes Pelagi Divas, dum lucida Phœbe
Fulgeret tremuli pacata per æquora ponti.
Cantu quo rupes longè pulsata sonabat,
Muscosæque levi surgebant murmure cautes:
Atque ipsi pariter saliebant gurgite pisces.
Audiit intonso prospectans colle Minerva,
Altaque Telebois, jussitque edíscere nautas.

Quis novus,ò Musæ,cantanti sibilus aurem
Perculit?an Zephyrus submurmurat?anne canoræ
Sub paribus repetita modis dant carmina Nymphæ?
Haud ignara quidem Vatis mens fallitur. Ipsæ
Ægæi procul è fluctu me dulce canentes
Syrenes revocant Acheloides. Est nemus altum
Gythæi propter litus,quà murmure rauco
E Chronio lapsus summo sinuosus oberrat
Eurotas,pictàque intexit jaspide ripas:
Hic olim cœtus inter Diana sororum
Virgineos de more choros agitabat in umbris:
Quam circum denso glomeratæ Naiades orbe
Insignes arcu errabant, nitidaque pharetrà:
Perque humeros niveæ diffuso crine Napeæ
Centum ibant,Dryadesque,& Oreades: inter & illas
Syrenes comites aderant,cantuque beato
Implebant latè nemus omne, & sydera Cœli.
Forte ex adverso Cranaës de litore Glauci,
Phorcique adstabant,& amicam rupibus umbram
Carpebant,nullo armentis custode relictis:
Qui sensim nimià capti dulcedine cantus,
In sylvosa citi contendunt litora: Nymphas
Hic ubi prospiciunt, insano protinus igne
Correpti,fraudem meditantur: & inter opacas
Se condunt rupes:ubi densis plurima sylvis
Opportuna dolis florebat cærula myrtus.
Iam ludo defessa nemus Diana repostum
Naiadum, Dryadumque choro stipata petebat:
Apricos verò colles, & litora amantes,
Eurotæ celeres ibant Syrenes ad ora.
Huc ubi trans saltus Nymphæ venere,latentes
Aspexere Deos;subita formidine captæ,
Ianque referre pedem,& nigris se condere lucis,
Ac celeri ardebant sociis se reddere gressu.
Verùm cærulei cum Dii,nil fraudis inesse:
Sed tantum se velle Deas audire canentes
Dixere:& voces laudare, & mollia verba,
Ac risu lenire animum cœpere petulco,

Amis.

Amissum tandem miseræ doluere pudorem.
Sed postquam scelus è vultu Diana pudendum
Casta recognovit (sceleris certissimus index
Ipse sui vultus:taceas licet,ora loquuntur)
Iusta ardens irà pro virginitatis honore
Amisso,monitisque suis,& numine spreto.
(Hos etenim monitus dederat;ne litora, neve
Apricos peterent colles,aut fluminis ora,
Et nunquam æquoreis auderent fidere Divis.)
Pube tenus jubet esse feras,& crura, pedesque
In duplicem vertit caudam,Glaucisque marinis
Assimilat Divas, redditque informia monstra.
Discite virgineum moniti servare pudorem.
Illæ nequicquam lacrymis, precibusque Dianam
Poscentes veniam:nec tantum ferre valentes
Dedecus,in medium se demisere profundum.
Scilicet ingenuis quocunque occumbere Fato
Præstat,quam turpem per turpia ducere vitam.
Auxilio venere Deæ Nereides,& quæ
Eurotæ fluctus Nymphæ tenuere beati:
Affuit & Tethys, casumque miserta Dearum,
Æquoris esse dedit Divas:Nereja qualis
Cymmodoce,Galatea,Thaliaque, Phyllodoceque,
Pectore quæ niveo spumantem Dorida sulcant:
Et dulci placare Deos modulamine, & ipsos
Auritos etiam pisces, & cærula monstra.
Tu cave ne cantu capiaris,& ore doloso:
Nanque unum hoc illis solamen,& unà voluptas
Restat adhuc,blando nimirum fallere cantu
Incautos Nerei currentes æquora nautas.
Insuper undosæ gentis non prolis alendæ
Cura levis. Cæli cùm primùm emissa sub auras
Devenere, fovent extensis pignora palmis:
Et per spumosos se circum ludere campos,
Cæruleisque innare vadis,cursusque per altum,
Obliquare docent:tenerisque alimenta ministrant,
Hostiles arcent incursus, seque parentes
Obiectant,proprioque tuentur corpore natos.

At Galei, Glaucique, timor cùm proximus urget,
Insultantque feræ jam dentibus, ore tenellos
Accipiunt fœtus, tutaque in fauce recondunt.
Sed pietas miranda Canum: de gutture in ipsum
Immittunt uterum, medioque in viscere condunt.
Descendunt illi faciles, iterumque recurrunt,
Qua prius emissi Solem videre supernum,
Perfugiumque petunt vitæ, vita unde profecta est.
Verùm cùm pisces jam discessere feroces,
Atque animos pulsa capiunt formidine matres,
Lætæ iterùm pariunt sua pignora, seque timore
Exonerant, agilesque secant salis humida regna,
Festivo matrum lusu post terga sequuntur:
Et rursus gaudent conspecto lumine nati.

Maxima solicitos curandæ industria prolis
Exercet Phocas: medio non æquore fœtus,
Sed siccâ pariunt Tellure: cavisque sub antris
Diffusos circùm distenta per ubera lactant:
E mammis niveum quoniam lac effluit. ore
Certatim catuli potant, luduntque petulci.
At post bissenos revolutos ordine Soles,
Roscida cum nitidis surgens Aurora quadrigis
Contexit terram radiis, Cœlumque coruscis,
Spumea paulatim fœtus ad litora portant,
Et crurum tenus aspergi gaudentque, sinuntque.
Sæpius id peragunt, quò tandem nare periti
Cæruleas habiles percurrant Tethyos undas.
Ac velut externis gnatum connixa sub oris,
In patriam longo rediens post tempore mater,
Ostendit puero genus unde, & nomina ducat,
Antiquosque Lares, & avitæ insignia gentis:
Fortunamque domus dicit, ritusque parentum.
Sic teneros Phocæ vitulos in salsa reportant
Æquora, nativosque Lares, & vitrea monstrant
Tecta domus, tremuloque undantia marmora fluctu:
Atque vias pelagi varias, cæcosque meatus,
Diversumque docent populum, & genus omne natãtũ.

Ingenium mirum Salmonibus indidit ipse

Iup-

Iuppiter,& partu folertes fecit habendo,
Aurea ftellati cùm Sol palearia Tauri
Occuluit, lætæ florent quo tempore fylvæ,
Pulcher & apricis vernat profpectus in agris,
Vt primùm Oceano fluvios petiere relicto,
Prima illis eft cura, locum captare repoftum,
Mollis ubi fabulo, rapidufque revolvitur amnis:
Hic altas de more fcrobes, quibus ova reponant,
Effodiunt: quæ rore fuo mas irrigat ova.
Inde tegunt nidos, & multo vimine firmant.
Egregia fimul arte latus tutantur utrumque
Aggeribus circùm impofitis, atque arbore vallant:
Ne fortè arripiant devexo flumine fontes.
At quæ Solftitio mandantur plurima nidis
Ova, vel Autumno pingui, cum mitia pafsim
Poma jacent, gravibufque gemit vindemia prælis;
Exacto jam, Vere novo, fe tempore rumpunt:
At teneros liquido catulos dant ludere rivo.
Ipfa etiam, ut perhibent, è pifcibus uda marinis
Lentifco è tenui cunas, mufcoque virenti
Compingit medio Phycis paritura profundo,
Salpaque litoribus ponit viliffima nidos,
Et tempeftates contra, fluctufque tuetur,
Aut algâ è viridi, five aggere mollis arenæ.
At nitidos inter lapides, fcopulofaque propter
Litora connixus deponit Gobius ova.
Quæ fubeunt, miranda magis fine feminis hauftu
Nonnulli ex fe concipiunt: ceù Phroxinus auro
Effulgens nitido, & felici fumine dives,
Perdixque, Channæque, & purpurei Erythini,
Hæc multis menti fedit fententia, at ipfe
Naturam, rerumque nova obfervata fecutus,
Averfum maribus, ventoque afflante putarim
Fœmineum potare genus primordia fœtus.
Ceu traduntur equæ, cum perfurit ignis, Iberæ
Converfæ in Zephyrum genitales flamine rores
Accipere, extemploque graves turgefcere vento.
At vero imbelles Aphyæ non femine jacto

Proveniunt,lætæ nec lactant ubera matris:
Sed spumante mari,pluviisque cadentibus, ultro
Sese vitales emittunt lucis in auras.
Quales,Nola, tuos imber cum plenus in agros
Decidit Æstate in medià,de pulvere natæ
Assurgunt madido, crocitantque per herbida ranæ.
Cæruleo interdum è limo, putrique palude
Sponte sua veniunt:idcircò cærula nantes
Lenta secant agiles, pontoque licentius errant.
At mira est Aphyis prudentia: turbidus instat
Cum Notus, & nigri contexunt aëra nimbi,
In transversa vagæ ne fortè ferantur ab æstu,
Perfugium sub caute petunt, saxoue reposto,
Inque latebrosi se condunt muricis antro.
Ast Aphyis delatus honor. Ianque aurea Vatem
Invitat,nutuque favet Lucina benigno.
Sit quanquam fœcunda maris gens squamea,certas
Concessit Natura vices, & tempora, partus
Quisque suos,Cœli superis quibus inferat auris.
Qui scopulos,& saxa tenent viridissima musco,
Bis anno gaudent felices cernere fœtus:
Cyaneo velut ore Scarus,Turdusque smaragdo
Concolor,& socios inter velocior omnes:
Raptoresque Lupi,Percæque. At Scorpius alvo
Dat quater è tùmida fœcundo semine natos,
Ante vagus totum quam Sol lustraverit orbem.
Terque utero Coracinus habet: ter nititur:& ter
Purpureus supplex Lucinam Mullus in anno
Invocat. hinc Grajo Trigle cognomine dictus:
Sive sacer quoniam fuerit tibi, diva Triformis.
Qui primo non viva ferunt animantia nisu,
Ova sed emittunt,longo quæ tempore pullos
Dant matura,semel pariunt:ceu Salpa sub algis,
Atque inter frutices,& cautes Gobius udas.
Verum Psittacei,veluti Soleæque,Bovesque
Rhombique, Rajęque,& sæva cuspide Trigon,
Veloces Aquilæ,& Torpedinis enthea virtus,
Vix anno semel enixæ dant pignora. Mænæ
Exo-

Exonerant sese Brumâ: sed Vere laborat
Hippurus, violæque Smaris qui concolor ardet:
Et candens Atherina;cui Lucina maligno
Affulget radio pariture: è viscere fœtum
Non prius educit,quam molli plurima arenæ,
Vsque reluctantem pandi,sæpè affricet alvum.
Ipsi etiam virides nituntur vere Lacerti,
Salmonesque vagi. totum sed læta per annum
Fert prolem Muræna.Polo cum Cypridis astrum
Præfulsit medio, genitalia semina Scombrus
Accipit:æstifero Cancri reddenda sub astro:
Tempore quo dives progignit Lucius,& quo
Deponunt faciles Erythini pondera ab alvo,
Fœcundum semper ponti genus, ubera pingui
Ova ferunt utero,sparsimque per æquora pubem
Innumeram læti fundunt; sed stagna, lacusque
Quino implent partu, & numerosa prole Cyprini.
Dum nitidis claram stellis Puer aureus urnam
Versat,& ambrosio perfundit sydera rore,
Accendunt Polypi tædas sub caute jugales.
At verò ut raris effulserit ignibus Helles
Portitor,& toto perquirit vellera Cœlo,
Ova racematim nituntur pinguia centum:
Quæ gallina velut,postquam,mirabile dictu,
Quinquaginta dies ampléxu fœmina fovit,
Multipedes excusa mari dant plurima gentes.
At quia difficilè mittuntur pignora, acerbo
Correpti interdum Polypi periere dolore:
Atque infelices lucem flevere supremam,
Edere dum sobolem conati lucis in auram.
Tempore non alio progignit Sepia, Soles
Terquinos tamen illa suis superincubat ovis,
At verò ex illis redduntur singula tantum
Corpora, quot pariter reddunt Loliginis ova.
Ast hæc in medio parit æquore: litus at illa
Saxosum connixa tenet,quà plurima circum
Alga viret,fruticesque udi,& fluvialis arundo.
Idcircò virides piscator in æquora fasces

Proijcit:inque illis cum nidos Sepia fixit,
Extrahit in ſiccum,& felicia ſubripit ova.
At piſcis quanquam,tamen album novit,& atrum
Sepia,nonnunquam fraudem declinat iniquam.
Inque utero fert ova ſuo peregrina Lagois,
Quæ Lepus eſt noſtris,quo non feritate veneni
Neptuni turbat vada ſalſa nocentior alter.
Imbellis tamen eſt:primùm natalibus undis
Vt crevit,trepidus ſe Teuthidos abdit in antro,
Ex illa veluti genitus:non hoſpita Teuthis
Reſpuit,& propria nutrit cum prole Lagoum.
Aprico roſeæ copulantur Vere Locuſtæ:
Dant partus Æſtate:riget dum frigore Bruma,
Aſtacus amplexum ſub caute requirit odora:
Ova ſed,Arcturo primùm ſurgente,recludit.
Non alio rufi quam verno tempore Cancri
Lucinam,Squillæque vocant,fuſcique Paguri,
Et magna hirſuti geſtantes corpora Maiæ
Verum byſſiferæ venit ipſe putamine Pernæ
Scyllarus,& ſocius manet indiviſus in illa.
Diſce puer,Muſtela,Canes,verſutaque Vulpes,
Et cur Carcharias, Galeùmque exercitus omnis
Sæpè ſuos edant prægnanti viſcere fœtus.
Plurima paulatim circùm præcordia creſcunt
Ova,levi ſucco quæ mox concreta, ſub alvum
Singula quæque ſuo deſcendunt ordine:& illi
Vt perfecta animam cepere, recluditur hædus
Viviparùm de more,natatque per æquora vivus.
At tu,populeæ qui laberis amne Moſellæ
Liberior, prolem ſub Cancro,Barbe, rubenti
Florentes inter ripas exponis, & ipſe
Viſcere ſis quanquam pingui cum major, ab atro
Attamen ora tuo defendam ſedulus ovo:
Quippè venenatum condit ſub cortice ſuccum.
Aſt Atheſis,qui ſtagna colit piſcoſa Thymallus,
Et qui dulce thymum,vel flavum demetit aurum:
Fontis honor vitrei, & nitidus flos ille natantum,
Pæſtaniſque roſis,& floribus æmulus Hyblæ:

Qui-

Quique ipsum spirans Actæum vincit Hymettum,
Lenæo spumante,furit,sed Vere tepenti
In ripis sobolem,& flaventibus educat undis.
His jam digressus spatiis, dicenda canenti
Ingenium superest varium,moresque natantum,
Quique animi,& dubiis quæ sit solertia rebus.
In primis te mira,puer,natura Draconis
Ne lateat:dextra si fors comprendere tentas,
Adnisus totis tunc viribus ille resistit:
Moliturque fugam:sed si captare sinistra
Aggrediere,citus cedet,mirabile dictu.
Præterea,si vera canunt,cum sanguine fibræ
Vere novo turgent, Cypriusque exæstuat ignis,
Piscanti si fortè viro sua spicula fixit,
Persimiles ipso confestim ex vulnere nati,
Assurgunt vivi pisces,luduntque per æquor.
Nimirum quia fœcundum quoque vulnus amātum est.
Est & magna Lupi solertia:nescius inter
Cum labyrinthei descendit carceris antrum:
Nanque ferox licet ille,tamen vitare Panagrum
Ingenio solers,multoque enititur astu.
Subterarat pinnis,& duro retia rostro:
Viqueviam facit, implexoque recurrit ab orbe.
Hac vafer interdum,perhibetur Mormylus arte
Subter ab effosso perlabi Dyctia sulco.
Mixta furore minor non est audacia cæci
Labracis,inflexo pendet dum fixus ab unco.
In rabiem furit actus,& æquore saltat, acutum
Si forte excutiat ferrum: scinditque dolorem;
Et majora aperit sibi vulnera: sed tamen urget
Quo lacero tandem de gutture diffluat hamus.
Nam periisse juvat,pereat si liber ab hoste.
Ianque Scari dicenda subit prudentia: nassam
Ingressus, totam postquam consumpserit escam,
Vt cæco advertit conclusus vimine fraudem,
Et jam Fata sibi timet anxius, inter iniquos
Non caput intrudit radios,nec fronte supina
Obnixus meditatur iter: ne lædat acuta

Vimen acu frontem,tenerosque exulceret ignes.
Sed crebrò maculis insultat verbere caudæ
Aversus veniens,quo tandem liber in æquor
Disrupto nassæ textu,nodisve recurrat.
Intereà propter nassam secat humida si quis
Cærula fortè Scarus,volat ocyor,atque prehendit
Captivi caudam rictu,nisuque valenti
Luctantem inviso retrahit de carcere captum.
Idcircò Natura Scaro, si credere dignum est,
Dicitur aversas fecisse in tergore squamas.
Quin etiam ferro si fors Scarus incidit unco,
Auxilio socii properant,atque acribus atras
Dentibus adrodunt setas,vinctumque reducunt.
Vsque adeò fraternus amor,generisque tuendi
Extimulat pietas ipsos vel in æquore pisces.
Callida se curvo defendit Iulis ab hamo:
Non impunè tamen furatur sæpius escam.
Imbellis, timidusque licet Melanurus:at illi
Ingenium mirum,& Fato prudentia major,
Qua vimen cavet implexum, citus & fugit hamum.
Nam miserum licet usque fames hesterna fatiget,
Non tamen oblatas audet contingere mensas:
Novit enim vafer,ut molli latet hamus in esca.
Quin etiam tremulo ridet dum marmore Tethys,
Saxa frequens securus habet, penitusque sub imum
Descendit sabulum,& piscantis retia vitat.
Ast ubi turbantur vada cæca,fremuntque procellæ,
Tutus adit spumas,& pisces gutture mandit.
At verò è linis, vel arundine callidus hamum
Pendentem ut præda Polypus videt,hic quoque multa
Decipit arte:levi circum populatur opimam
Suctu escam,ridetque dolum piscantis avari.
Et puer ut calamum superelevat,ille reflexis
E cirris præda vacuum citus expuit uncum.
Insuper,ut Nereus circumstrepit, & tumet æquor
In transversa ruens,se cirris pumice firmat,
Grandia vel stringit complexu saxa tenaci.
At se Loligo,& scrupos[illegible] Sepia rupi

Ap-

Applicat, & fixa promuscide fundat arenis.
Anchora spumoso veluti sub gurgite jacta:
Consistit secura mari, temnitque procellas.
Sed jam velivola contectus ab æquore concha
Nautilus assurgit visu jucunda daturus
Fluctivagas inter scenas spectacula nautis.
Ingenium mirum est piscis, freta cærula vento
Flante, secat, pinusque velut cava navigat altum:
Nautilon hinc illum Graii dixere vocantes.
Cum Zephyri summas impellunt leniter undas,
Pronus ab Oceano consurgit, concava multum
Accipiat ne testa vadum: subitusque supino
Pectore conversus, geminas ad sydera chelas,
Antennas velut attollit, parvosque rudentes:
Quos inter tenuem membranam expandit: & illa,
Ceù puppis velo, venientes accipit auras:
Et canum lento fugiens trahit æquore sulcum,
Pro curvo temone pedes demittit, & illis
Sese per fluctus, cursumque, ratemque gubernat.
Sed pacata silet cum Doris, & Æolus antro
Frænat in Æolio ventos, tunc crure remisso
Hinc-illinc gemino, ceù remis dividit undas;
Estque sibi navis, vectorque, idemque Magister.
Verum ubi jam scopulis assultat crebrius unda
Rauca sonans, sensimque Notis perflata tumescunt
Marmora, confestim demittit tenuia vela,
Colligit & funes intus, clavumque reponit,
Et gravis epota reddit se Doride fundo.
Ceu ratis in portum se, dum collisa reclamant
Saxa vadis, cœliqne tonat domus alta, reducit.
Hinc ego crediderim, nec me sententia fallit,
Qui primus secto compegit robore puppes
(Sive aliquis fuerit Deus ille, & credere par est,
Seù mortalis homo, vastum tranare profundum
Ausus, & ignotis commercia jungere terris)
Accepisse modum formandæ navis, & artem
Tollere quà malos, linumque expandere Coris,
Quaque gubernaclo potuisset flectere cursus.

Nam primùm è cœlo Divorum munere puppim
In medium cecidisse salum, ventisque secundis
Insuetum sulcasse, viris mirantibus, æquor:
Inque novam gentes artem, atque inventa vocasse,
Aut veteres Graii, vel confixere Poëtæ.
Quandoquidem suevere Dii mortalibus artes
Bruta per, & casus, ipsosque aperire per usus.
At mirum, quod fama canit de Labrace: summa
Egelidum quoniam tenet in cervice lapillum,
Atque Hyemem patitur duram, frigusque malignum,
Vt formosa dies sub lumine risit aprico,
In Solem caput obvertit, frigusque tepore
Mitigat; at penitus, fuerint si nubila, condit
Sese subter humum, Brumamque evitat iniquam.
Vt Passer, Soleæque, Scarique, Vmbræque fugaces,
Mænæque, doctusque pati jejunia Nestis,
Et Coraces unà nigri, &, rude vulgus, Aselli:
Et quotquot, riget atra quibus sub vertice gemma.
At contrà radios Anguillæ odere corusci
Solis, & interdum nimio periere calore:
Et pereunt Austro perflatæ: at frigore vitam
Dulcè fovent. placido cùm sternitur æquore Tethys,
Aspirantque leves Zephyri, luduntque loquaci
Murmure, tum tenues auras è gurgite perflant:
Et super apparent ferventes marmore bullæ.
Quo puer indicio deprendes lubrica subter
Agmina cœnosis stabulari in fluctibus. At quæ
Centipedæ faciunt vafræ, quæ callida Vulpes,
Mira quidem, sed vera. truci confringere morsu
Vt setas potuere, hamumque hausere tenacem,
Intestina vomunt imo de viscere, durum
Quo ferrum sine cæde spuant: votisque potitæ,
Confestim patulis sua faucibus exta resorbent.
Idcirco bifidus cudatur longior uncus,
Vt fera non uno pereat cruciata dolore:
Nec potis hærentem penitus pulsare sagittam.
Perge, puer: nec te dementia nobilis Vmbræ
Fallat: ut attenta primum bibit aure fragorem,

Præsentitque virum, aut fatalia conspicit arma,
Astutum fugit in scopulos, vel scrupea saxa,
Et caput ignavum latebris insana recondit,
Aut subter frutices, vel densas abdit in algas:
Perfugiumque putat certum tenuisse: nec ultra
Piscantis timet arma: cavo quia murice credit
Se penitus totam, glaucisque latere sub algis.
Qualis ut immanem properare à fronte Leonem
Sylvestris vidit bos eminus; inter opaca
Lustra caput fugiens, vel cæcas occulit umbras.
Sic tectâ cervice, putat celarier omne
Corpus, & incursum fulvi vitare Leonis.
Interea nemorum rex advolat; inque patentem
Irrumpit caudam, laceratque immanior ungue.
Sic pariter sola scopulis cervice latentem
Vel palma, puer, accipies è caute Sciænam.
Sic stolidus capitur Strutio, sic Phasidis ales,
Dum sepes inter caput, atque arbusta reponunt.
Ast inimica Sudis si retia forte subivit,
Vndique lethiferum percurrit sedula cassem:
Si quà per maculas via latior inspicit, & quà
Ruptus hiat cassis: visoque, fugacia dorsa
Intrudens vi per maculas evadit in æquor.
Quam sociæ retrò mox, quà via facta, sequuntur.
Non aliter fati sortem Muræna repellit;
Angustos adigens per textus lubrica terga,
Serpentum in morem prolabitur. haud secus atro.
Ipse fugam molitur Acus de carcere, cum se
Inclusum vidit. Verùm quis nam ille supinus
Lina secat radio, fixumque intercipit hamum?
Anthias, haud fallor, qui quantum possit acutâ,
Quæ surgit dorso, spina, non immemor, illam
Cum cadit in ferrum, obverso de corpore tollit;
Et gladio veluti filum præcidit equinum:
Evaditque alacer. Nonnunquam litore in ipso
Captivus fertur lacrymis deposcere vitam.
Interdum velut infames si forte latrones
Prospexit, retro confestim tuta viator

In loca contendit fugiens:sic retibus ille
Inclusum molitur iter,saltuque frequenti
Insultat maculis,& lina tenacia rumpit.
Nec te multa,puer,teneat fiducia,lætas
Viscere Murænas dum perscrutaris opimo:
Maxima nanque illis audacia. sæpè cruentis
Piscantes furiosa petit,cęditque sagittis:
Eque rati trahit in fluctus,mergitque profundo.
Magna quidem:sed magna feram facit ira potentem.
Nonnunquam setas densato plurima dente
Dissecat,& fraudem reddit piscantis inanem.
At licet illa ferox,poterit mitescere cultu,
Et cicur humanis palpari molliter ulnis,
Nec non & domini voces audire vocantis.
Talem Roma virùm domitrix, domitrixque ferarum
Est olim mirata,suas cui Crassus inaures
Dicitur insignes gemma imposuisse superbus.
Illa Palatini quò consulis ore vocata,
Ocyor ad nutum veniebat,seque teneri,
Palparique manu domini mansueta sinebat.
Vsque adeò cicures per lenia sæpè feroces
Redduntur,cultuque feræ mitescere discunt.
Tales Ionia Congros Epidamnus in unda
Dives alit, doctæ surgit quà sacra Minervæ
Insula: piscantes ludunt ubi litore Congris,
Grataque sufficiunt alimenta: vicesque rependunt
Officii contrà memores, piscosa trahentes
Innumeros ponti populos ad retia Congri.
Ipsi etiam dociles perhibentur Eloride lympha,
Equè Lupi manibus piscantum sumere prædam.
Qualiter obscuris circum Mæotida lucis
Terrestres suevere lupi, qui gurgitis alti
E Scythicis prædam venantibus ore reposcunt.
Retia contrà ipsi vigiles in litore servant.
Si reduant de more Scythæ,tum protinus omne
Fœdus amicitiæ rumpunt,extensaque Soli
Dyctia dilacerant:lacerisque, umbrosa revisunt
Lustra levi cursu, sylvisque abduntur opacis.

Sine

Singula sed cantu dum prosequor,æstus,& ipse
Implexus per opaca labor succedere ripis,
Et placidum hortatur frigus captare sub umbra,
Doris ubi rauco subsultans murmure plaudit,
Et nivei plaudunt Delphines, lubrica propter
Litora lascivo jactantes corpora saltu:
Et variis circum pingentes Tethya formis.
Huc age,CARDENIDE,mecum descende sub undas
Delphinum choreas inter, jactusque petulcos:
Quandoquidem tanti lusus te Principe digni.
Et licet æquoreis paulùm indulgere choreis,
Dum Sol jam prono descendit vertice curru
Mitior,& læti surgunt à Vespere venti.
Forsan,festivo cui saltu,& murmure plaudant,
Alter eris curvos inter Delphinas Arion.

Aprici quondam per Cænyos alta phaselo
Errabam,socii Licydas, flavusque Lycormas,
Alter ab Euboicis,Siculis è finibus alter
Venerat:insignis cantu, cytharaque Lycormas,
At lepidas cantu Licydas sociare choreas.
Cùm celeri video properare sub herbida cursu
Litora Delphinas,lòngeque sonare natatu,
Ac totum vitreo conspergi Nerea rore.
Vt puppim propius venere, examine bino
Hinc,inde effusi,circum sparguntur, & udos
Incipiunt hilares crispata per æquora ludos.
Nunc agiles per summa levi nant cærula cursu,
Ad numerum bifidis pulsantes marmora caudis;
Alternis quò pulsa modis sonet unda canorum.
Nunc vero prona subeunt cervice Profundum:
Eque imo actutum redeuntes gurgite,jactu
Summa citi repetunt,ipsoque sub aere pendent.
At modo per vitreos molli curvamine campos
Incedunt,saltuque brevi,saliuntque, ruuntque.
Sed nunc implexi per mutua Dorida currunt
Per gyros varios, obliquatosque natatus:
Insultantque vadis,innectuntque orbibus orbes:
Et labyrintheis erroribus æquora pingunt,

Corpore mox toto erecti vibrantur,& ipsam
Transiliunt saltu cymbam,& cervice reflexa
Nos,proh mirus amor! qua possunt voce salutant:
Festaque lætitiæ nutu dant signa loquaci.
Atque iterum è tremula vario discrimine cymba
Spectantur longè duci,rursumque reduci,
Inque fugas omnes, & in omnes ire figuras.
Vt cum Pieridum sedes crinitus Apollo
Invisit,toto consurgunt agmine Musæ,
Carmina festivis jungentes læta choreis,
Et circumfusæ Numen, plausuque coronant:
Virgineosque choros iterant, ludùntque per agros.
Tunc ego sic fusco Licydæ,flavoque Lycormæ:
En quæ formosi nobis spectacula pisces
Exhibuere,vago librantes corpora jactu,
Inque chori speciem tremulis plausere choreis,
Circum cærulea spargentes Najade cymbam.
Spondeo,læva sinant modo Numina,& auctor Apollo,
Parthenio dignas acturum carmine grates.
Hæc olim:nunc tempus amica rependere versu
Obsequia:& nostræ fuerit quodcumque Camœnæ
Actiades meditantur opus,Delphines habebunt
Partem opere in nostro,semperque ea gratia facti,
Partheniis detur Musis modo vita, manebit.
Delphinos inter vitreas lusure per undas
Disce,puer,sacris species quæ piscibus,& qui
Sint mores,geniusque. Ollis micat ardua cervix,
Augustumque caput,magnoque nitentia gyro
Lumina,per quæ consurgens, juxtaque cerebrum
Epotos pelago reddit cava fistula fluctus,
Vitalesque unà revomit, quas ebibit auras.
Longior oris hiat scissura,rigentque sub ipso
Serrati dentes,& acuti,simaque rostra.
Mobilis atque brevis lingua est,latique patescunt
Rictus.at geminæ presso curvamine spinæ
Stant alvo,quibus alta secat:stat & altera dorso,
Desinit inque duas falcata novissima cauda:
Qualis dividuo sinuatur lumine Luna:

Est subcæruleus dorso color, inque reflexa
Cervice, at subtus tenera sublucidus alvo est.
Non tantum Euxino, & gelida Meoride Delphin
Labitur: Ægæi pariter volat æquora juxta,
Partheniosque sinus, Tyrrhenaque salsa superbus
Obsidet, Ioniique vorat vada fervida, & omnem
Inclusum mediis populatur Nerea terris.
Quin etiam adverso magni Delphines in Orbe
Æthiopum spumosa secant freta, perque tumentes
Oceani campos late dominantur. & illi
Membra sui similes, queis multo fervidus æstu
Intima perpetuò refluit per viscera sanguis.
Hos, qui purpuream Auroræ Titanidis oram
Trans Libyam, Atlantea petunt per cærula Galli,
Alato figunt jaculo, mirabile visu.
Robustus spondæ insistit venator, ab alto
Vtque propinquantem celeri Delphina natatu
Prospectat, manibus confestim missile ferrum
Intorquet, certoque volantem corripit ictu.
Interdum tanta jaculum vi fertur, ut omne
Ærata corpus transfectum cuspide rumpat.
At mihi laudandi nunquam, quia prælia sacris
Piscibus intendunt, & iniquo funere plectunt.
Idcirco immanes oderunt Numina Thraces,
Impia quod sociis ferrent Delphinibus arma.
Tu cave, piscator Tyrrhene, lacessere bello
Delphinas, dextramque sacro temerare cruore.
In reliquos fer bella greges: servatus amico
Fœdere, perpetuò ludat Delphinus in unda.
Illius & mores jam nunc dicamus. Aquosos
Per campos cursu celer, & pernicibus alis
Antevolat pisces, volucresque citissimus omnes.
Non sic cornipedes effusi carcere Iberi
Addunt se in spatia, & laxis agitantur habenis,
Vt freta corripiunt Delphines, & ocyus ipsos
Alato superant volitantes flamine ventos.
Præterea, stimulante fame, cum præpete pisces
Sectantur cursu fugientes usque profundum,

Et cito vitales affectat anhelitus auras,
Ex arcu velut excussi, se rursus in altum
Emittunt,telo velocius:inque suprema
Interdum sese jactu carchesia vibrant,
Cum prope turritas consurrexere carinas.
Sæpe etiam prædis inihans,dum lubrica ponti
Agmina persequitur,tanto ruit impete Delphin,
Vt cœptos nequeat cursus inhibere:sed ipsa
Sponte sua in scopulos cervice allisus acutos
Frangitur,aut siccis hæret moriturus arenis.
Insuper his,mirum rex Iuppiter indidit illis
Ingenium,vasti spumantia marmora Nerei
Instructa legione terunt:ceu magnus aperto
Incedit campo,paribusque exercitus alis
Signa movet,bellum jamjam laturus in hostem.
Imberbes primo pueri stant ordine:retro
Æquatis spatiis florenti ætate juventus
Insequitur,certis sua per discrimina signis,
Divisa in strictos cuneos, inque agmina quadra.
In medio veluti lixarum ignobile vulgus,
Fœmineæ properant numeroso examine turmæ.
Imbelles post inde choros,extrema tenentes
Agmina,succedunt grandæva ætate parentes:
Hique duces nutu incessus moderantur aquosos.
In dextram nunc castra movent:nunc ire sinistra
Præcipiunt recto nunc latos ordine campos,
Nunc verò obliquo malunt proscindere sulco.
Nunc scopulos,nunc saxa, recurvaque litora vitant.
Hos cuneo densari,illos in cornua flecti:
Inque latus alios,alios succedere primam
In frontem,geminamque jubent hos ire sub alam.
Omnibus una tamen cura est,salis æquora junctis
Ordinibus, strictimque acie sulcare quadrata,
Acrius ut pugnent sociatis agmina signis.
Non sic ipse Argiva Gerenius agmina Nestor
Instrueret,Phrygiis dum miscent prælia campis
Argolica cum pube duces Menelaus,& Ajax:
Nec Pyrrhus fama notissimus,omnis in arma

Li-

Litus ad Oebalium, Calabrùmque Epirus ad oras
Dum coit, auxilium socio latura Phalanto.
Est & mirus amor prolis, servantque, foventque
Solicitæ matres gnatorum corpora, & illos
Faucibus interdum accipiunt, tutoque reponunt,
Cum timor est Amias properare in bella, ferasque
Infestas teneris Delphinibus, aut citus instat
Thrax venator ubi, stridetque volatile ferrum.
Verùm, proh miram pietatem! fixus ab ære
Natorum è geminis si fors fuet alter; iniquum
Tunc miseranda parens venantem pone sequetur:
Et mæstis natum lachrymis, precibusque reposcet.
Interea leni servatum verbere caudæ
Impellit retrò studiosa, arcetque periclo.
Ipsi sed matrem sectantur, & ubera circum
Diffundunt sese catuli, stipantque frequentes.
A fido veluti nunquam pastore bidentes
Discedunt, sylvas quanquam, saltusque peragrent.
Longævos summa nati pietate parentes,
Vt jam majores creverunt corpore, & annis,
Soliciti contra curant, densique tuentur,
Atque senum victu invigilant, escamque ministrant.
Quin etiam tardo quoniam freta cærula gressu
Proscindunt ætate graves, urgere natatus
Ipsa sui pubes adnisu corporis ardet.
Est quoque sancta fides thalami: pro conjuge certāt
Acrius, & vitam posuerunt sæpe volentes.
Nec minor est generis servandi gloria: si quem
Forte vident jaculo confossum ad litora duci,
Confestim celeres irrumpunt agmine denso,
Cumque viris adstant bello certare parati,
Ni socium reddant captivum, undisque remittant.
Agglomerant & se cymbas, & litora propter,
Ac bifida scindunt cauda salis æquor, & ipsos
Attollunt fluctus, trepidosque immergere lintres,
Eque viris meritas nituntur sumere pœnas.
At si victores socium tenuere receptum,
Festivum læti redeunt Pæana canentes:

In-

Incolumique unà plausu gratantur ovanti.
Quin & divini sortiti syderis auram,
Extremum præscire diem perhibentur. in actam
Quo sese patriam morituri tempore vectant:
Scilicet ut tumulo corpus mandetur avito.
Non secus ac Nabathæus,& ut Mæandrius ales
Fatorum gnari faciunt divinitus: amnem
Hic vitreum propter recinit moriturus: & ille
Assyria de fruge pyram sibi ponit odoram.
Interdum,fama est,spumoso è gurgite visos
Sublata in siccum deferre cadavera litus.
Non etenim patiuntur aquis inhumata marinis
Stare diu,prædam vel monstris ire nefandis.
Visa & cæruleum circum gens tota feretrum
Flebilibus innare modis,& ritè supremum,
Magna quidem pietas! casso persolvere honorem!
At non ista tibi debent miranda videri;
Nam celeri quondam Delphines Dorida cymba
Sulcabant nautæ,Tyrrheni nomine dicti.
Qui cum traijcerent in Naxia litora Bacchum
Argento ditem,gemmisque,cupidine prædæ
Correpti,è viridi cursum deflectere Naxo,
Atque aliò taciti puppim torquere parabant.
At cùm divino sensisset numine fraudem
Tyrrhenùm Liber,socios cantare,fidesque
Aurato jussit plectro pulsare canoras.
Tunc nautæ mira cantus dulcedine capti,
In saltum exiliere,levesque agitare choreas
Bacchanti similes cœperunt: lætaque miris
Dum jactare modis affectant corpora, ponto
Immemores sese mittunt: sed Liber ovantes
Delphinas dedit esse,marique innare profundo,
Et liquidos celebrare choros,lususque per undas.
At verò ut facti semper monimenta manerent,
Vnum cæruleis è fluctibus intulit astris,
Et magni volucrem Iovis inter, Equumque locavit.
Idcircò nostro quoniam de sanguine creti
Ingenuos ardent pueros Delphines, & udis

Ac-

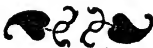
Accipiunt humeris,& per vada vitrea portant.
Egregio fuit ore puer, sed paupere tecto
Bajano è Licyda satus,& Lucrinide Nympha:
Hic patrii quondam Lucrini marmora juxtà
Dum ludit, nitidasque legit de gurgite testas:
Fortè Dicarchea veniens Delphinus ab ora
Formosum vultu puerum conspexit ovanti,
Atque coloratas versantem litore conchas,
Vt vidit,nimio pueri correptus amore est.
Ergo cæruleis blandiri cœpit amanti
Saltibus,& tacitis testari nutibus ignem.
At puer insuetum non dedignatus amantem,
Edomitam saxo Cererem, quam forte ferebat,
Delphino tradit,fœdusque hoc munere sancit.
Blandus & ore vocans, Simonem nomine dicit.
Nomine Delphinus quo cùm foret inde vocatus,
Ilicet Oceano veniebat ab usque profundo.
Ausus & hinc puer est niveo considere dorso
Delphini,& latè tremulas equitare per undas.
Non invitus onus dorso accipiebat amicum,
(Esse tamen quis onus dilectum dicat amanti?)
Et tendebat iter spumosa per æquora Delphin,
Quà frænum insidens humeris auriga dedisset.
Sic puerum Bajis vectabat ad usque Dicarchum:
Palladium puer in ludum quò sæpè solebat
Ire,rubescentes cum jam temone jugales
Egerat elato Titan, cœloque ruebat.
Inde Dicarchæo, currus cum flexerat aureos,
Acceptum Bajas de litore vector agebat.
Qualiter in Taurum conversus Iuppiter ibat
Parthenios ultrà fluctus, dorsoque ferebat
Europam lætus, Dictæaque regna petebat.
Sic & Thelemachum genus armipotentis Vlyssei
Delphinus Fato eripuit, tergoque rereptum
E pelago patriis servatum reddidit oris:
Nam propè Dulichias dum ludit parvulus undas,
Quà rapidum mare vorticibus,ventoque fremebat,
Sublapsus puer,& refluo citò mersus in alto est:

Quique dolo fuerat vectorum ejectus in æquor,
Tænaron invexit Delphinus Ariona, cantu
Accitus vitreis è fluctibus: inque choreas
Dum salit Oceani gens lubrica, tergora Delphin
Supponit blandè numeris, nervoque canenti.
Mira Dicarchæo sed de Delphine feruntur:
Scilicet in dorsum puer ut saliebat, acutam
Vagina veluti spinam condebat, amicum
Ne forte indigno lacerasset vulnere corpus,
Italia late ex omni, dominaque ruebant
Vrbe viri, & matrum primæ, mixtimque juventus
Litus in Euboicum, placidas Delphina per undas
Visuri puerum vectantem, ipsumque equitantem,
Qua vellet mare per latum dare lora natanti.
Mira quidem, fateor, rerum miracula canto:
At si vera, Deos, ipsumque obtestor Amorem.
At miser insueto periit Delphinus ab igne:
Nanque puer Cœli vitio correptus, in ipso
Flore juventutis Fato sublatus acerbo est.
Illum omnes Prochytæque Deæ, Inarimæque puellæ
Fleverunt, actæque Deæ, pelagique puellæ,
Nesisque, Euplæeque, & Olympia Mergilline.
Vt tempestivo de caudice cum rutilus flos
Erupit, subitòque gelu contactus acuto
Decolor expallet foliis moriturus, & illum
Flent mæstæ Dryades, flent numina fontis amici
Naìades, raucoque piger flet murmure rivus:
Quæque rigens Cœli florem demessuit aura.
At verò in litus consueto tempore Delphin
Vt venit, puerumque diu expectasset: ubi illum
Nusquam apparentem circumspicit, ictus ab acri
Igne est, & toto confestim expalluit ore.
Vtque sibi Fatis ereptum sensit amantem,
Protinus in lacrymas, & cæruleos ululatus
Solvitur, & mæstis latè freta questibus implet.
Hinc lucis pertæsus aquis egressus in actam
Insilit infelix, animamque in litore ponit.
Qualis arundineis Alcædo mæsta sub umbris

Amis-

Amissi flet Fata viri: quem sæva procella
Eripuit, raptumque mari dispersit: at illa
Cum cava nequicquam pulsasset litora questu,
Dat sese in fluctus moritura, virumque requirit.
At nos æquoreo è ludo, plausuque canoro,
Atque præoptata scopuli pendentis ab umbra,
Spumosis tractanda vocant fera prælia campis.

FINIS.

HALIEV-

HALIEUTICORUM

LIBER III.

SEd jam bella vadis agitata,astusque natantum
Sunt dicenda:mihi vos ò quæcunque beati
Aurea Crateris sulcatis cærula,Nymphæ,
Ferte animos,placidæque auris spirate secundis.
Vos & præsentes, Acheloides,ore favete,
Et vos Actiades,sacrumque intendite cantum,
Si patriæ Telluris amor,si gloria tangit,
Si vestros,Divæ,pro more fovetis alumnos.
Ignipotens,cui cuncta, Deus, sociare potenti
Fœdere permissum,pacemque inducere Mundo;
Ille etiam fera bella movet,nexusque resolvit.
Idem pacis Amor,bellique asperrimus author:
Quaque sacra jungit vi pectora,dividit illa.
Nonne vides,mixtumque homines, volucresque,ferasq;
Pro natis,victuque, & pulchræ lucis amore,
Armaque prærepta pro conjuge sæpe ciere?
Non secus & pisces Fato versantur eodem.
Ille studens victu,vitæque,Penatibus alter,
Hic dulci pro luce,suo hic pro pignore, & ille
Pro thalami nexu,charæque cupidine prolis,
Vna omnes sese telis,astuque lacessunt:
Inque neces adigunt. quæ jam feralia bella
Ordiar. Vndosum primus descendit in æquor
Invisus Polypo Dentex, qui robore major
Bellum fert Polypo,& terrorem dentibus infert:
Ille lacessitus cursu se proripit,& se

Oc-

Occulit in latebris scopulorum,& caute reposta.
At vafer in solitos tum Dentex confugit astus:
Se similem casso simulat, fluitatque per undas
Incertùm. Polypus spoliatum lumine credit,
Educitque specu,prædam comprendere, cirros.
Ilicet ore manum tenet ille,& victor ab udo
Educit saxo captum. ceù callida vulpes
Decipit ignaras,Fatum mentita, volucres.
Non ærumna manet Polypum minor,horrida quãdo
Bella movet Muræna.Cavo de pumice in auras
Cùm prodit Polypus, escamque inquirit amicam,
Tunc tacito,celerique volat Muræna flagello,
Læta super præda, bellumque agitare parata.
Ille sed ut propius venientem conspicit hostem,
Mandat terga fugæ:sed tardo marmora cursu
Sulcantem lapsu insequitur Muræna citato:
Cogit & invitum morsu pugnare feroci.
Ille [illegible] init certamina,longaque jactat
Brachia multiplici gyro,voluitque,plicatque
Hàc illàc,si fortè trucem depellere pestem
Detur,& elapsum tuto se reddere saxo.
Incassum tamen infelix; nam lubrica serpens
Membra per,& chelas Muræna relabitur. ille
Contrà nunc caudam,nunc tergora,duraque prendit
Colla,peratque ipsum nunc os irrumpit apertum.
Ac veluti multa defessi membra palæstra,
Vix luctatores undantia brachia jactant:
Non aliter Polypus chelas defessus inanes
Vix movet:& victus tandem se subiicit hosti.
Continuò prædam radiis discindit acutis
Muræna,& totum dispergit gurgite corpus.
Non secus in vitreo debellant æquore Congrĩ
Ignavas Polyporum acies,& funere plectunt.
At non successu pugnat Muræna secundo,
Crustatæ intendunt olli cùm bella Locustæ.
Cervicem de caute trucem ferus Astacus udà
Exerit,& geminis irritat cornibus hostem.
Hæc odio irritata ruit,morsuque feroci

C Im-

Impetit: at duro collisi cortice dentes
Erigido veluti saxo,ferroque retusi
Exiliunt, hebetesque magis redduntur ab ictu.
Colla sed illa suis apprendit mollia chelis,
Forcipibus velut æraris,stringitque,secatque,
Quo tandem effuso reddat cum sanguine vitam.
Infelix sic ipse perit pugnante Locusta,
Conger,& astrictis invisit faucibus Orcum.
Attamen id mirum est,armatam forcipe dura,
Et dura pariter testa, celeremque Locustam
Osmylus expugnat victor,licet ille per undas
Tardus eat,teneroque incingat corpus amictu.
Muscosa scopuli Polypus in sede morantem
Desuper invadit tacitus, pronusque Locustæ
Incumbit dorso, circumque tenacia collum
Vincla jacit subitus,faucesque astringit hiulcas;
Atque aditum vitæ simul occupat:illa dolore
Actutùm furit icta,manusque,& corpora quassat
Et roseam in scopulos allidit plurima caudam.
Nunc tandem defessa silet, vix palpitat:& jam
Exanimata jacet. tamen ille tenacius arctat
Vincula,candentesque artus,& mollia suctu
Guttatim membra educit: velut ore tenaci
Lac pleno pueri nutricis ab ubere sugunt.
Indidit idcircò magnum Natura timorem:
Et viso tantum Polypo periisse Locustam
Nonnunquam,fama est.Pinnis sed callidus astu
Dissimiles struit insidias, cum sæva latratus
Accendit,stimulumque fames irritat edendi.
Nanque ubi Perna fores referavit,ut ætheris auram
Ebibat,& dulcem villis sibi colligat escam;
Et custos ignarus abest, tunc ilicet ille
Apprensum chelis saxum demittit hiantem
Desuper in Pinnam: gremio quo Perna recepto,
Haud potis extemplo patulas occludere valvas.
Advolat ille,citusque fores irrumpit apertas:
Ignaramque doli Pinnam,& nil tale timentem
Expoliat,prædaque rapax lætatur opima.

Quid

Quid non dira fames, hominesque docebit egestas,
Si ingenium dedit & brutis, artemque nocendi?
Non secus insidias molitur, callidus arce
Interdum ut miles potiatur. ubi rediens Sol
Luce aperit Cœlum, & montes tegit aureus altos,
Clausaque cum primùm panduntur mœnia, onustos
Præmittit palea currus, conditque sub illa
Armatum ferro peditem: vix lumina currus
Tardigradis tenuere rotis, auriga repentè
Sistit equos, casum mentitus: quique latebant
Districto mucrone ruunt, & murmure facto
Dant sociis signum: mora nulla, è valle reposta
Protinus accurrunt illi, portasque patentes,
Quas interposito subiti concludere curru,
Haud cives potuere, tenent, densaque caterva
Irrumpunt, captaque dolo dominantur in arce.
Ergo ne ignaræ paterentur talia Pinnæ,
Custodem Natura dedit, qui pervigil ipsas
Excubat ante fores: & cum properare natando
Aspectat Polypum Cancer (qui cautus opimi
Visceris, & byssi custos manet, inque corusca
Adnatus Perna est) dat signum: comprimit illa
Continuò testas, astusque eludit inanes.
Hac etiam Polypus depascitur Ostrea fraude:
Callidus & Cancer. Pugnant sed viribus æquis
Murænæ, Congrique. Dicarchi ad litora quondam
Murænam memini Congro vidisse duello
Certantem Marte ancipiti: sed lubrica tandem,
Non impunè tamen Congrum vertisse ferocem
Terga cruentatum plagis, nanque ille vicissim
Murænæ rabido caudam præciderat ore.
Seque olim caudam Cephalo vidisse Lycotam
Ore Lupum rapido secuisse, virentia propter
Litora cùm mediis nassam demitteret undis,
Iam memini dixisse, mihi dum bella natantum,
Et morem varium, & versutos diceret astus,
Attamen infelix cæso de Mugile victor
Exili Lupus à Squilla nece plectitur atra,

Scilicet imbelli nonnunquam Fata potentes
Dejecere manu,& collum fregere superbum.
Ergò ubi inexpleto ruit ore,cupidine prædæ
Incensus,Squillasque petit, quas ille voraci
Ventre,fameque inhiat,comprensæ protinus illæ,
Quod capiti assurgit rostrum,ceù serra, recurvum
Inflectunt,gyroque leves saliuntque,ruuntque
In pugnas alacri nisu . mox viribus haustas
Comprendit dulci gavisus munere Labrax.
Squilla levi primùm prælato in gutture saltu
Subsilit:hinc cornu venantem figit acuto:
Victaque victorem transverberat.ille voracis
Ingluviem ventris saturat: nec vulnera quidquam
Sentit hians: prædæ tanta est innata cupido.
Sed cum diffuso tumuerunt sanguine fauces,
Et creber stimulo miserum dolor urit acerbo,
Cum præda occumbit fato venator eodem.

Sint longo quanquam Ziphiæ mucrone potentes,
Balænam trepidi metuunt, nec cominus audent
Ire hostem contra,fortemque expendere belli:
Sed tantum vitare dolo conantur: in imis
Obversa gladium defigunt cuspide arenis:
Immotique manent: nec quam sint ense valentes
Prospiciunt,stolidasque tenet dementia mentes.
Vsque adeò nihil æra, sonoraque fulmina prosunt;
Ni fortes pariterque animi, pectusque virile
Accedant. tenui caligans lumine truncos
Hos rata cæruleos Balæna impunè relinquit.
At multa in Gladios accensæ Mænides ira
Approperant,teneram morsu discindere pellem.
Et qui monstra maris vitaverat horrida, Cete,
Infelix perit,exiguo dara victima pisci.

Attamen audaces velocibus aspera Thynnis
Bella movent,telisque petunt fulgentibus hostes,
Ausoniæ relegunt dum litora,perque sonantes
Trinacriæ fluctus, Sardoaque cærula currunt.
Idcircò,mentem quando Natura sagacem
Indidit,ordinibus densis,acieque quadrata

Spu-

Spumantem celeres Orcyni Nerea findunt.
Sic & solivagum spectant si gurgite ab alto
In pugnam rigida Gladium properare securi,
Confisi numero venientem cominus hostem
Excipiunt illi sociis in bella vocatis.
Castra movent: pavidi contra dant terga, ruuntque
In diversa, vagique natant toto æquore Thynni.
Instat terga premens Gladiorum exercitus omnis,
Euxinumque fugat resecutus ad usque profundum,
Non secus è vasto Tritonas Atlante fugaces
In clausam Ziphiæ victores Dorida pellunt
Per Calpes, Abylæque fretum: diversa ruentes
In loca diffugiunt illi: pars litus Iberum
Vna tenet læva, Libyam premit altera dextra:
Incandent vada pulsa, furit clangoribus aer
Concussus, scopulique, & circum litora plangunt.
Non minus invisi Thyunis Delphines, & omnis
Vis violenta Canum, Galeique, horrendaque Cete:
Hos contra veniunt animosius, & fera Thynni
Miscent bella, odiisque acuunt ferventibus iram.
Verùm Pelamydes perdunt impunè feroces
Delphini, & toto fugientes æquore turbant.
Vidi ego Scyllæa non longè à rupe, canoro
Flumine quà salsas descendit Cænys ad undas,
Trinacrium contra litus, viridemque Pelorum,
Plurima Pelamydum velocibus agmina pinnis
Delphinas fugere, & Delphines præpete cursu
Ponè sequi: toto fervebat gurgite Nereus.
At quoniam pelago refluente, æstuque feruntur,
In procurva ruunt inviti litora, ubi omnis
Stat manus agrestum raptis stipata sub armis:
Quos magno puer accivit clamore, propinquos
Vt pisces vidit, latèque albescere pontum.
Haud mora, vibrantur conti, curvique tridentes
Fuscinaque, & celeres unci, fitque ilicet ingens
Pelamydum cædes, fusoque cruore rubescunt
Spumantes latè fluctus. proh casus! & illi
Vnà infelices pereunt, ubi litore amico

Perfugium vitæ certum,pacemque petebant.
Vsque adeò loca nulla patent secura saluti,
Cum miseros Sors atra premit,urgentque potentes.
Interdum tanto exiliunt è marmore saltu,
Vt sæpè in sicca manibus capiantur arena.
Et binos dextra tum me prendisse recordor,
Vrbe procul ruri liberrimus otia captans.

Non secus Ægæis in fluctibus Aulida contra
Argolici prædam venantur. ut aeia Vesper
Temperat,& rores jam colligit humida Luna,
Armati telis,& multa lampade curvas
Stipantur juxtà ripas:Delphines ab alto
Pelamydas,pavidosque fugant ad litora Thynnos.
Attoniti hinc face,Delphinis & agentibus illinc,
Spontè ruunt in terram,invisaque saxa Cybiæ,
Inque manus piscantum,& vitam in litore ponunt.
Non secus,ac timidi lepores, damæque fugaces
In prædam cessere,truces cùm terga Molossi
Hinc sua dente premunt, illinc clamore secundo
Summa catervatim venantes sydera pulsant.
Confestim citò piscantes hastilia torquent,
Atque neci dedunt. cæsi mox piscis opimam
Dant partem sociis Delphinibus, æquore summo
Qui prædam intenti expectant mercede laboris.
Ni faciant,illi disrupto fœdere nunquam
Amplius Eubœæ cogent ad litora pisces.

At non Delphinis, quanquam per salsa superbi
Æquora se dominos jactent, regesque natantum,
Ceu Leo per saltus sylvarum,umbrosaque regna,
Exiguus labor est,Amiæ cum fervida fortes
Bella ferunt,campis & congrediuntur apertis.
Ergo ubi conspiciunt lato Delphina profundo
Agminibus procul è sociis,castrisque vagantem,
Dant signum:subitæ veniunt ad signa cohortes,
Stipaturque atrox Amiarum exercitus. & ceu
Arduus in turrim densa testudine miles
Irrumpit,glandesque jacit, & missile fulmen.
Non aliter contra Delphinum examine multo

Au-

Audaces currunt Amiæ, pugnantque feroces.
Principio Delphin interritus excipit agmen,
Nec numerum quidquam curat:cæditque, fugatque
Nunc hanc,nunc illam. sed cum videt undique circũ
Densari hostiles acies, cingique corona,
Seque unum innumeras contra pugnare catervas,
Segnitiem pellit de pectore,fitque periclo
Fortior:intendit vires,& duplicat iram.
Ast Amiæ circum glomeratæ morsibus illum
Discerpunt, durisque affixæ dentibus hærent.
Hæc caput arreptum tenet acrior, illa tenaci
Stat rictu defixa genis:vorat aspera lumbos
Altera:& hæc pinnis superincubat: illa bisulcam
Apprendit caudam violenta, fugamque retardat:
Hæc subtus ventrem depascitur:illa superne
Molle vorat dorsum,fusoque in sanguine gaudet:
Eque jubis pendent istæ, cervicibus illæ:
Ira omnes,rabieque,atrisque furoribus actæ.
Qualiter,ingenti procerum spectante theatro,
Emissi in taurum pugnaces agmine denso
Ore canes ineunt certamina : fervidus ille
Aurem dente petit, prensamque tenacius ipsa
Forcipe multus habet: saltu velocior alter
Subsilit in collum,mediusque in cornua sidit:
Alter & in dorso subsedit, & ore cruentat :
Subter & hic rabido lacerat palearia morsu.
Fervet pugna: strepitque favens pleno ore theatrum.
Multiplici interea discissus vulnere Delphin,
Efflat anhelus aquam vehementius, & vada turbat
Ore fremens,fibrisque furens exæstuat imis.
Nunc infanda gemens salit æquore,nunc freta rursus
Ima petit: medioque ruens ceu gurgite turbo
Volvitur,ingentemque ciet clangore procellam.
Subsilit interdum è spuma, si forte feroces
Excutiat cervice feras,& liber in altum
Antevolet,sociisque fuga se reddat.at illæ
Ore tenent stricto, nec vi captiva remittunt
Membra,venenatis at dentibus acrius hærent.

Et subeunt, subeunte fretum, rursusque sub auras
Dum resilit, simul exiliunt: mirabile visu,
Desuper apparet monstrum de marmore tolli:
Scilicet è niveo Delphino, Amiisque creatum.
Difficiles adeò adnexæ, rictuque tenaci.
Et ceù multa cutem si fortè apprendit Hirudo,
Ægris impurum membris haustura cruorem,
Nonnisi cum fuerit toto exsaturata relinquit.
Haud secus immanes Amiæ, ni parte revulsa,
Quam prius apprensam morsu tenuere potitæ,
Demittent captum. qui mox certamine tanto
Defessus, primùm ut vires, animumque recepit,
Insana incensus rabie, ceù ventus in hostem
Irruit, horrendamque ciet ferus undique stragem.
Illæ diffugiunt trepidæ: premit iste fugaces:
Et meritas Amiis pœnas, cædemque reponit.
Cuncta vorat, satiatque iram, ventremque saginat.
Sed me victoris vocat altera palma: Feroci
Est cum Niliaco Crocodilo nobile bellum
Delphino, & cæso surgit victoria major.
Est Delphin Nili regi infestissimus hostis:
Hostis ut hic hominum durissimus. Horrida visu
Bellua, quâ Libycos non turpior altera campos,
Vasta nec Ægypti per stagna voracior errat.
Nam campos, & stagna ferox terroribus implet.
Olli vis ingens, & non superabile robur:
Nec minor est animis audacia. lataque duris
Terga rigent squamis, est & durissima cervix,
At totum latè ferro impenetrabile corpus.
Vnguibus incurvis, & dente armatur adunco,
Horrendamque movet caudam, rictuque tremendo
Infandam miseris stragem, cædemque minatur.
Hanc tamen ingentes animos, & pectora versans
Non prædæ incensus studio, sed laudis amore,
Aggreditur Nilo Delphin generosus in ipso:
Sit prono invalidus licet ore, levique recinctus
Thorace, & levibus pariter circundatus armis.
Ergo maris magni de fluctu egressus, in altum
Ir-

Irrumpit Nilum, conspectoque eminus hoste,
Ingenti fertur cursu, ceù fulmen: & olli
Vt propior, sese pronum submittit, aquosi
Gurgitis ima petens, faucesque evitat hiantes:
Atque fugam simulans primo se subtrahit ictu,
Persa velut, patriis cum jam Romanus in armis
Acer ad Euphratem movet agmina, se citus abdit
Lustra inter fugiens. latus hinc petit inde reversus;
Incautumque fetit jaculis, latèque cruentat.
Ergo imo rediens fundo consurgit, & alvum
Invehitur contra veniens inopinus: acutamque
Erigit è tergo spinam, qua mollia ventris
Protinus incidit. reliquo nam corpore monstrum
Ipse vel incassum pulsaret acinace Maurus,
Aut immortali facta ex adamante securi.
Vertitur extemplo praciso bellua ventre,
Horrendùm stridens, refugitque in vorticis undam.
At Delphin medio gestit sub flumine victor.
Mox redit in pontum festivus. At æquor apertum
Qui timidi contra fugiunt, cæcisque sub antris
Se se abdunt? signata pedum vestigia nosco.
Nec fallor: turpes dant terga ingentia Phocæ.
Cæruleus quibus est Aries inimicus: anhelo
Aeris immensi molem qui sorbet hiatu.
Quæ mox lethiferis emissa è naribus aura
Ocyus ingenti flatu, velut acta sagitta
E nervo contorta, volat; quo bellua telo
Imbelles cædit Vitulos, atque aëre perdit.
Aere quo vitam mortales vivimus omnes:
Fitque eadem lethi, fuerat quę causa salutis.
Nanque ubi conspecto fugere è fluctibus hoste,
Inque latebroso se celavere recessu
Imbelles vituli, tunc retrò impunè sequuntur
Instat, terga premens Aries, juxtàque repostum
Stat specus, hostis ubi latet abditus, atque tenet se,
Hic intermedium bibit auribus aëra longis:
Aspiratque iterum, & Phocas transverberat aura,
Icti fulmineo Nepodes velut ære, fugaces

Se cito proripiunt, & inania spicula vitant.
Antra sed egressi, dulcem sub lumine vitam
Deponunt miseri: nam dentibus advolat uncis
Continuò, tenerosque Aries petit, & vorat artus.
At non se, magnæ quanquam, tutantur ab Orcis
Balænæ: miseris spes una evadere cursu,
Atque profunda maris loca tuta inquirere, quà se
Vertere, & immenso possint defendere ponto.
At contra rigidis occurrunt dentibus Orcæ:
Seque fugæ celeri certant opponere saltu,
Inque vada impellunt, syrtesque, & sicubi densæ,
Angustæque rigent cautes: hic pondere segnes,
Invalidasque petunt alacres, & cæde cruentant:
Seminecesque viris prædam sub litore linquunt.
Interdum insanæ catulos ante ora parentum
Dilaniant, rabidove recidunt gutture mammas.
Interea velut irato sibi prælia ponto
Spectantur: nullis & agentibus æquora ventis,
Tot violenti ictus, & creber anhelitus undas
Evolvunt, quot nullæ unquam movere procellæ.
Sed jam terribili prorumpit fronte Zygæna,
Spumosasque acies fera devorat ore bisulco.
Ah! pestem miseris, Di, piscatoribus illam,
Si qua, precor, pietas, defendite: nanque per omnes
Bacchatur fera sæva, nihilque impunè relinquit.
Ac velut iratus prætendit cornua taurus,
Vi quibus ingenti pollet, cædemque minatur:
Sic obnixa furit bijuga cervice Zygæna.
Est & fluminea Glanis bellator in unda
Maximus, inque omnes fert horrida bella natantes:
Serratoque ipsos piscantes dente lacessit.
Non secus in pisces furit audacissimus omnes
Lucius, & Pagrum Brinthus necat: inque voraces
Bacchantur Mulli Lepores, & funere plectuntur.
Nobilis Antaceum, rostroque Acipenser acuto
Germanum insequitur, totoque expellit ab Istro.
Et Zigam celeri cursu insectatur in Albi:
Antevolat fugiens tamen ille citissimus alis.

Cæ-

Cærulei Anguillis intendunt prælia Corvi,
Atque leves Lutræ,& ſtellatis Ardea pinnis.
Lubrica veloces roſtro Lampetra biſulco
Salmones impunè ſecat, cum, Doride ſalſa,
In dulces fluviorum undas rediere, relicta.
Parvula quin etiam Salmones vexat Hirudo,
Dum fluvios Æſtate vagi fervente recurrunt.
Hæc nimio, ut perhibent, calefacto ſanguine motu,
In peniris maleſana lues progignitur extis.
Interdum totas qua depaſcente medullas,
Magna dolent, ſtimuliſque intus mordacibus acti
Stagna per,& fluvios errant ſine lege furentes:
Et quatiunt ſeſe pinnis: ſaliuntque, ruuntque,
Eructantque undas, ſpumaſque in gurgite volvunt.
Seque petunt iterum, & medio bacchantur in alveo.
Quo tandem totis exhauſti viribus, omnes
Diſpereunt, caſſique appellunt lumine ripas.
Eſt etiam ille malus Ziphiis pugnacibus hoſtis,
Quique leves Thynnos depaſcitur, inque feroces
Delphinas graſſatur, Aſilum nomine dicunt
Romani, veteres Oeſtron dixere Pelaſgi.
Qui licet exiguo ſit corpore, mollis & inſtar
Creſcat Araneoli, ſtimulo tamen horrida magnis
Piſcibus arma ciet, vexatque impunè ſub alis.
Inque necem vel ſpontè trahit violentus ad unum.
Dum torrens Canis exoritur (Canis acrior ortu
Peſtis acerba furit, ſpargitque immane venenum)
Thynnida cum Gladiis,& cùm Delphine laceſſit:
Inque latus ſpina ſubiet quà cerula pellis
Mollior, intorquet furibundo ex ore ſagittam:
Infixaque hæret lateri crudelis Aſilus:
Ac teneros artus exugit ab uſque medullis.
Aſt illi jaculis, & duris morſibus icti,
Exacuunt iras, rabieque armantur in hoſtes.
Nam fruſtrà mucrone petent, vel dentibus Oeſtron.
Ergo acti furiis, irritatique dolore
Cæruleas quatiunt alas;& corpora jactant:
Turbataſque movent undas, latèque per æquor

Bacchantur,tanto possint si fortè tumultu
Affixam stimulo lateri depellere pestem.
Incassum tamen ira:latus tenet asper Asilus,
Et tantum radiis torquet mordacibus artus,
Vt perdant sese miseri, impulsique dolore
Ad scopulos caput allidant,vel præpete jactu
In molle insiliunt perituri litus;ubi ipsa
Præstat cum vita citius finire dolorem.
Non secus ac Silari ripas, & flumina circum
Oestros agit armenta,& acutis ictibus instat
Acrius atra lues:totis exterrita sylvis
Illa ruunt percussa: sonat mugitus ad auras
Plurimus, horrendoque assurgunt murmure valles,
Plangit & Alburnus,sylvæque, & ripa Tanagri.
Mugilibus stimulo pariter metuendus acerbo
Ater Asilus erit,cum surgens Isidis astrum
Incipit orbe vagos ipso cum Sole labores:
Nam tunc insequitur victor,fixusque sub ala
Mordet acu,& dulces morsu depascitur artus.
Verum lethiferis jam me pugnata sagittis
Bella vocant,mirumque latens in cuspide robur.
Sunt qui torpore armantur, pugnantque veneno,
Insignique dolo fallunt impunè natantes.
Veloces veluti Parthi,Medique fugaces
Prima leves ineunt virosis prælia telis:
Atque dolis,ferro nequeunt si vincere, fallunt.
Prima venenatis Torpedo armata sagittis
Aggreditur pisces audax, quoscumque per æquor
Aspicit ire vagos,radiisque emittit ab ipsis
Turpe veneficium,turbatasque inficit undas!
Inficit & pisces torpore,fugamque retardat.
Protinus amittunt solitum stupefacta vigorem
Membra, rigentque omnes concreto sanguine nervis
Immotique greges steterunt:velùt invida si quem
Thessala corripuit cantu: stetit ilicet ille
Attonitus:subitò nec se subducere cursu:
Nec vi,nec telis potis est insurgere in hostem.
Successu tùm læta, morantem plurima ricta

Occupat,& multa torpentem cæde cruentat.
Sæpius alato potitur sic Mugile victrix,
Quamvis per vitreos repat lentissima fluctus.
Nonnunquam casso similis distendit arena
Corpus,& optatos simulat se carpere somnos:
Ignari verùm ut subeunt vicinia pisces,
Infandum toto diffundit pectore virus,
Torpentesque necat morsu,ventremque saginat.
Præterea,mirum,per retia rara,levesque
Insinuat citò per nassas,ferrumque venenum:
Inque manus piscantis agit, vincitque rigore.
Non sic per stipulas veloci murmure flamma
Serpit,vasta trahens latis incendia campis:
Vt circumfuso dispergitur aëre virus
Omnia pervadens, & frigore perdit acuto.
Sed jam,quo Trojæ periit vastator Vlysses,
Trigonis horrendæ subit immedicabile telum.
Lethiferæ in caudæ medio consurgit acutus,
Serra velut, radius,dura qua cuspide Trigon
Impetit, atque ictu jacit irreparabile virus.
Ergo occulta latens scabro sub pumice nantes
Dum spectat propiora greges,jacit arma,simulque
Pestiferum emittit virus, prædaque potitur.
Non sic Parthorum diro fucata veneno
Spicula,nec Cressæ tantùm nocuere sagittæ:
Nec quæ fumosis Liparæ distenta caminis,
Cyclopum venere manu,& Styge perlita tela.
Non pisces tantum, piscatorsesque cruentat
Virosum è viva contortum Trigone ferrum,
Sed cæsa pariter, fama est, è mare revulsum
Duritie indomita, & diri virtute veneni
Æs durum,galeasque,ipsumque incidere marmor:
Illius & virides tactu marcescere ramos,
Delabique comas, solidosque arescere truncos.
Hac rigida memorant virosæ Trigonis hasta
Telegonum quondam instruxisse in prælia Circen.
Ah miser! egregium sævo mucrone parentem
Inscius occidit,dum sparsa armenta per agros,

Et

Et lætos Ithacæ colles, & pascua lustrat.
Proh miras rerum sortes,& Fata Deorum!
Quem maris,& terræ,sævique pericula Martis,
Totque minæ,& tanti nunquam fregere labores,
Vna Laertiadem Trigon confecit Vlyssem.
Ergo tibi,piscator,erit non ultima cura,
Ne te lethiferis transverberet illa sagittis.
Verùm(cuncta datum vitare pericula non est)
Incautum si fortè petat te cuspide Trigon,
Quæ præsens adhibenda malo medicina,docebo.
Vulcano in cinerem rediges ardente sagittam
Trigonis:ipsa luem quæ detulit ipsa salutem
Restituet:pulvisque acri conspersus aceto
Expellet virus,vulnusque obducet apertum.
Interea ramus dum lethifer igne crematur,
Avulsum moriente jecur de pisce dolorem
Liniet:atque tumor subsidet. sæpè columbæ
Stercora Naiadis reddent perfusa salutem.
Proderit & multo furfur decoctus aceto.
Præterea Lupus atque Leo,pictique Dracones,
Atque graves Aquilæ,Squatinæque, & callida Vulpes
Dura venenatis exercent prælia telis:
Et stimulis Centrina, fugaxque armatur Hirundo,
Virosusque furit scruposo Scorpius antro.
Cumque truci jacit Accipiter Coccyge venenum.
At verò Gobii,& Sphyrænæ mitior ira est.
Idcirco tibi solerti stat mente cavendum,
Ne molli capias pro Perca Scorpion: at si
Perculsus sapies,piscator, idonea dicam
Quæ medicina malo:dissecti viscera Mulli
Admoveas citus,aut illotum ad vulnera plumbum,
Indomitumque igni,vel acetum,vivaque sulphura:
Et tunsum prodest lentisci imponere vimen:
Magna quibus morbo lenimina. Sed vafer instat
Bos tergo, magnaque premit sub mole natantem.
Vt piscatorem vigil aspicit, ilicet imo
Enatat è fundo,totoque incurvus inhæret
Corpore piscantis dorso,chelisque reflexis

Ap-

Apprimit,astringitque tenacior:ille gravatus
Mole Bovis,refluis emergere protinus undis,
Neve haurire valet vitales ætheris auras.
Ergo vitæ aditu intercluso,deperit æstu
Piscator medio,& præda Bos ubere gaudet.
Verùm incredibilis vafræ solertia Ranæ,
Quam Piscatricem nostri cognomine dicunt.
Ante oculos gemini fallendis piscibus extant
Extensique pili in longum,quibus illa natantes
Decipit,& victu tribuit Natura parando.
Ergo,ubi turbato nigrescunt æquora limo,
Occultat se Rana luto,& pendentia fila
Attollit,piscesque data velut ilicit esca.
Accurrunt illi celeres: trahit ipsa dolosos
Paulatim radios: ignari fraudis in ipsum
Os Ranæ properant pisces,dum pone sequuntur
Læti escam: presso tunc Rana citissima rictu
Apprimit,atque avido confestim gutture mandit.
Non secus ante fores fraudem molitur opertam
Ingenuus puer: extremo sub limine valvæ
Intendit latè casses,& plurima circum
Grana jacit,pellecta quibus dum plumea turba
Approperat prædæ studio, tunc ille reducit
Ad sese casses:subit hæc tunc inscia textum,
Et dulcem mensis escam captiva ministrat.
Sic etiam volucres,si vera est fama,Cerastes
Decipit,atque dolo ventrem felicius explet.
Hac ipsa,ut perhibent,prædatur Sepia fraude,
Et Pulcher Cœli dictus de nomine piscis.
Non hìc prætereani quo Sepia sæpius astu
Piscantum ex oculis subducitur. impiger adstat
Cum puer,& ferrum jam jam missurus acutum est,
Confestim nigrum diffundit ab ore venenum,
Quo nitidas perturbat aquas,vitatque natantes.
Nativum interdum variat mutata colorem,
Osmylus ut,similisque jacet firmissima saxo:
Et lapidis ficta pueros sub imagine fallit.
At si Squamiferùm cunctas percurrere fraudes,

Præ-

Præliaque,& dulces voluissem dicere amores,
Immensum crevisset opus,nec vos mihi, Musæ,
Carmina tot faciles, authorque dedisset Apollo.
At precor hoc unum saltem memorate canenti:
Quis Deus hæc nobis primus monstravit,& alti
Oceani vix nota Diis arcana retexit?
Nanq; hominum non hæc inventa fuisse putandũ est.
Vir fuit Euboica genitus Colomelide Nympha,
Quæ dulci insignis cantu,fidibusque canoris,
Quæque inter reliquas Acheloidas una superbo
Præstabat formæ cultu,flavoque capillo.
Ast illam Oceani conjux Saturnia Tethys
Oderat,& toto conata expellere ponto est;
Oceano quoniam conjuncta sub Anxio alto
Sanguine divino puerum susceperat Idam.
Quem Dea per virides actas Crateris,& inter
Muscosos aluit scopulos, & scrupea saxa.
Hic illum cantu,cytharaque instruxit eburna:
Quæque forent piscosa magis freta, quæque tegendis
Opportuna dolis statio: quibus ostrea saxis
Plurima,quaque uda corallia rupe venirent:
Et Sinvessano nassas compingere junco,
Ac lentum calamo docuit subtexere linum.
Sed cum jam puer undecimum transegerat annum,
Et poterat remis agitare per æquora cymbam,
Ac versare hamos,& retia,sedula mater
Artes piscandi varias,durumque laborem
Erudiit,multoque insignem reddidit astu,
Quò pelagi posset versutam fallere gentem.
Illa sed in primis charæ stat cura parenti,
Scilicet ut mores,fraudesque,& prælia, & arma,
Et dulces nexus animorum, & fœdera certa
Disceret undosæ gentis puer:unus ut omnem
Victor Olympiacam posset superare juventam.
Ergo illum chari dùcit genitoris ad ora,
Naturam ut doceat gnatum,ingeniumque natantum.
Trans Gades Libyam contrà,quà cœlifer Atlas
Immensos humero Stellarum sustinet orbes,
Stat

Stat domus Oceani nitido pellucida vitro,
Et centum geminis surgit subnixa columnis.
Fulgurat ex hyalo tectum , niveaque coruscat
Crystallo paries,cardoque adamante renidet
Plurimus,& fulva radiant ab iaspide postes:
Marmore strata nitent Pario: sed cæsa columna
Marmarica de rupe,nigrisque interlita punctis,
Et sparsim minio,& ferrugine splendet Eoa.
Desuper apparent tecto depicta supremo
Æquoraque,scopulique,sonoraque litora fluctu,
Et quæcumque vago pascit sub gurgite Proteus,
Educat & vastis in fluctibus Amphitrite:
Omnia nativis rerum spirantia signis.
Flumina crystallo in solida cælata coruscis
Parietibus latè apparent,rivique sonantes.
Hic Licus,hic Phasis redimiti cornua musco
Vndosa sub rupe sedent, versantque fluenta:
Populeasque inter decurrit lætior umbras
Eridanus,flavoque sonans it flumine Crathis,
Vulturnusque,Hypanisque, & magno turbidus alveo
Aufidus,avulsasque ferens cum gurgite quercus.
Mirum opus,atque Deo dignum, Nereoque Magistro!
Nerea nam perhibent fabricasse immania templa,
Cunctaque crystallo miris cælasse figuris.
Hùc Dea cæruleis invecta per æquora bigis,
Tyrrheno procul è ponto cita transtulit Idam.
Vt vitreo puer è curru delapsus, & alta
Oceani ingressus palatia, constitit ipso
Limine in undoso,patrisque nitentia templa
Miratur,magnamque domum, solidasque columnas,
Atque ingens miratur opus,operisque laborem,
Et picturatum viva sub imagine tectum.
Vt stetit aulai in medio Dea, cernua magnum
Fluviorum patrem Oceanum, regemque natantum
Confestim unà cum puero veneratur. Amicam
Excipit Oceanus Divam, blandisque profatur
His orsus dictis:Quis te, pulcherrima Nympha,
Finibus è patriis per tot,freta cærula vexit,

Et procul Herculeas deduxit ad usque columna
In mea tecta? sinus emensa interrita tantos
Tethyos undivagæ,puero quidnam petis isto?
Fare age fixus adhuc amor est. Cui talia contra
Diva refert:Hic ille tuo rex magnus aquarum
Sanguine conceptus puer est pulcherrimus Idas.
Conjugioque tuo quondam dignata superbo,
Quem postquam Ænariæ peperi sub rupe reposta,
Ipsa ego per virides actas Crateris, & undas
Nutrivi,& numeros, & carmina blanda, fidesque,
Et varia edocui piscantis munera,& astus.
Verùm ne patris fraudem virtutibus, illum
Ad tua tecta tuli; doceas quæcumque natantum
Sit natura,genus,connubia,prælia,& iræ.
Si qua tibi restant monumenta,& gratia facti.
Quin decet & Divis genitum majora doceri,
Atque humiles hominum se supra attollere sortes.
 Hæc dedit.& Regni contra Rex magnus aquosi
Hæc responsa refert:Faciam,formosa, quod optas,
Et regnatorem decet æquoris: omnia discet
Egregius puer undosi secreta Profundi.
 Dixit:& exemplò pastorem Protea jussit
Acciri, sparsumque mari compellere in unum
Squamigerû genus omne. Throno mox Divus eburno
Descendit,Diamque una,puerumque reducit
In mille intertexta nitentibus atria conchis,
Turbinibusque, Aulisque,& purpureis Neritis.
Hic ubi cæruleo conspergit limina rore,
Crebraque subsiliens placido sonat unda susurro,
Constitit ante aditum Nymphà Deus, & puer Idas.
Hinc, atque hinc denso glomeratæ Najades Orbe,
Et circumfusæ Nereides,& Thetis ipsa
Adstarunt, lætaque Deos cinxere corona.
 Et jam turrito scopuli de vertice pastor
Ingenti Proteus inflabat murmure concham,
Cærulei spumosa vocans ad tecta tyranni
Dispersas pelago gentes. Vix murice ab alto
Insonuit cantu cava buccina: protinus omnia

In

In turmas, aciesque ruunt squamosa natantum
Agmina diversis è fluctibus: ultima mundi
Qui vada Hyperboreo currunt subiecta Trioni:
Quique secant Indi maris æquora, quique repostæ
Ammerices lustrant pisces freta ditia gemmis:
Quique Erythræa colunt flaventibus æquora baccis:
Et fluctus qui, Persi, tuos tenuere rubentes:
Quos & clausa Thetis gremio fovet, Ioniumque,
Adriaque, & Pontus cum turrigero Ægæo.
Haud mora fit, densis coëunt examina signis,
Muscososque tenent scopulos, & Protea circum
Agglomerantur: aquis candent spumantibus undæ,
Ac fremitu immenso venientum totus ab imo
Gurgite fervescit pelagus, latèque remugit.
Non secus ac rauco strepuere ut Martia cantu
Classica, confestim sonitu pulsata moventur
Castra, ruunt acies, ardentesque ære manipli:
Magnaque densati stipant tentoria regis.
Aspectu puer insolito conterritus hæsit,
Atque pedem, secura petens, referebat in arcem,
Cum divina parens, his orsa morata timentem est:
Ne timeas, Tyrrhene puer, quæ maxima ponti
Monstra vides, Patris imperio, nutuque reguntur:
Neve Diis inferre malum permissa potestas.
Siste gradum, vatique animos adverte docenti:
Mira quidem populi disces arcana marini
Hac ignota tenus, legesque, & prælia gentis:
Quæ te scire decet, quondam & meminisse juvabit.
Et jam diversas acies, atque agmina Proteus
Ordine quæque suo vitreis procedere campis
Iusserat: ipse cavo despectat singula saxo.
Ac velut, hybernis primo cùm Vere relictis,
Magnanimus campo Lotharus sese intulit, & se
Accingit bello, sociosque in prælia poscit:
Stat sublimis equo, cumuloque aspectat ab alto
Agmina, dum pulchro procedunt ordine campis.
Quæque suas legio fulgentes ære catervas
Explicat, & densis latè micat horrida cristis.

Itque

Se cito proripiunt, & inania spicula vitant.
Antra sed egressi, dulcem sub lumine vitam
Deponunt miseri: nam dentibus advolat uncis
Continuò, tenerosque Aries petit, & vorat artus.
At non se, magnæ quanquam, tutantur ab Orcis
Balænæ: miseris spes una evadere cursu,
Atque profunda maris loca tuta inquirere, quà se
Vertere, & immenso possint defendere ponto.
At contra rigidis occurrunt dentibus Orcæ:
Seque fugæ celeri certant opponere saltu,
Inque vada impellunt, syrtesque, & sicubi densæ,
Angustæque rigent cautes: hic pondere segnes,
Invalidasque petunt alacres, & cæde cruentant:
Seminecesque viris prædam sub litore linquunt.
Interdum insanæ catulos ante ora parentum
Dilaniant, rabidove recidunt gutture mammas.
Interea velut irato sibi prælia ponto
Spectantur: nullis & agentibus æquora ventis,
Tot violenti ictus, & creber anhelitus undas
Evolvunt, quot nullæ unquam movere procellæ.
Sed jam terribili prorumpit fronte Zygæna,
Spumosasque acies fera devorat ore bisulco.
Ah! pestem miseris, Di, piscatoribus illam,
Si qua, precor, pietas, defendite: nanque per omnes
Bacchatur fera sæva, nihilque impunè relinquit.
Ac velut iratus prætendit cornua taurus,
Vi quibus ingenti pollet, cædemque minatur:
Sic obnixa furit bijuga cervice Zygæna.
Est & fluminea Glanis bellator in unda
Maximus, inque omnes fert horrida bella natantes:
Serratoque ipsos piscantes dente lacessit.
Non secus in pisces furit audacissimus omnes
Lucius, & Pagrum Brinthus necat: inque voraces
Bacchantur Mulli Lepores, & funere plectunt.
Nobilis Antaceum, rostroque Acipenser acuto
Germanum insequitur, totoque expellit ab Istro.
Et Zigam celeri cursu insectatur in Albi:
Antevolat fugiens tamen ille citissimus alis.

Cæ-

Cærulei Anguillis intendunt prælia Corvi,
Atque leves Lutræ,& ftellatis Ardea pinnis.
Lubrica veloces roftro Lampetra bifulco
Salmones impunè fecat, cum, Doride falfa,
In dulces fluviorum undas rediere, relicta.
Parvula quin etiam Salmones vexat Hirudo,
Dum fluvios Æftate vagi fervente recurrunt.
Hæc nimio,ut perhibent, calefacto fanguine motu,
In penitis malefana lues progignitur extis.
Interdum totas qua depafcente medullas,
Magna dolent,ftimulifque intus mordacibus acti
Stagna per,& fluvios errant fine lege furentes:
Et quatiunt fefe pinnis: faliuntque, ruuntque,
Eructantque undas, fpumafque in gurgite volvunt.
Seque petunt iterum, & medio bacchantur in alveo.
Quo tandem totis exhaufti viribus, omnes
Difpereunt, caffique appellunt lumine ripas.
Eft etiam ille malus Ziphiis pugnacibus hoftis,
Quique leves Thynnos depafcitur,inque feroces
Delphinas graffatur,Afilum nomine dicunt
Romani, veteres Oeftron dixere Pelafgi.
Qui licet exiguo fit corpore,mollis & inftar
Crefcat Araneoli, ftimulo tamen horrida magnis
Pifcibus arma ciet,vexatque impunè fub alis.
Inque necem vel fpontè trahit violentus ad unum.
Dum torrens Canis exoritur (Canis acrior ortu
Peftis acerba furit,fpargitque immane venenum)
Thynnida cum Gladiis,& cùm Delphine laceffit:
Inque latus fpina fubter quà cerula pellis
Mollior,intorquet furibundo ex ore fagittam:
Infixaque hæret lateri crudelis Afilus:
Ac teneros artus exugit ab ufque medullis.
Aft illi jaculis, & duris morfibus icti,
Exacuunt iras,rabieque armantur in hoftes.
Nam fruftrà mucrone petent, vel dentibus Oeftron.
Ergo acti furijs, irritatique dolore
Cæruleas quatiunt alas;& corpora jactant:
Turbatafque movent undas,lateque per æquor

Bacchantur,tanto possint si fortè tumultu
Affixam stimulo lateri depellere pestem.
Incassum tamen ira:latus tenet asper Asilus,
Et tantum radiis torquet mordacibus artus,
Vt perdant sese miseri, impulsique dolore
Ad scopulos caput allidant,vel præpete jactu
In molle insiliunt perituri litus;ubi ipsa
Præstat cum vita citius finire dolorem.
Non secus ac Silari ripas, & flumina circum
Oestros agit armenta,& acutis ictibus instat
Acrius atra lues:totis exterrita sylvis
Illa ruunt percussa: sonat mugitus ad auras
Plurimus, horrendoque assurgunt murmure valles,
Plangit & Alburnus,sylvæque, & ripa Tanagri.
Mugilibus stimulo pariter metuendus acerbo
Ater Asilus erit,cum surgens Isidis astrum
Incipit orbe vagos ipso cum Sole labores:
Nam tunc insequitur victor,fixusque sub ala
Mordet acu,& dulces morsu depascitur artus.
Verum lethiferis jam me pugnata sagittis
Bella vocant,mirumque latens in cuspide robur.
Sunt qui torpore armantur, pugnantque veneno,
Insignique dolo fallunt impunè natantes.
Veloces veluti Parthi,Medique fugaces
Prima leves ineunt virosis prælia telis:
Atque dolis,ferro nequeunt si vincere, fallunt.
Prima venenatis Torpedo armata sagittis
Aggreditur pisces audax, quoscumque per æquor
Aspicit ire vagos,radiisque emittit ab ipsis
Turpe veneficium,turbatasque inficit undas!
Inficit & pisces torpore,fugamque retardat.
Protinus amittunt solitum stupefacta vigorem
Membra, rigentque omnes concreto sanguine nervi:
Immotique greges steterunt:velùt invida si quem
Thessala corripuit cantu: stetit ilicet ille
Attonitus;subitò nec se subducere cursu:
Nec vi,nec telis potis est insurgere in hostem.
Successu tùm læta, morantem plurima rictu

Occupat,& multa torpentem cæde cruentat.
Sæpius alato potitur sic Mugile victrix,
Quamvis per vitreos repat lentissima fluctus.
Nonnunquam casso similis distendit arena
Corpus,& optatos simulat se carpere somnos:
Ignari verùm ut subeunt vicinia pisces,
Infandum toto diffundit pectore virus,
Torpentesque necat morsu,ventremque saginat.
Præterea,mirum,per retia rara,levesque
Insinuat citò per nassas,ferrumque venenum
Inque manus piscantis agit, vincitque rigore.
Non sic per stipulas veloci murmure flamma
Serpit,vasta trahens latis incendia campis:
Vt circumfuso dispergitur aëre virus
Omnia pervadens, & frigore perdit acuto.
Sed jam,quo Trojæ periit vastator Vlysses,
Trigonis horrendæ subit immedicabile telum.
Lethiferæ in caudæ medio consurgit acutus,
Serra velut, radius,dura qua cuspide Trigon
Impetit, atque ictu jacit irreparabile virus.
Ergo occulta latens scabro sub pumice nantes
Dum spectat propiora greges,jacit arma,simulque
Pestiferum emittit virus, prædaque potitur.
Non sic Parthorum diro fucata veneno
Spicula,nec Cressæ tantùm nocuere sagittæ:
Nec quæ fumosis Liparæ distenta caminis,
Cyclopum venere manu,& Styge perlita tela.
Non pisces tantum, piscatorisque cruentat
Virosum è viva contortum Trigone ferrum,
Sed cæsa pariter, fama est, è mare revulsum
Duritie indomita, & diri virtute veneni
Æs durum,galeasque,ipsumque incidere marmor;
Illius & virides tactu marcescere ramos,
Delabique comas, solidosque arescere truncos.
Hac rigida memorant virosæ Trigonis hasta
Telegonum quondam instruxisse in prælia Circen.
Ah miser! egregium sævo mucrone parentem
Inscius occidit,dum sparsa armenta per agros,

Et lætos Ithacæ colles, & pascua lustrat.
Proh miras rerum sortes, & Fata Deorum!
Quem maris, & terræ, sævique pericula Martis,
Totque minæ, & tanti nunquam fregere labores,
Vna Laertiadem Trigon confecit Vlyssem.
Ergo tibi, piscator, erit non ultima cura,
Ne te lethiferis transverberet illa sagittis.
Verùm (cuncta datum vitare pericula non est)
Incautum si fortè petat te cuspide Trigon,
Quæ præsens adhibenda malo medicina, docebo.
Vulcano in cinerem rediges ardente sagittam
Trigonis: ipsa luem quæ detulit ipsa salutem
Restituet: pulvisque acri conspersus aceto
Expellet virus, vulnusque obducet apertum.
Interea ramus dum lethifer igne crematur,
Avulsum moriente jecur de pisce dolorem
Liniet: atque tumor subsidet. sæpè columbæ
Stercora Naïadis reddent perfusa salutem.
Proderit & multo furfur decoctus aceto.
Præterea Lupus atque Leo, pictique Dracones,
Atque graves Aquilæ, Squatinæque, & callida Vulpes
Dura venenatis exercent prælia telis:
Et stimulis Centrina, fugaxque armatur Hirundo,
Virosusque furit scruposo Scorpius antro.
Cumque truci jacit Accipiter Coccyge venenum.
At verò Gobii, & Sphyrænæ mitior ira est.
Idcirco tibi solerti stat mente cavendum,
Ne molli capias pro Perca Scorpion: at si
Perculsus sapies, piscator, idonea dicam
Quæ medicina malo: dissecti viscera Mulli
Admoveas citus, aut illotum ad vulnera plumbum,
Indomitumque igni, vel acetum, vivaque sulphura:
Et tunsum prodest lentisci imponere vimen:
Magna quibus morbo lenimina. Sed vafer instat
Bos tergo, magnaque premit sub mole natantem.
Vt piscatorem vigil aspicit, ilicet imo
Enatat è fundo, totoque incurvus inhæret
Corpore piscantis dorso, chelisque reflexis
Ap-

Apprimit, astringitque tenacior: ille gravatus
Mole Bovis, refluis emergere protinus undis,
Neve haurire valet vitales ætheris auras.
Ergo vitæ aditu intercluso, deperit æstu
Piscator medio, & præda Bos ubere gaudet.
Verùm incredibilis vafræ solertia Ranæ,
Quam Piscatricem nostri cognomine dicunt.
Ante oculos gemini fallendis piscibus extant
Extensique pili in longum, quibus illa natantes
Decipit, & victu tribuit Natura parando.
Ergo, ubi turbato nigrescunt æquora limo,
Occultat se Rana luto, & pendentia fila
Attollit, piscesque data velut ilicit esca.
Accurrunt illi celeres: trahit ipsa dolosos
Paulatim radios: ignari fraudis in ipsum
Os Ranæ properant pisces, dum pone sequuntur
Læti escam: presso tunc Rana citissima rictu
Apprimit, atque avido confestim gutture mandit.
Non secus ante fores fraudem molitur opertam
Ingenuus puer: extremo sub limine valvæ
Intendit laté casses, & plurima circum
Grana jacit, pellecta quibus dum plumea turba
Approperat prædæ studio, tunc ille reducit
Ad sese casses: subit hæc tunc inscia textum,
Et dulcem mensis escam captiva ministrat.
Sic etiam volucres, si vera est fama, Cerastes
Decipit, atque dolo ventrem felicius explet.
Hac ipsa, ut perhibent, prædatur Sepia fraude,
Et Pulcher Cœli dictus de nomine piscis.
Non hìc præteream quo Sepia sæpius astu
Piscantum ex oculis subducitur. impiger adstat
Cum puer, & ferrum jam jam missurus acutum est,
Confestim nigrum diffundit ab ore venenum,
Quo nitidas perturbat aquas, vitatque natantes.
Nativum interdum variat mutata colorem,
Osmylus ut, similisque jacet firmissima saxo:
Et lapidis ficta pueros sub imagine fallit.
At si Squamiferùm cunctas percurrere fraudes,

Præ-

Præliaque,& dulces voluissem dicere amores,
Immensum crevisset opus,nec vos mihi , Musæ,
Carmina tot faciles, authorque dedisset Apollo.
At precor hoc unum saltem memorate canenti:
Quis Deus hæc nobis primus monstravit,& alti
Oceani vix nota Diis arcana retexit?
Nanq; hominum non hæc inventa fuisse putandũ est.
Vir fuit Euboica genitus Colomelide Nympha,
Quæ dulci insignis cantu,fidibusque canoris,
Quæque inter reliquas Acheloidas una superbo
Præstabat formæ cultu,flavoque capillo.
Ast illam Oceani conjux Saturnia Tethys
Oderat,& toto conata expellere ponto est;
Oceano quoniam conjuncta sub Anxio alto
Sanguine divino puerum susceperat Idam.
Quem Dea per virides actas Crateris,& inter
Muscosos aluit scopulos , & scrupea saxa.
Hic illum cantu,cytharaque instruxit eburna:
Quæque forent piscosa magis freta, quæque tegendis
Opportuna dolis statio! quibus ostrea saxis
Plurima,quaque nda corallia rupe venirent:
Et Sinvessano nassas compingere junco,
Ac lentum calamo docuit subtexere linum.
Sed cum jam puer undecimum transegerat annum,
Et poterat remis agitare per æquora cymbam,
Ac versare hamos,& retia,sedula mater
Artes piscandi varias,durumque laborem
Erudiit,multoque insignem reddidit astu,
Quò pelagi posset versutam fallere gentem.
Illa sed in primis charæ stat cura parenti,
Scilicet ut mores,fraudesque,& prælia, & arma,
Et dulces nexus animorum, & fœdera certa
Disceret undosæ gentis puer,unus ut omnem
Victor Olympiacam posset superare juventam.
Ergo illum chari ducit genitoris ad ora,
Naturam ut doceat gnatum,ingeniumque natantum.
Trans Gades Libyam contrà,quà cœlifer Atlas
Immensos humero Stellarum sustinet orbes,

Stat

Stat domus Oceani nitido pellucida vitro,
Et centum geminis surgit subnixa columnis.
Fulgurat ex hyalo tectum, niveaque coruscat
Crystallo paries, cardoque adamante renidet
Plurimus, & fulva radiant ab iaspide postes:
Marmore strata nitent Pario: sed cæsa columna
Marmarica de rupe, nigrisque interlita punctis,
Et sparsim minio, & ferrugine splendet Eoa.
Desuper apparent tecto depicta supremo
Æquoraque, scopulique, sonoraque litora fluctu,
Et quæcumque vago pascit sub gurgite Proteus,
Educat & vastis in fluctibus Amphitrite:
Omnia nativis rerum spirantia signis.
Flumina crystallo in solida cælata coruscis
Parietibus latè apparent, rivique sonantes.
Hic Licus, hic Phasis redimiti cornua musco
Vndosa sub rupe sedent, versantque fluenta:
Populeasque inter decurrit lætior umbras
Eridanus, flavoque sonans it flumine Crathis,
Vulturnusque, Hypanisque, & magno turbidus alveo
Aufidus, avulsasque ferens cum gurgite quercus.
Mirum opus, atque Deo dignum, Nereoque Magistro.
Nerea nam perhibent fabricasse immania templa,
Cunctaque crystallo miris cælasse figuris.
Hùc Dea cæruleis invecta per æquora bigis,
Tyrrheno procul è ponto cita transtulit Idam.
Vt vitreo puer è curru delapsus, & alta
Oceani ingressus palatia, constitit ipso
Limine in undoso, patrisque nitentia templa
Miratur, magnamque domum, solidasque columnas,
Atque ingens miratur opus, operisque laborem,
Et picturatum viva sub imagine tectum.
Vt stetit aulai in medio Dea, cernens magnum
Fluviorum patrem Oceanum, regemque natantum
Confestim unà cum puero veneratur. Amicam
Excipit Oceanus Divam, blandisque profatur
His orsus dictis: Quis te, pulcherrima Nympha,
Finibus è patriis per tot, freta cærula vexit,

Et

Et procul Herculeas deduxit ad usque columna
In mea tecta? sinus emensa interrita tantos
Tethyos undivagæ, puero quidnam petis isto?
Fare age fixus adhuc amor est. Cui talia contra
Diva refert: Hic ille tuo rex magnus aquarum
Sanguine conceptus puer est pulcherrimus Idas.
Conjugioque tuo quondam dignata superbo,
Quem postquam Ænariæ peperi sub rupe reposta,
Ipsa ego per virides actas Crateris, & undas
Nutrivi, & numeros, & carmina blanda, fidesque,
Et varia edocui piscantis munera, & astus.
Verùm ne patriis fraudem virtutibus, illum
Ad tua tecta tuli; doceas quæcumque natantum
Sit natura, genus, connubia, prælia, & iræ.
Si qua tibi restant monumenta, & gratia facti.
Quin decet & Divis genitum majora doceri,
Atque humiles hominum se supra attollere sortes.
  Hæc dedit. & Regni contra Rex magnus aquosi
Hæc responsa refert: Faciam, formosa, quod optas,
Et regnatorem decet æquoris: omnia discet
Egregius puer undosi secreta Profundi.
  Dixit: & extemplò pastorem Protea jussit
Acciri, sparsumque mari compellere in unum
Squamigerû genus omne. Throno mox Divus eburno
Descendit, Diamque unà, puerumque reducit
In mille intertexta nitentibus atria conchis,
Turbinibusque, Aulisque, & purpureis Neritis.
Hic ubi cæruleo conspergit limina rore,
Crebraque subsiliens placido sonat unda susurro,
Constitit ante aditum Nymphà Deus, & puer Idas.
Hinc, atque hinc denso glomeratæ Najades Orbe,
Et circumfusæ Nereides, & Thetis ipsa
Adstarunt, lætaque Deos cinxere corona.
  Et jam turrito scopuli de vertice pastor
Ingenti Proteus inflabat murmure concham,
Cærulei spumosa vocans ad tecta tyranni
Dispersas pelago gentes. Vix murice ab alto
Insonuit cantu cava buccina: protinus omnia

In turmas, aciesque ruunt squamosa natantum
Agmina diversis è fluctibus: ultima mundi
Qui vada Hyperboreo currunt subiecta Trioni:
Quique secant Indi maris æquora, quique repostæ
Ammerices lustrant pisces freta ditia gemmis:
Quique Erythræa colunt flaventibus æquora baccis:
Et fluctus qui, Persi, tuos tenuere rubentes:
Quos & clausa Thetis gremio fovet, Ioniumque,
Adriaque, & Pontus cum turrigero Ægæo.
Haud mora fit, densis coëunt examina signis,
Muscososque tenent scopulos, & Protea circum
Agglomerantur: aquis candent spumantibus undæ,
Ac fremitu immenso venientum totus ab imo
Gurgite fervescit pelagus, latèque remugit.
Non secus ac rauco strepuere ut Martia cantu
Classica, confestim sonitu pulsata moventur
Castra, ruunt acies, ardentesque ære manipli:
Magnaque densati stipant tentoria regis.
Aspectu puer insolito conterritus hæsit,
Atque pedem, secura petens, referebat in arcem,
Cum divina parens, his orsa morata timentem est:
Ne timeas, Tyrrhene puer, quæ maxima ponti
Monstra vides, Patris imperio, nutuque reguntur:
Neve Diis inferre malum permissa potestas.
Siste gradum, vatique animos adverte docenti:
Mira quidem populi disces arcana marini
Hac ignota tenus, legesque, & prælia gentis:
Quæ te scire decet, quondam & meminisse juvabit.
Et jam diversas acies, atque agmina Proteus
Ordine quæque suo vitreis procedere campis
Iusserat: ipse cavo despectat singula saxo.
Ac velut, hybernis primo cùm Vere relictis,
Magnanimus campo Lotharus sese intulit, & se
Accingit bello, sociosque in prælia poscit:
Stat sublimis equo, cumuloque aspectat ab alto
Agmina, dum pulchro procedunt ordine campis.
Quæque suas legio fulgentes ære catervas
Explicat, & densis latè micat horrida cristis.

Itque

Itque suis distincta notis: vexillaque certis
Intertexta nitent signis: nitet omnis in armis
Gens patriis, cunctique ducum post terga sequentes
Æquato incedunt sua per discrimina passu:
Helvetii,Cymbrique, bipenniferique Sicambri,
Saxones,& fortes Boii,Illyricique nivosi,
Germanique,Italique,& pictis Pannones armis.
Haud secus æquorei veniebant ordine cœtus:
Quique suis ardens squamis, & præpete penna.
Prima colorati ducebant agmina Mulli:
Pone Scari, densoque ibant examine Percæ.
Hinc dextra Synodontes aquam, Fabrique sinistra
Findebant cursu celeres:hos inter, & illos
Tollebant medio Pagri capita ardua cristis,
Et Sparus aurata fulgens cervice, rubræque
Phycides,atque Sudes,mixtique Synagrides Orphis.
Indè sequebantur Sargi,Blennique,Lyræque:
Et fulvo ardentes auro,squamisque coruscis
Vmbræque,Auratæque,& Iulides, atque Cinædi:
Et Melanuri, aliique tenentes ultima signa
Squamigerùm,totumque Aphyarum ignobile vulgus.
Iam læves acies properabant:prima nitentes
Agmina Trachuri implebant,Rhombique,Bovesque,
Ac nigris Coraces fulgentes tergora signis,
Et Clarias incana,dicataque turba Lyæo.
Post pingues ibant Soleæ,Milvique rapaces,
Et Cithari,Rajæque,voracique ore Dracones:
Quos inter teretes findebant marmora Scombri:
Ranæque,& variis Torpedo plurima punctis,
Atque nitens maculis,& versicoloribus astris.
Ianque secunda greges claudebant agmina læves,
Cum gravibus subeunt armati protinus armis,
Ac sua cæruleæ sectantur signa cohortes:
Ardentes minio Cancri,fuscique Paguri,
Et Squillæ insignes villo,roseæque Locustæ,
Stipatusque ibat Leo plurimus,atque Elephanti.
Hic sonus exoritur magnus, fremit omnis aquarum
Campus,& in tractis canescunt æquora sulcis:
In-

Ingentes acies, ingentia corpora densis
Ordinibus glomerata, vado spumante, ruebant.
Hi nivei Delphines erant, Thynnique fugaces,
Orcynique graves, spissoque examina cœtu
Pelamydum, rapidique Canes, turpesque Zygænæ:
Quas inter longo Ziphiæ mucrone sequuntur,
Hastatumque cient agmen. discrimine parvo
Turpes immenso veniebant corpore Phocæ,
Et Vaccæ maris Æthyopum, Ammericique Manates:
Pistresque, Serræque, & duræ dentibus Orcæ:
Epotumque vomunt patulis è naribus æquor,
Ingentemque cient spumam. postremaque claudit
Agmina Physether cum turrigeris Balænis.
Intereà longo dum vadunt ordine turmæ
Squamiferùm, varioque sonant discissa natatu
Marmora, muscoso scopuli de vertice Pastor
Et studia, & mores cunctorum, & prælia, & iras,
Ingeniumque, dolosque, & dulces dicit amores.
Auribus illa puer spumoso in margine sidens
Attentis bibit, & memori sub mente recondit.
Verum ubi postremis abierunt agmina signis,
Dicendique Deus finem dedit, ilicet alto
Exiliit saxo, & vitreis caput abdidit undis,
Post armenta cito festinans ire natatu.
At Dea cum dignas submisso pectore grates
Cæruleo egisset tanto pro munere Regi,
Confestim celeres spumosa ad fræna jugales
Ire jubet, Calpeque retro. atque Atlante relicto,
Europam propter puero comitata recurrit.
Inque sinus ingressa legit quæ ditia Pœni
Rura tenent: Malacæque urbem transmittit: & altum
Ostendit puero Caridemi culmen opaci.
Et quæ Carthago fuerit, quibus illa Latinis
Expugnata armis memorat, terraque, marique:
Percensetque duces, & quo sub Consule capta.
Quæ dum commemorat, dites transuectus Alonas
Iam raucum currus Sucronem præterit, & jam
Litus adit, steterat quondam quà celsa Saguntus.

Quam

Quam Tyria cecidisse manu Dea dicit, in Vrbe
Dum lentos diversa tenet sententia Patres.
Hinc & prætervecta, secat spumantis Iberi
Læva amnem, Lunæque altas in montibus arces:
Et geminas dextra Balearidas ante relinquit.
Mox Veneris delubra videt, celsamque Pyrenen,
Atque sinum scindit spumosa per æquora Gallum.
Quàque docet puerum Rhodanus delabitur, & quà
Massiliæ magno sese curvamine portus
Pandit, inacessas & vertice detegit arces.
Et jam litoreæ procul advenientibus Alpes
Apparent, surguntque jugis super astra nivosis.
Hic lævum Dea pulchra latus perstringit, & inde
Præterit Augusti, biga properante, Trophæa.
Hesperiam petit inde, sonoraque flumina Vari
Nicæaque retrò fugiente, atque arce Monœci,
Divitibus claram populis, luxuque superbam
Ostendens urbem Ligurum sic fatur: Apricis
Collibus hanc Genuus posuit Saturnius urbem,
Imperiumque dedit magnum: nam classibus illa
Vecta mari magno fines pervenit Eoos.
Atque Palęstinos, & Cypri regna subegit,
Et Chion, & Lesbon: supraque Propontida signa
Invexit, Tanaimque jugo submisit, & ipsos
Cymmerios. nunc sola tenet tua litora, Cyrne,
Proxima Sardoo quæ cingeris undique fluctu.
Sic mutat Fortuna vices, perituraque regna.
Intereà jam currus equis pernicibus actus
Hetruscos præter fines vicina legebat
Ostia, Tibri, tua, & felices Anxuris arces:
Inque Dicarcheas tandem perlabitur oras.
Sic dulces thalami nexus, & prælia, rixæque,
Et studia, & mores primum patuere natantum.
Sed jam lina mari, textosque immittere casses
Tempus, & æquoreæ venando insistere prædæ.

FINIS.

HALIEV-

HALIEUTICORUM

LIBER IV.

HAstenus undivagæ mores,& nomina gentis:
Nunc artes,Neptune,tuas,tua maxime Nereu,
Dona canam;primi nam vos demittere nassas,
Et medias linum docuistis solvere in undas.
Quare agite,& certum spirate in pectora carmen,
Vt piscandi artes,quæ sint,quæ cura adhibenda,
Quique dolus,quo falsa cadat gens squamea ponti,
Discat Olympiaca solers piscator in acta.
Inprimis multæ sunt piscatoribus artes,
Insidiæque,dolique, vagas quibus æquore prædas
Venentur,dulcemque ferant mortalibus escam.
Ac veluti in sylvis non venatoribus unus,
Sed varius labor est,intricatusque.Profundos
Hi circùm longà saltus indagine cingunt,
Includuntque feras: alii loca pervia, quà se
Solicitis agiles impellunt cursibus apri,
Obiectu armati claudunt,stipantque corona:
Insistunt alii cursu,& præeunte canum vi,
Per montana leves, & per sylvosa locorum
Veloces agitant lepores:hic retia summis
Applicat arboribus subter frondosa, vel inter
Herbosos tendit campos: hìc casse volantes
Captat aves:lentum spargit per gramina viscum
Alter,& optatam gaudet se fallere prædam.
Non secus æquoreas inter piscantibus undas
Est varius,multusque labor,fugientia semper

Per

Per longas maris ambages, cæcosque meatus
Lubrica Squamigerùm sectari examina cursu,
Et captare dolis, sparsoque includere lino.
Hic calamo, insidens scopulo piscator aprico,
Quæsitas avidis immittit piscibus escas,
Incautosque hamo venientes fallit acuto.
At piscosa alii per litora, perque sonantes
Fluviorum ripas, mediove in gurgite solvunt
Cæruleos casses, oneraraque retia plumbo:
Eque mari pisces quæ mox ducentia ducunt.
Hi pelagi virgulta inter frondosa recondunt
E Sinvessano contextas vimine nassas.
Arma illi, & duris exercent prælia monstris:
Hi noctu nitidis perlustrant litora flammis,
Explorantque freti loca cæca, & subdola ponti
Decipiunt armenta, feruntque ad litora prædam.
Sunt diversa simul pisces fallentibus arma:
Quæ solers prius expediet piscator, & illa
Quo formanda modo paucis, adverte, docebo.
Qui prædas tremula perquirit arundine, tortum
Multiplici è filo radium subtexat equino:
At alii è spartho faciant, restivè retorta,
Qui grandes cupiunt hamis comprendere pisces:
Quique agitare gravi fueverunt agmina ferro,
Hi bifido armentur telo, durove tridente:
Et longum capulo, lentumque hastile reponant;
Ocyus ut dextra vibretur fuscina, & ipsos
Veloces certo pisces transverberet ictu.
At labyrintheis si fortè erroribus udam
Prendere amas prædam, facilemque impendere curam,
E junco casses, & vimineos labyrinthos
Intexes cono similes, cui vertice summo,
Intus ut imponas escam, sit circulus, utque
E nasse inclusum valeas educere Mullum,
Aut nitidum squama Pagrum, Liparimve, Lyramuè.
Et fundo ex imo pariter tibi conus in auras
Assurget medius, medioque in vertice coni
Os etiam spissis intexes undique juncis,
Qui

Qui proni interius flectantur, ab æquore piscis
Cum cœcum, illectus præda, se trudit in antrum:
Inde fugam prohibere queant, cum pastus in altum
Liber adire parat. Verùm quibus humida lina
Versandi studium, non est labor omnibus idem:
Hi Iacula expediunt manibus, pars altera Gryphis
Æquora circundant: alii Sphæronas aquosis
Extendunt latè campis, divesque Panagrum:
Ingentique trahunt conatu ad litora pisces.
Ast Hypochas illi medio de lintre remittunt.
Gangama & his trahitur, piscosum Dictyon illis.
Quæ diversa tibi subtexet arundine conjux
Retia, casta domum dum servat, & ubera circùm,
Et circùm dulces dependent oscula nati.
Tu vel, Olympiaco dum litore lentus ad umbram
Confidis, Solemque tibi defendis, & æstum:
Aut rigidam duras *Hyemem*, ventosque malignos.
   Præterea robustus erit piscator, & olli
Non vigor emoriens, non sint torpentia tristi
Membra lue, vel obesa, aut pingui tarda sagina,
Sed levia, & volucri veniant aptissima cursu.
Nam fortes acies, & dura lacessere monstra,
Corpore magna quibus vis est, animique feroces,
Nativi spumosa tenent dum cærula ponti:
Interdumque leves opus est æquare sequendo.
Nunc verò in medios scabro de pumice fluctus
Mittere se, pelagoque diù durare profundo,
Ingentesque secare vias: ac sub sale vasto,
Ceucerris habitare, graves & adire labores.
At nunc ex imo rursus se reddere ponto
Saxa super saltu, prædamque inferre canistris.
   Quin etiam rerum sit solertissimus usu,
Ingenioque sagax multo piscator, ut omnes
Conjectare queat, fraudesque, dolosque natantum,
Retia cum subeunt, atque irremeabile textum.
Sitque manu promptus, casuque interritus omni
Vividus, ac somni patiens, patiensque laboris:
Atque Hyemem, rigidumq; Iovem, ventosq; malignos.

Et rapidos tolerare æstus condiscat, & imbres.
Æquor amet, nullumque recuset inire laborem!
Mercurio sic charus erit, sic divite semper
Lætus erit præda. Sed jam quo tempore felix,
Expediam, captura: Fores cùm Vesper Olympi
Pulsat, vel primo cùm Lucifer emicat ortu,
Autumnum sub pampineum venabere pisces!
At si Bruma riget, sparso dum lumine Mundus
Panditur, incipies ipso cum Sole laborem.
Sed si Ver nitidum, laxandis commoda linis
Tota dies: summo ludunt nam gurgite pisces
Vere novo, & circùm cautes, & litora cursant,
Conjugii studio, charæque cupidine prolis.
At verò ut Zephyris ridet vocalibus Æstas,
Lina priùs pelago, quam ros fluat æthere, mittes.
Nec minor, alato spiret qui flamine ventus
Cernere cura: levis si sit, placidoque flabello
Oceani vitreas impellat leniter undas;
Horrida nanque greges oderunt murmura muti:
Nec super albentes spumis, strepituque sonantes
Ludere amant fluctus, scopulosque, & litora propter
Errare. At vento felix captura salubri
Semper erit: placidos optant examina ventos.
Insuper, id non te lateat, gens squamea fluxum
Advenientis aquæ, & spirantia flamina contrà
Tendit iter, facilique secat strata æquora cursu.
Quales adverso perrumpunt aëra rostro
Obnixæ vento volucres, curruntque citatæ:
Nam secus à tergo premit aura, fugamque retardat.
Ergo ubi Sythonio Boreas de litore spirat,
In medium piscosa diem jace lina: nivosum
Sed contrà in Boream, rauco si murmure stridens
Finibus è Mauris Notus irruat: inque rubentem
Auroram, sonat è nigro si Vespere ventus:
Inque domos Zephyri, roseo dum creber ab Ortu
Veloces citat Eurus equos, cœlumque serenat.
Nam sic innumeri venient ad retia pisces
Sponte suâ, gratoque gement sub pondere cistæ.

His

His animadversis, instat jam tempus aperto
Ire mari,& molles captare indagine prædas.
At primus, facilisque labor demittere in altum
Vimineos casses, escamque includere junco.
Principiò nassas pelago detrude profundo,
Atque ubi cæca dolum sylvarum protegit umbra:
Nam secus undosæ detecta fraude cohortes
Effugient;illis quando mens callida, & acre
Ingenium vitare dolum piscantis, & astum.
Nonnunquam refert nassam saxosa secundùm
Litora,ubi densis frondent arbusta viretis,
Condere;nanque illùc correptæ frondis amore
Sæpe ruunt acies,circùmque frequentius errant.
Quas veniente die demittis in æquora nassas,
Has tu ventura pariter surgente reduces.
Vespere si jacias,sero jam Vespere tolles.
Profuit interdum geminos sub Doride Soles
Deservisse;graves nam sic venere sub auras,
Et longam captura moram pensavit opima.
Nonnunquam quæ Sole vadum petiere cadente,
Illo etiam surgente, graves de gurgite surgant.
Sed quibus illecebris escarum,atque ubere succo
Coniferos oneres casses dicamus.In igne
Carabon edomitum,Polypumve,Chrominue doloso,
Piscator,junco impones:nam piscibus illa
Esca placet,gratoque simul nidore trahuntur.
Et sale perdomitas multo detrudere Sardas,
Engraulesque potes:nihil est jucundius istis,
Fragranti quorum pisces capiuntur odore.
At si muscoso mittis de vertice filum,
Ipse tibi figendus erit lumbricus in hamo.
Quem prius undosa subier, venator, arena
Perquires,scopulosve inter,scabrosaque propter
Saxa,frequens ubi cæruleo de semine surgit.
Quin etiam molles Aphyas, Squillasque rubentes
Pro dulci impones esca, illecebrisque dolosis.
Præterea cunctis non una est piscibus esca
Gratior,in prædam quamvis ruat ore voraci

Squamiferùm genus omne. Trahit sua quęq; voluptas.
Loligo Cancris capitur, Carideque Labrax:
At Thynnum Coracinus agit, Callichthyda Thynnus,
Mænides Auratam: minio qui fulgurat Orphum
Dat miserum fato Mullus, dat Hiatula Sargum.
Insano in Polypos currit Muræna furore;
Anthias inque Lupum, mollemque Orcinus Asellum;
Et socium perdit Melanurum, & Cyrrhida Perca.
Dat Phagrum fato Channis, dat Carcinus illam.
At Bocas Synodontes amant, Hippurus Iulum:
Hippurum Ziphiæ, Glaucumque ad flumina Mugil
Sponte trahit. Sic quisque suo se perdit amore.
Nunc age diversas fallendis piscibus artes
Præcipiam tibi, Piscator, fraudesque, dolosque:
Mugilis & primùm quæ sit captura docebo.
Ante tibi Mugil medio quærenda profundo
Fœmina, cui tenui lignum transfige labello,
Quo spartho religata trahi per marmora possit.
Sed cave ne morti dedas. nanque aptius illa
Tendet viva dolos, sociosque in funera pellet.
Hinc postquam in pelagus deduxti è litore cymbam,
Remigio bini insistant, solertior alter
Captivam de puppe trahat per cærula filo:
Proximus huic alter ferro venator acuto
Stet vigil, atque data promptus re fortiter uti.
Eminus ut sociam spumosa è Doride Nestes
Aspexere, ruunt stimulis, æstroque furentes,
Collectique una circumstant undique, fraudis
Ignari, luduntque hilares, blandisque morantur
Illecebris, majorque obtutu exæstuat ignis.
Interea, qui puppe sedet piscator in actam
Imperet urgeri lintrem citus, atque ubi pontus
Sub nitidis splendescit aquis, ut & agmina possit
Conspicere, & certo ferrum intorquere rotatu.
Ventum est, remos inhibete: atque ilicet unus
Vimineam adducat restim: mora nulla, sequuntur
Igne mares acti sociam, densaque caterva
Deproperare illis amor est, dominamque tueri.

Tu

Tu jaculum citus interea, venator, acutum
Expedies, multamque feres de gurgite prædam.
Nam rigidus quamvis iteres in vulnere vulnus,
Ac totum rubeat mare sanguine, non tamen illi
Saucia terga dabunt, nimio sed amore furentes
Sponte ruent, pulchramque petent per vulnera mortē.
Sævus amor, quid non hominum mollissima coges
Pectora, si tantum torques prædura ferarum!
At non prætercam, quo certius agmina ferro
Assequerere: sudem puppi defigere longum
Cura tibi, circus capiti cui ferreus insit:
Quo restis transmissa simul cum pisce trahatur
Longius è pinu: nam sic stipata natantum
Turba peti certo poterit felicius ictu.
Si secus, ipsa teget squamosas cymba cohortes.
Non tu dissimili, Piscator, callidus arte
Per spumosa Scaros venaberis æquora pictos,
Dum captiva tibi candenti fœmina vinclo
Ore tenus raptatur aquis. non longius alter
Gibbosam juxta nassam ferat, ilicet ingens
Turba Scarùm properabit opem latura sorori,
Insanæ Veneris stimulis agitata malignis.
Ast ubi jam densà puppim cinxere coronà,
Vimineam in fraudem captivam protinus infer.
Fatiferam subter dominam descendere cassem,
Vt videre, dolorum ignari, actique furore
In labyrintheos contexti viminis orbes
Sponte mares adigent sese: cœtuque frequenti
Captorum impletur latè irremeabile textum:
Difficilesque aditus, portæque arctantur hiantes.
Quin etiam affectat socium prævertere cursu
Quisque suum, & cæco primum detrudier Orco.
Vsque adeo miseros dementia torquet amantes.
Ergo adeunt latebras, maculosaque texta volentes,
Et charam densi circùm glomerantur amicam:
Sic & amore juvat periisse. Dolosus & alter
En modus: æquorea nassam superintege myrto
Plurimus, aut musco: captiva hic fœmina plexis

Libratur juncis, scopulosque absconditur inter,
Quos celeri svevere Scari percurrere cursu.
Vt lætos carpant frutices. Hic illa frequentes
Advocat ad nassam socios,quos Cypridis aura
Mollè agit,& teneros sub pectore ventilat ignes.
Assiduè circùm perlustrant undique nassam,
Ignarique dolum perquirunt, & sua Fata.
Vt tenuere aditus, & ineluctabile septum,
Ilicet insiliunt omnes,ceu cardine rupto,
Obsessam miles ruit interfusus in arcem.
Ac veluti solers si quando texuit auceps
Alitibus fraudem,densaque in sepe canoram
Occuluit volucrem,quæ cantibus aëra complens
Dulce melos iterat,sociosque in frondea texta
Allicit,inque dolos. accurrunt ilicet illi
Fœmineo acciti cantu: rapidoque volatu
Spontè dolos subeunt,vitamque in vimine ponunt.
Haud aliter maculosa Scari venere sub antra,
E quibus ignari superas se mittere ad auras,
Venanti stant præda:cavo qui lætus ab alveo
Educet dextra pisces,cistamque replebit.
Quin etiam vel musca Scarum trahit una: tenaci
Illam fige hamo, & pelago jace; nanque reducet
Captivum tibi capta Scarum.Sed candida lacte
Sepia deproperat,quam non tibi vimina septi,
Vt capias oneranda, mari nec lina profundo
Demittenda: suo quoniam capienda furore,
Qua flagrat infelix,ultro venit obvia.In undas
Devincta è curva laxetur fœmina puppi:
Haud mora,conspectà properabunt cominus,& se
Implicitæ circum gyris glomerantur amicam.
Ac veluti innuptæ longo post tempore quando
Absentem rediisse patrem videre puellæ,
Occurrunt lætæ venienti,& brachia tendunt
Colla per,& charos humeros, & mollia libant
Oscula:sic teneris illæ complexibus hærent.
Quas tu vel dextra capies,piscator, amica.
At quia difficile est, medias ut viva per undas

Se-

Sepia de puppi filo devincta trahatur:
Populea idcirco mirà confingitur arte,
Quæ veram forma referat,niveoque Colore,
Innectuntque duo vitri fragmenta corusci,
Clarior ut tremulo splendescat lumine Lunæ:
Vtque mari credunt,chrystalli lucida fundo
Obvertunt fragmenta:procul quo lumine viso,
Accelerant sponsi cursum:vicina tenentes
Piscator circo citus apprimit:excita vitro
Nam si populeam conspectet sepia fraudem,
Continuò fugiet nunquam capienda. Sed illa
Inprimis sit cura tibi, venator, habenda,
Nimirùm Luna venatum exire nitenti,
Certius ut nitido discernas lumine veram.
At quo Signiferi veniat sub sydere major
Captura,expediam paucis: cùm portitor Helles
Surgit ab Oceano stellato in vellere fulgens,
Et cùm vicinus prætendit cornua Taurus,
Vere novo (nam vere ineunt connubia) prædam
Quæsitum venies tranquilla per æqnora.verno
Vimineis illas venari tempore nassis
Sæpe potes:viridi nassas si fronde myricæ
Aut crebri frutices,densusque oleaster obumbret;
Nanque dolos subeunt virides, & fronde sub ipsa
Mutua connubia,& dulces celebrant Hymenæos,
Donec captivæ in siccam ducantur arenam;
Vitæ ubi jam miseræ,cessantque cupidinis. O! qui
E patriis egressus aquis per litora repit;
Inque oleas iter intendit? vestigia nosco,
Cirratasque manus. Mirum natura sagaci
Indidit ingenium Polypo, qui litora saxis
Dura tenet,Cœloque interdum gaudet aperto.
Ardet amans oleam,glaucæque cupidine frondis
E patriis periturus aquis emergit ad auras.
Arboris insano, mirùm, torquerier igne,
Et desiderio rami,cui pectore nullus
Sensus inest,dulci nec responsurus amori est.
Sed quæ non miseros cogit malesana cupido!

Frigida sæpe, fera, & quæ non pateremur, amamus.
Quà refluos juxta fluctus, & litora propter,
Palladiæ surgunt oleæ, baccisque renident,
Osmylus arcano ruit irritatus ab æstro.
Ac velut obliquos gressus, & lustra ferarum
Per juga vestigant rapidi sylvosa Molossi
Nativis acti stimulis, & naris odoræ
Indicio, & damam, cum jam tenuere propinqui,
Dentibus apprendunt subiti, stringuntque tenaces.
Non aliter glaucam Polypus deprendit olivam,
Quoque loco vireat: vitreaque è Tethyos alvo
Emergit lætus, siccisque obrepit arenis,
Dives ubi baccis splendescit ramus olivæ.
Et cùm jam truncum propior successit, amicà
Ingenti exultat studio radice potitus.
Et tenet, & circum sese convoluit in orbem.
Parvus uti puer advenientem rure paterno
Nutricem petit, expansisque amplectitur ulnis.
Hinc sursum prætendit iter, ferturque sub auras;
Calyculis fixusque tenacibus herbida serpit,
Perque comas oleæ, viridique in termine gaudet:
Atque hunc nunc ramum, nunc & complectitur illum,
Ceu quis ab externa in patriam Tellure reversus
Vna omnes ipso collectos limine amicos
Excipit, inque ruens gremium circumfovet omnes.
Ac velut implicitæ, crebroque volumine quercus
Per medias serpunt hederæ, lætæque per omnes
Extensæ ramos ima ab radice plicantur:
Sic glaucam Polypus oleam strictissimus ambit:
Lætaturque sacro sub palmite. Tardus ad undas
Hinc se deducit patrias, expletus ubi omnis
Palladiæ jam frondis amor, pelagoque quiescit.
Hunc morem Polypi edoctus, piscator, olivæ
Innectes ramo plumbum, mittesque sub æquor.
Assurget, sacræ conspecta fronde Minervæ,
Confestim ex imo Polypus, suctuque tenaci
Apprendet prædam lætus, mox præda futurus:
Scilicet è medio tolles si gurgite ramum:

Quem

Quem non dimittet, pereat licet, usque canistro
Quò positus, charo linquet sub termite vitam.
Non aliter peregrinus agit trans æquora Sargos,
Seù sit amor, mentisve furor; Verum est amor omnis
Vel dulcis furor, aut captæ fallacia mentis.
Hi teneras miro sectantur amore capellas.
Quis credat? socio discordes fœdere gentes
Iungit amor, surdosque vocat ad litora pisces.
Ergo ubi sylvoso descendit vertice montis,
Inque sinus, & curva greges ad litora pastor
Pressat agens, vitreo loturus flumine capras,
Sol inclinato cum jam temone rubentes
Pingit aquas, nimiusque Canis deferbuit æstus.
Vt simas raucâ balantes voce capellas,
Accipiuntque sonum pastorum, sive cicutam
Aure bibunt, medio properantes gurgite Sargi,
Ad litus denso festinant agmine cursum.
Exiliuntque mari celeres, fusique per actam,
In teneras miscentur oves, saltuque petulco
Lascivos agitant lusus, festasque choreas.
Interea non visa stupet miracula pastor:
Piscis & ingenium, & mirum miratur amorem.
At non invitæ excipiunt squamosa capellæ
Agmina, nec vitreas renuunt spectare choreas.
Sed non lætitiæ Sargis modus: humida jactant
Corpora ludenti similes, risuque petulco
Oscula lanigeris libant furtiva capellis.
Non tantum caulis inclusi matribus hædi
Assiliunt, circùm distenta per ubera fusi,
Cum pingues sero redeuntes Vespere pastu,
Accipiunt gestu læti, plausuque coronant.
Verum cæruleo lotas de flumine capras
Pastor ubi jam serus agit, proh mira cupido!
Lugentes denso caprastum pone sequuntur
Agmine, quæque valent mæsti dant signa doloris;
Vt calido pisces rorari flumine credas.
Neve sequi cessant, ni cum venere natatu,
Litus ubi placido ludentem Tethya risu

Accipit,& refluo cautes à rore madefcunt.
Ceu cùm mæfta virum patria Tellure per altum
Infequitur cônjux abeuntem, atque ultima dicit,
Multa gemens,largoque humectat lumina rivo.
At miferos tamen hæc Sargos infana cupido
In fraudem trahit,& nimius nece plectitur ignis.
Ergo peregrino pifces in amore furentes
Hoc tu decipies aftu,pifcator: ovilla
Pelle tuos operi,mos ut paftoribus, artus:
Et gemina in geminis mox tempora cornibus aptá.
At prius è Cerere, & caprino vifcere pultem
Conficies,cui gratus erit pinguedine nidor.
His actis,viridi florentes germine cautes,
Et quæ turrito confurgunt vertice juxtà
Litus,& aurato fplendefcunt lumine Solis,
Quafque inter medio Tethys perlabitur æftu:
(His etenim Sargi fcopulis,& lumine gaudent)
Nudus crura pete,apricoque cacumine fide.
Hinc hamo affixam duro da pifcibus offam.
Confeftim pelago revocabit ab ufque profundo
Gratus odor Sargos,mentitaque figna capellæ.
Qui vitreo circum lufu,feftoque natatu
Ignari accipiunt hoftem, plauduntque rapinæ.
Affultantque alacres, & amicæ vifcera capræ
Ore petunt,avidique bibunt cum fraude venenum;
Atque infelices transfixi guttura, tandem
Pro Paftore lupum pellita in vefte latentem,
Pro tenero durum deprendent vifcere ferrum.
Ocyus abducto tremulis è fluctibus hamo,
Divite tum præda gaudebis Olympice: & omnes
Fortunata tuos fcindet captura caniftros;
Si velox operi incumbas, fraudefque dolofæ
Ignaros lateant pifces; fi forte dolum quis
Percipiet,cuncti fugient,nec faxa,neque ullas
Amplius affectant efcas.odere capellas,
Atque cibos odere,& aprici litoris oram.
Vfque adeo violata fides fe vertit in iram,
Inque odium deflectit amor,Sed jam dolus alter
In-

Insequitur, cautos possis quo fallere Sargos:
Et miseris amor ipse doli fabricator. Aperto
Lumine dum verno splendescunt tempore Soles.
Purpureusque calet sanguis per viscera, & omne
Alituum, pecudumque genus, turbæque natantum
Nativis intus stimulis, atque ignibus actæ,
Et desiderio prolis connubia quærunt,
Tunc non æqua mares exercent prælia Sargi.
Quique alios vitreo confregerit æquore victor,
Gallus uti, cunctis hic vir præponitur unus:
Fœmineoque præest cœtu, quem caute reposta
Occulit, æquoreis circùm qua frondibus ingens
Lentiscus floret, vel odoro germine muscus.
Quæ cùm sic habeant sese: de vimine textam
Has inter petras florentes occule nassam,
Atque aditum viridi myrto, lauro ve corona.
Nam postquam bello victor, prædaque potitus,
In scabrosa gregem compellit saxa, dolosa
Conspiciens sub fronde domum viridante cavatam,
Illuc fœmineum deducet nescius agmen.
Hoc subit: ipse fores custodit, & inter amicas
Non alium sinit ire marem, sed territat omnes
Horridus aspectu. cùm jam tentoria Nymphæ,
Implexosque dolos petierunt, ultimus ipse
Ingreditur, visitque specus lacrymabile Ditis.
Ac velut ad caulas, cum deserit Hesperus Oetam,
Lanigeri rediere greges: stat limine pastor,
Et numerum censet venientum, & singula lustrat.
At postquam immissis plenum est præsepe capellis,
Vltimus ipse subit caulas, atque ostia claudit:
Sic ubi fœmineæ nassam subiere cohortes,
Insilit ille, suo infelix periturus amore.
Nunc age, jam pernix hamo fallendus, & astu
Hippurùm properat chorus omnis. Inania ponto
Quæ fluitant fragmenta ratum, quas horrida nimbis
Tempestas disjecit, & æquore sparsit aperto,
Hippuri inquirunt alacres: inventaque ligna
Agmine sectantur denso. si dyctia circum

Miseris, extemplo turba potiere frequenti.
Sed tibi ne veniat prædæ tam dira cupido,
Vt levius perisse feras Aquilone carinas.
Hanc maris undisoni, & Cœli pia numina pestem
Navibus avertant, & amica luce benigni
Tyndaridæ: tranquilla rates per cærula currant,
Et semper ventis sinuentur lina secundis.
Quare alios meditare dolos, quibus humida fallas
Agmina, turritæque secent placida æquora pinus.
Fragmento e multo tabularum, aut vimine fascem
Vorticibus super imponas, quem pendula subter
Saxa trahant, unaque vadis agitentur aquosis.
Hippuri ad notas imis è fluctibus umbras
Ilicet accurrunt læti, densique residunt
Fasce super viridi, atque umbra potiuntur opaca.
Tum ferro citus accurres, escaque dolosa:
Ignarosque neci dedes. Sub imagine cymbæ
(Nanque olim piscator erat) hoc Pompilus astu
Fallitur, & Sortem rursus sibi sentit iniquam.
Disce, puer, molles sinvosi ad litoris oram
Turrito insidens saxo, vel in arbore longa,
Quam crebrò excussam vectarunt flumina Coris,
Anguillas extis immisso occidere vento.
Pinguia caprarum, cubitisque extensa quaternis
Intestina mari demitte, orique supremo,
Quod teneat tibi dextra, puer, prius insere frustum
Non longum calami. Conspectis ilicet extis,
In prædas Anguilla fame ruet acta voraci:
Apprendetque leves hamatis dentibus escas.
Intestina peti cùm senseris, illa tumenti
Protinus ore cava replebis arundine vento,
Aguillæ in fauces qui cùm pervenerit, omnes
Confestim prohibet vitales ætheris haustus,
Seseque intrudit violentus: at illa tumescit,
Et satura infelix aliena deperit aura.
Fallere si cupies hamo, lumbricus adunca,
Vocalisve tibi figatur cuspide rana.
Et magnam Batavis capturam terreus affert

Lumbricus, multos glomerato colligit orbe
Piscator, noctisque udo sub sydere subter
Mittit aquas, subitæque leves ad pabula currunt
Anguillæ, & teneros complexæ dentibus angues,
Sese ipsas, læto dum gaudent viscere, perdunt.

Sed Mamertinâ qua nunc venaberis arte
Anguillas astu, puer, accipe: Creber ad undas
Ionias devexus, aquisque uberrimus amnis
Extremo passim præterfluit Apennino:
Inque Thetin trahit Anguillas; queis divite vena
Rhegini pinguent amnes, & amœna fluenta.
Hæ sale cæruleo, spissaque uligine ponti
Vbere pinguescunt læto, dulcique sapore,
Quo vel Chaonios pullos, & Phasidos ipsas
Laudatas Graio vincant sermone volucres.
Iam verò instructus cono Sicana subito
Litora, ubi molles Apyreni crebrius errant.
Nam Sicula, ut perhibent, per saxa frequentius atrum
Attondent limum, & refluis lactantur ab undis:
Hesperium rarò lustrant larus, unde profectæ
Trinacrios prono subierunt flumine fluctus.
Atque udo quoniam somnos in litore carpunt:
Quæsitum prædam venies, cum sydera Cœlo
Labuntur, tacitoque volat vaga Delia curru:
Et tædam tibi læva feret: pes unus & undas
Vix ciat, & tacitus vix supprimat alter arenas.
Vtque soporatam deprendis lumine, circum
Desuper impone, & dulces una excute somnos.
Nanque excita sono, facibusque exterrita textum
Anguilla in conum fugiet peritura. cavato
E trunco capies astu, piscator, eodem.
Sæpe etiam poteris dentato figere ferro.

Nunc age, torrentes inter, rivosque sonantes
Pinguis ubi Anguilla, & fœcundo nascitur ortu
Plurima, qua solers fallas, puer, arte, docebo.
Arboreis hinc inde comis, seu vimine denso,
In medio geminas attolles flumine sepes,
Quæ se inter spatio distent majore superne,

At

At ſtricto inferius coëant mucrone, ubi textu
Compactum tenui excipulum, naſſamve locabis:
Nam cùm devexo deſcendent fluminis alveo
Anguillæ,pleno replebunt agmine caſſem.
Non tamen id te prætereat,puriſſima longo
Principio turbanda tibi ſunt flumina conto.
Nil puris piſcamur aquis:dant turbida prædam
Flumina.Sed,Cœli veniat quo ſydere felix
Expediam,captura.Cavis da flumina naſſis,
Attolluntur aquis cùm Pleiades Atlanteæ:
Aut cùm ſe vitreo redeuntes amne recondunt:
Nam tunc cæruleo turbato è gurgite limo,
Inſincerus aquis decurrit in æquora rivus.

At quoniam celerem ſalſa de Doride cymbam
Egimus,& dulces fluviorum currimus undas,
Non te,Trutta,ſinam rivis impune vagantem.
Autumno, molles dum preſſat vinitor uvas,
Mitiaque agreſtes decerpunt poma coloni,
Cùmque frequens captura,vado de more ſonanti
Exiguas faciunt ſcrobes,quibus humida ponunt
Pignora,dum radio fulget Lucina benigno.
Scrobibus his igitur tenera cum prole latentes
Fulgentem referens tædam, ſub nocte profunda
Aggredere:actutum ſtupefactæ lumine Truttæ
Immotæ caveis hærebunt. tu citus arma
Expedies,ſtolidaſque neci da plurimus.At cum
Seſe jam dubiæ rupere crepuſcula lucis,
Ales & invitat cantu criſtatus Eoum,
Dite domum præda venies.Diviſa Britanni,
Qui trans Oceanum,gelidoque locata ſub Axe
Regna tenent, manibus Truttam de flumine capiunt,
Dum ſe fluminea condunt radicibus alni,
Aut virides inter ſalices,cannaſque paluſtres.
Paulatim digitis piſcator molliter alvum
Defricat,& ſenſim palpando repit in ipſas
Cæruleas branchas,ſubituſque apprendit:& illa
Blanditiis decepta viro fit præda Britanno.

Præterea miro muſcæ capiuntur amore

Pel-

Pellectæ radiis,& versicoloribus alis:
Idcirco per summa volantes flumina muscas
Venari Truttis amor est: quas vescier auro
Interdum perhibent,roseumque inhiare colorem:
At quia puniceí pariter cum luce rubores
Dispereunt, cassas oderunt lumine muscas.
Idcirco rosea muscas effingere lana
Proderit,& virides gallorum adnectere plumas,
Aut pictas auro paleas, seu lucida Serum
Vellera,& effictа ferrum celare volucri:
Nam sic mentita captabis imagine Truttas:
Et viridem læto capies Septembre Thymallum;
Nanque etiam muscas perhibetur amare Thymallus.
Non secus Austrini currunt qui cærula Nerei,
Ingentes fallunt Amias, quæ Doridos Afræ
Regna secant alio Mundi projecta sub axe.
Illis,ut perhibent,amor unus, & una cupido
Summa per Oceani volitantes æquora pisces
(Qui cycnos alis,cycnos candore lacessunt:
Et si vocales potuissent vincere cycnos)
Venari,captisque frui felicibus escis.
Tales idcirco fingunt mentita volucres
Corpora,quæ puppi ferro defixa redunco
Appendunt. Amiæ conspectis ilicet illis
Accurrunt alacres, captæque cupidine prædæ
Veloces ipsas resequuntur ad usque carinas:
Ficta ubi pennati capiuntur imagine piscis.
Sed neque,SANBLASIDE,sileam felicia Crathis
Dona tui,Truttas: nec qua piscator amicam
Arte tibi Calaber prædam petit. At mihi carmen
Suffice,nanque potes:felicior indita quando
Vena tibi,nostrisque volens da rebus honorem:
Dum te Crathis habet regnata ad flumina, & ipsæ
Inter læta tibi properant convivia Truttæ.
Auratis distincta notis, & viscere dives
Trutta secat flavo currentem flumine Crathin:
Puniceis & aquis,& fulvo pascitur auro.
Idcirco vivo per tergora fulgurat auro,

Su-

Sudaque cæruleo radiat velut æthra colore.
Hanc ut Piscator comprendat, flumine vallum
Excitat è saxis, ripamque extendit ad ipsam,
Qua fluit obliquus, retròque revertitur amnis.
Hic placido velut in portu tranquillior unda
Sternitur: inque illum fluvio obluctata recurrit
Trutta sinum: ferro quam mox Piscator acuto
Sive manu, linove capit. Per flumina calcem
Dispergunt alii: qua Truttæ protinus ictæ
Dispereunt, cassæque super nant lumine rivos.
Calcis odor Truttis gravis est. Sed amica canentem
Vulturni ad virides compellant flumina ripas,
Et pingues Capuæ campi, collesque Typhatæ,
(Parthenius quondam statio dilecta Camœnis)
Et Majo captare graves hortantur Alausas.
Has, puer, excipulo primùm venare capaci,
Aut nassa. Texto sed si comprendere lino
Mens avet, expediam paucis, artemque, modumque.
Principio geminos, curvosque adnecte tigillos,
Inque crucem compone, quibus sit desuper alter
Adnexus nodo medius, truncoque revinctus
Transverso in longum, qui parte extenditur illa,
Qua ripa firmatur, aquis quà mergitur udis,
Illum fune liga & paxillum fige virenti
Margine, vel medio surgit quà flumine vallum:
Machina cui nexu, sociatur mobilis arcto.
Quattuor extremis tignorum adstringe quadratum
Mox linum, puer, & gemino duo cornua fune
Vltima devinci: paloque crepidine fixo,
Extensos religa funes, qui retia firment.
Ergo ubi piscatum fluvio descendis, in undas
Retia mitte, puer, juxtaque in lintre sedebis,
Aggere vel medio valli, lorumque teneto,
Machina quo trahitur, & quo demittitur alveo.
Cumque gravem prædà cassem deprendis, in altum
Attolle, & captam textu citus arripe Thrissam.
Demittes iterum mox retia. Verùm age fluctus
Æquoreos prono rursus torrente petamus.

Tempus & Anthieon mirandos dicere mores,
Et qua fraude Cilix, celebrem qui navibus urbem
Corycium, clarique tenet Sarpedonis actam,
Et scopulos qui lustrat odoriferos Eleusæ,
Non uno pictos comprendat flore natantes.
Principio vivis resonantia saxa cavernis,
Et latebra observat piscator scissa frequenti;
Quæ circùm læti cursu Callichthydes errant:
Huc agit ille ratem de litore: & orbibus altum
Fagineis ciet illisa de puppe fragorem:
Quo pisces gaudent strepitu; subitique recurrunt,
Et circum turba lintrem glomerantur ovanti.
Haud mora, vir Percas, nigrosve in cærula Corvos,
Pabula grata, jacit, primùmque his fallitur hospes
Muneribus: vorat ille dolosam dentibus escam,
Et deceptori risu blanditur amico.
Id facit assiduè veniens ad saxa: neque unquam
Intermittit opus, nec pabula cessat aquosis
Hospitibus præbere. citi qui gurgite ab alto
Accurrunt, noto veluti rectore vocati.
Non scopulos quærunt alios, non pascua; sedem
His certam fixere locis: velut inter ovile
Hyberno clausæ stabulantur tempore capræ.
Ergo ubi pernici prospectant abiete cymbam
Eminus altricem properare à litore, ponto
Confestim ex imò surgunt, cœtuque frequenti
Accurunt hilares venienti, & per vada summa
Nutrici applaudunt choreis, festaque corona.
At dulcem veluti pullis implumibus escam
Garrula cùm Zephyri, & prænuncia Veris hirundo
Devectat, nido consurgunt ilicet illi,
Atque leves fundunt voces, plausuque parentem
Excipiunt, rostroque petunt de divite prædam.
Haud secus in media faciunt Callichthydes unda,
Cùm properat piscator, opimaque fercula vectat.
Hic manibus mulcet blandus, palpatque natantes,
Et docet oblatis animos mitescere donis.
Et parent illi faciles, & jussa capessunt:

Ob-

Obsequiosa duci velut agmina. quaque jubebit
Vertere se, celeri certabunt ire natatu.
Hos ille in puppim contendere præcipit: illos
In proram: refluisque alios succedere saxis:
Ante sed hos cymbam consistere: Protinus omnes
Aspicies, veluti pueros, dum membra palæstris
Exercent, pronos noto parere magistro.
Ast ubi blanditis docti auscultare vocantem,
Atque ætate graves, niveoque abdomine læti:
Tempus & impensum quæstu relevare laborem:
In fluctus saxum vir proijcit: ilicet omnes
Ore petunt prono fundum, prædamque requirunt:
Nam prædam de more putant tùm desuper unum
Quem grandem puer, & felicem sumine vidit,
Stare jubet, Percaque latentem porrigit hamum.
Anthias in noxam ruet ocyor: ille sed uncum
Extrahit, & præda gaudet festivus adepta.
Sic reliquis potietur, erit si callidus astu,
Et citus educet medio de gurgite ferrum:
Nam si forte dolum deprenderit unus, ibi omnes
Effugiunt, scopulosque odere, & pabula, & undas,
Et fraudem piscantis. Age te bella docebo,
Grata magis si bella, brevemque impendere curam
Præstiterit. Gemino ferrum mucrone rigenti
Expedies, validoque ligabis vimine ferrum.
Inque lupum medio pinguem mucrone locato.
Qui tibi vivus erit: fuerit si mortuus, ore
Fige cubum plumbi subter (cognomine dicunt
Delphinum) sic ille caput demittere pronum,
Et similis vivo poterit nutare per undas.
His actis, ubi conspectà de gurgite præda,
Anthiæ ab Oceano consurrexere frequentes,
Tunc socios celerare fugam, sensimque reduces
Ipse manu funem: confestim ponè sequentur
Spe prædæ, & celeri sese prævertere cursu
Certabunt squamosa manus: velut æquore aperto
Festinant læti juvenes contingere metam.
Quem nitida ardentem squama, & pinguedine latum

In

In ventrem, puer, aspicies, comprende dolosis
Artibus, hamatam demittens fluctibus escam.
Ille avido bibet ore necem: sed protinus hamo
Vt se discerpi sentit miser, æquore toto
Indignatus agit magno stridore procellam:
Et furit, & bifida discindit marmora cauda:
Nititur inque imum descendere, vique rudentem
Scindere: tùm socios jubeas incumbere remis:
Et quamvis stridat ibi funis, & undique sanguis
Distillet, ne cede, trahitque è gurgite quantùm
Vi piscis, contrà è puppi tu nitere tantùm.
Robore quò tandem domito, captivus ab unda
Concedat tibi præda. Sed ubere dives odoro,
Insignisque notis Aurata, & concolor auro
Piscantem vocat, & trepidis se subiicit alis.
Ergo pares ubi Libra diem partitur in horas,
Quotque dedit Phœbo, totidem dat habere sorori:
Et juxta sequitur splendenti Scorpius astro:
Cumque æstu tumet æquor, & altius invehit undam,
Et simul aggestæ cumulos devectat arenæ,
Paxillos, veluti ramos, in litore fige:
Frondibus & lætis illos redimire memento.
His actis, discede. Novus cum defluet æstus,
Imbelles feret Auratas, stagnisque remittet.
Hinc verò ut fugit, alternumque reciprocat æquor,
Deserit in sicco nudatos litore palos,
Et refluens rauco frondes agit unda susurro.
Territa quo mediis hærens Aurata lacunis,
Non audet patrio rursus se reddere ponto.
Tu trepidas invade, puer. his artibus omne
Squamigerùm genus Arctois venantur in oris,
Quà crebro fugiens cum Nereos unda resedit,
Piscator nudos miratur litore pisces.

Sed quo decipitur, quo se defendit & astu
Cæruleus contrà Passer, non carmine multo
Expediam: primò piscantem ut sentit, in imum
Gurgitis immersus descendit, & hæret arenis.
(Terreus ipse color favet astu) & verbere caudæ,

Ne videatur,aquas perturbat: acerbaque vitat
Fata, puer tali contra sed decipit astu:
Qua Tellus demissa ruentes æquoris undas
Accipit,& molli circùm stipatur arena,
Ille hic,raucisonæ cùm jam cessere procellæ,
Detumuitque vadum, pressis vestigia palmis
Imprimit,& foveas Telluri plurimus udæ
Altius insculpit. Vicino à gurgite Passer
Vt venit,foveis sese abdit: tutus & atrum
Attondet limum,roremque epotat amarum:
Mox inter somnum diffusus carpit arenam.
Tum vigil è specula puer advolat, & tenet illum.
Non aliter Pseptas, & duris aspera saxis,
Quæque rigent densis Raiarum corpora spinis,
Visurosque ducem captant convivia Rhombos,
Plurima,quos Tethys dat Belgica,datque bicornis
Rhenus in Oceanum præceps quà labitur, & quà
Reddit aquas,urgetque ferox vicinia Scaldis.
Sed qua Loligo capiatur, fune sagittam
Contorto facies,cui crebros desuper uncos
Inter se adverso nectes mucrone propinquos:
Pendentesque æris celabis Iulide morsus.
Inde mari virgam suspende. voracior escam
Dum capiet Loligo,dolo capietur, acerbumque
Haud equidem fugiet,quamvis sit callida,Fatum.
Alter,oliviferas didici quem nuper ad oras,
Optata dum pace fruor, Phœboque favente,
Piscanti faciles veniunt ad carmina Musæ,
En,puer, astus, erit multo qui fertilis usu.
Populeum,parvumque prius compone cylindrum,
Subter & incurvis munito plurimus uncis:
Anchora ceu radiis circum stipatur:& illum
Longior accipiat non uno linea nodo.
Hinc ubi piscatum pelago procedis,agrestis
Vnge bovis multo tornatum abdomine lignum.
Nanque illecta ruet Loligo,ictuque cruento
Pulsa cadet,radios dum propter ludit acutos.
Hic etiam,dum saxa frequens muscosa pererro

In-

Ingenuos inter juvenes,& frigora capto,
Edidici,Sargos nautæ qua fraude requirant,
Queis nostri è strictis fecerunt nomina labris,
Et labor est etiam jucundus, ut omnis in illo
Exercere queat sese vir nobilis, oti
Gaudia dum ruri liber genialia carpit.
Non longam puer umbroso de vertice virgam
Cædit,& alterutrum ferro caput armat adunco.
Atque Aphya tegit æra. quibus sic rite paratis,
Vndosos quærit scopulos, latebrósaque saxa,
Quæ Sargi coluere: foramina perque canora
Callidus intrudit virgam: quam Sargus hianti
Dum citus ore petit,vivo de pumice currens
Transfixus ferro capitur. lætatur & ille
Se multum facili quæstum fecisse labore.
Si,piscator, Acos affectas fallere filo
Intestina bovum pro ferro mollia vinci:
Exta Sudes quoniam perhibentur amare,sed illis
Vt dentes avidæ morsu fixere tenaci,
Haud facilè removere queunt, cum protinus alto
Piscator tremulam tollit de gurgite cannam.
Palladis ad rupes hac fallunt arte frequentes,
Qui Lubræ montana tenent,Pollique recessus,
Et qui Teleboûm pictis vicina phaselis
Salsa secant:generatur Acus quà plurima ponto
Grandis,odora,uber,& viscere dives opimo.
Interdum tanto Belonæ sub corpore crescunt,
(Vsque adeo fœcundus aquis Neptunus) ut ipsos
In Gladios mucrone ruant, cædemque minentur.
Dum Surrentinis felicibus otia campis
Læta traho,Cœloque fruor simul æger aprico:
Mane levi cymba cùm litora propter amœna
Ducentes socio ducentia retia pisces,
Dyctia post filum Nereo venientia mitto:
Si fors Mænarum Dentex correptus amore,
Aut Synagris,Sargusve hamis occurreret uncis:
Vix dederam: medio trepidare in gurgite suber
Aspicio:feror extemplo, restimque reduco.

Prius

Principio longum paulatim surgere truncum:
(Nanque videbatur rostrum ceu truncus)& illum
Conviciis dum sector,aquæ fremere undique circum
Incipiunt,restimque trahitum plurimus ad me
Vi retraho,sociumque voco: citus ille tridentem
Acer agit venator:Acus transfigitur ingens.
Qui ni tunc subito cecidisset saucius ictu,
Vertissetve mari lintrem, funemve secasset.

Sit quamvis totum semper laudanda per annum
Mollis Acus,tamen Autumno dulcissima,quando
Venatus niveæ pariter Loliginis uber.
Tempore quo patriam non quisquam durus in Vrbem
Me revocet,clamosa silet dum Porticus,& dum
Anuua secessus Musæ solennia poscunt.
Est nitidæ queis urbis amor, gaudentque tumultu,
Tecta colant augusta,foroque licentius errent:
Et bibulas vanis pascant rumoribus aures.
Quique vaporiferi per rura ambusta Vesevi
Degere amat,gestitque iocis,turbaque clientum,
Sosias hunc habeat nigris circumsita lucis,
Et cœtus hilares sociorum, & jurgia Pontis.
Me Sanctum Elysium Lubræ,me collis aprici
Prospectus,tepidæque juvent in vallibus umbræ:
Me scopuli,argutumque sonant quæ litora fluctu,
Vdaque muscosis delectent rupibus antra.
Hic pax,hic niveæ inculpata licentia vitæ,
Et raros inter juvenes sincera voluptas.
Nam me non animi spes vanæ,& inania vota,
Nec favor instabilis vulgi, plaususque theatri,
Nec fœda ambitio movet,urbanique tumultus.
Gaudia pacis amo liberrimus. o! ubi,qui me,
Lubra,tuum nemus,& felices sistat ad undas
Regna inter Sirenum, & fortunata Minervæ
Culmina;dives ubi fastu Natura superbo
Luxuriat,centumque simul miracula jactat.
Illa hic omnigenis depingit floribus arva,
Æternis colles oleis investit:& agros
Vitibus,& circùm pomis flaventibus ornat,

Hic

Hic nitidis lætas fœcundat piscibus undas:
Litora prætexit scopulis, scopulosque virenti
Gramine: & umbrosas in rupes excavat antra.
Hic vitreis, riguisque recurrit fontibus: atque hic
Perpetuò Cœlum Zephyris vitalibus afflat.
Salve, ò læta parens pacis, mollissima Tellus,
Deliciumque animi, & custos secura quietis,
Solaque Pieriis domus opportuna Camœnis.
Te, dum vitali gaudebit spiritus aura,
Sancta colam Tellus Autumno divite, colles
Cum gravibus læti ramis umbracula texunt:
Cum placidi rident fluctus, & leniter auris
Aspirant Zephyri, rauci post longa Lycæi
Iurgia, donatus Musis, genioque paterno.
Lubra meæ semper Musæ, pacisque sequestra.
O Fortunati, quibus accidit illa voluptas!
Nam seu per colles errent, & vertice ab alto
Omnem regifico spectent Cratèra theatro:
Seu riguas inter valles, & opaca vireta
Aucupio fallant volucres: aut fronde residant
In viridi, fontes juxta, lapsusque canoros
Aure bibant: vel manè citi per compita cursent
Hortorum, & cujus quærant sint poma saporis:
Sive coronatis perlustrent litora lembis,
Atque leves captent Zephyros: vel piscibus uda
Insidias de caute struant fallacibus escis:
Quæ non concipient felici gaudia mente.
Sed prius exhaustos cursu quam rupis ad umbram
Ire canes, paulumque sinam requiescere, aprici
Miseni juvat in saltus penetrare repostos,
Dives ubi stat præda cavis conclusa lacunis.
At mihi tu dexter tanti sub fine laboris
O adsis, THEODORE, novasque in carmina vires
Suffice; piscatum si quondam venimus ambo:
Atque volens nostro favit Fortuna labori,
Venatumque Deæ cessere Lucrinides amplum.
Hinc alta sub rupe, vagique ad murmura fluctus;
Et virides juxta scopulos convivia læti

Struximus, Actiacis non aspernanda Camœnis.
Prima Palatini venere ad fercula Mulli
Purpureo dites villo: post inde marinæ
Perdices, Rhombique locum tenuere secundum:
Flavus odorato medium sibi jure poposcit
Scorpius, & caules immixti jure tenelli.
Hinc geminus Cerere incrustatus Mugil opima,
Et pinguis succo, cannaque insignis odora
Expectatus adit. postremaque venit ab igne,
Igne ardens patrio, & nativo vivida fuco
Aurata, & mensas est jussa præire secundas.
Quas & odorifero Solenes jure madentes,
Ostreaque, & roseo prægnantes ubere Echini,
Et Balani fecere, quibus dant ultima finem
Ammericum latè spumantia pocula nectar:
Atque peregrino mens ægra levatur odore.
Nulla mihi, Musisque dies celebratior illa
Illuxit: nec erit posthac felicior ulla.
Intereà, quoniam labor instat, amica canenti
Nominis aura tui, jussisque adsibilet orsis;
Claudere opus cœptum quo Vates possit oliva.
Haurit inoffensos ubi stricta per ostia fluctus
Lucrinus, Misene, tuos, stagnisque remittit,
Piscator longos defigat gurgite palos,
Desuper & secto consternat robore pontem,
Hinc ubi tempestas piscatu prima refulsit
Opportuna (Et erit tibi tunc, cùm sydere ab alto
Trojanus retrò juvenis cratere refuso
Decedit, Venerique locum dat habere secundum)
Ingreditur cùm turba lacus squamosa Lucrini:
Fœcundumque inter limum, cannasque palustres
Luxuriat, pinguetque udum de pasta viretum.
Vt primum cœtu fluctus subiere frequenti,
Defixos inter palos è vimine sepes
Tum, puer, aggesto facies, aditumque recludes.
Nam mox in patrium cùm pleno examine pontum
Incipient properare, tibi piscosa replebunt
Retia, vel nassas, si tu piscabere nassis.

Exia

Exin pande fores disfuta sepe , cohortes
Rursus ut æquoreæ Lucrini in stagna recurrant.
Vtque iterum petiere,lacu nodosa recluso
Si solves tua lina,puer, spolia ampla reduces.
Non secus Armeniæ qui stagna sonantia circum
Rura tenent,pisces vicino è flumine carpunt.
Montana de rupe fluit pellucidus amnis,
Qui longo anfractu valles emensus opacas,
Immixtus liquida confunditur Argidos unda.
In summis cum Vere jugis nix solvitur,& cùm
Dives aqua,magnoque celer ruit agmine rivus,
Argi,tuæ linquunt tum Chalcides antra paludis,
(Chalcidibus forma similes perhibentur, & ostro,
Medorum qui stagna secant ditissima pisces)
Densisque irrumpunt vicina in flumina turmis;
Et pingui lætantur aqua,rivoque sonanti.
Quadraginta vagis ubi Soles cursibus errant.
Vt fluvium squamosa manus subit omnis,aquosi
Armenus extemplo rivi puer ostia claudit
Aggere vimineo,vel cæsa è fronde salicti.
Inde lacus patriæ repetentes Argidos,ipsis
Educunt fluvio palmis,plenoque canistro.
Et quamvis ingens frugis proventus aquosæ,
Vectigal nullum solvit gens libera; quando
Fas, avidos quamquam, vetat æs deposcere Thraces;
Nanque olim Odrysius cùm cogeret æra tyrannus
Pendere piscantes, fama est,pro piscibus angues
Lina venenatos turbato è fonte tulisse.
Scilicet indignata parens Natura tributum
Solvere,quæ cunctis communia fecit, in angues
Chalcidas ire jubet,dominosque reprendit avaros.
Hinc ò vos avidi vectigal discite nullum
Ex his extorquere,quibus jus omnibus æquum est.
Sed jam venatu è multo revocare Molossos
Tempus,& optatam descendere rupis ad umbram.

F I N I S.

HALIEUTICORUM

LIBER V.

NVnc age, piscosum solvamus in æquora linum
Euboicum juxtà litus, dum murmure leni
Eoæ aspirant auræ, nitidaque quadriga
Perlustrat rediens totum Sol aureus Orbem:
Ipsi & spumoso venientes agmine pisces
Invitant: flavoque nitens de vertice crine
Phyllis odoratam poscit pulcherrima prædam.
Hic ego vos, Nymphæ Craterides, hic & apricæ
Vos, quotquot oram lustratis Olympida Divæ,
Præsentes optarim, agilesque in retia; quando
Est opus hic vestro mihi munere; plena profundo
Dyctia ut ingenti possim deducere præda.
Nec labor iste, Deæ, vos dedecet; ipse sub actam
Nudus crura tenus si jam descendit Apollo,
Et tetigisse manu non pœnitet humida lina,
Astrigeras nitidi currus qua flectit habenas,
Quaque diem, lucemque regit, quaque aurea pulsat
Fila lyræ, & totum mulcet concentibus Orbem.
Quin & Pierides, Permessi fonte relicto,
Idem omnes simul ardor agit, versare rudentes
Pro jaculis, nervoque, coruscantique pharetra:
Et picturatos pro hamis figere pisces.
Quare agite, & vitreas alacres descendite ad undas,
Et mecum teneris adducite lina lacertis.
Vestrum munus, opusque, Deæ, sit præda, marinis
Quam vobis Neptunus avet concedere sylvis.

Non

Non uno quia capta perit gens squamea casse;
Plurimus idcircò labor est piscosa per alta
Cæruleas laxare plagas. Qui grandia versant
Dyctia, quique ingens soliti tractare Panagrum,
Hi per arenosos distendant linea tractus
Retia, sub cæco cautes ubi nulla Profundo
Personat, & rari frutices, algæque virescunt.
Ergo age, litoribus primo jam fune relicto,
Remigio petat altum, ipsaque è puppe juventus
Vellera torta vadis, & retia rara, sinusque
Demittat: cursum mox circumflectat: & orbem
Circinet, alternum solvens in marmora cornu:
Inque sonora ferat postremum litora funem.
Hic aciem gemino pubes partita maniplo,
E læva, dextraque valentibus humida palmis
Lora trahat, varietque vices statione frequenti.
At geminus vitreo madefactos rore rudentes
Excipiat, magnumque puer componat in orbem.
Alter at intereà piscator retia circùm
Lintre volet, saxisque frequens inclusa flagellet
Æquora, squamosus quò grex exterritus arctum
Carceris in gyrum descendat, & intima cassis
Lethiferi loca cœca petat, quà nulla potestas
Intextos vitare dolos. cùm denique litus
Prægravido, tardoque premit sinus ultimus orbe,
Cornua piscantes jungant postrema plagarum:
Et captiva alacres imponant corpora cistis.
  Saxea si propter nodosum litora cassem
Demittis, duro ne murice lina secentur,
Litoribus procul, ex ipso pontone reduces
Squamiferùm multo gravitantia pondere texta.
  Insuper, ingentem laxas si, nauta, Sagenam,
Plurima Pelamydum qua perdas agmina, custos
Stet celsa sub rupe: citumque ut viderit agmen
Iam petiisse sinus, imo de gurgite tolli
Protinus in summum muralia retia, longo
Quæ fixa hastili jaceant latus inter utrumque,
Imperet, & totum deduci ad litora corpus,

At propè raucisonam eùm jàm descendit in actam,
Nudus in undosum juvenis salis æquor acuto
Armatus conto veniat, cervice suprema
Cui prius implicuit canentia lina: gregemque
Vrgeat instantem palo, quo texta subintret
Vltima conversus lino grex territus albo.
Si levibus mutum Iaculis (subit altera cura)
Aggrediere pecus, latè dum roscidus Æther
Sudat, & Eoà gaudent aspergine sylvæ,
Expedies tua tela: greges ad pabula læta
Mane ruunt, gratoque fruuntur rore petulci.
At citus Oceano cum Sol emergit ab Indo,
Sparguntur diversa vagi, latèque recurrunt.
Sic bonus in prædam se matutinus agebat
Battus, Olympiacos inter non ultimus: & quem
Sanguine materno conjunxit Olympia Vati:
Fecit & insignem piscatibus. ille nepoti
Hæc olim recolens memini dixisse sub antro,
Mergillina, tuo, sacros quà sæpe solebat
Synceri roseo Manes conspergere nimbo.
Et, puer, inquit, eris, cum creveris, alter ab illo.
At si Verriculum tibi der, vel Gangama quæstum:
Piscatoris erunt quæ pauperis árma, profundos
Adverso Manes cum Sol illustrat in Orbe,
At soror in medio nobis nitet æmula Cœlo,
Conjugis amplexus divelle, casisque relictis,
Gnatorum majore, vago circumsona Nereo
Litora consociatus adi, pennisque fugacem
Piscatum impelles lintrem. medios ubi fluctus
Cymba tenet, tum lora manu cita contrahe: pontoque
Actutum ex ipsa mittatur Gangama puppi:
Vellus & in puppi quo post ducenda revolve.
Inde ratem tonsis iterum pernicibus urge.
Nanque retrò obrepens undosa per æquora ponti
Ærato falx dente metet sata Doridos arua,
Squamosaque sinum detonsa è messe replebit.
Ac veluti variæ non uno è semine fruges
Quà surgunt, varioque nitent de caudice flores,
Mix-

Mixtim falce secat violas,& lilia messor,
Atque crocum,atq; apium,& ferrugineos hyacinthos.
Non aliter Percas,& Iulidas, atque rubentes
Demeter ore tibi ferrato Gangama Mullos,
Castaneasque,Onycesque,& mixtis ostrea Pinnis.
Cum puer insana procul urbe, gravique Lycæo
Otia materna captabam lentus in acta:
Solus & Actiadas,Phœbo comitante,sorores,
Et vitam teneras Acheloidas inter agebam.
Nostris sæpe ratis sudantibus acta lacertis
Innubi sub nocte,marique immissa profundo
Gangama, quæ plenas semper de gurgite prædas,
Ceu præsaga,tulit Vati celebranda futuro.
Ditia multigenæ sed postquam Tethyos arua
Orbe recurvato tennuaram plurimus, & jam
Lutea tollebat madidos Aurora capillos,
Lætior Actiacis referebam dona Camœnis,
Et tibi,Phœbe,pater, quem munere divitis undæ
Vel tunc posse capi didici: captumque per æquor
Ire plagis,calamoque vagas inquirere prædas.
Perge,puer,tibi non postremam impendere curam
Convenit,ut stabili liquidos indagine saltus
Obvalles:multi pereunt hac fraude natantes.
Ergo mari cassem per longum extende, patentes
Queîs hiscant maculæ, medioque in gurgite linque,
Cum ferrugineus depingit Vesper Olympum,
Et venti posuere.ruent qui nocte sub alta
Per tranquilla plagis occurrent æquora pisces:
Et maculis intercepti,tua præda,manebunt:
Nimirum,roseo cum purpurat æthra colore,
Si vitreos Nerei saltus, cassemque revises.
At verò ut multum penset captura laborem
Largior,in virides demittes retia sylvas;
Herbosos juxta scopulos,& sicubi muscus
Subter olet,fruticesque,& glaucis frondibus alga:
Nanque illuc crebri venient ad pascua pisces.
Ignarique ruent in lina stataria:primo
Quos tu mane,puer,captos comprende.Sed artem

Accipe, dispositoqua per discrimina crebro
Linea fallendis armatur piscibus hamo.
Ergo ubi prælongo radium de fune parasti,
Plurimaque è radio pendentia fila per æqua
Nexeris intervalla, gravesque appenderis uncos;
Suberibus multis illum munire memento.
Hinc cùm venatum petis æquor, acuta dolosis
Æra escis absconde, puer, radiumque resolve.
Hinc juxtà observans venientem ad pabula gentem,
Cum leve per summas trepidare frequentius undas
Aspicies suber, citus advola & æquore ab alto
Duc radium Synodonte gravem, Mullove rubenti.
Interdum, ex acta socii dum texta reducunt,
Ipse cito vectus post ultima retia lintre,
Piscibus interea sic insidiaberis unco.
Hepsetos, Aphyasque, aut duro Mænidas hamo
Fige, marique illum revoluto glomere, mitte.
Nam qui spe prædæ pisces post lina sequuntur,
Lætus inescabis. Surrenti nuper ad oras,
Inque sinu, Colomeli, tuo, dum grata labori
Otia cum nostro carpebam plurimus Antho,
Artibus his nitidum Synodonta, Orphumque fefelli.
Ast illud tibi præcipio, concussa furentis
Linea fortè feræ ne vi rumpatur, ab imo
Gurgite, cùm properat, longo citus apprime cono
Multa reluctantem. Super ò qui Nerea piscis
Exilit, & tremula ludit festivus in unda?
Nosco equidem sacri speciem, ingeniumque natantis.
Quare, age, veloci curramus Tethya lembo,
Et præcedentem cursu Delphina sequamur:
Plebeios nam tempus Acos comprendere textu.
Huc, ò PHILAMARINE, decus sublime tuorum,
Et jubar, & laus ò nostri memorabilis ævi,
Piscatum primos inter surgentis Eoi
Deciduos propera rores, aurasque salubres,
Dum te Lubra suis in saltibus, & vada propter
Parthenopes procul urbe tenet, curisque, foroque
Expertem, studioque vacas ignobilis oti.

Eia

Eia adsis, prisci seu temporis acta revolvis,
Seu nostrum veteri confers doctissimus ævum:
Quandoquidem lusus hic est te dignus: & ipsa
En placidos sternit tibi Doris Olympia fluctus.
Mitis ubi flavo subriserit uva colore
Autumnum sub Pampineum, Solesque benignos,
(Nanque uvis miscentur Aci; gratissimus ollis
Vt sapor, & lætus veniat pinguedine succus)
Cum primis conjux Tithoni lutea bigis
Surgit, & ambrosium diffundit ab æthere rorem,
Corripere alta juvat, longisque insistere remis,
Quà saliens Delphinus iter præmonstrat. & illum
Cura sequi semper tibi sit, quacunque præibit:
Sive per Hesperium Mundi latus, aut per Eoum
Naviget, inque Notum, gelidamve Lycaonis Vrsam,
Nanque acies multas, stipatasque agmen in unum
Retibus immittet. Ruit ille, cupidine prædæ,
Et celeres sectatur Acos. hi protinus uno
Densatur cœtu trepidi formidine monstri;
Ingentemque globum incurvant, seseque tuentur,
E rostro radios tendentes undique acutos.
Ille volat jaculo velocior, & ferus agmen
Circuit ore fremens, stimuloque impulsus edaci,
Quaquà adit, explorat vallum, via si qua patescat,
Qua citus irrumpat, victorque examina perdat.
Castra velut circùm confertus milite multo
Dux ruit, ore ferox, ferroque minacior ipso,
Si quà porta patens incustodita maniplis
Spem pugnæ, & palmæ pariter venientibus offert.
At magis agglomerantur Aci, stipantque vicissim
Ordinibus sese nexis: ceu monte supremo
Cum lupus impastus percussat ovilia, denso
Agmine stipantur trepidis cum matribus hædi.
Tu verò, piscator Acos cum videris omnes
Collectos, citus è cymba tua retia laxa:
Quæ bini teneant è lintre: & nudus ab alto
Sustentet puer unus, & alter in æquore ludat
Cum Delphine puer, verbisque appellet amicis.

Hinc ubi rara mari solvisti retia, & omnem
Densatam aspicies plebem, blandissimus ore
Dic, Delphine, foras: subito, mirabile visu,
Transiliet cassem Delphin parere paratus
Imperio pueri, & prædam concedet habendam.
Scilicet humano gaudet mitescere cultu.
Dyctia, piscator, medio tum plena profundo
Educes, multo venatu dives aquoso.
Non sic argento insignes, atque ubere lacte
Regales piscamur Aeos, quos læta Pelori
Æquora progignunt, refluo quà flumine Nereus
Alternat cursum, & lunaribus æstuat horis.
Scilicet Herculeus quà surgit ad æthera vertex,
Velligeræque virent sylvæ quà Cænyos, & quà
Zanclæos sub nocte aperit Pharos aurea portus,
Nanque his, non alibi, regales fluctibus errant:
Inter Aci molles & depascuntur arenas.
Nimirum vivo gaudent quia gurgitis æstu.
Lacteus est illis vigor, & cœlestis origo:
Nam Cœlo cecidisse ferunt, cum regia Iuno
Astra per, & nitidos mammis lac diluit orbes.
Pars major summo concrevit in æthere, & instar
Arcus per longum succinxit sydera flexum;
Dictus &, in Superos est quà via, lacteus Orbis.
At verò exiguas, quæ summo è vertice guttas
In Siculum fluxere sinum, Dea Doris opimo
Viscere lacteolos dedit esse per æquora pisces,
Quo vel cærulei gauderent munere Divi.
Instar acus illis forma est, vestisque nivali
Insignis candore, nitetque argentea, densi
Cum per summa greges nant cærula. gratior illis
Non equidem Divis, non & mortalibus esca est.
Ast age, concretum valeant quò ditia lacte
Æquora captivum tibi reddere, linea textu
Angusto pateant, & crebris tenuia nodis;
Qualia sunt, Aphyas quibus intercludimus albas.
Nam secus effugiet piscis Iunonius. imo
Ingentes reti silices, Rhegine, ligato:

Qui

Qui totum Nerei perturbent pondere fundum.
Nam sic ascendent, commota Doride, pisces
Lactei, & immenso replebunt agmine linum.
Mira sed est ratio venandi: retia primo
Si jactu raros concludent orbe natantes:
Innumeros mox illa ferent scindenda secundo:
Nec tenuis terno veniet captura labore.
Id quondam Herculea memini vidisse sub acta,
Desinit extremis ubi collibus Itala tellus,
Inflexumque sinum latus efficit: atque ubi clivus
Ascensu surgit facili, lateque viretis
Consitus, & pomis, & flavo lætus Iaccho:
Rus ubi Rhegina è Nympha Balanitide dictum,
Quæ multi studiosa operis, patiensque laboris
Clara Philocamidæ fecit cognomina genti.
Huius ab illustri descendit sanguine Momus:
Momus amicorum mihi maximus: unus & inter
Rheginos proceres salibusque argutus, & ore:
Officiisque potens animum vincere merendo.
Hic me lactifluos venatum indagine pisces
Invexit lembo quondam, lætamque recepit
In villam, & dignis hilaravit Apolline mensis.
Partheniæ memores idcirco carmine Musæ,
Quod possunt, ventura ferent in secula Momum.
Verum Rhegino de litore rursus ad oras
Euboicas me saxa vocant piscosa Vesevi,
Et pinguem præbent Stabiarum cærula Nestem.
Fallendum per saxa levi viridissima musco.
Sed qui venandi potior modus, & quibus armis,
Accipe: Muscoso surgunt quà vertice cautes,
Lætus ubi Mugil flaventes demetit herbas,
Longa per incurvum laxabis retia gyrum.
Alter & exterius plexo de vimine circus
Circundet longo jactum curvamine Griphum;
Qui multa super intertextus arundine fluctus
Enatet, in longum ceu zona extensa per altum;
Nestibus ille fugam stat conclusurus, ab arcto
Carcere cùm saltu salient in aperta fugaci.

Hinc ut paulatim constringes retia.ubi illi
Transiliunt,latoque occursant protinus orbi,
Tum ferrum citus expedies,& funere plectes:
Aut ipsa potius fugientes arripe dextra.
At quoniam terno vivax sæpe aëra saltu,
Transmittitque plagas,& arundineum labyrinthum:
Idcirco longo cingit qui Dyctia gyro,
Fultus arundinibus longis sit latior orbis.
Prætereà multo quia Mugil callidus astu,
Cum venatores, intricatosque recessus
Aspicit,in scopulos se proripit,& tenet intus:
Quatenus eludat fraudem piscantis:at ipse
Fraudem fraude,puer,superabis,& artibus artem.
In duro bulbos Ciclaminis marmore tunsos
Accipies,contoque illos præfige retorto
Vimine:vique hastam petris intrude cavatis:
Nam quia Mugilibus grave olet Ciclaminus; opaco
Ilicet ex antro,malegrato expulsus odore,
Prosiliet grex totus, acerbaque texta subibit.
Non aliter per stagna, sonoraque flumina Nestes,
Quà læti ripis,& dulci Naiade gaudent,
Comprendes textu,vel acuta cuspide.Sunt qui
Dum salit interdum crebro super æquora saltu
Mugil,& in vitreo festivus gurgite ludit,
Vel jaculo pernice petunt,aut ære tonanti.
Stridula quem certo si glans confecerit ictu,
Velocem viridi dimittunt caute Molossum.
Ille secat fluctus, propiorque apprendit acuto
Dente vagam prædam,remeatque ad litora victor.
Non secus & turpes per stagna silentia Mergos,
Perquè lacus Fulicas pueri venantur,& una
Laudandas cervice Anates, & pectore molli.
Sic puer ad fluctus Aniani sæpè sub ipsum
Ver nitidum canna Fulicas venabar ahëna.
Atqui rura tenent, læto quæ flumine Sarnus
Irrigat,& viridi præcinguntlimite colles,
Populea de fronde casam posuere virenti
Margine,quæ Solem pueris defendat, & undas
Vm-

Vmbret opaca,greges videantur, ut æquore ab alto
Cum fluvios læti subeunt: visisque sub amnem
Ilicet extento torquent cita spicula nervo:
Velocesque Lupos,& Nestes funere plectunt.
Hinc filo è medio deducto gurgite,onusta
Arma trahunt.Zephyri sed quæ felicior aura
Me super Oceani piscatum cærula vexit?
Et quæ tanta animum fiducia firmat? amicum
Nosco omen:dextro me numine ducit Apollo,
Qui mecum,sylvis Heliconis,& amne relicto
Amphrysi,ac Tempe propter Peneïa Musis,
Gaudet in herbosis confidens rupibus hamo
Piscibus insidias moliri, & vimine texto.
Scilicet ut magni plausus,palmasque Britanni
Aspicerem regis,memorique in mente tenerem;
Quo tandem pelago egressus, levibusque relictis
Litore jam nassis,& retibus,ardua tanti
Facta ducis cantarem,& sacri prælia Martis.
Numine qui magno Divum,atque ingentibus orsis
Primus Hyperboreis expellere finibus Hydram
Ausus,& insanis inferre rebellibus arma:
Et potuit meruisse, Diis ut agentibus ipsis,
Immanem ante pedes Hydram cervice videret
Abscissa,& primùm victos sine cæde rebelles.
Ille sacros iterum fasces,ritusque Latinos,
Corrupti mores quos gentis, avique libido
Insana expulerat,Roma plaudente, reduxit.
Et licet extemplo res in contraria versæ,
Sanctaque disciderit gens vincula:totus & ima
E Stryge concussus fremat Orcus,& undique gentes,
Concurrant,centumque trahant in bella carinas;
Atque acies centum populorum,& fœdera jungant;
Nimirum ut cœptis nimium felicibus obstent,
Pellere & è solio Regem conentur avito,
Tarpeioque iterum sejungant Orbe Britannos:
Spero equidem;nec vana fides (stant Fata Deorum
Inconcussa) throno reddendum,Dite subacto,
Insignem pietate Virum,pœnasque daturos,

Quotquot spe regni, vel relligione profana,
In Regem, & ritus conspiravere Latinos.
Qua e age, ne timeas, Rex invictissime: vertent
Fata vices, folioque iterum regnabis avito:
Et tecum Romana Fides, rectumque, piumque
Rursus in Arctoo victrix dominabitur Orbe.
Non te dextra hominum, socii nec Principis arma;
Dii te restituent regno. Diis ire secundis
Omnia prospicies, quorum pro Numine regno
Sponte tua cedis, sceptrumque relinquis, & omnes
Vrbis opes patriæ, & tot avorum insignia regum.
Scilicet indignum populis dare jura putabas,
Quos eadem non lex, atque intemerata Deorum
Relligio veteri Patrum ditione teneret:
Digna nec augustam diademata cingere frontem,
Ni gemma meliore Fide intertexta niterent.
Quod modò si vicibus commutavere sinistris
Fausta secundarum Superi primordia rerum:
Nimirum fuit id, generoso ut pectoris auso,
Intrepidoque animo tot casibus obvius ires:
Magnus & adversis spectere, ut maximus olim,
Post victosque duces bello, gentesque subactas,
Victrices inter, nitidasque videbere laurus.
Tunc ego (nec fuerit longum expectare futuros
Eventus rerum, & felicia) totus ovanti
Assurgam Phœbo, lætisque in carmina Musis
Me major, plaususque tuos, ò maxime regum,
Et tua facta canam, clarosque è Dite triumphos,
Claraque non uno devicto ex hoste trophæa.
Teque Quirinali trabea, lauroque revinctum
Emeritos inter plausus, & murmura ovantum
Ausoniam latè per magnam, Vrbemque reducam
Victorem, & sacra Capitoli in sede locabo.
Et quamvis tibi non deerunt, qui dicere laudes
Per tua regna tuas contendant plurima vates,
Teque sub Arctoa celebrent regione Britanni,
Attamen Euboicas non dedignabere Musas:
Munera nec Vatis, fuerint quæcunque, Latini.

In-

Intereà fine piscatum me litora propter
Axis Hyperborei Campano currere lembo.
Principio rivi dulces,& opaca fluenta,
Atque tui Vatem invitant,TELLINE, beati
Salmones: cultu mihi quos dum supplice Divûm
Præque sacros mos ire dies fluvialibus escis,
Atque olere,ingratisque fabis,laudare solebas,
Dum te Parthenope, dum densis consita lucis
Sosias,Autumno prælis spumante, teneret.
Grata tibi fuit & tunc commemorasse voluptas.
Etjàm Vere novo pleno dum gurgite fontes
Cænosos vectant amnes, nituntur ab alto
Salmones,nigrasque secant audacius undas.
Aspice,ut adverso Tamesi, Rhenoque bicorni
Præda tibi properent.Bis denos retia passus
Consue tergemina,& fluvio mox crede capaci.
Nam licet in summo Salmones flumine nantes
Retibus effugiant, tamen opprimet insita multos,
Quæ propior gravis ima premit, cursumque retardat,
Verùm dum curva Salmonem indagine clausum
In ripam de fonte trahis,tum plurimus olli
Præduro caput osse teres,contove præusto.
Si secus,in fluctus saltu pernice redibit;
Nanque agilis nando est,& robustissimus omnes
Squamiferos inter Salmo,& vivacior ævo.
Idcirco,ut perhibent,ipsa si frixus in acta,
Ilicet & secto libetur viscere, vivum
Cor salit,& lætis hilarat convivia mensis.
Sed quo Rhenicolæ,Majo florente, fugaces
Decipiant astu Salmones,accipe:paucis
Expediam,facilis quanquam non machina dictu.
Rhenus ubi ripas mordet violentus opacas,
Quercubus è duris vallum molire, vel alnis:
Plurimus & saxis, & querno termite utrumque
Aggestaque latus circum firmabis arena.
Sic totus vallo incursans stat gurges aquarum:
Atque repercussus retrò cedit rapidus fons.
At gremio in medio crispantur leniter undæ

Flu-

Fluminis,inque sinum demittitur altior amnis.
Hic denso tuguri compinges vimine tectum,
Quo capiti Soles, effusoque arceat imbres,
Flumineo qui lintre sedet piscator, & ipsos
Noctes, atque dies observat flumine pisces.
His actis,ripas inter,vallumque Panagrum
Crede vado,& reti filum sociare memento :
Illius & dextra caput observator habebit.
Ergo ubi scandentes fluvio obluctantur eunti
Salmones,rapidus devexi gurgitis æstus
Obiecto impingens vallo vi deiicit.illi
Læva repercussi subeunt loca, mitior amnis
Quà fluit,& casses ignari protinus intrant.
Tum vigil.ut filum sentit Salmone moveri,
Paxillum puer evellat, piscosa sub auras
Lina ut venantes multo Salmone reducant.
Quin etiam prærupta sonant qua flumina saxis,
Atque cavas inter convalles altius undæ
Labuntur,puer,auratos venabere pisces,
Si tu decipulum juxtà,nassamve locabis.
Nam cum remigio Salmones præpete certant
Exuperare vadum, seseque per aëra vibrant,
Sæpe plagas proni subeunt. Ast indita pisci
Saltandi vis mira : recurvus in ora reflectit
Cæruleam caudam, rictu stringitque tenaci,
Inque orbem sese glomerat, mittitque per auras
Ocyor,ut jaculum, & resonantia flumina tranat.
Sed ruit Arecidum glacialis ab æquore ponti
Plurima vis,latosque replent examina fluctus:
Immensum lætis quæstum latura Britannis.
Vt Sol æstiferi percurrit sydera Cancri,
Et nimius terram calor urit,ab Axe nivoso
Signa movent, pulchroque incedunt ordine turmæ,
Inque Caledonii se primum litoris oram
Invectant,positisque sedent hic agmina castris:
Et virides circum frutices populantur: & omnes
Stirpe nova gaudent sobolescere. Plenus ubi jam
Autumnus pomis ridet flaventibus, & jam

Mi-

Mitior Herculei se fregerit ira Leonis,
In Tamesin devexa fluunt, lateque vagantur
Per Batavos, Cimbrosque, in Baltica & usq; recurrũt.
Ast ubi raucisonæ ponto incubuere procellæ,
Et jàm Bruma rigens ventos molitur, & imbres,
Agglomerant sese rursum, pelagusque Britannum,
Ordinibus lustrant densis, cursantque frequentes
Oceani per aquas, & saxa virentia propter.
Cumque novæ terris Iani rediere Kalendæ,
(Quis neget ingenium Naturam piscibus, anni
Tempora quo scirent ventura, vicesque dedisse?)
Ocrini per curva ferunt se litora, & omnem,
Perque latus geminum, circumspatiantur Hibernen.
Tandem Vere novo superant terrasque, fretumque
Extremam præter Thulen, præterque sonantes
Orcadas, & patrio reduces se gurgite condunt.
Lætæ ubi concipiunt non uno semine partus;
Impleat ut ponti fluctus numerosa propago.
Cum veniunt, densæ quoniam stipantur, in æquor
Dyctia ne solvas, multa sub mole natantum
Haud dubio scindenda. nocet felicior ipse
Proventus: nec multum uber dat copia quæstum.
O quoties avidi, largæque cupidine prædæ
Correpti, longos conati incidere funes,
Ipsaque cum magnis amittere retia prædis.
Ergo sub Autumnum cum se dispergere cœtus
Incipiunt, circumque vagi freta cærula cursant,
Aggredere: effusam poteris tum perdere gentem.
Non secus è nigra cum se Mœotide fundunt,
Transque Scythæ Tanaim prorumpunt, lataque denso
Agmine decurrunt campestria. Lechus in ipso
Interea vallo se continet ast ubi turmas
Partiti, latè campos populantur, in hostem
Effusus ruit, & sparsos cæditque, capitque.
Insuper his, quoniam splendenti lumine gaudent,
Solertes curva tædas è puppe nitentes
Attollant pueri: viso fulgore catervæ
Confestim densæ venienti linumque subibunt?

Ipsa

Ipsæ etiam tremula radiant è Doride, summa
Obversa nantes alvo cum cærula sulcant.
Vt latè innumeris veluti mare fulguret astris.
Se quibus indiciis tibi produnt. vescier unda
Arecides fama est, ipsaque uligine ponti.
Puniceo velut ipse, nitet qui viscere, Salmo:
Nam vacuus venter, perhibent si vera, repertus.
At tibi lenta trahis si felix otia turbis
Insanis procul, & nitida semotus ab aula
Per solos montes, & inambitiosa beati
Rura soli, propiorque colis, vir nobilis, undas,
Expediam paucis artem, torpentia solers
Otia qua valeas, & dulces fallere pisces.
Et simul ærumnis animum relevare molestis,
Quem versæque vices rerum, semperque dolenda
Florentis patriæ clades, ritusque Latini,
Atque pii Regis tot vexavere labores.
Et tibi gratus erit modus hic, GALVÆE, tumultus
Sive lates inter Tamesis, seu præpete cursu
Per montes fugitivus, & invia lustra pererras:
Sive tuæ sospes tetigisti litora Hibernæ,
Magnaque pro Sacris, & Rege pericula tentas.
Ergo age, si vacat, & fas est descendere ad undas
Arctoo propera mihi dexter ab usque recessu:
Adde & Olympiaco Vati, GALVÆE, decorem.
Intorto primum lino contexere conum
Præcipe, & iliceo conum succingere circo.
Circulus impositus sua per discrimina cono
Ternus erit: terno religetur vellere summus,
Inque unum coëunt ubi funes vertice nodum,
Longior alter erit, pendet quo machina. longam
Inde trabem ripa figes viridante sub ipsa,
Obiice vel medio fluviorum: & desuper asser
Rectus in extremo radiis nectatur acutis:
Transversoque unà firmetur uterque tigillo.
Crux Germana velut, miseri quà funere fontes
Plebeio commissa luunt. transversus & asser
Pendentem accipiat trochleam, cum deinde marinæ

Te

Te prædæ accinges, curvum transmissa per orbem
Linea sustentet conum, qui fluctibus extet
Altior, atque illum complebis plurimus esca.
His animadversis, refluo cum Nereus æstu
Assurgit, ripasque tumens infundit, & amnem
Impellit retrò veniens, tum piscis in orbem
Irrumpit, scombrisque famem vincitque, fugatque.
Ast ubi jam refluo rediens pede mobilis undam
Subtrahit Oceanus, nudataque litora linquit,
Squamosas cœco volucres de calle reduces.
  Lubrica dissimili non arte examina fallunt
Oebalii. Curvos quà septem infusa per arcus,
Septeno veluti rivo se Doris in altum
Devehit, & magno jungit commercia ponto,
Tempora dum Lunæ per certa reciprocat æstus;
Hic, ubi piscantum speculæ stant ponte repostæ,
Ante arcus geminam fundant in marmore cerrum;
Atque illam multo religatam vimine firmant.
Coniferum longa labyrinthum cannabe cerris
Associant (viridi mixtus, flavoque colore
Conus erit piceæque simillimus) incita cursu
Exin sub noctem: (nox est accomoda fraudi:
Et color ille dolum potis occultare: sub umbris
Nanque est, ut perhibent, obtutus piscibus acer)
Externas cum prona Thetis procurrit in undas,
Vitrea piscoso committunt cærula cono.
Quotquot devexa veniunt tum Doride pisces,
Sponte sua subeunt maculosi carceris antrum.
At verò ut reduci jam se missura per arcus
Est iterum pede Tethys, ovanti murmure conum
Educunt, prædamque hilares ad tecta reportant.
Si secus, antrorsum venientia marmora textum
Impellent, fugientque citæ per aperta cohortes.
  Tempore quemque suo capiunt hac arte natantem.
Cum Chiron retrò vacuus dat terga sagittis,
Altaque dum terris nox est, tum lumine captas
Cum Congro rapiunt Anguillas: frigida sed cum
Alget Hyems, Soleas, & primo Vere requirunt.

At

At tres Autumni, totosque ex ordine menses
Mixta Sparo rosei venantur tergora Mulli.
Hic neque præteream cœli quo sydere certo
Singula squamiferùm lucis veneris aquosis.
Vt nitidum Ver pingit agros,& crine novello
Investit latè sylvas,tum Scorpius uda
Lina petit capiendus,& igni plurimus ardens
Astacus,atque Elephas, inflammatæque Locustæ.
Hos etiam,rapidis candet dum Solibus Æstas,
Retibus,aut nassis piscabere:tunc & opimas
Engraules,Thrissasque, & viles viscere Salpas.
Ast Aphyas æstu in medio, cum fervidus urit
Arua Leo,capies turmatim;è gurgite quando
Semine non jacto crescit numerosa propago.
Læta per Octobrem Loligo, perque sequentes
Autumni menses,quo pinguis tèmpore Dentex
Fallitur illecebris escarum saxa secundùm.
At Polypus dum Bruma riget,cum Mænides, & cùm
Sphirænæ,nitidæque Vmbræ captantur, & Orphi.
Datque Autumnus Acus,dat,dulcia fercula, Mullos;
Quos etiam progignit Hyems, atque herbiferum Ver,
Cum geminum Divæ surgens Amathuntidis astrum
Emicat,& raris Aries nitet ignibus, uber
Muræna, & dulci captatur nectare Conger.
Quid leviora sequar? superest via multa per altum
Exuperanda:Noto spumant cum regna Profundi,
Pulsatæque gemunt cautes,& litora plangunt,
Venandi quæ cura tibi,piscator, habenda,
Iam nunc præcipio,quando terraque, marique
Improbus est miseris labor impendendus, iniquam
Quo saturare famem,duramque levare caducæ
Pauperiem vitæ valeant; quibus haud bona Fati
Principio data Sors,nec blando lumine Cœlum,
Ortaque nec nutu riserunt astra benigno.
In primis solido subtexes Dyctia spartho:
Lataque sint maculas,nexisque tenacia nodis.
Vltima & Oceani campos visura marinos
Instita sit multo gravis ære;tumentia verrant

Vt

Vt vada piscosi casses, prædamque reportent.
Nonnulli extremo sua per discrimina textu
Præduros silices,& grandia saxa reponunt.
Cætera persimiles sint retibus. hos ubi casses
In navi,puer,imposuisti ritè paratos,
E portu solves animosus:& æquor in altum
Piscatum venies, quamvis illisa reclament
In scopulos freta pulsa Notis, & desuper ingens
Porta tonet Cœli;iefluatque nigerrimus imber.
Ergo ubi veloces tenuerant alta carinæ,
Albentes inter fluctus da retia ponto.
Hinc geminum gemina firmabis cannabe cornu
E prora,puppique,globum ne forte sub unum
Concurrant,nullos gremio capiura natantes.
Proderit & longas utroque à vertice fagos,
Brachia tenta velut,valido vincire rudente:
Extremis quorum cervicibus insere funes:
Et nodis constringe; retro piscosa capaci
Orbe trahent,largisque onerabunt ratia prædis.
Inde sinus humiles velorum expande recurvum
Inque latus deflecte, vagæ quò Tethyos amnes
Spumantes tranversa recurrat cærula pinus.
Sic secreta colunt qui Nereos antra profundi,
Et raucos pelagi pisces odere tumultus,
Captivi venient in retia.plurima cursu
Postquam velivolo cava trabs per cærula fugit,
Collige vela:graves & aquoso è gurgite casses
Duc super:innumeras squamosa è gente cohortes
Aspicies,mixtimque plagis hærere,sinuque.
Lætus & ingentem cumulum versabis in alnum.
Id tamen in primis cura majore cavendum
Ne piscosa trahas per duris aspera saxis
Retia,nec saltus inter,spumosaque lustra,
Nec quà per densas sublucida Tethys arenas
Sternitur:at mollis quà limus,& undique densum
Stat sabulum,celsa solves de puppe Panagrum.
Ni facias,duræ lacerabunt Dyctia rupes,
Hærebuntque inter sylvas implexa marinas;

Aut

Aut gravibus repleta sinus scindentur arenis.
At mihi,quis,Divæ Nereides, æquora primus
Ingressus spumosa, nova piscarier arte
Ausus,& horrendos nimbo contemnere ventos,
Dicite:vos illum resonantes ire per undas,
Et spumas inter miratæ solvere linum:
Atque omnem obscura revocare ab origine famam,
Si vester tanto meruit jam carmine Vates.
Exoriens pluvio tristaverat æquora nimbo
Phyllirides Chiron, vultuque minante, sagittas
Imbriferas arcu torquebat,& undique ponti
Tollebat Cœlo freta pulsa procacibus Austris.
Et jam Luna cavum bis luce repleverat orbem,
Bisque nova rediens sinuarat cornua fronte:
Attamen abruptis nondum turbata procellis
Æquora,non & saxa vadis clamosa quierant.
Intereà Licydas Miseni in rupe sedebat
Piscator, Prochyta vectus qui nuper aprica
Venerat Euboico quæsitum gurgite prædam.
Oscus erat,Prochytæ sed dudum Chlorida Nympham
Duxerat,& quatuor fœcundo semine natos
Iam pater ex illa totidem susceperat annis.
Hic quoniam finis non tempestatibus ullus,
Nec pluviæ modus,& ventis,his ora resolvit
Secum multa gemens: Læsi quæ Numinis ira
Tot tempestates pelago,tot murmura sylvis,
Diluviumque undarum, atque horrida fulmina terris
Intorsit,totumque involuit turbine Cœlum?
Credo equidem Divùm offensis,& Virginis ira
Insuetum spumare vadum, scindique trisulco
Igne polos,ventosque unà certare furentes.
Scilicet ut ventis tumefacta furentibus irent
Æquora Tellurem vel submersura Profundo,
Vorticibus classem seu dejectura profanam:
Quæ fors invitis secat indignantia Fatis
Æquora, bella sacris,Diis impia bella reportans.
At mihi quis misero deserta hac rupe moranti
Pauperiem relevet?gnatis, charæque sorori

Quis

Quis victu vitam sustentet paupere tecto?
Ter deni fluxere dies sine Solibus, ex quo
Vela dedi, & mæsta natos cum conjuge liqui.
Ah dulcis conjux! dulcissima pignora, nati!
Quis vos intereà vacuo nutrivit in antro?
Tu Virgo, quoniam curas mortalia Virgo,
Aut miseris vitæ fer victum, aut marmora placa.
Hactenus insanas potuisti perdere puppes,
Et patrio è regno sceleratam avertere gentem.
Aut, verò infames si jam tetigere carinæ
Litora, tu nutu poteris dispergere turmas,
Atque pio Regi, populoque afferre salutem.
Hæc dum multa gemit, somno defessus amico
Opprimitur, mollique caput declinat in alga,
Et vix prima quies obrepserat: aurea summo
Cum Cœlo veniens affulsit Olympia Virgo
Ingenti sub luce: velut pulcherrima Solem
Præcurrit croceis Aurora invecta quadrigis.
Lumine quo totum, penitisque in rupibus antrum
Emicuit, roseoque simul spiravit odore.
At Virgo hæc Licydæ divino ex ore locuta est:
Ne dubita, puer, infames si perdere classes
Mens fuit, & regno gentes prohibere profanas,
Sacra Deûm, ritusque, patresque ultura Latinos,
Haud studiosa tui cessit mihi cura, tuæque
Conjugis, atque tui sunt & mea pignora nati.
Nanque pios servare Deos quisne ambigat? Ecquis
Despectum vidit justum, meminitque relictum,
Illius & tenuem natos perquirere quadram?
Verùm age, si tantum potuit meruisse benignis
A Superis animi pietas, & candida morum
Simplicitas, inter spumas, fluctusque sonantes
Quaque inter ventos possis piscarier arte,
Accipe, mox placido juveni sermone retexit
Difficiles artes, memorique in mente locavit.
Inde volans sese in nitidum dedit æthera Virgo,
Quàque dedit, niveo tractum candore reliquit:
Lactea ceu summo subtermicat orbita Cœlo.

Hic

Hic Licydas somno excutitur, latèque per antrum
Aspicit insuetum terris fulgere nitorem:
Ambrosiamque auram,& divini floris odorem
Afflatu sentit Superùm spirare beato.
Aurea sed nusquam prospectat Virginis ora.
Pronus humi labat,& sic incipit: O bona Diva,
Quis tibi nunc tanto solvat pro munere grates?
Quandoquidem nostras non aversaris amica
Aure preces,summoque humiles dignaris honore.
Sed cur æthereas,Regina,citissima sedes,
Cœlicolumque choros, & Olympia regna petisti!
Credo equidem,tanta non Tellus Virgine digna est.
Hæc dedit,& patriam,pacata Doride,venit.
Instituitque novas artes,& munus ad aram
Fixit Olympiaco in templo, versuque notavit,
Quæ sibi divino monstrarat lumine Virgo.
Verum si pluviæ descendant amne perenni,
Et venti immanes tollant sine more Profundum:
Tum rigidas durare Hyemes, piscator,in antro
Convenit ante focum,parcèque absumere fruges:
Et circumfusis chara cum conjuge natis,
E Sinvessano subtexere vimine nassas,
Currere cæruleum plena vel arundine linum;
Omnis durando quoniam Fortuna ferenda est.
Cumque vetat maiora sequi, ne mitte virili
In parvis animo solertem impendere curam:
Quæque negat Fortuna,tibi solertia penset.
Haud secus elapsum miseri duravimus annum,
Quo magis infaustum,aut peiorem secula nunquam
Progenuere:dabunt, speramus sæcula nunquam
Post ventura alium.Quid non miserabile terris,
Et quid non dignum lacrymis spectavimus illo?
Vidimus immensos Cœlo descendere rivos,
Ac toto insanum se fluctibus Æolon antro
Mittere præcipitem,frænumque furentibus Austris,
Et rapidis laxare Euris, Corisque, Notisque,
Vndique raucisonis vertentibus æquora nimbis.
Vidimus immenso venientes rupibus amnes

Ire palatinas dejectum gurgite moles,
Exhaustumque homines, ipsasque a vertice sylvas,
Quin etiam versasque vices, & quattuor anni
Tempora: nec sua per vestigia volvier Orbem,
Atque alium rebus Fata induxisse tenorem.
Anne parum Superis visum est, quod nuper ab imis
Cardinibus latè Tellus concussa remugit,
Et tot cum miseris evertit civibus urbes?
Vt rabies etiam Neptuni insana tumentes
Tolleret in Cœlum fluctus, rueretque refusis
Vorticibus terras, urbesque haustura superbas?
Insuetumque ageret Sol ipse, & sydera cursum:
Scilicet ut sua non per tempora diffluat annus.
Vix lacrymas retinere queo, dum funera cogor,
Illius & sævi cladem meminisse diei;
(Atra dies, atro semper signanda lapillo,
Quam semper tristem, Dii sic voluistis, habebo)
Cum Sol informi faciem ferrugine tinctus,
Vsque reluctantes, nigraque in nube latentes
Egit equos, radiisque oriens affulsit opacis.
Nimirum puro ne infandam lumine stragem
Aspiceret, magnique daret præsagia luctus.
Ipsæ etiam brutæ pecudes, ipsæque volucres
Signa mali, ut perhibent, tanti manifesta dedere.
Quin & sub cœcis undæ sonnere cavernis,
Et pigros retrò flexerunt flumina cursus.
Iam Sol è medio fugiebat pronus Olympo,
Præcipitesque ipsi rapiebant fræna jugales,
Insolitam afflantes auram, lucemque malignam,
Cum venti posuere: sed æquora visa, repentè
Altius attolli, montesque assurgere aquarum:
Ilicet excussis radicibus undique Tellus
Concutitur: totis & concita fundamentis
Immugit, magnumque ciet tremefacta fragorem.
Ipsaque succussa pariter Tellure Deorum
Delubra, atque ædes, lunataque mœnia, & altæ
Confestim turres, unà convulsa ruina
Subsiluere excita mox & vertigine terræ.

Nu-

Nutavere latus,jam jam casura, supremum:
Mortalesque omnes casu oppressura repenti,
Atque necem pariter, pariterque datura sepulchrum.
Ne caderent pietas intactæ Virginis una
Obstitit,irato rapuit quæ tela Tonanti.
Nam secus ingenti gemuisset mersa dolore
Parthenope: & nusquam staret felicior illa
Tyrrheni regina maris,regnique beati:
Clara armis,& clara viris, æquataque Cœlo
Molibus immensis atavorum,& divite luxu.
Sed lapides tantum foret,& lacrymabile bustum.
Bustum ubi divitiæ tot,opesque,aurique talenta,
Millia totque hominum saxis oppressa jacerent.
Vix & momenti flevissent secula luctum,
Vix & momenti reparassent secula damnum.
Vna tamen(lacrymis quis temperet ora?)Tonantis,
Telluris trepidante sinu domus alta supremo
Culmine procubuit concussa, tulitque ruinam
Ingentem,sonitumque dedit.Pulcherrima quondam,
Proh dolor! è nostra cecidit cervice corona.
O ubi syderio vertex æquatus Olympo,
Et nivei lapides,& pulchro Dædala textu
Marmora,& ex auro muri flammante corusci!
O ubi spirantes viva sub imagine vultus
Divorum,pictique arcus, & mille figuris
Intertextus apex,& mille coloribus ardens,
Et rutilis ardens gemmis,& iaspide fulva!
Mirum opus in terris,& moles æmula Cœlo.
Æmula; nam superùm felicia tecta Deorum
Auratus,pictusque Tholus referebat:& ipsa
Numina nativo veluti radiantia Cœlo
Divina sub luce,& majestate videnda,
Felicesque dabat cœtus,& gaudia Divum,
Et dias auras,& dii luminis haustum.
At potuit cecidisse:jacet, miserabile visu,
Maceries aggesta loco deformis in uno.
Ergo tot annorum moles sudata labore,
Tot manibus,studiisque hominum,cui barbara Mēphis,
Cui

Cui Rhodus,& Carum pendentia Mausolæa,
Altaque cessisset Babylon,quis crederet? uno
Telluris nutu,& momento proruit uno.
Et tu Romani monumentum insigne decoris
Tyndaridis quondam geminis, Phœboque dicatum
Tiberio Prætore, mari quo tutior alto
Curreret,obstrictis,pacato Numine, nimbis,
Mille per annorum cursus,& secula septem
Casibus è tantis servatum concidis uno
Abripiens tecum Fato decora alta vetusti
Temporis,& seclis nunquam renovanda futuris.
Discite,mortales,ædes,& tecta superba,
Atque triumphales patrum contemnere moles.
Quicquid,grande licet,positum sub Sole caducum est.
Sed quæ tunc facies,proh Numina! qualis & horror
Rebus erat! quantumve dabant concussa fragorem
Liminaque,murique domûm, & sublimia tecta:
Pars stetit exanimis: tenuem pars altera vocem
Vix ciet attonita,& celerem quà tendere gressum
Haud videt in loca tuta, fugaque avertere mortem
Instantem dorso jam jam, & crudele minantem.
Ille fugit,refugitque,& nusquam certa saluti
Apparent:quocunque ruat,se perdere certum est:
Sub pedibus nam terra tremit,circumque labantes
Horrendum nutant ædes,murique dehiscunt:
Desuper imbre pluunt pinnæ,convulsaque tecta.
Sulphure permixtus nec jam spirabilis ipse
Aër est,vitæque negat,dum sufficit,haustus.
Clamorem attollunt alii,veniamque benignos
Exorant Superos, & pugnis pectora tundunt.
Omnia terror habet:miseros premit horrida cunctos
Formido,luctusque & plurima mortis imago.
Vrbs tota immugit strepitu,mæstisque virorum
Cuncta sonant lacrymis, & fœmineo ululatu.
Non aliam rebus faciem sub fine futuram
Crediderim Mundi;Cœlo cum lapsus ab alto
Plurimus igne minax,& majestate tremendus,
Stipatusque aderit tot millibus arbiter Orbis:

Cunctaque verba hominum strictim pensurus,& acta;
Inque pios feret astra,malosque ad Tartara mittet.
At non irati Samnitibus ira pepercit
Numinis;abrupti montes, patefactaque Tellus
Non uno conspecta loco: lateque dehiscens
Oppida cum villis,magnasque absorbuit urbes:
Millia totque hominum Fato fera perdidit uno,
Ingentesque everrit opes, quas plurima quondam
Ars dedit,& longo pepererunt sęcula censu.
Informes passim cumuli spectantur, ubi olim
Mœnia,turritæque arces,urbesque manebant:
Obruta sub propriis non agnoscenda ruinis.
At meus insigni servatus munere Divum
Aggere saxorum,mediusque è pulvere cœco
Evasit Lidorus,erat qui forte sub alto
Fornice,qui quanquam ruiturus, at usque pependit,
Quò puer egressus campo se misit aperto,
Atque iterum Cœli prospexit sydera sospes.
Chare puer,nivei te mores, & pia Virgo,
Cui niveus cordi pudor est, & candida vitæ
Simplicitas,Fato incolumem servavit acerbo.
Sed non hic modus ærumnis: majora dolemus:
Scilicet abrumpi cursum. felicibus armis,
Et spem tot bellis partam,clarisque triumphis
Incidi,& virides sensim languescere laurus.
Nimirum invidiæ stimulis agitata malignis
Alecto armavit reges,& fœdera rupit:
Fœdera Principibus non rescindenda Latinis.
Nuper ad Eubœam frustrà rugisse Leonem
Adriacum læti Thraces sensere:sub una
Torque duces,& opes,& vires Chalcide fractas.
Gavisique leves ultrò decedere Moschos,
Et malè Sarmaticas Lechum posuisse secures.
Parte alia socio spumantem sanguine Rhenum,
Dejectasque igni,ferroque audivimus arces,
Et desolatas passim deflevimus urbes.
Insidiisque peti Regem, ritusque Latinos
Everti, effrænesque palam strepere arma rebelles,
Et

Et conjuratas Batavorum accersere classes:
Accendique omnem fatalia bella per Orbem.
Bella triumphales nullos visura curules:
Attamen Odrysiis non despicienda tyrannis,
Scilicet Ausonidum, Scythico quæ plurima fecit,
Hæc prædatori reparat discordia regnum.
Sed jam lethiferum tenebris caput abdidit annus:
Sperandum nunc læta novo: procul ære fugato
Informi, trepidæque minis Telluris, & undæ,
Iam populis studiosa suis Argentea cudit
Secula Parthenope; quæ, si modò Iuppiter æquus,
Aurea Saturni Fato meliore sequentur.

FINIS.

HALIEUTICORUM

LIBER VI.

HAc piscosa tenus per molles retia saltus,
Vimineasq; plagas,& acuta tetendimus uncis
Fila , quibus pelagi volucres mactavimus : at (nunc
Sunt ferro,Neptune, tuo,quo spumeus ira
Fundamenta quatis terrarum, & cærula Ponti
Bella vagis tractanda feris.Age numine dextro,
Dive,adsis,primæque fove præludia pugnæ.
Nec minus ò nostri decus ævi,te duce quando
Squamosam in gentem non ludicra bella movemus,
Annue,CARDENIDE,cœptis,viresque ministra
Bellanti; ut victor donatus tempora myrto,
Heroam affectem per Martia prælia Laurum.
Non te dura manet,Piscator,lucta,minorum
Sternere veloci jaculo genus omne natantum:
Seu vafer in campum ruat Osmylus,aut Synodontes
Occurrant,rapidique Lupi,Nestesque fugaces:
Nanque uno poteris configere protinus ictu,
Vibrando si dexter eris,sub cærula telo.
Hinc tibi præcipio teneris assuescere ab annis
Spicula sæpè manu,sæpè,& versare tridentes.
Non secus ac juvenes venturi ad prælia, primum
Exercentur equis , campoque excurrere discunt:
Atque habiles sese pilis , levibusque sagittis
Efficiunt,mollique student præludere arena.
At quoniam pisces per saxa frequentiùs errant,
Vt nitidum læto tonsent de vertice muscum ,

Id-

Idcircò viridi florentes gramine cautes,
Et scopulos, Piscator, adi, quos undique Tethys
Alluit: hic rimis Saxorum, aut margine in udo
Depascens herbosa pecus venare tridente.
Interdum cymbâ poteris, dum curris, ab ipsa
Lubrica per liquidos Nerei ludentia campos
Agmina conficere: aut molles dum projicis escas:
Quas circùm subitò cœtus glomerantur aquosi.
Verum, ut per cæcos saltus, spumosaque lustra
Clarius undosas acies, populumque fugacem
Aspicias, domiti guttas, venator, olivi
Plurimus infundas Pelago: sic cærula fient
Lucidiora vitro, quò cernere detur opacæ
Quicunq; in gremio Thetidis grex squameus errat.
Quanquam Sol radiis dum totum amplectitur Orbē,
Atque operi insistit genus omne, hominumq; boumq;
Et campis spatiantur oves, & pascua lustrant,
Ipse suum possit Piscator inire laborem,
Opportuna tamen magis est, & commoda fraudi.
Humida nox: faciles vestrum sub nocte laborem
Exercete, viri, cursentque per æquora lintres,
Et tacitos non una secet cita palmula fluctus.
At si quærere amas, per opaca silentia prædam,
Vel piceam, tædasve ferat splendore coruscas
Curva tibi puppis: viso nam lumine longè
Hærebunt medio stupefacti gurgite pisces.
Ceu densas inter tenebras, noctemque profundam
Si quis Avernales Erebi conspexerit umbras.
Attonitum tu cæde gregem. Sed singula nostro
Carmine percurram belli præcepta gerendi:
Nam varios non una neci dat machina pisces.
Et primò ingentem Neptuno credere textum
Invitant Siculo ludentes æquore Thynni,
Pelamydumque chori, & læta Pompilus in umbra:
Et jam bella jugo clamat speculator ab alto.
At sinuosa prius quàm litora linquimus, & quàm
Lethiferas per lata plagas vada solvimus, omnem
Accipe rem populi, Piscator. Aquosa per alta

Perpetuo Thynni cursu fugiuntque,ruuntque
Turmatim:Graio Dromades hinc nomine dicti:
Cursores Latio nostri vertere vocantes.
At licet assiduè percurrant Nerea,nunquam
Ordine ni certo, quadroque sub agmine Ponto
Incedunt,veluti Delphines,ut acrius hostes
Irrumpant densi contrà,pugnentque feroces.
Ætheriæ partem sortiti mentis, & acre
Ingenium,ventos,& nubila,& uda serena,
Prænoscuntque vices,& tempora mobilis anni.
Vt primùm è gelidà Boream Mæotide flantem
Præsensere,citi venientes agmina jungunt.
Hinc Ponto sua castra movent, ventisque secundis
Bosphoron invadunt,præterque Proponiida vecti,
Ægæis miscentur aquis, latèque per omnia
Inclusæ Thetidos vada salsa,sinusque pererrant.
Ast ubi jam properans nimbo comitata sonanti
Bruma rigens illos compren derit, humida figunt
Illic castra,ipsoque Hyemem sub gurgite duranti
Tempore,quo nimium pinguescunt ubere succo.
Sed cum ver nitidum caput effert, summa revisunt
Tethyos alta,vagisque flagellant marmora castris.
Donec Sol nimiis fervoribus increbrescens
Exiguas nemorum faciat pastoribus umbras:
Nam tunc Euxini repetunt freta,perque tepentes
Æstatem fluctus,& inhospita litora ducunt.
Ast illud mirum est:subeuntes cærula Ponti
Threijciam dextrà ripam stringuntque,premuntque:
Bythinum lævà litus,perque æquor Abydi
Euxino egressi mediam labuntur in Hellen.
An quia nimirum lævo caligat in igne,
Acrior obtutus dextro?Sub lumine Lunæ
Interdum dulces imà sub Doride somnos
Conciliant,mollique reclinant corpus arenæ.
Durus ubi longo Piscator sæpè tridente
Sopitos ferit,& morti dat plurimus atræ.
Ventris inexpleti rabies insana voraces
Acriùs exercet Thynnos: cogitque sub alvum

Mit-

Mittere perpetuo quodcunque occursat: & ipsos
Nonnunquam fœtus, atque ova recentia mandunt.
Nec pietas movet ulla feras. E piscibus alter
Haud equidem Thynno sceleratior, humida lustrat
Æquora. Pelamydes, socium genus, omnia servant
Thynnorum studia, & mores, connubia, & ignes:
Ordinibusque meant junctis, & fœdere pacto
Cuncta tenent omnes eadem, victumque, Laremque.
His animadversis, instat jam tempus, acutum
In validum Oceani pecus intorquere tridentem,
Antè sed opportuna tibi quærenda profundo
In medio sedes, ubi figere castra licebit.
Optima censetur, prono quà flumine Nereus
Profluit, & magno curvantur litora flexu
Post virides colles, & Promontoria longa.
Talia sunt Thetidis Lilybeia saxa Sicanæ,
Et refluæ Nesidos aquæ, Stabiæque vetustæ,
Est & Sardoi sinus æquoris, atque repostæ
Trans Calpen Gades, & Tingi litora, & omnis
Herculei tractus Pelagi, Nilique fluenta,
Præter & Ægæum qua fluctibus obstrepit Helle;
Et quà devexi venientes accipit undas
Bosphorus Euxini, latèque Propontis inundat,
Auriferum juxtà cornu, quà è colle sinistro
Leucopetram denso fugientes agmine currunt,
Dum Vere è nigra veniunt Mæotide Thynni.
Sunt aliique sinus, quos fama obscura recondit:
Quippe ferunt tenues operosa in retia prædas.
Nunc age, cum primùm Maii fulsere Kalendæ,
Et læti rident non una Chloride campi,
Quæsitam in sedem venies, Piscator: & undis
Hic primùm demitte Crucem, quæ quatuor Orbis
Quattuor ostendat radiis partesque, situsque.
Indè oblonga mari sociatis insula Lembis
Creditur auspicio Divorum, & murmure læto.
Crux ubi missa, plagas terrarum, & sydera monstrat,
Aulai medium descendat: & una tepentem
Pars petat Occasum, pars altera vergat Eoo:

Anchoraque è ferro tibi plurima firmet adunco
Carceris alti gyrum,& lethiferum Labyrinthum.
Aſt ubi jacta,natans leve ſignet in æquore ſuber,
Profuit interdum durâ pro cuſpide,ſaxa
Mittere;nanque etiam fundantur retia ſaxis.
Inſuper,extremæ Zephyrum quà reſpicit Aulæ
Angulus,intextuſque Procœton jungitur olli,
Illinc Thynnagrii vicina in litora Caudam
Extendes,ærata mari quam dente tenaci
Anchora,vel jactæ ſubſtentent gurgite rupes:
In tranſverſa ferant Thynni,ne fortè ruentes,
Dum celeres urgent vaga ſigna,citantque natatus,
Extremâ pariter Septem quà parte Triones
Eoum Conclave petit, prælonga ſub Arctos
Inque latus dextrum, ſedemque reflexa rubentem
Retibus è ſolidis extenditur altera Cauda:
Et ſaxis,ferrove ſimul munitur adunco.
Vertice in extremo Caudæ ſinuoſa revolve
Eoam in ſedem contorto Dyctia gyro:
Nanque oculo ſpectant dextro quia litora Thynni,
Dum placidum læti pingunt ſalis æquor;& illis
Os tenerum Natura dedit(mirabile dictu,
Vnius impatiens contingi pollicis ictu)
Idcircò occurrunt dum retibus,ora reflectunt;
Atque retroverſi ſua per veſtigia,textum
Spontè dolum ſubeunt, & ineluctabile fatum.
Non ſecus Euronoton quà reſpicit inſula,rete
In latus intorques geminum Conclavis Eoi,
Nimirum roſeo ſurgens quà ſibilat Ortu
Eurus,& imbrifero quà turbine perſonat Auſter.
Et quadro pariter deduces retia plexu:
Inque altâ firmabis aqua, quà Veſperis atri
Aſpectat gelidam Conclave Lycaonis urſam.
Nam Tarteſiaco qua Sol caput amne recondit,
Thynnagrii protenſa jacet pars ultima, piſces
Collectos Piſcator ubi cæditque,capitque.

His ſuper,in lembo non longè à retibus ipſe
Thynnuſpex, cui ſorte datum obſervare Cybias
Ag-

Agmine densato venientes, atque canoris
Carminibus dare signa, vigil consistat, & illi
Assiduè latus omne maris prospectet, aperto
Ludentes vario thynni si fortè natatu
Incipiant Pelago descendere. Tum citus omnes
Imperet, ut pueri properent, cymbæque fugaces.
Sed quibus indiciis cete deprendere possit,
Expediam: tranquilla silent dum marmora ventis
Si cani fluctus, vitreique per aëra rores
Sparguntur, Delphines arant, Thynnive Profundum.
Aut verò Engraules si denso examine currunt,
Cæruleis vel salsa super volitaverit alis
Mergus, & è saxis cantu compellat amicas
In prædam fulicas, pleno descendere cœtu
Thynnidas aspicies; quoniam pacata per alta
Ducere amant choreas, & lento ludere Ponto:
Atque inter lusus amor unus, & una voluptas
Venari Trichias, ventrisque explere latratum.
Et Trichias mergi pariter, fulicæque marinæ
Sectantur, replentque escis felicibus alvum.
At quia prædantes Engraulem impunè per æquor
Nativis norunt stimulis agitare Cybias;
Cetibus idcircò volitant de litore visis.

His actis, ubi jam tempus procedere in armis
Bellatum campo pubem, & spolia ampla referre,
Veloci temus lembo Cetarius adstet
Pervigil Eoi conclusa ad limina septi.
Quò puer, ut magno properare sub agmine Cete
Conspicit, adducto confestim vimine, valuam
Pandat, ut ingressæ reserata per ostia turmæ
Carceris Eoi medio stipetur. Ab aula
Verum si soli venient, ne clausa relaxet
Limina, per maculas quoniam postrema subibunt
Retia sponte sua. Lævæ quà parte patescit
Ampla Procœtonis, sed stricto janua textu,
Stent seni gemina in cymba, qui carceris arctent
Ostia, cum densi vallum petiere manipli:
Inde ducem subiti moneant, qui lintre recurrens

Inclusos textu pisces agat agmen in unum:
Atque hinc in dextrum mittat conclave coactos.
Non secus Occiduo seni stent carcere lembi,
Et solers agat excubias Thynnarius antè
Hesperium Septi limen;sed plurimus aula
Enatet in media linter; cumque aspicit intus
Orcynos hinc,inde vago percurrere cursu,
Nec tandem in geminum se se detrudere cassem,
In medium conversa diem quæ lata patescit,
Ocyùs occludat valuam, nec stricta repandat
Ostia, ni cœtus sit carcere clausus utroque.
At verò Superis cùm præda faventibus ingens
In textum ruit,atque omnis late insula fervet,
Thynnagrium pueri,junctis ad munera lembis.
Deprimere in fluctus certent,quibus incubat: & sex
E duro torti spartho,domitoque sub undis
Dyctia prægrandes teneant,longique rudentes:
Quos & suberibus multis, mixumque plicatis
Nantia sex totidem super alta volumina fundent.
Binaque Tynnagrii fluitantem gurgite valuam
Sustentent pariter glomerata volumina nodis.
Quod superest, ubi veloces ad retia cymbæ
Convenere,virique una certare parati;
Bis deni portam,subductis funibus,Aulæ
Occludant, senis delati lintribus:at qui
Dux operi primus superassidet, arbore vectus,
Et quatuor sociis comitatus,retia circum
Excurrat,celerique fuga simul omnia lustret.
Censeat & numerum Tritonum, & corpora pendat,
At si quà retis diffuto vimine corpus
Spectat hians,socios sarciri protinus illud
Imperet.interea prora piscator ab ipsa
Palladiæ ponto guttas infundat olivæ
Vt magis undosi clarescant tecta profundi.
At si parcere amor liquido,venator, olivo:
Erue,dum capitur,crystallina lumina Thynno:
Inque avulsa vadum radio demitte:repente
Tota sereno fiet nitidissima fundo

Te-

Tethys,& in penitis cernes,quæcunque latebant.
Interdum filo suspensum proderit orbem
In medias nitidum collidere sæpius alnos;
Nam depicta gregem tibi deteget Iris opacum.
Hæc cum præstiterit dux impiger, agmen in unum
Per longos late casses errantia cogat
Armenta:hinc fortem bellatum accedere pubem
Imperet,& dictis nutantia pectora firmet.
Extemplo lapidum jactu,& clamore secundo
Ex Oriente fugent,furuique ad Vesperis oram,
Inque Procœtonem compellant agmina Nautæ.
Huc ubi perventum,reserata per ostia claustri,
Perque aulam cogant mediam succedere lævum,
Carceris in septum,cœtus quò cogitur,& quò
Cum lapidum jactu,sonituque exterritus omnis
Devenere,citi juvenes lata ostia claudant,
Hesperium lethi queis se conclave cubili
Adnectit:tali piscantes nomine dicunt
Vltima Thynnagrii loca cæca,tricuspide ferro
Sævus ubi captum perdit Cetarius agmen.
Hinc geminæ claustrum ingressæ lethale carinæ;
Hæc levis ad claustri valuam se sistat: & illa
Adversa statione,ipsoque in limine septi.
Mox geminos imo tolli de gurgite funes
Continuo pubem dux imperet:inde rudentes
Quattuor & reliquos bini subducere lembi
E latere adverso conentur, ut omnis ab alto
Muralis ceu tela mari consurgat in auras
Thynnagrii moles,& recta supernatet undis.
Post hinc alato dux circumvectus in alno
Singula Thynnagrii cursu loca præpete lustret,
Atque animos dictis accendens excitet iras:
Spondeat & prædam ingentem,pretiumque labori,
Mox faciat belli signum,Divisque vocatis,
Ipse manu primus velocem intorqueat hastam.
Exemplo ducis in Thynnos generosa juventus
Tela citi jaciant,iterentque in vulnere vulnus:
Atque obluctantes latè cædantque, necentque:

Et cæsa in socias deducant corpora cymbas
Æratis apprensa uncis, ferrove bicorni.
Ast ubi jam multà lembi sub cæde fatiscunt,
Optatam læti vectent ad litora prædam.
Qualiter adversos cum jam stetit agmen in hostes,
Spumanti subvectus equo dux singula visit
Cornua, & ardentes districtis ensibus alas:
Pectoraque irritat dictis, & sufficit iras:
Speque novas addit vires, animumque ministrat.
Hinc ruit, & primus ferro stipata lacessit
Agmina, lethalique volans furit ense tremendus.
Confestim post terga ducis succensus in hostem
Præcipitat se miles, acutaque spicula vibrat:
Dispergitque acies, cæsoque ex hoste superbus.
Ingentes in castra trahit victricia prædas.
At non OEbalia Thynnum Piscator in unda
Tam magno captat sumptu, tantoque labore.
At quibus (Herculeo nam me vidisse Tarento
Cum dites peterem Daunos, & Iapygis oram,
Iam memini, tantique juvat meminisse laboris)
Artibus expediam. Dextro tu numine Vati
Da faciles auras, FRANCISCE, tuisque secunda
Auspiciis, quæ magna leves incœpta Camœnæ
Partheniæ conantur! age & tu Phœbus Apollo
Castalios aperi fontes: totumque repostis
Ex adytis Helicona, nemusque repande beatum
Cantanti, & sacri venias tu carminis author:
Tu trepidæ Cynosura ratis: tu Tiphys, & ipse
Piscanti læto niteas felicior astro.
Nanque Phalanthæi magnus si pastor ovilis
Pascis oves terris mox transmissurus Olympum?
Ipse etiam formosus oves ad flumina pastor
Delius Amphrysi pavit sub Thessala Tempe:
Qui modo non calamos, non dedignatur & hamos,
Fors erit (ò utinam fortunent Numina vota)
Vt post emensas Alpes, Arctoaque regna:
Aut, placeat magis, ad Regem Legatus Iberum
Veneris, & Patris dederis responsa Latini,

Ausoniam sospes, dominamque reversus ad Vrbem,
Romuleo fulgens ostro, insignisque Galero
Accedas plectro vati cantandus eburno.
Interea bonus æquoreas ne despice Musas.
Vt primùm è summo recinit custodia saxo
Lubrica stipato properare sub agmine Cete,
Ingenti textu compacta è cannabe torta,
E geminis hinc inde gripis de puppe juventus
Retia solvit: erunt queis margine nexa profundo
Grandia saxa gravi pro plumbo, ut fixa sub imo
Pondere stent fundo graviore: frequentiùs amplo
Hinc ubi jam circo magnos cinxere Cybias;
Et simul in curvo fundarunt litore funes
Hinc, illinc; coëant ne retia forsan in unum.
Ingenti in terras nisu sinvosa reducunt
Dyctia, quæ litus cum devenere propinquum,
Si per arenosos tractus, mollesque trahantur,
Interius textu cingunt squamosa secundo
Agmina, & angusto concludunt Thynnida gyro:
Hinc primò mediis in fluctibus orbe relicto,
Ne qui fortè cito dilapsi indagine saltu
Evadant breviore, graves ad litora casses
Adducunt: terras quæ cum venere, sub æquor
Piscantes nudi descendunt corpora, Thynnis
Ceu luctaturi: caudamque valentiùs ipsam
Vi multa apprendunt dextrâ, stringuntque tenaces;
Quandoquidem cauda pollent fortissima Cete.
Inque gripos lævâ trudunt, validoque lacerto.
Verùm si duris sint aspera litora saxis,
Lethiferum Ponto dictum cognomine rete
Creduntque ipsis retrahunt de gurgite cymbis.
Hoc, velut extensâ resupinos syndone Thynnos
Accipiunt: onerantque optato pondere lintres.
Quin etiam Oebaliis mos est in carcere captos
Orcynos servare diù: cumque ipsa petit res,
Educunt, vænumque ferunt castella per alta.
Illud at intereà cura majore cavendum,
Ne noctu ardentes tollantur vertice tædæ:

Nam

Nam nitidà Thynnus face territus,ilicet omnem
Difrumpet latè textum, quò liber ab arcto
Carcere diffugiat,lucemque evitet iniquam.
Idque mali pariter metuendum,fpumea furgat
Tempeftas fi fortè mari, fluctuque canoro
Pulfatæ refonent cautes,& litora plangant:
Nam rauci fugit impatiens ftridoris, in altum
Thynnus, & obiectum difrumpit corpore vallum.
Sed Palatinis digno me vifcere menfis
Vfque peregrinis revocas,Acipenfer,ab undis,
Qui quondam Graio fueras fermone Silurus:
At nunc Germanis Sturio, Gallifque vocaris:
Quo cive Auftriacus decurrit rite fuperbus
Ifter,& in tanto jactat fe Rhenus alumnó,
Et Padus,& Liger,& Mæotidis unda paludis.
At quæ regali fpecies, Tyrrhene, natanti;
(Nanque etiam Tibri eft,domina donatus & Vrbe)
Accipe. Devexos tereti qui corpore fluctus
Exuperat curfu,& fugientia flumina tranat,
Oblongufque,fcaberque cutem,& cervice quadrata:
Gibber & in dorfum furgit,viridique fmaragdo
Concolor:argento fed lævi candicat alvo:
Armaturque gravi roftro, roftroque decora
Pendet barba,nitent rofeo ceu vellera Mullo:
Verum purpureo flavefcit vifcere dives:
Totus & officulis durefcit corpora,cœtus
Fluminbos inter non ultimus ille Silurus.
Quem fruftrà,rigidus quamquam, venaberis hamó,
Pifcator;lato quoniam non devorat efcam
Gutture:fed tenuem lambendo fugit ab illa
Humorem: vel fubter aquis cænofa profundis
Effodit ore,fuis de more,cibumque requirit.
Interdum rore,& limosà pafcitur undà.
Caffe igitur magno, validoque fonora fecundùm
Flumina decipies folertior.at prius illud
Mente tibi multa curandum:retia pifcem
Ne claudant adverfa:latus ftipentque, premantque;
Nam fecus herbofam veniens captivus in aftam
Dy-

Dyctia disrumpet quamvis fortissima: tantùm
Olli robur,aquas fluvii dum potat amici.
Insuper in sicco dum ventri innititur, ingens
Vis,piscatorem rigidæ quo verbere caudæ
Sternat humi feriens,& forti dividit ipsos
Interdum palos ictu,contosque valentes:
Percussoque simul de marmore decutit ignem.
In latus idcircò,puer, inclinare memento.
Sed quibus Eridano in magno,Rhenoque bicorni
Artibus inquiras prædam,Piscator,opimam,
Da faciles aures, res est non multa, docebo.
Tres,quatuorve cito descendant remige cymbæ
In fluvium molli de margine: mox ubi naniem
Incertum hàc illàc per flumina lata Silurum
Conspexere, ruant taciti post terga sequentes:
Donec odorifero florentes gramine ripas
Lætus habet propior, seseque crepidine sistit,
Quà brevis unda,vadoque sonans effunditur amnis,
Tunc magno clamore strepant, sonituque lacessant
Sydera confestim nautæ, quo territus actam,
Inque vadum sese pellat, quà nulla potestas
Remigio vitare manum piscantis,& hastam.
At qui Danubii potant vada, quique Tibiscum,
Sopitos molli ferro jaculantur arenà.
Per totum quamvis Acipenser nobilis annum
Capietur,flavoque exornet nectare mensas:
Solstitio tamen in medio,puer, herbida propter
Flumina quære illum solertior; ubere quando
Pinguescit læto dulcissimus, inter ut ipsa
Magnorum apponi possit convivia Divum,
Pro dia ambrosia, & divini nectaris haustu.
At neque te patiar grassantem impunè per Istrum,
Glani:Sed in viridi cædam te cuspide ripà,
Aut hamo potiùs.Hùc ò tu,Myse,docendus
Campano propera Vati,si multa cupido
Extimulat prædæ pectus,vel gloria tangit.
Principio,curvoque jugo, binisque juvencis

Da-

Danubium ad magnum venies,quà commoda sedes
Fallendis tibi visa feris. Hic sub juga primùm
Mitte boves,medioquè jugi mox vellera nodo
Torta liga, capitique adverso funis acutum
Cum tosto tauri nectes pulmone tridentem.
Hinc fluvio demitte: sedensque crepidine ripæ
Expectare juvat venientem Glanida fundo.
Cumque atram tenet ore necem, tu vimine torto
Avertes à fonte boves:mora nulla, tremendum
Aspicies bellum:malè sano saucius ictu
Hinc Glanis validus funem trahet, inde juvenci
Adnixi cervice ferent:hic pulvere campus
Excussus fervet:spumis hinc concitus Ister
Albet, & horrisonis reboant stridoribus undæ.
At tu nè cesses stimulis urgere juvencos,
Donec vi multa veniet, fractusque dolore
In viridem Glanis ripam captivus ab Istro.
Perge,tridentiferi rursus spumosa petamus
Regna Dei,vitreæque sonantia Doridos antra,
Flumineis egressi è fluctibus:inque feroces
Bella Canes,Galeosque truces horrenda feramus.
Quæ loca Centrines habitant cænosa,Canesque
Lintre petes,plumbumque mari demitte, retorto
Cui catulus filo patria de gente revinctus
Albus erit,vivus caudà qui verberet undas.
Vt catulum spectant Galei,volat omnis ab imo
Agglomerata cohors Galeorum, & dira Canum vis
Auxilium latura:gravi tu cuspide turbam
Dede neci,aut lino potiùs comprende, rotundo.
Nec captura levis;totam dispergere gentem,
Aut Hypocha,aut ferro poteris; nanque omnibus una
Mens est,inviso socium subducere letho.
Si nequeant,periisse juvat,pereunte sodali.
Tantus amor generis,servandæ & gloria gentis.
Non secus adverso Regem si Marte cohortes
Hostiles inter delapsum, inimicaque tela
Conspexere,volant excussi fulminis instar,
Den-

Densatæ sociorum acies per tela, per hostes,
Vique viam, ferroque secant, mortemque lacessunt:
Defendant ut Fata duci: quod iniqua negabunt
Si Divum decreta, & non revocabilis ordo,
Iucundum cum Rege mori, & laudabile ducunt.
Hic amor, hæc dominoque fides præstanda. Sed ò qui
Nunc mea vocali ludentes murmure venti
Vela implent, patrioque avertunt litore puppim?
In medium fert aura diem: retroque sonantes
Pæstani fugiunt fluctus. Age nota Pelori
Æquora, Scyllæumque, sinumque petamus Orestis:
Nosco omen: Ziphiæ jam me mucrone lacessunt:
Egregiamque parant belli sub fine coronam.
Huc mecum properes, nostræ spes inclita Musæ,
RVFFIADE generose, precor: Sunt hæc mihi quando
Auspiciis incœpta tuis. Tu prælia, & arma,
Et Gladiorum iras vati narrare solebas,
Dum vectus picto Rhegina ex urbe phaselo,
Scyllæum, te visurus, tua regna, petebat.
Quare age, quas olim properanda in carmina vires
Spontè dabas, vati modo suffice: te quoque possit
Tollere ut æterno ventura in secula cantu.
At tu Partheniæ decus immortale Camœnæ
Adsis, CARDENIDE, pugnæ bonus arbiter: idemque
Auctor: & ipse mihi per te sit dexter Apollo.
Quin etiam magnis si mentem avertere curis,
Et juvat ingenti rerum subducere mole
Defessos interdum animos, hunc protinus infer
Magnanimos gressus; nam sunt te Principe digna,
Quæ modo cæruleis dabimus spectacula scenis.

Postquam Thynnaridæ vultus texere decoros,
Solstitio properante, leves ad pabula currunt
Turmatim Ponti præter vada, perque sonantes
Ægæi fluctus Ziphiæ: trans Ioniumque
In Scyllæa vago contendunt marmora cursu.
Subter ubi densis frondescit sylva viretis,
Assimiles Quernæ bacchas quæ plurima glandi
Procreat, & longos extendit in æquore ramos.

His Gladios vesci baccis certissima fama,
Vtque sues læto nimium grandescere succo.
Quin etiam vesca perhibent hac Thynnida baccâ
Pelamydem, Orcynumque, atque hac gaudere Cybiam.
Ergo ubi jam candens aperit bipatentia Cancer
Limina portarum, chelisque rubentibus ardet
Bellatum campo venies, Piscator, aquoso:
Sed quibus armatus telis, condisce, priusquam
Inscius alta petas. bis senis missile palmis
Fac hastile, cui pennatum consere ferrum:
Illius & geminæ valeant inflectier alæ
In se se, pernix dum piscem transfigit ictus.
Sic facilè irrumpet, penitusque in viscera monstri
Descendet, pennisque tenax hærebit hiulcis,
Funis in adversa laxandus parte ligetur;
Vt semel intortum revocare à gurgite ferrum,
Captivamque unà possis deducere prædam.
His super oblongam, velocemque instrue cymbam,
Quà citus in campum veniat jaculator: & illam
Quattuor impellat pubes fortissima remis,
Sint geminique breves, reliqui se corpore longo
Extendant, quibus ipsa volet velocior Euro,
Inque latus verti possit, voluique carina.
Altiór in medio consurgat malus ad auras,
Cuius in extremo venator vertice fidens
Omnem latè aciem, & tumida æquora circumspectet.
His actis, summo vicini è culmine montis
Excubias speculator agat: qui pervigil omnem
Exploret latè tractum, & maria alta: natantes
Quotque ruant Gladii ponti de vertice: vel quo
Densati canum depingant ordine marmor:
E Mundique plaga cursu quà prepete currant.
An lævam, dextramve secent: veniant ne Pelori
Angusta de fauce, nigrique è finibus Austri:
An Borea comitante Poli de sede nivosa:
Anne æstu saliant adverso, an flumine prono
Descendant, celerine petant cava litora saltu;
Argolico signet cantu, numerisque canoris.

Ar-

Argolico quoniam concentu,& carmine Graio,
Mira quidem,Ziphiæ ducique,trahique feruntur.
Scilicet hi quondam Sigæa ad litora missi
Mirmidones fuerant socii armipotentis Achillei.
Fraude venenato quem postquam perfidus ictu
Occidit Paris orantem ad delubra Minervæ,
Conjugii falsa spe captum, protinus illi
Vulturi manes defuncti Regis, in æquor
Insiluere Phryges contra, Regemque superbum.
Cum verò in campum nollent descendere Troes,
In subitam pulsi rabiem, cæcumque furorem,
Præcipites undis se demisere marinis.
At quæ Sigæo tunc litore flebat Achillem
In pisces miserata Thetis mutavit, & ensem
Iussit habere,manu quem tunc pugnante tenebant:
In longumque acie rostrum conflavit acuta.
Sed jam clara dies, Zephyrique loquacibus auris
Invitant, summoque canit custodia colle
Adventare feras:curva è statione sub altum
Confestim juvat ire,marique excurrere aperto !
Et nisu Ziphias,& acuto figere ferro.
In primis,speculator iter quà carmine monstrat,
Remigio sociorum impulsa citissima pinus
Corripiat per salsa fugam: celerique sagitta
Sibilet,atque Euro velocior . ipse supremo
Venator malo insistat , partesque per omnes
Se vertat;si fortè feram conspectet: & alto
Qua Ziphias properare monet de vertice custos,
Imperet intendi cursum , pelagoque volari.
Sive iter ad dextram carpendum,sive sinistram :
Seu sit opus rectà Gladios perstringere puppi.
Cum propiora tenet Galeota,citissimus ipse
In proram malo saltet venator ab alto:
Rectus & insistat:cui mox fortissima stringat
Dextera,velocem jam jam missura sagittam.
Hinc ubi jam teli jactum stetit obvius intra,
Et fluctus suprà Ziphias subsultat, ibi hastam

Ex-

Expediat nisu valido, glomusque resolvat
Ilicet è cymba, ferrumque in vulnere linquat.
Continuò furet ille, latus transfixus, & irâ
Fervidus insurget bello: totusque cruento
Intendet mucrone minas; latèque per undas
Spumeus ore: velut turbo, volvetur, ab Austro
Cum ruit, & rapidis freta turgida submovet alis.
Insiliet, salietque; latusque adversa frequenter
Excutiet, membris si fors lethale venenum
Evomat infelix. frustrà tamen: usque tenaci
Cuspide defixum hæret ineluctabile telum.
Hàc, illac igitur rabie, impulsusque dolore
Multa furens sese devolvet: & acrior hostem
Exerto mucrone petet: tu sedulus arte
Remigio puppim celeri: secus ille bisulco
Aggressus tenuem scindet mucrone carinam,
Aut multo latus obvertet violentior ictu.
Sed jam lassus ubi languet, ceditque dolori;
Atque minas sensim ponit moriturus, & iras,
Ilicet aggredere, & revocato è gurgite lino,
Vi nulla exanimi plausu potieris ovanti.
Non secus ac magnum mediis in saltibus aprum
Cum venatores densi petiere sagittis:
Confossus jaculo fremit ille: & dente minaci
Excursat circà rapidus, si forte virum quem
Impetat audaci morsu, cædemque reponat.
Contrà illi longo tendunt venabula ferro,
Horrisonoque arcent bombo, & clamore secundo;
Quo tandem cursu exhaustus, fusoque cruore
Stratus humi jaceat moriturus: ibi agmine facto
Aggrediuntur aprum densi, lorisque revinctum
Optatam gaudent sub tecta reducere prædam.
Sed ruit interea, ruit implacabilis æstas:
Atque iterum Ziphiæ freta per conclusa Pelori
Descendunt, patrii repetentes æquora Ponti:
Perque latus Siculum ventoque, æstuque feruntur.
Trinacriam idcircò venies, piscator, ad oram

Li-

Litore ab Ausonio,& Scyllæa ab sede profectus,
Cum jam torret agros sitientes Syrius, & cum
Fervidus ingenti irarum Leo fluctuat æstu:
Victor ubi Gladios longo insectabere ferro.
Ast humiles quoniam, longeque à litore colles
Intonsi surgunt,refluo natet æquore Pinus,
Illius èque sinu sese longissimus auris
Malus agat; mediusque inter carchesia custos
Humida prospectans Neptuni regna, monebit,
Quaque ruant Gladii;& quà scindere Nerea tonsis
Conveniat,longos & circumflectere cursus.
Sed prius à Zephyris,quàm murmure pulsa secundo
Vela legam,ditesque obvertam ad litora puppes,
Non quam Scyllæo prospexi in gurgite quondam,
Indictam nostro transibo carmine pugnam.
Puniceis invecta rotis Aurora coruscum
Extulerat caput Oceano,latèque rubebat,
Cùm sociis comitatus (erant Lidorus, & Anthus,
Florentes pueri ætate,& virtutibus ambo:
Carminibusque potens Anthus,Lidorus avena.
Hos vati ingenui mores, & amica juventæ
Simplicitas,geniusque pio copulavit amore)
Invectus picto Rhegino à litore lembo,
RVFFIADE,tua regna peto,visurus aquosæ
Tethyos in campo miræ spectacula pugnæ.
Hic primum te convenio, tectumque superbum
Manè salutatum subeo tu limine in ipso
Occurris,vatemque sinu amplexaris amico:
Lidorumque unà,& pulchrum complecteris Anthum.
Inde domi multo postquam sermone locuti,
In huius læti properamus:ubi aureus undis
Innabat lembus,cælatus & undique signis
Dedaleis,latèque auro fulgebat & ostro.
Quatuor in media surgebant sede columnæ
Cæruleis signis intextæ,& floribus aureis:
Plurimus inque auro cælatus desuper asser
Transversum impositus, mollemque inflexus in arcum
Fornicis instar erat: rubroque imbuta veneno

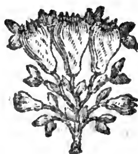
Stra-

Strata dabat supra tectum Melibœa coruscum
Purpura,Phœbeos longè pulsura calores:
Perque latus fulvo contexta è vellere Zona
Inferius demissa,ligataque plurima tæniis:
Plurima & insertis fluitabat lucida villis.
Ipsa etiam roseo pubes fulgebat amictu,
Prompta coloratis impellere cærula remis
Æquora,& alatos cursu prævertere ventos.
Sed jam Regali suscepti Nerea lembo
Sulcamus,camposque citi properamus in udos,
Multus erat venator ubi pugnare paratus.
Continuò signum speculator ab arce suprema
Fecit,&,ad dextram sulcate,ò, Dorida, dixit.
Corripiunt iter extemplo, dextraque profundum
Adductis vertunt pubes generosa lacertis.
Spumea jam longo canebant marmora sulco
Pulsa retrò:socii,tùm,lævam currite remis,
Protinus exclamat custodia:nec mora,nautæ
Continuò lævamque tenent,& Nerea verrunt.
Vt propius ventum est,Ziphias sese citus aufert,
Atque iter in Zephyrum deflectit: vertice ab alto
Tunc Zephyrumque peti custos, rectàque secari
Admonet:in Zephyrum fuga fit, pelagoque volatur.
Hinc ubi jam retro Gladius sua colla reflectit:
Et cursum retrò flecti jubet, inque rubentes
Auroræ properare domus:mora nulla,juventus
Intorquet cursus,& litora stringit Eoa.
Vix tantum pelagi puppis confecerat æquor,
E duro quantum nervo volat acta sagitta:
Cùm prora insistens jaculator conspicit hostem
Instantem celeri saltu,& propiora tenentem.
O,inhibite fugam,citus inquit:& ocyor ipse
Intorquet dextra ferrum lethale: sed ictus
Incassum cecidit subitò quia sub freta saltu
Immersit Ziphias pronum caput.ille repentè
Indignatus aquis hastile educit ab altis;
Vtque iterùm saltu rediit Galeota secundo,
Emittit ferrum: laterique infigit: ibi omnis

Spe-

Spectantum favor exortus, plaususque theatri,
Et mirus centum celebratur laudibus ictus:
Dignus cui plena circùm spectante corona
Plauderet Augustus Cæsar, Patrumque Senatus,
Et plebs, victor io, streperet Romana, triumphe.
Sed graviora vocant belli spectacula vatem.

FINIS.

HALIEV-

HALIEUTICORUM

LIBER VII.

NVnc age,trans Calpen piscatum immania Cete
Ire juvat,gelidumque Poli penetrare sub axē.
Vos mihi,vos Divæ,quibus alti marmora pōti,
Et prona obsequiis ponti gens horrida paret,
Pandite seporttum spumosi gurgitis antrum,
Quo Cete,& turpes Phocæ stabulantur, & Orcæ:
Quos & per liquidos campos,saltusque profundos
Neptuni pastor Proteus armenta reducat:
Et piscatorum vos prælia dicite, & arma.
Tuque adeò,qui vasta regis miracula Nerei,
Et dictis,iram spumantia,pectora placas,
O adsis mihi, SABERIDE:tu numine vatem
Inspira,& magnis jam nunc allabere cœptis.
Oceani in primis quæ sint Neptunia monstra,
Quam varia,& quantis veniant diversa figuris:
Qui mores,vitreæque colant quæ Doridos antra,
Expediam.Cete sunt grandia corpora:quales
Insulæ Ægæo in magno, quæ gurgite quondam
Eximo(si fama patrum fert vera per aures)
Emersere:diuque vagæ per cærula nantes
Europes circum errarunt,atque Asidis oras.
Talia inaccessis in rupibus haud creat horrens
Caucasus,aut Rhodope,Riphæaque,non Erymanthi
Vmbrosus vertex,nigrique cacumina Tauri:
Non & Carmani saltus,Hircanaque tellus:
Arida nec Libye desertis nutrit arenis:

Quam-

Quamvis illa parens sit portentosa ferarum.
Vsque adeò magnis fœtum est animantibus æquor;
Et fœcunda feras,& monstra immania Cete
Progignit vastis in fluctibus Amphitrite.
Sunt,quæ se longa dum vectant mole per undas,
Quinquaginta patent cubitis,mirabile dictu.
His & adhuc majora sinu Thetis Inda profundo
Condit,& Arctoo poscit sub gurgite Proteus.
Iugera terna maris(quis crederet?)occupat ingens
Bellua:majores etiam tenuere quaterna.
Non densis horrent squamis intecta: neque illis
Aspera pellis,apro veluti,cui plurima setis
Terga rigent:solido sed convoluuntur amictu
Intexto è corio prænduro:lora reciso
Quo fiant, magnis ducendis molibus apta.
Immensum caput ætherias,ceù turris,in auras
Tollitur,horrendum visu: cui fistula summo
Est apici,assiduè potas quæ devomit undas,
Ingenti clangore:velut de rupibus altis
Cum per depressas labuntur flumina valles.
Naribus his tenuem Cæli spirabilis auram
Accipiunt:nimio quia turgent sanguine Cete,
Ætheris afflatu vitam ducuntque, foventque.
Non multo reliqui perfusi sanguine pisces
Cæruleos sorbent squamosis follibus amnes.
Subter aperta patent horrentia dentibus ora,
Antra velut:longi referunt hastilia dentes:
Hinc alios resupina petunt, sua pabula,pisces.
Consilio factum naturæ, ut grandia vertunt
Dum se monstra,citi fugiant è faucibus illi.
Provida ni mater fecisset, edacia Cete,
Quæ nimium malesana fames exercet edendi,
Tempore non longo pelagi genus omne necassent.
Cætera membra,quibus formantur corpora, solers
Interius,humana velut,Natura creavit.
Immenso pulmone bibunt spirabilis auræ
Particulam,multusque ambit præcordia sanguis.
Grandia prædurus succingit pectora thorax,

Cui vel ſternon ineſt, vertebra, & muſculus: hepar
Eſt quoq; quadrupedum ſimilis formâque, coloremq;
Et nerui,nimiaque caro pinguedine turget.
At Balænarum pinguiſſima corpora, piſces
Continuò quoniam prælato gutture mandunt,
Ignea vis illis eſt plurima:neve labore
Exercent ſua membra : maris ſed gurgite cæco
Otia longa terunt:ceù magna ſub ilicibus ſus
Prona vorans glandes,& quæ ſe voluit eodem
Pigra luto : fœcunda ſuis Campania quales
Nutrit agris.nunquam verò concreſcit aquoſa
Pinguedo:diluta magis quia fervet ab igne.
  Plurima gignendi vis eſt, nubuntque frequentes :
Et lætæ gaudent utero grandeſcere matres .
Conceptos edunt maturo tempore fœtus :
Charaque diſtentis lactant ſua pignora mammis .
Solicitè matrem per cærula ponè ſequuntur
Pernices curſu catuli:ceù florea propter
Rura capram teneri ſociant balatibus hædi.
Illa ſuis,mirandus amor, circumtegit alis,
Imbellemque fovet ſobolem , incurſuque tuetur .
Hoſtili,ponitque ſuo pro pignore vitam.
  Hinc & digreſſus , quotuplex genus omne ferarum,
Et ſua cuique inſit generi quæ forma, docebo.
Ingentes primò præcellunt corpore Piſtres ,
Et Phyſeteres cum turrigeris Balænis .
Inde truces Orcæ,Phocæque,horrendaque Serra,
Phocænæque leves, & cærulei Delphines.
  Grandis cyaneo fulget Balæna colore :
Marmoreum candet pectus,lita tergora nigris
Interdum punctis ſpectantur:& humida fronte ,
Non exerta tamen,duplici ſtat fiſtula hiatu:
Et pinnas,utrinque unam,tenet:altera dorſo,
Ala velut magna,inſerta eſt: qua dirigit omnem
Corporis immenſi molem, curritque per æquor.
Lunatam extendit caudam:temonis & inſtar
Hac totum inflectit corpus,curſumque gubernat.
  Qui magnus mole inſequitur,patet ore tremendo
Phy-

Physeter, magnosque illo imbres afflat aquarum,
Navigia alta quibus citus obruat. alaque dorso
Nulla: sed interdum tollens se rectus in auras,
Antennas super assurgit, nebulosaque longè
Atque abrupta velut rupes spectatur, & horrens:
Territat & nautas, & Cete territat ipsa.
Dentibus infrendet magnis: nervosaque lingua,
Qualiter immenso truncus se prodit ab antro.
Horrida quæ longo, & serrato bellua dorso
Occurret tibi, piscator, cognomine Pistrin
Graiugenæ dicunt, celeri quia marmora cursu
Lata secat fugiens, volucrique simillima vento est.
Ast Indi Oceano in magno, gentesque repostæ
Vivellam, ut memorant, Serram dixere Latini;
Serrato quoniam præcellit plurima rostro.
Sex pinnis alata volat: stant corpore binæ
In medio, binæque insunt sub podice, quinta
Extremo erigitur dorso levis, ultima tandem
Desinit in caudam: cutis aspera: fuscus in alto
Tergore stat color, & patulo sub ventre nivalis:
Os tenue, at duri, & præacuta cuspide dentes.
Est etiam fera sæva mari, quæ fronte sub alta
Horrendam sursum prætendit in aëra serram:
Qualis Atlantei quondam per cærula ponti
Visa fuit, faciemq; ie tremenda, hirsutaque barbam.
Quæ subeunt, Oryges Graio sermone, Latino
Appellant Orcas: pingui quæ mole tumescunt
Corpora: sed simæ rostrum, sursumque repandum:
Cætera Delphino similes, pinnamque, cutemque:
Quæ tota est glabra, & nimio lævore polita:
In dorso livet, canetque in ventre, rubetque:
Cæruleumque latus, lunataque cauda nigrescit.
At nunc quæ maria alta ferant vastissima Cete
Exponam. Nulla Euxinis generantur in undis:
Et caret Ægæum monstris, conclusaque Tethys.
Interdum tamen irrumpunt angusta per ora
Herculis Oceano ex alto: Libyæque secudùm
Litora velificant, vel Ibera: vagoque natatu

Nonnunquam Syriæ extremas vectantur in oras;
At vero Atlante in magno fera monstra, Rubroque
Oceano, atque undis latè gignuntur Eois.
Oceanus tamen Arctous, concretaque Doris
Innumeras monstrorum acies, densasque catervas
Educat: hic magnis est fœcundum mare monstris;
Nimirum quia pinguescunt uligine fluctus
Frigore densati multo, spissumque pruinis
Non tenuis rorem desudat desuper æther:
Vber & hinc succos, & nutrimenta ministrat.
Pictones, Armoricique, tenent quique alta nivales
Litora Norvagi, Batavusque ferocior, & qui
Divisi è toto penitus sunt Orbe Britanni,
Arctoam supra metam, propiusque sub axem
Niphadiam veniunt, vicinaque litora, magni
Qua nive perpetuò montes stipantur acuta.
Huc autem properant piscatum maxima Cete,
Exiguas ubi solstitio Sol fecerit umbras;
Nam tunc Oceani tandem concreta liquescunt
Cærula, continuò cum Sol versatur in Orbem
Alta super maria, & nunquam caput æquore condit,
Ni tribus exactis per multa volumina Signis.
Ast insueta vocans piscantem in prælia Mavors
Armatus vitreo stat in æquore: sævus & hastam
Concutit: ergo alacris bello se protinus omnis
Accingat pubes generosa: citæque carinæ.
Sed prius arma tibi quæ sint formanda, docebo.
Dimidio latum pede telum, altumque duobus.
Cui lævis mucro, inque aciem cuneatus adhæsit:
At gemina in medium teli quæ tendit utrinque
Linea mucronem sit rasilis: insit & olli
Attenuata velut Sicana novacula cuspis;
Insere & hastili telum, quod deinde juventus
Stringat ovans: micet ore: feramque in bella lacessat.
Intereà custos specula sublimis ab alta
Observet tardo cum se Balæna natatu
Promovet, & pelagi circùm cava litora cursat.
Hoc autem certo poterit cognoscere signo;

Sci-

Scilicet è medio si gurgite cernit ad astra
Attolli,& largis dispergi roribus undam.
E magno velut assurgit vibrata canali
Nais,ubi summo de vertice fluxit in imam
Tellurem,saliensque altum petit aera rursus.
Vt vigil è celso vidit custodia saxo
Balænam,lituo det signum: protinus omnis
Piscantum manus undoso de litore solvat
Arma agitans animo: ceù cum dedit ære canoro
Increpitans belli signum tuba Martis:in arma
Effusæ irrumpunt acies,& prælia prima
Accendunt,telisque invadunt cominus hostem.
Vt propius monstro jam succeslere catervæ,
Plurimus in proris adstans jaculator, acutum
Expediat dextra ferrum , nisuque valenti
Pellem adigat subter duram , penitusque recondat,
Quò molles subeat venas, & viscera viva,
Remigio hinc omnes celeri,& velocius ipsis
Proripiant sese ventis,laxentque rudentem.
Nanque ubi læthiferum suscepit pectore vulnus
Bellua: confestim magno cruciata dolore
Ingéntem nimbum , tempestatemque tremendam
Concitet,& totum vertet de gurgite pontum.
Saucia si pelagi fugiens petat alta natatu
Astutum Balæna,citus tu,nauta, secato
Demissum è navi funem , nè fortè carinam
Invertat,dum per medias se proripit undas?
Incassum quoniam cecidit labor omnis:& extra
Non lentè intortum penetravit ad intima telum.
At si confestim subsidens Nerea subter
Descendat,læti vos spem præsumite belli :
Nam penitus nervum subit immedicabile vulnus.
Quin etiam salsa stimulatum Naiade monstrum,
Vulneribus quæ se insinuat, scinditque dolorem,
Neptuni fundo dum se affricat,intus acerbum
Altius infigit telum , invitumque morantem
Accelerat pestem . profusus corpore sanguis
Nuncius adveniet lætus piscantibus.Orca

Viribus interea lapsis, vitaque labante,
Vt datur, irrepit fundo, terræque propinquat.
Ergo ubi jam monstrum consurgere cernis ab undâ,
Vna omnes ruite in prædam, ferroque trisulco
Cædite. sylvosos veluti leo saucius inter
Cum saltus hæsit, intricatosque recessus,
Stipati in iaculis. & pelle Libystidis Vrsæ,
Invadunt duri Garamantes, & ærea vibrant
Spicula, solicitique addunt in vulnere vulnus;
Emoriens donec vix palpitet. Ergo ubi vitam
Permixtam roseo fudit Balæna cruore,
Victores magnam spumosa è Doride prædam
Ducetis, lætum sociis pæana canentes.
Sed jam subsequitur labor alter, & altera belli
Tractandi ratio: Taurino viscere, & hamo,
Vtribus & magnæ subigendæ inanibus Orcæ.
Ergo tibi primum ferro cudatur adunco
Hamus: & intorto connectes ære catenæ:
Cui nodo validum denso subiunge rudentem.
Verum ne duro laceretur ferrea dente
Linea, per medium subnectes plurimus orbes;
Qui rabidos monstri dentes solido ære retundant.
Aere mox tenui fœtos, ventoque tumentes
Appendat circa funem Cetarius utres:
Et religet firmis sua per discrimina nodis.
His igitur telis instructus, & arbore longa,
Vt levis in prædas invitat sibilus; escam
Aut jecur, aut tauri scapulas da plurimus hamo:
Atque hamum Pistri da protinus. illa voraci
Ore dolum, mortemque bibet. tunc ocyus omnem
Transennam laxabis: in humida teque reduces
Litora, Balænæ pugnam visurus inanem.
Nanque ubi jam ferro transfixum bellua guttur
Sentit, & effuso pelagus livere cruore,
Infrendens ira, acrique irritata dolore,
Dentibus æratum rabidis. conabitur orbem
Scindere: sed frustrà multo conata labore
Tethyos in gremium demergitur, & simul ipsos
Ne-

Nequicquam contra obluctantes deprimit utres.
Hìc defessa latus per molles sternit arenas,
Atque brevem quærit requiem, ceditque dolori:
Infandumque gemens spumantes egerit undas.
Non secus ac sonipes multa luctatus arena,
Sole sub ardenti cursuque exhaustus iniquo,
Ore vomit spumas, & frena tenacia mandit:
Atque ignem patulis è naribus afflat anhelus.
Nulla quies miseræ tamen est: nanque aere pleni
In summum semper nitentes ætheris utres
Tolluntur, pariterque feram super æquora multa
Vi rapiunt, ruit illa furens, utresque lacessit
Pone sequens: illi antevolant, suprâque feruntur;
Et similes cedunt fugientibus, illa sed urget,
Ingeminatque iram, & vento contendit inani.
Ingenti donec lucta, sævoque dolore
Exanimata, tibi medio stet gurgite præda.

Sunt qui ne ratibus noceant incursibus Orcæ,
Obruat aut magnis emissum naribus æquor,
Monstrorum ex ipsa contexunt pelle carinas:
Desuper & tectum consternunt sutile cymbæ.
Non secus ac illi faciunt, qui litora lustrant,
Creber ubi surgit nigro de marmore Magnes.
Qualis ad Arctoos septem damnata Triones
Gens inculta virum glaciali cingitur unda.
Hìc quia perpetuis candescunt arua pruinis,
Atque novem totos per menses aëre ningit,
Nulla Ceres flavo convestit culmine campos,
Non lætis Pomona comis, non palmite Bacchus
Vmbrat humum viridi: & squallentes nulla per agros
Depascunt armenta: leves canentia tantum
Æquora, perque nives decurrunt undique cani,
Et cædem duris minitantur dentibus Vrsi.
Idcirco gens illa cibos, & cætera vitæ
Commoda venatu inquirit studiosa ferarum:
[illegible]
Omnis & in cæsa spes vitæ gentibus Orca est.
Agrestes è pelle casas: è pelle carinas
Compingunt: sunt ossa trabes: quæ litore fixa

Suſtentant muros, pellitaque tecta domorum.
E tenui veſtes aptant ſibi pelle, feroſque
In cultros dentes acuunt: pinguedine lychnos
Implent, & longas evincunt lumine noctes.
Ante focum reliquos artus, & viſcera ſiccant:
Et ſiccata molunt, faciuntque è polline quadras,
Non conceſſa quibus Cerealia dona repenſent.
Scilicet ipſa homines ſolertes fecit egeſtas.
Nunc age, non id te lateat: vaſtiſſima Cete
Ante præit ductor, qui ſedulus indice caudæ
Cuncta maris loca lata feris præmonſtrat, aquoſum
Et prætendit iter. non hunc invita ſequuntur
Oceani vaga monſtra. ſeni ceù lumine capto
Præcedit ſocius puer indiviſus eunti.
Ille manu ducit trepidum: regit ille labantem:
Et tutum prætentat iter, flexuſque viarum
Intortos: vitat lapſus, & ſicubi duri
Occurrunt lapides monet, incurſuſque maligni.
Incolumemque domum ſera jam nocte reportat.
Exiguo quoniam ſpectando lumine pollent
(Nanque ſuperciliorum ingenti pondere preſſi
Et nimia circum obducti pinguedine, fuſci
Caligant oculi) ductorem provida mater
Idcircò Natura dedit, juſſitque fideles
Excubias agere, & caſus arcere ſiniſtros.
Hic monſtrat quà tuta via eſt, quæ prima petenda
Sint loca, qui ſcopuli vitandi, abruptaque ſaxa,
Inſidias etiam piſcantum, & prælia, & arma
Præcavet, in ſecura feram ſeſeque reducens.
Non invita Ducem ſequitur Balæna, neque illum
Luminibus procul ire ſinit, nec deſerit unquam.
Verùm, mira fides, cum delabentia Cœlo
Sydera, & optatos ſuaſere ſilentia ſomnos,
Accipit ore Ducem, & ſecurum gutture condit;
Tutius ut fauces inter det membra ſopori.
Hinc meritas homines condiſcent reddere grates,
Officii ſi monſtra vices inſana rependunt.
At ſi fortè mari pereat diſperſus aperto

Du-

Ductor,& illa perit fido viduata magistro:
Vt cæcus custode viæ, vitæque perempto.
Ergo omnem impendes operam,qua fallere primum
Arte Ducem valeas, teque indè opponere monstro,
Illecebris illum escarum captabis,& hamo.
Quo capto,facilè superabis inania Cete:
Quæ Duce sublato,per vasti spumea ponti
Æquora jactantur temerè, incertoque natatu.
Fluctuat amisso veluti temone carina:
Qualis & excussis agitatur currus habenis.
  Sed ne te fallat species, certissima dicam
Signa Ducis. Qui piscis erit prælongus,& asper:
Et squamis caret,at corio vestitur, & albet:
Et capite oblongo,rostroque armatur acuto:
At tenuis cauda est,angustaque,Musculus ille est:
Qui pecus immensum Nerei per cærula regna
Temperat,exiguæ ductans moderamine caudæ.
  Insuper his,tibi præcipio (& meminisse juvabit)
Intendas ne bella mari;nam fortior ille,
Tardus & ad cursum minus est, nullisque moratur
Obiicibus:verùm si fœmina venerit alto
Obvia,congredere,& pugnæ certamina prima
Ingentis prædæ,& palmæ securus inibis.
Nam, vel distento dilectos ubere fœtus
Educet,aut prægnans maiori turgeat alvo,
Est minus apta fugæ: nec se, prolemque tueri
Vna potest:catulos sed custodire recentes
Dum studet,infelix se perdidit.est suus ipsis
Prolis amor,pietasque feris,ut nulla recusent,
Fata,modò partus valeant servare cadendo.
Et non ipsi homines vitam pro pignore ponent?
  Hactenus Arctoo pugnavimus æquore:vastum
Nunc trans Oceanum extremo sub Sole reposta
Ammerice me læta vocat, quà Florida regna
Ad primum conversa diem perflantur ab Euris;
Et nova quà Septem gelido subiecta Trioni
Gallia frigoribus densis concreta rigescit.
Non acies piscatorum, non plurima cymba

Arma cient in monstra, hastave tricuspide cædunt
Immanes acies: verùm, quis crederet? unus
In campum bellator adest, Pistrinque lacessit,
Non ferro, sed conto ausus certare duello.
Tantus amor prædæ, tanta est audacia cordi.
Ergo levi cymba subvectus: nomine dicit
Gens patrio Canoem, qua non velocior ulla est:
Et gemino armatus conto, clavaque tremendus
Indus in Oceani campum bellator apertum
Ingenti fidens animo procedit, ubi horrens
Bellua stat, sese turrita mole sub auras
E medio attollens pelago, mirabile visu.
Ast ubi Balænæ propior successit, & ipsam
Iam caudam tenet horrendam, se tum citus altum
In dorsum de lintre jacit, quem vellere torto
Continet, & longè prohibet per aperta vagari.
Paulatim mox ille feræ per tergora repens
Colla petit nodis, corioque rigentia duro.
Ac veluti generosus Eques, interritus olli
Insidet, & tanto fertur ductore per undas:
Et monstro ludens simul hac discursat, & illac.
Vsque adeò faciles crebro redduntur ab usu,
Quæ res difficiles primùm: & minus horrida visu
Terribiles quondam formæ, atque immania monstra.
Ipsaque dat magnas nonnunquam audacia vires.
Vt propior collo successit, & ipsa petit res,
Ilicet alternæ protento naris hiatu,
Bellua quo tenuem vitæ spirabilis auram
Ebibit, & potum revomens jacit æquor in astra,
Impiger immittit contum, penitusque sub imum
Vi subigit, truditque immenso pondere clavæ;
Occluditque viam vitæ. Balæna repentè
Excutitur, magnoque furens stimulata dolore
Immensam ciet horrendo stridore procellam,
Turbatosque movet fluctus, cæloque remittit.
Qualiter Arctoa Boreas dum perfurit Vrsa,
Aut Notus Eoo mugit, vel aquaticus Auster
E medio tonat axe, cietque à gurgite pontum.

Ora sonant, frendunt dentes, turgescit anhelum
Pectus, & ingentem despumant corda furorem.
Nunc hac, nunc illac magno se corpore jactat
Irrequieta, latus, nodosaque tergora nutans:
Terribilis salit interdum, Cœloque propinquat,
Præruptus ceù mons, spumisque obnubilat astra:
Nunc cedens ruit in præceps, Manesque lacessit.
Interea monstri confidentissimus Indus
Insidit collo piscator, & æquora quamvis
Plena ruant, magnoque insultet bellua motu,
Non dorso tamen excutitur, pronusve sub undis
Mergitur: at palmis, pedibusque valentibus hæret
Colla per, & nodos, & vi se colligit in se:
Impavidusque feræ rabiem contemnit & iram,
Horrendasque minas, & non placabile monstrum.
Non secus effræno sonipes cum perstrepit ore,
Despumatque iram ingentem, frenumque recusat,
Stat generosus Eques interritus. ille reluctans
Intendit cervice minas, & prælia magna.
Erigit indignans nunc se, frontemque superbam
Attollit, geminosque pedes ad sydera jactat:
Excussatque jubas, immensos & quatit armos.
Nunc retroque furens duplicatis calcibus instat,
Multa minans, crebroque sonans pede pulsat arenam.
Nunc saltu vibrat sese: mirabile visu,
Quamvis ille gravis stat in aere pendulus: & se
Sessoremque tenet, quem non conatibus illis
Excussit dorso, aut manibus detraxit habenas.
Ille etenim magnos animos, & pectora versans
Firmat se gemino consistens stapede rectus,
Et medio libratur equo: lorumque ministrans
Se regit ingenio solers, & mole sua stat.
Ergò inconcussus collo piscator iniquo
Insistens, ubi tempus agi rem poscit, aquoso
Alterius contum naris detrudit hiatu,
Atque adigit clava, penitusque in viscera condit.
Hic interclusus vitæ spirabilis omnis
Aer est, totoque carens stat bellua sensu.

Victor at ille ligat contos,& fune prehenso,
Insilit in cymbam: sociosque,& litora visit.
Accipiunt illi victorem, & laudibus ornant,
Ac merita donant myrto pro talibus ausis.
Ceù quis Olympiaca venit cum victor ab ora,
Excipitur plausu sociorum, & lætus ovantes
It cœtus inter viridi præcinctus olivo.

At Nepodes magno Phocæ procurva boatu
Litora,vicinumque nemus,collesque lacessunt;
Mutua nam terris celebrant commercia,& undis.
Maxillam vitulo similes,dentesque rapaces,
Mugitumque ipsum,& nares, sed cætera pisces.
Ipsa quibus cervix brevis est,oblongaque colla;
Quæ simul extendunt,retrahuntque,ut cuiq;voluptas.
Sunt gemini,curtique pedes,ceù brachia,quinos
Divisa in digitos,cubiti tamen, ulnaque desunt.
At pectus latum,gibbosaque dorsa:sed auris
Nulla patet,corioque rigenti membra teguntur.
Canescunt in ventre,nigri,per cætera villi.
Interdum maculæ in multis cernuntur, & illæ
Exiguæ:splendent oculi,variantque colores
Sese in mille:velut variabilis Iris Hyænæ.
Tandem lingua rapax sese exerit ore bisulca.

Sed jam te prædæ cupidum,piscator,in arma
Aspicio,rigidosque manu vibrare tridentes:
Sed frustrà expedies contum, ferrumque tricuspis,
Ni docto primùm docearis rite magistro.
Nam quia dura cutis ferro impenetrabilis omni,
Nequicquam, quamvis ingenti spicula mittes
Vi,feries monstrum:nam retrò ferrea tela
Pelle repercussa exilient:ceù marmora si quis
Dura petat jaculo,vel ahenea scuta lacessat.
In caput incuties ferrum,clavaque tremenda
Ictibus hoc unum crebris pulsare memento;
Nam fracta cervice perit,quæ pulsibus una
Illidi,rigidave potest transfigier hasta.
At quo,nauta,modo possis tutissimus illum
Venari,edoceam paucis,Dum nocte sub alta

Stel-

Stellarum radiant orbes, suntque uda serena,
Egressi turpes spumoso è gurgite Phocæ,
Consuevere graves captare in litore somnos:
Sæpè etiam, Cœli metam dum lustrat anhelis
Phœbus equis,placido componunt membra sopore
Arbore sub patula,aut exesæ rupis in antro:
Vt sæpè ad colles nostri videre Minervæ,
Et cava Teleboum per saxa sonantia fluctu.
At quoniam brevia, & multa pinguedine densa
Colla tenent,refluisque patent obnoxia guttis;
Altius ex imo sopiti gutture stertunt,
Vt credas mugire: sonus sed fractior ore
Personat,& fremitu sylvas malè pulsat opacas,
Quin & longa trahunt demersi tempora somno.
Ergo ubi scruposa Phocam sub rupe sonantem
Attenta bibis aure,cito aggrediere jacentem;
Atque hasta caput,aut bifida diffinde bipenni.
Et prædam referes victor.Sed murmure festo
Ianque Euri levis aura ratem trans æquor Atlantis
Impulit,atque sinus devexit ad usque repostos.
Quà nova monstra, novas & piscatoribus artes;
Nec non & piscis morem venantis,& acre
Ingenium,tenuique ingentes corpore vires,
Ac miranda quidem Naturæ arcana docebo.

Est pecus Ammerice in vasta, quà fœdior ingens
Altera Neptuni non incolit æquor: & illam
Hispani è manibus primi dixere Manatem.
In terris de more boum depascitur herbas
Et cervice bovi similis,vultuque pudendo,
Dentibus & parvis (vero quæ nomine nostris
Per Latium idcircò appellabitur Ammericus Bos)
Crassior ad mentum tamen est & tenuior ore:
Corporis at major moles,quæ ut maxima crevit
Viginti fit longa pedes:pectusque profundum.
Verum pube tenus,qua strictior,usque supremas
In pinnas caudæ gracilis: sed longior ipsa
Cauda est, & multum densa pinguedine pollet.
Sunt pedibus palmæ similes: quibus æquora nando

Alta secat:humeroque tenus nascuntur:& uncis
Vnguibus armati digiti queis quatuor insunt.
Exigui sub fronte micant oculi, ipsaque turpis
Frons est,& corio tegitur,villoque nigranti.
Non illa Oceani tantum colit antra:sed ipsa
Sæpius ora subit fluviorum,& curva secundum
Litora fertur aquis in dulcibus,& sua quærens
Pabula,vicinas populatur gramine ripas:
Nativi sed roris amans de flumine nunquam,
Et nunquam egressa Oceano se credit arenis,
Mite bovi tamen ingenium,per stagna, lacusque
Ducitur,& manibus hominum mansuescere discit:
Atque vocantis heri vocem cognoscit,& illa
Audita,volat ex imo caput æquore tollens:
Eque manu in stagnum proiectas arripit escas.
Non veluti turpes ingrata obsonia Phocæ
Sufficiunt; verum felicia sumina læti,
Et niveo,sapidoque ministrant viscera succo:
Grata quibus magnis dent fercula regibus, inter
Dum proceres festis agitant convivia mensis.

Nunc age,quæ ratio capiendi piscis, & artem
Egregiam,& parvi quæ vis miranda Reversi
Dicamus.Trunco vectus,remoque citato,
Instructusque arcu,atque hamatis,Inde, sagittis,
I,quà Neptuni in vitreum Mars provocat æquor.
Hic verò,ut Phocam conspexeris alta petentem;
Nanque informe super nans tollit cærula dorsum:
Hamatam citus ex arcu,nervoque sagittam
Emittes.certo quem si confeceris ictu,
Quà vitulus fugiens se proripit, ilicet ipse
Confestim celeri propelles remige lintrem.
Hinc ubi profuso jam sanguine, fessus ad oram
Sponte sua veniet, refluis vel agentibus undis,
Conficies tandem victor. Sed mira Reversi
Vis subit interea,& dura sine cuspide præda.

Dives in Occiduo piscem Thetis amne recondit,
Corpore qui parvo, & densatis undique pennis
Cingitur:æquoreus veluti concrevit Echinus,

Ve-

Vtque sagittifero se vestit Hericius Orbe.
Sed licet exiguus, palmo non major; at ingens
Corpore in exili vis est, & præditus acri
Ingenio, docilisque hominum mitescere verbis,
Illecebrisque capi, & nostras comprendere voces;
Tractarique manu, nutusque audire vocantis.
Non secus ac Elephas, & qui data Psittacus ore
Humana interdum conatur reddere verba.
At mirum ingenium venandi: robur & olli
Magnum est, & magnos, Neptunia monstra, Manates
Aggreditur magnis animis (quis crederet?) unus:
Impetit & latus, aut ventrem, se vique refigit,
Immissis monstri penitus sub viscera setis.
Ac velut ore feram tenuit si fortè Molossus
Venantum fremitu, cursuque accensus anhelo,
Haud unquam dimittet, herus ni proximus illam
Accendens jaculo confixerit, aut prius ipse
Discerpens toto spoliavit sanguine venas:
Non aliter ventri fixus, laterive Reversus
Hæret, & apprenso nunquam se dimovet hoste,
Ni piscator ubi telo confecerit Indus:
Aut postquam victor, cæsoque ex hoste superbus,
Ipse tulit Domino prædam, & spolia ampla reversus:
Hinc Indum nostri piscem dixere Reversum.
Quod superest, ubi jam docilis sub flore juventæ
Piscis erit, primùm comprensum retibus, undis
Educet æquoreis Indus piscator: & esca
Multus alat, vesci solitus qua fluctibus ille est.
Hinc ubi venatu concrevit, idoneus, & jam
Mitis ab assiduo, docilisque videbitur usu,
Plurimus adstringes radio, qui textus equino
Multiplicique pilo fuerit, longusque per undas
Vt procul educi valeat, mox inde reduci,
Cum res ipsa petit. Queis primùm ritè peractis,
Cum jam bella animo meditaris, pisce recepto,
Tecum una celeri in cymba, venator, apertum
In campum venies, latèque per æquora curres;
Cæruleum manibus nantem si fortè bovem quem
Aspe-

Aspectare datur;quem cum conspexeris,ore
Ilicet incipies blando mulcere Reversum:
Vtque animos gerat ingentes,& fortiter hostem
Aggrediatur;& ut lateri sua spicula figat,
Impiger,hortare,& dictis blandire,manuque
Leniter:his enim illecebris consurgit in arma
Acrior:atque animos dant mollia verba feroces.
His actis,dimitte:volans mare liber in altum
Ocyus ille Notis,& Eois ocyus Euris,
Irruet in prædam,& sua spicula figet in alvo.
Qualis,ubi venator ademit vincula collo,
Erumpit canis,& montes prætervolat alios,
Vt fugientem avidis comprendat dentibus aprum.
Saucius infelix à venatore Reverso,
Hinc illinc vitulus se vertet,& acribus actus
Errabit stimulis ponto vagus,usque morantem
Invalidus cæso lateri depellere pestem.
Quo taudem cursu multo,exhaustusque dolore,
In siccum veniet litus,'ripæve propinquet:
Lætus ubi palma,& præda potieris opima:
Et venatorem multa cum laude Reversum
In puppim accipies reducem, festoque susurro
Persolves dignas tanto pro munere grates.
At cùm squamosum divellis ab hoste Molossum,
Id,cave ne facias vi plurimus, atque repentè:
Sed sensim è præda retrahes, & molliter illum:
Nam secus,affixum, spinisque tenacibus actum
Discerpes:tantæ brutis animantibus iræ.
Hac non Ammericos tantum venaberis arte,
Inde,boves:cunctum genus aggrediere Reverso:
Cui,vaga longinquum si præda feretur in æquor,
Totum laxabis radium: nam suber in alto
Nans erit indicium tibi certum. At quis vada rursus
In conclusa tulit me ventus? Atlante relicto,
Quis fortunati devexit ad ora Canopi?
Me prædæ,me laudis amor, nec fallor, ad undam,
Nile,tuam adverso terrarum ex Orbe reduxit.
Cumque tuo mihi tantorum sub fine laborum
Cer-

Certandum Crocodilo,& prælia dura gerendum:
Monſtrum informe ingens,quatuor cui crura, pedeſq;
Vnguibus armati:magnum caput,oraque rictu
Ingenti diducta patent: at ahęnea pellis
Dura riget,medii ſed pars molliſſima ventris:
Longior eſt cauda,& reliquum par corpus adæquat,
At color in dorſo croceus: nitet albida ſubter
Alvus.acutique dentes,& pectinis inſtar.
Cætera perſimilis,detracta mole, lacerto:
Nanque pedes,cubitoſve ſolent (ſi vera feruntur)
Vicenos creviſſe:novoque inventus in Orbe
Mole pedes centum longus,mirabile dictu.
Nam non unus habet Nilus Crocodilon, Eois
In fluviis etiam naſcuntur, & Orbe repoſto:
Et Gis Æthiopum,& Zairela flumina,& ipſi
Interdum genuere lacus deſerta per alta
Æſtiferæ Libyes,Aſiæque,novumque per Orbem.
At quicunque tenes felicis ditia Nili
Litora,& æterno vernantes gramine ripas,
Accipe difficiles artes, quibus horrida poſſis
Dedere monſtra neci, meritoque ornarier auro.
Cum procul è fluvio in terram deſcendere peſtem
Videris,& longè per florea rura vagari,
Extemplò ſocios accerſes litore ab omni:
Qui contis,curviſque ligonibus,atque bipenni
Accurrant alacres.ſubitique hi falce recidant
Frondentes latè lucos,ramoſque comantes:
Hi cæſas vectent ſylvas: aliique ligone
Intereà cryptam fodiant, quà trita pateſcit
Semita Niliaci piſcis: citus ipſe ſepulchrum
Deſuper impoſitis ramorum faſcibus omne
Intege,& effoſſam pariter ſuper inijce terram;
Percipiat ne fortè dolum Crocodilus,& aſtum
Declinet.mox cuncta manus vertatur ad ipſa
In terris impreſſa pedum veſtigia monſtri.
Quo tandem invento,litui clangore, tubæque,
Atque æris ſtridore, inconcinnoque tumultu
Territet,ille nova pulſus formidine retrò

In patrias Nili sua per vestigia ripas
Flectet iterfugiens:celeri tu ponè secutus
Instabis cursu,& clamoribus astra lacesses.
At cum delapsus fuerit Crocodilus in antrum,
Continuò aggredere,& jaculo,vel acinace Mauro
Dede neci; aut vivum poteris comprendere longo
Casse irretitum. Venandi tutior alter
Iam modus insequitur:Palum defige sub amne,
Et palo lenta tortum de cannabe funem
Convolue,ut facilè possit laxarier:hamum
Vellere in extremo magnum religabis: & hœdum
Pro dulci appones esca, caprumve bicornem.
Balatu pecudis medio de fluminis alveo
Accitus veniet Crocodilus, & ore rapaci
Protinus obiectam ferro deglutiet escam.
Ille intra fauces penitus demissus hiantes
Lata bipennifero lacerabit guttura dente:
Balatuque tener simul obstrepet hœdus: ad oram
Audita tunc voce rues,piscator,ovilla:
Pronus & extemplò da capto, aut contrahe funem,
Ora tridentifero domite discerptus ab unco,
Multa gemens nigras eat indignatus ad umbras.
At tibi si fortes animi,pectusque virile,
Et solers nandi studium foret,accola Nili,
Non multo posses monstrum superare labore.
Talis in Ammerice quondam fuit Indus, ab acta
Bellua cui puerum,sua pignora,fortè relictum
Abstulerat:procul ille abreptum litore natum
Vt vidit,multa subitus ruit igneus ira,
Ceù Leo,cui teneros cœco venator ab antro
Eripuit catulos: nulloque timore pericli
(Ipsa metum pietas pulsaverat:ipse volucres
Addiderat patrius pennas amor) insilit æquor
In medium: gladioque manu quem fortè gerebat,
Aggreditur,capuloque tenus sub ventre recondit.
Bellua tunc ferro transfixa, crepidine ripæ
Semianimem locat infantem,refugitque sub undas.
Fortunatus at ille, Diis cui Numine dextro

Pro

Pro tantis favere ausis, & amore paterno,
Servata in siccis sua pignora vidit arenis:
Accepitque sinu,& charis dedit oscula labris.
Ergo vadum subiens gladio, venator, acuto
Conficies alvum ferro,qua Bellua cæsa
Occidet.Audaces nimium estis vos tamen, Indi,
Aurea Virginiæ qui litora, quique tenetis
Muscosos pelagi campos, atque Herbida regna;
Innumeri quibus è fluvio, rictuque tremendo
Egressi erumpunt Crocodili,atque omnia vastant.
Forsitan è belli studiis,usuque frequenti,
Aut inconsultis animis audacia tanta est.
Ora per,& ripas fluviorum è tegmine querno
Rimosam fecere casam,qua pervigil unus
Excubias venator agit:cumque æquore spectat
Adventare feram,dat signum:protinus omnes
Horrendo clamore ruunt, atque arbore longa
Armati,velut hastili,fera prœlia tentant.
Ingreditur contra rictu Crocodilus hianti,
Horrendum visu,ut prædam petat ore:sed illi
Faucibus immittunt truncum,subiguntque feroces
Conatu in pectus multo: subitique supinant,
Ferroque incidunt ventrem,& fera viscera nudant.
Sed jam post casus varios, bellique labores
Nos in saxa vocant Zephyri muscosa canori,
Annuit & placido Tethys blandita susurro.

FINIS.

HALIEU-

HALIEUTICORUM

Liber VIII.

ME scopuli virides, & odora suavibus herbis
Litora, purpureoq; ardentes murice Cōchæ
Invitant, curæ quæ pars est altera nostræ,
Vos udæ rupes,& aquis lita saxa, canenti
Aspirare,precor,Zephyrosque afflate salubres;
Vt meritum vestro possim de munere sertum
Ex humili,non plura ausim,mihi texere myrto.
Et jam cantanti muscosæ è marmore cautes
Assurgunt,plauduntque undis vada læta canoris.
Spontè revulsa cavis è rupibus Ostrea cantu,
Auritusque simul Turbo, & Conchylia pendent:
Inclinantque suos non dura Corallia ramos.
Ipsæ & Olympiades,pulchræque Dicarchides,& quæ
Alta Pithecusæ tenuere cacumina, Divæ
Iam celerant monstrare viam, vitreisque sub undis
Lucida crystallo,& pendentia pumice tecta
Pandere,& Oceani in penetralia ducere Vatem.
Neptuni quæcunque tenent muscosa profundi
Saxa, sub innumeris veniunt visenda figuris,
Et diversa modis crescit gens testea miris.
Hæc falcata novæ referunt crescentia Lunæ
Cornua,crustatoque tumescunt plurima gibbo.
Verùm hæc dividuo sese diffindere circo,
Illa sed exacto gaudent curvarier orbe.
Sunt alia oblonga,& surgentia crure suillo,
Palma velut: scabro turgescunt tubere multa.

Lævia sublucent illa, interfectaque crenis
Tenuibus: auriti surgunt hæc turbinis instar,
Asperaque, & rigido circùm mucrone rigescunt.
Pectinis instar habent dentato cortice concham
Illa: sed hæc duris horrescunt undique setis.
Hæc villo insignes: hæc sunt lanugine molli
Obducta, & musco pariter velantur odoro.
Prætereà, variusque color, diversaque Conchis
Natura, & victus ratio non omnibus una est.
Singula quæ nostro poteris cognoscere versu.
Quare age, quæ primū, quibus & nascantur in undis
Ostrea, quoque modo piscaberis illa, docebo.
Se gemina mollis testa tegit Ostrea, gibbo
Concava quæ multo non est: tamen aspera sordet,
Et non æqua luto, tenuesque facillima scindi
Sectilis in crustas, intusque argentea candet,
Et lævis, biforesque aperit pulcherrima valuas.
Est & Ibera tamen rufo dotata colore,
Illyrica insignis fusco, Circæa nigrescit.
At non æquali cunctæ se mole per undas
Devoluunt: externa Thetis quas nutrit aperto
Oceano, ingenti grandescunt corpore Conchæ:
Proximæ in Ægæis nant fluctibus: humida quæque
Tyrrheni, Superique secant vada, tecta minores
Saxa colunt musco, & densas stipantur in algas.
Insuper his, non ex omni, piscator, arena
Ostrea dura leges: sed quà vaga flumina cursu
In mare prorumpunt celeri, & quà litora propter
Stagnantes siluere lacus, turpesque paludes,
Inque Thetin se subter agunt, & sicubi dulcis
Rivus aquæ sonat, aut pelago fons surgit ab imo:
Vel quà sunt cœno loca pinguia, limus & ater
Plurimus aggeritur, muscusque, & decolor alga:
Nam quæ Naiades perflant, rivique sonantes,
Et pingui limus, spissaque uligine pascit,
Gustu grata magis, placidoque tenerrima succo.
Nec non & variis varia est Natura sub undis.
Quæ Circæa creat Thetis, optima, quæque Minervæ
Dant

Dant ſaxa,& multo ſervat quæ Scylla latratu.
Sunt etiam laudanda,legunt quæ litora circùm
Pictones,Armoricique, Eborique, & Santones, & quæ
Sicca Caledonius nonnunquam deſerit æſtus.
Parte alia accedunt, nigro quæ Boſphorus amne,
Quæq; Propontis alit, pinguiſſima ſunt & opimi
Viſceris,oſtriferi quæ perluit æquor Abydi.
At cunctis meliora,& ſucco læta ſalubri
Oſtrea ſunt,bimaris quæ jactitat ora Tarenti:
Nam non è limo,craſſaque uligine ponti
Sponte ſua veniunt:ſed roſcidus æthere lapſus,
Vt perhibent, Conchis ſua ſemina ſufficit humor.
Sed quæ Neptuni populetur machina regnum,
Quoque inſtructa tibi referat felicia ferro
Oſtrea,dicamus. Sex primùm lamina palmis
Longior è ferro fiet,digitiſque quaternis
Latior,inque aciem frons attenuetur acutam.
Hac ſuper extremis adnexus ponitur arcus
Æreus,aut dura curvatus ab ilice: lamnæ
Hinc arcu in medio,geminoque à vertice triplex
E tenui circùm tendatur virga metallo:
Quæque ſit incurva,& nexu copulentur eodem.
At mediæ,ex arcu quæ ducitur, annulus inſit,
Aut uncus,ſolido cui mobilis orbe rotundo
Armilla è ferro inſeritur, quo machina longo
E ſpartho valeat religari,aut vimine torto.
His actis,contexta levi de cannabe curvo
Adnectes arcu,& ſubiectæ retia lamnæ
(Lamnaque ſit multo pertuſa foramine dorſum,
Rara quibus tenui conjunges retia lino)
Conifero tenuata ſinu. ſed tempus ab acta
Solvere,quæſitum Nerei per cærula Conchas.
Poſtquam eſt in mare verſicoloris fertile teſtæ
Perventum,media è puppi,piſcator,in undas
Oſtrilegum demitte, leves ut radat arenas
Lamina,& incurvus ſtet rectus deſuper arcus:
Hinc ubi pauliſper cum lintre receſſeris ipſa,
Oſtrilegum de puppe trahes:ſic oſtrea ferrum,
Et

Et quæcunque imo ſtant fundo in retia mittet.
Quod grave cum tandem deduxeris,ubere præda
Lætus eris,referesque Diis pro munere grates.
Sed priùs oſtrilegum jacias quàm fluctibus, illud
In primis tibi ſit cura majore notandum,
Scilicet ut varios Lunæ cognoſcere vultus
Ediſcas;nanque illa ſuo regit humida curſu
Æquora,& æquoreis ſiunt quæcunque ſub undis.
Ac velut exacto cùm lucida fulgurat orbe,
Et niveos Phœbe currus agit,ubere ſylvas
Fœcundo nutrit,& plenum plena refundit
Humorem plantis:teneroque uberrima ſucco
Poma replet,riguoque humectat gramina rore.
Non aliter pleno tunc lactat pinguia cornu
Oſtrea,multiplici fœcundans viſcera partu.
At cùm falcato vix cernitur aëre gyro,
Syderio vicina jugo,tunc Oſtrea ſiccant
Vbera,& è vacuæ tenuantur lumine Lunæ.
Quin etiam,ſi vera canunt, animalia quæque
Luna vago regit Orbe, fibriſque infuſa miniſtrat
Vndantes plena humores, quos ſubtrahit, igni
Cùm nitet exili,& lucis ſe nigra recondit.
Quæ cum ſic habeant ſeſe,legere Oſtrea,Luna
Accreſcente,tibi,non deficiente,jubebo.
Præterea,id non te lateat, ſunt Oſtrea Solis
Imperio ſubiecta: fovet vitalibus ille
Cuncta ſuis radiis,& quæ per inane creantur,
Et gignit quæcunque Thetis, quæque humida Tellus.
Hinc æſtate nova,cùm fervidus æquora ponti
Permeat,atque imum ſe mittit ad uſque profundum,
Felici replet prægnantes ubere Conchas.
Sed quibus Illyrica teſtas piſcator in acta
Artibus inquirat,dicamus.Curva ſecundùm
Litora,quæ duris ſtipantur plurima ſaxis,
Cærulei frutices naſcuntur,& herbida ponto
Sylva ſuper viret,& ramos ſtat flexilis arbor.
His piſcatores gravitantia verrice ramis
Saxa ligant:trahiturque plicabilis æquora ſubter

Poa-

Ponderibus ramus:circùm generantur in illo
Oftrea,& è læta fenfim pinguedine turgent.
Hinc poftquam crevere,fecatur forfice reftis,
Affurgitque mari ramus directus in auras:
Miraturque novos partus,& non fua poma.
Non fecùs Euboico faciunt in litore,Baias,
Quiq; tenent Baulos,Cumafque, finumque Dicarchi,
Fagineos figunt contos,ubi pinguia limo
Sunt loca:defixis crefcunt Conchylia palis.
At fi fortè maris fquallentes Oftrea fluctus
Rara ferant,fenfimque ruat genus omne, neque ulla
Pabula dent rivi dulces:jam tempus, & ipfa
Hellefpontiaci meminiffe inventa Magiftri,
Lacteus ut teftas liquor edidit.altiùs omnem
Obfcura repetens revocabo ab origine famam.
Nam quà Biftonidum genus intractabile bello
Accolit Euxina refonantem Bofphoron unda,
Et quà lunatis circùm fecat æquora cymbis:
Et quà Bithynum vicinia perluit Helle,
Sefton & hinc fpumis,hinc litora plangit Abydi,
Hac pifcatorum pofita eft fpes omnis in arte.
Cùm Sol æftate in prima Garamantas,& Indos
Fervidus accendit radiis,& fydus amicum
Ianque recollectos terris oftenderit ignes,
Protinus ex ima generofa Propontide tefta
Carpitur, obfcura fub nocte, poloque fereno.
Mox omnem pingui radunt de vifcere ferro
Spondylon,& mundo convulfum pollice preffant:
Confeftim niveum lac effluit.hinc ubi fulgens
Purpureis Aurora comis, bigaque rubenti
Oceano furgit,Cœlumque ardefcit ab auro,
Mufcofos inter fcopulos, atque herbida faxa
Lacte ferunt fparfim, dicuntque fonantia verba
Hellefpontiaco Neptuno,& tibi, Dori
Ægæa: extemplo faxis, mirabile dictu!
Oftrea concrefcunt, dulci felicia fucco.
Ceu matutinus cùm terram irrorat Eous,
Vt rores cepere finu prægnantia matrum

Vi-

Viscera, confestim Oceanitis ab ubere læto
Lætior accrescit baccha, atque argentea candet:
Egregium pulchris torquem factura puellis.
Quis Deus hæc nobis, Divæ, quæ curritis Hellen,
Tradidit inventa? unde hæc experientia cœpit?
Postquam res Asiæ, Græcamque evertere gentem
Immanes potuere Scythæ, ceciditque superba
Eoi sedes, altùmque remugiit horrens
Bosphorus, & tota tremefactus palluit unda,
Illuvies Asiæ populos effusa per omnes,
Corripuit Cæli tractus, terrasque veneno:
Atq; hominũ genus omne neci, genus omne animantũ
Dira dedit, sævitque mari crudelior alto:
Perdidit & pisces, atque Ostrea perdidit ipsa.
Ergo ubi piscatum testas venator Amyntas
Tendit, & ostriferi cautes scrutatur Abydi,
Ostrea nulla videt, desertaque cætula passim
Aspicit, & nullos innare per æquora pisces.
Quo subito rerum casu perculsus acerbo,
Re super insueta scitatum oracula Divum,
Dorin adit: refluæ, Dorin, quæ præsidet Hellæ,
Ægæasque tuetur aquas. Stat rupe sub alta
Threijcia tellure specus, cui desuper ingens
Nereidum Matri sacrum nemus imminet: antro
In medio delubra Deæ de marmore vivo
Hellespontiaci quondam posuere coloni.
At læva de parte duæ stant ære columnæ
E solido, quas inter inest gravis ara metallo:
Sed retro in gemino connexi cardine postes
Insistunt inter suspensas ære columnas.
Ex adamante micat cardo, riget ænea valua.
Sponte sua, referunt, immoto cardine, postes
Expandi, subitoque unà tremere omnia motu,
Solicitis quando Dea fert oracula nautis.
Vestibulum antè ipsum templi jam tristis Amyntas
Constiterat genibus supplex, & talibus orsus
Affatur Divam dictis. Pulcherrima Dori,
Quæ servas Hellen, altæque Propontidos undas,

Et procul Ægæi fluctus hac rupe tueris,
Dic age, Dia, precor, læsi quæ Numinis ira
Perniciem tantam Conchis immisit, & omne
Perdiderit æquoreum ponti genus? undique squallent
Litora, & amissis vacuum mare piscibus omne est.
Anne parum Superis visum est, quod sanguine nostro
Non Asiæ tantùm campi, non litora Thraces,
Sed latè Euxinus, indignatusque revinci
Bosphorus, & trepidæ rubuere Propontis, & Helles:
Nec satis Imperii sedem, tot & inclyta regna,
Et res Romanas Scythico cessisse tyranno?
Nec fuit indignum post horrida bella, necesque
Atque ignominias, & tristia funera regum,
Vt totum malesana lues perudaderet Orbem,
Cuncta catervatim perdens, hominesque, ferasque?
Scilicet ipsa darent etiam Diis Ostrea pœnas.
Sed jam, ò Diva, tuum quoniam placabile Numen,
Sublapsis fer opem rebus, nutuque benigno
Annue, Dori, preces non aversata petentis.
Tu Dea Treijcium, tua Numina semper adorat
Nauta, per angustum qui navigat Hellespontum;
Et tua sæpe agimus ditem ad donaria gazam.
Vix hæc piscator; confestim visa moveri
Rupes, & summæ motare cacumina sylvæ:
Hinc geminæ patuere fores, Numenque reclusum,
Et clara ex adytis vox est audita repostis:
Quali Diva solet Fatorum dicere caussas,
Et longè rerum eventus aperire futuros.
Hæc autem intonuit: superùm vos ira Deorum
Exercet, fastu quoniam sprevistis iniquo
Æternos illorum Ignes, Flammamque Triformem.
Nec jam missa lues nunc est revocabilis: omnes
Torpebunt Nerei fluctus, atque Ostrea nulla
Sponte sua gignent. donec post secula sera
Antiquos iterum Superis reddatis honores:
Cū domus Austriadùm Babylona, Scythamq; superbum
Servitio premet, & victis dominabitur Indis.
Magnus Romana nascetur origine Cæsar,

Qui Scythicum Eoa regni de sede tyrannum
Eijciet victor, ritusque, & sacra reducet,
Ac septimgeminæ Byzanti turris in arce
Romanas Aquilas, victoris & arma Quirini
Restituet, veteresque Patrum de more triumphos
Lætus aget primus, lauroque decorus & ostro
Insignes ducet Capitolia ad alta Curules.
Ille & nimbiferi culmen transuectus Amani,
Euphratem super, & septemplicis ostia Nili
Proferet Imperium: Solymæque assertor honores
Accipiet Divum, passique ad Numinis Vrnam
Æterni statuet monumentum insigne trophæi.
Illius adventu jam nunc Iesseia regna
Subsultant plausu populorum, & dives Idume,
Et plausu totis Iordanes murmurat undis.
Non tot Flaviades populos, non regna subegit,
Fregerit Occiduum regem licet, aut Orientem
Placarit, regnique novam fundaverit arcem:
Nec qui mixta auro prætendens lilia signis
Reddidit Ausoniæ primus sceptrumque, decusque
Magnus, agens victor Francos Hæroas in arma.
Et dubitatur adhuc tantis insistere cœptis?
Auspice & hoc, positis dabitur pax aurea bellis:
Saturnoque fluent quondam regnata per Orbem
Secula, & hoc totus gaudebit Consule Mundus.
Tunc & sponte sua, nullo cogente colono,
Cuncta feret Tellus, cunctis nascentur in oris
Omnia, quæ sparsim rerum Natura creavit.
Ipsi & cærulei progignent omnia fluctus.
Interea, quoniam supplex mea Numina poscis,
Quo reparanda modo tibi sit jactura, docebo.
Quæ nostra sub rupe latet Concha una superstes
Illuvie ex illa; ritu capienda vetusto;
Ne rursus gravis ira Deûm fervescat: & illam
Pollice si puro tu presseris, ilicet humor
Lacteus exibit, qui mox dispersus in undas
Sufficiet nova Concharum sua semina ponto:
Hoc facies æstate nova, & cùm lucida cornu

Totum Luna suum radiis implevit, & ante
Quàm rubeant Orientis equi. vix talia fata est,
Cùm tota extemplo summo de vertice rupes
Contremuit, sonituque procul nemus omne remugit:
Atque altò obstricti super ipso cardine postes.
Nunc age, & armatos radiis piscator Echinos
Venemur. Frutices inter, densataque passim
Lentisci nemora, & loca fœta virentibus algis,
Se circum versans prorepit Echinus in orbem:
Et tot carpit iter pedibus, quot cortice ab ipso
Vndique protendit spinas mucrone rigentes:
Aut rimosa tenens bibulo sub pumice tecta
Attondet herbas, & rorem potat amarum.
Est & Echinorum duplex genus: alter edulis,
Pinguior, at testa minor, & majoribus horret
Cuspidibus: verùm brevibus succingitur alter,
Et maior testa, succo sed futilis ille est.
Sunt & Echinorum matres cognomine dicti,
Queis majore calyx sese decircinat orbe,
At minùs exiguis riget, obtusisque sagittis.
Ova tamen fœcunda creat, lætoque gravatur
Vbere, quo miseris nihil est jucundius ægris.
Hi procul alta tenent: oderunt litora, & ipsos
Oderunt scopulos, ferrumque natantis avarum.
Divite qui succo Sardoo in gurgite repit,
Se calyce ostentat magno: qui Doride rubra,
Parvulus est, radiis verò longissimus horret.
Perge, sagittiferis non est color unus Echinis:
Hisce calyx, radiique omnes nigredine fulgent:
Flavescunt alii: candent hi, marmoris instar:
Verùm hi cyanei, rufi spectantur & illi:
Ast hyali radiant multi convexa colore:
Hi gemmas referunt, & multicoloribus ardent
Cuspidibus: nitidique, velut scintilla, relucent.
Sed vita fugiente, fugit color, & perit omnis.
Vanescit velut ipsa, cadit cùm roscidus humor,
Et nusquam radiis est versicoloribus Iris.
Si secus, ut gemmæ, pretio mortalibus essent,
Et

Et magni decora alta ducis. Sed non & Echini
Consilium, contra quo se munire procellas
Sedulus invigilat, Nereo spumante, silebo.
Obvertit fundo dorsum, radiisque lapillos
Apprimit, astringitque: gravique juvante saburra,
Spumosum pelagi venientis sustinet æstum.
Qualis apis, Cœlo cum pendet aquaticus Auster,
Et strepere incipiunt subrauco murmure sylvæ,
Exiguum nitido tollit torrente lapillum,
Atque volans rapidis obsistit firmior auris,
Tutaque succedit tecto. Sed tempus in alto
Per densos prædam frutices tentare repostam.
At tibi ne frustrà labor impendatur, in undas
Quæsitum rigidos venies, piscator, Echinos,
Rara inter pleno cùm fulget sydera cornu
Cynthia, & è terris nigrantem submovet umbram;
Et tepidi radiant aprico luminè Soles.
Majori quoniam tunc pinguent ubere testæ,
Ovaque prædulci minio fœcunda rubescunt.
At qui Pyrrhæi trans Aulidos alta sonantis
Euripi loca cœca tenent refluentibus undis,
Dum Boreas riget, atque nives densantur acutæ,
Multiplici carpunt calyces mucrone rigentes;
Nanque illic majore Thetis tunc ubere lactat.
Sed tandem, ut prædam capias, piscator, opimam,
Prælongum ferreo contum subnecte tridenti,
Plurima cui cuspis sit adunca, erectaque sursum.
Hoc etenim facilè avelles de gurgite Echinos.
Præterea manibus submersus in æquore nudus
Comprendes inter frutices, algasque rigentes.
Verùm ne spinis te sauciet ille caveto;
Nanque opus est tibi vi multa, quia scilicet illi
Pumicibus sese dura promuscide stringunt.
Quare omnem dura celabis pelle lacertum.
Sæpe etiam parvis includes retibus, imum
Neptuni fundum cùm ferro radis acuto.
At mihi se placida sub Doride prodit arenis
Dactylos, erectusque assurgit arundine læta:

Hinc olim Donaces appellavere Pelasgi,
Atque Aulos: nostri digitos verrere vocantes.
Cæruleus maribus color est, & linea testam
Transversum deducta secat: sed fœmina nullis
Puniceis distincta notis. hæc plurima ponto
Perquirenda tibi, nam dulcior, atque salubri
Pinguescit succo mollissima: pluris & illam
Tu cautus domino vendes, piscator, avaro.
Hanc mihi, non prunis tostam, cùm Monte sub Alto
Ad virides fient umbras Laurentia Sacra,
Sed magis elixam, & fragranti jure madentem.
Optarem, grato nanque est dulcissima succo
Atque hic, ni mihi longum, & iniquo calle premēdū
Esset iter, nulla apparent quà signa priorum,
Forsitan & testas etiam, & genus omne natantum
Censerem, viresque omnes scrutarer, & usus,
Quæque hominum magis apta forent, & idonea victu:
Quoque paranda modo, quò dulcis, & utilis unà,
Aut damnosa minus fieret mortalibus esca:
Et quid opis positum his, & quid medicaminis esset
A Superis morbos contrà, tristemque senectam,
Haud equidē invitus canerem: sed me quod agēdū est
Per dubios calles iter, ambagesque viarum
Non finit incœpto longè divertere clivo.
Quin etiam (tua, CARDENIDE, non mollia jussa)
Me magno clangore vocat tuba Martis in arma,
Plurimaque è domito invitat victoria Thrace.
Fors erit, ut vates alii meliore cothurno
Illa canant, lentis ducentes otia Musis.
Quare age Solenas sabulo capiamus ab imo.
Quà modico sonat unda vado, piscator, adibis
E ferro armatus pala, quam subter arenas
Intrudes, totamque adiges; nam Dactylos imo
Abdit se fundo, penitusque in viscera condit.
At ea solicito fuerit tibi cura, fragorem
Ne facias; subitus quoniam se subtrahet Aulos,
Ima petens, palam quà non, piscator, acutam
Fixeris, & vacua venies ad litora cista.

Cum

Cum me Brundusii turres,& curva tenerent
Litora,Romanis olim lustrata colonis,
Multus & aspicerem magni miracula portus,
Cujus arenarum ni molibus ora refusis
Assiduo refluens clausisset Nereus æstu,
Non foret Ausonia in tota felicior alter.
Hi piscatores memini vidisse cavata
Arbore devectos,Digitos educere pala,
Queis alibi melior non est, nec dulcior ullus.
Quanquam Sebethi,quem nostri ad litora carpunt,
Et quem lactifluo producit Olympia succo,
Illis inferior non est. De murice sed jam
Me Balani,saxisque invitant Pholades udis,
Saxosos inter scopulos,sub pumice viro,
Quos Thetis assiduò spumis aspergit amaris,
Pholades,& Balani passim nascuntur: & illi
Ceu glandes duplici testa formantur acuta,
Oblongi magis,& circùm,velut ova, rotundi.
Hi magis assimiles sunt glandibus,aspera saxo
Posterior pars,& corio flavente rigescit:
At bina anterior testa lævore polita,
Vnguibus è multis veluti formata, colorem
Vnguis habet,medioque rubescit rimula villis.
Has ego crediderim generari è Doride testas,
Quæ per saxorum rimas infusa recurrens
In cœcis soboli fert nutrimenta repostæ
Rupibus,& furtim conclusis lactat in antris.
Sed frustra impensus labor hìc:non saxa,neque ignes
Occultas tutantur opes:peruadit & ipsum
Marmor avarities, mediosque irrumpit in ignes.
Ergo tibi rigida rupes scindenda securi,
Vt Balanum rapias,& clausum Pholada saxo.
At ferro non cuncta mari lita saxa lacesses:
Quæ rupes,veluti pumex,scopulosa dehiscit
Crebra foraminibus, diffindito : clauditur illa
Pholàs,& ostrifero Balani fulgore rubentes.
At priùs abruptæ violes quàm viscera rupis
Hærentes ipso Lepades in cortice,duro

Aut cultro poteris,vel acuto vellere saxo;
Nam digitis frustra conabere:cautibus illæ
Pectora prona tenent,vinclisque tenacibus hærent,
Vt neque Milonis vis ipsa revellere possit.
Vsque adeò figuntur humi quæ corpore prono,
Humoremque bibunt gremio telluris ab ipso,
Haud facilè è terris convulsa feruntur in altum.
Vna tegit Lepadas cava testa,& plurima livet:
Non secus ac cinis,& tenui riget aspera villo:
At gibbo majore tumet, crescitque rotunda.
Verùm Virgineis quæ Cypria carpitur undis,
Multa striis visenda venit:quæ Doride rubra,
Lorica circum tegitur,spinisque rigescit.
Non secùs undoso scopuli de vertice Turbo
Vellitur:at Turbo qui sit te, Batte,docebo.
Corpore qui crasso,surgitque volumine multo
Tegmine sub niveo testæ,scabrosus, & asper
Tubere multiplici, tenuique, & plurima dorsum
Linea cui rugis distinguit, & ora rotundus,
Exiguaque patet rima,tenuatur & instar
Turbinis,ille tibi dicetur nomine Turbo.
At non est unum cunctis genus, unaque forma
Turbinibus:diducto illi, oblongoque meatu
Humanas referunt aures, quibus ordine pulchro
Extat dispositus per crebra volumina tuber.
Qualiter argilla interdum fit fictilis alba
Vrceus,artifici dextra tornatus,& arte.
Ille striis candens:hic tubere multus:& ille
Insignis rostro,multoque trigone rigescit.
Levis & hic esset,tenui ni linea ductu
Serperet,inque aciem convolueretur acutam.
Angulus huic cælatus inest:ast ille rubentis
Muricis instar habet testam,& mucronibus horret.
Sunt quibus appendix multa est,oblongaque,Graij
Dactylon,ut perhibent,appellavere vocantes:
His etiam,magis id miraberis,Eschara picta est.
Ceu trochus,hic alter,crusta cui duplice testa
Compacta è lævi:subcandicat extera:subter

Quæ sita, candenti lucis splendore coruscat.
At tibi non tantus labor impendendus, acuto
Vt ferro è scopulis rapiatur Musculus udis.
Nanque pilis tantum vincit sua tergora saxis:
Os sublime tenet, magnoque patescit hiatu,
Mytulus asper uti palis, vel cautibus hæret.
Nam palis etiam generatur uterque, sed una
Non geminis forma est: curvatur Musculus orbe
Exacto, tenuis quà desinit, ast ubi gibbus,
Spissior est testa, & multa nigredine fusca,
Atque obducta levi musco, & lanugine mollis:
Lævia cæruleo candescunt concava fuco,
Clusilis, & forma fit Mytulus, atque colore
Diversus: crevit scaber hic, oblongus, & ater:
Ille striis, ceu Pinna, venit flaventibus: alter,
Castaneæ veluti, livescit, & arctior orbe est.
Disce, & odoriferas etiam, Piscator, arenis
Tellinas legere, in regum ventura secundas
Auratas inter lances bellaria mensas:
Nam sapor egregius, succusque suavior illis.
Candida Tellinis est concha, & levis, & æqua:
Denticulata tamen multis tenuissima crenis
Cernitur; atque teres, oblongaque, cortice dura.
Illas ima secans in retia mittet acutum
Ostrilegum, aut ipsa educet manus ærea fundo:
Semper arenosis in syrtibus, & cava propter
Fluviorum soboles felicior editur ora
Verùm non alibi generatur copia maior,
Quàm derexus ubi Lunæ de vertice Nilus
Septeno refluens succedit in æquora cornu.
Sed jam Limaces properant Pherecœcides, & jam
Tardigrado quamvis subierunt retia gressu.
Cortice siliceo, cochlidemque imitata reflexam,
Claviculata venit: medioque umbone recurrens
Serpit helix intorta, labrumque ascendit in ipsum:
E labroque animal caput exerit: & duo longa,
Et totidem brevia extendit sua cornua fronte.
Vertice in extremo, visu mirabile, cornu

Exigui rutilant oculi, ductoribus istis
Prætentantiter æquoreum, tutæque per undas
Excurrunt Cochleæ, secum sua tecta ferentes.
Has tu, Piscator, limosas quæ per arenas
Castra locant, cono capies quo gurgite ab alto
Neritas etiam rapies, quibus altera ponto
Pulchrior haud Concha est. texcllis plurima pictis
Vermiculata venit testa, èque umbone reflexæ
Incipiunt helices crebræ, gyroque retorto
Majores sensim ascendunt: nigrisque coruscant
Distinctæ punctis maculæ: nitidoque argento
Insignis rutilat margo, & flaventibus astris:
Interius totam perfundit purpura testam,
Quam Veneri sacram nautæ fecere. Sed imo
Gurgite deproperant in consona fila Paguri.
  Accitos Cadmæa ferunt ad mœnia cantu
Sponte sua lapides coiisse, & voce canora
Turritum caput assurgens venisse supremum
Arcis in aëriæ culmen, cinctosque Penates,
Atque Amphionio factas de pollice Thebas.
Blanda sed hæc Vatum commenta: sonora Paguri,
Certa cano, citharæ sectantur fila, modosque
Cantantis, veniuntque mari muscosa relicto
Litora sub, dulci cantu, nervoque vocati.
Quare age, cantando fuscos venabere Cancros
Herboso, puer, in saxo, dum deflagrat Æstas
Torrida, & æquoreæ sitiunt per litora myrti.
Molliter ut pelagi vada lenta lacessere cornu
Incipies, udo scrupосæ rupis ab antro
Ilicet auriti venient ad murmura Cancri.
Tum viridi è scopulo surges festinus, & actam
Cantando in siccam lentè, piscator, adibis;
Correptæ numeris nam te tunc ponè sequentur,
Octipedes acies, arrectæque auribus, auras,
Optatosque bibent resonantes dulcè susurros.
Quas tu pellectas cantu captabis in acta:
Venatumque dabunt numeri tibi, nauta, canori.
Discite, mortales, vos hinc non fidere cantu:

Si fera mellitis sub cantibus abdita mors est.
Et jam cantanti bysso spectabilis ipsa
Se Vati inclinat vitreo de gurgite Pinna,
Marmoreasque fores, atque ora tenacia pandit.
Auritusque simul custos se prodit ab alvo
Carcinus. illa mari prælongo crure, suillo
Assimili defixa manet, directaque surgit.
(Vnde & Romanis dicta est cognomine Perna)
Latior & sensim se è caudice tollit acuto,
Palma velut, geminaque operit sua viscera testa:
Vnum longa pedem, latoque patescit hiatu.
Est convexa rudis, fuscoque inmixta colore
Nigricat: argento splendescunt concava multo.
Verùm cœnosis quæ plurima pullulat undis
Flavescit: puris nam candida degit arenis.
Ad latus emittit non longè à cuspide byssum:
Quæ similis lanæ est, mixtaque nigredine fusca,
Velleribus Serum flavis non vilior ipsis.
Hos tu, piscator, de Perna collige villos:
Contexti nam crura tegent, palmasque tyranni,
Atque venustatem Nymphis simul, & decus addent.
Exiguos alit hæc Cancros, Squillasve rubentes
Intus, & hos testa nunquam dimittit ab ipsa;
Provida nam Pinnis custodes corporis illos
Ipsa parens Natura dedit, jussitque fideles
Excubias agere ex alto, dominamque tueri
Immanes contra Polypos, fraudesque dolosas.
Verùm age lanigeras imis, piscator, arenis
Quo valeas instrumento convellere Pinnas
Accipe. Pinnilegum facies de duplice ferro,
Quodque ipso è capulo se tendat acinace torto;
Inque orbem capulus fiet, totusque cavatus.
Latiùs in medio virgæ laxentur: adunco
Se tandem gyro excipiant, unàque plicentur.
Prælongam capulo bis ternis passibus hastam
Inseres & extremo, virgas ubi copulat uncus,
Vimineam religa restim, quà longiùs ipsam
Extentà pariter religabis plurimus hastam;

Hæreat ut conto cuspis firmissima longo:
Aut gravis è capulo fors excidat, inter acuta
Non pereat saxa, aut nigro loca consita limo.
Vncus ubi geminum conjungit ferreus arcum;
Linum, piscator, niveum strictissimus adde,
Indice quo cœco prodat se machina fundo.
His actis, properè lætas te confer ad undas,
Cum jam mensis adest ab aperto tempore dictus;
Nanque graves Pinnas venari aptissimus ille est.
Stans prora in media curvum demitte sub æquor
Pinnilegum: medioque patet quà latius, ipsam
In latus obversam comprendat acinace Pinnam.
Exin Pinnilegum, surgit quà palmula Pernæ
Amplior in ventrem, obvertes: factaque repente
Vi, facilè ab dura testam radice revelles.
Interdum non una tibi, piscator, ab alto
Comprensa à gemino consurget acinace prædas
Plurima, nam dorso Pernæ stant Ostrea sæpè
Adnata, ut duris hærent Conchylia saxis;
Humoremque bibunt è Pinna. quæ tibi ferrum
Captiva in cymbam capta cum matre remittet.
Quod superest, non cũcta maris freta cærula gignũt
Insignes bysso Conchas: per ditia passim
Ostia, Nile, tua, & sitientis litora Gazæ
E limo, & nitidis Pernæ tolluntur arenis:
Ægæisque creantur aquis, scopulosaque propter
Illyrici vada, Sithonio pulsata flagello.
Gallaque Doris habet Pinnas, & Tethys Acarnan.
Non unda in nostra desunt Crateride, succo
Quæ multo lætæ veniunt, & divite bysso.
Vna sed antè alias Pernis fœcunda superbit
Ora Phalanthæis olim regnata Tyrannis.
Hic ego byssiferis latè sylvescere plantis
Æquoreos vidi campos, centumque recurvo
Pinnilego lintres venari è marmore Conchas.
Sed trans Tyrrheni fluctus, Scyllamque sonantem
Litus in Oebalium, fortunatumque Tarentum
Me dulcis raptavit amor: juvat ire beatam

Her-

Herculis in sedem,& flaventia rura Galesi,
Quà matutino gemmatis sydere guttis
Pinguia distillans Concharum semina Cœlum
Sufficit, & reflua lactantur Doridos unda.
Est locus Hesperia in magna, quà Martia Tellus
Circuitu longo curvatur, & undique fluctu
Ionio latè perfunditur: inque tepentem
Est mundi conversa plagam,Solesque benignos
Herculeum Graij quondam dixere Tarentum,
Et Cœlo,& Tellure, Deoque auctore superbum.
Nanque sacri,ut vates cecinerunt, prima locavit
Fundamenta Vrbis,muroque & turribus auxit
Neptuno cum Patre Taras, quo rege potenti
Floruit imperio,rebusque est usa secundis.
Vna Pelasgiadum Calabris quæ finibus olim,
Aut Martis studio viguere,aut Palladis arte,
Tantum clara inter reliquas caput extulit urbes;
Quantum inter proceres rex eminet. alter haberi
Angulus haud toto poterit felicior Orbe.
Hic Ver perpetuum, semperque nitentia ridens
Prata,& odoriferis vernant cum floribus horti;
Semper & apricis texuntur collibus umbræ:
Ac lætæ in campis pecudes surgentia tondent
Gramina: & irriguis nunquam non fontibus undæ
Per pictas viridi decurrunt margine ripas.
Æterni semper Soles,& nubila rarò
Obuelant densata diem, Zephyrique salubrem
Temperiem spirant,leni dum murmure fluctus,
Ac densas latè sylvas movere loquaces.
Sed quanquam Oebaliæ tot sint Telluris honores;
Major ab omnigeno consurgit,raraque ponto
Gloria: quandoquidem cunctas hic prodiga fudit
Divitias Natura suas: hic una superbit
Æquore fœcundo, atque ingenti Doris opum vi.
Nanque hic piscator semper felicibus undis
Squamiferum crevisse novum genus,& nova saxis
Muscosis adnata modis videt Ostrea miris.
Non secus ac Libyæ loca per deserta,ferarum
Non

Non visas semper formas vagus aspicit Afer.
At mirum est illud,desudans roscidus æther
Hyberna sub nocte,locis prope litora certis
Semina Concharum demittit tenuia, quæ mox
Lacte Thetis vitreo, & refluentibus educat undis,
Quæ miranda modo quonam miracula fient,
Et quæ cura tibi pariter,piscator,habenda,
Accipe:Partheniis nec dedignare Camœnis
Quæ præcepta tibi præscripserit advena vates:
Forsitan his (ni vana mihi modo cantet Apollo)
Ditior è pelago venies, notusque per omne
Semper eris Latium,& Cœlo cantabere nostro.
Ni fors,te quoq; trans Rhodanum, fontemq; Garũnæ
Egregius cantet Frizon; magnusque Ruæus
Trans Ararim canat interdum: gelidoque sub axe
Te doctus patria celebret Galvæus Hiberne.
Quà Thetis angusto serpit circumdata limbo,
Atque urbem molli subter perlabitur unda
Eoum ad Solem,longos procurva secundùm
Litora sylvestri è pinu, aut ex ilice palos
Fige mari:& senis subeant bis cærula palmis:
Vertice sed summo vix uno è fluctibus extent.
Illos tu pelago figes,piscator,in alto
Lætus ubi tandem prælis gemuisse Falernis
Desijt,& rosea fervet Lænæus ab ira.
His actis, miram palis concrescere prolem
Semine syderio mirabere. Solis ab ortu
Vt ferrugineo pandet se lumine Cœlum,
Ac nitidus fulget polus,& sunt uda serena,
Plurimus humenti de sydere deciduus ros
Depluit,& palis guttatim roscidus humor
Excipitur,gyroque illos strictissimus ambit.
Egregiè veluti textum Oceanitide bacca,
Cana puellarum circumdat colla monile.
Principio hi rores, Mulli velut ova,rotundi
Concrescunt, primoque nivis candore coruscant.
Ast ubi cærulei formantur Pectinis instar
Majores,multa radiant ferrugine fusci;

Oc-

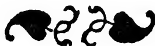
Oebalii hinc Teſtas dixere Melænidas illos.
His animadverſis, cùm mitior ira Leonis
Sævit,& extremis cum Solibus interit Æſtas,
Cæleſti gravidos fœtu convellere palos
Præcipio, quibus hærentem radice ſub ima
(Nam capita alta,vagis extant quæ deſuper undis,
Et quæ prima vado pars mergitur, ætheris udi
Non potat rores,nec ſemina concipit hauſtu)
Carpe manu teneram ſobolem feſtinus, & illam
Exin redde mari,creſcat quò major in unda,
Pinguior & læto pubeſcat ab ubere ponti.
Quod ſupereſt,quæ ſalſa Melænidas æquora Cōchas
Excipiunt,teſtiſque magis ſunt apta fovendis,
Expediam.Pontem juxtà,quà Doris apertum
In pelagus fluit,& reſonantibus æſtuat undis,
Stricta per ora,ſeres,cæleſtia ſemina,Conchas.
Atque externa Thetis modico quà perluit æſtu,
Tutaque nec longe ſtatio ſtat puppibus, & quà
Mœnia ſubter aquis currentibus obſtrepit æquor.
Inſuper occiduum ad Solem , Zephyroſque ſalubres,
Oebaliæ contrà turres,ubi gurgite clauſo
Irriguus pelagi fundo fons ſurgit ab imo,
Salſus & ipſe,Dea quondam Citrellide clarus,
Conchis nulla magis felicior unda creandis;
Nec locus eſt alibi,qui tot cratere capaci
Ætherii capiat geminantia ſemina roris.
Præterea flavi quà molliter unda Galeſi
Murmurat,& lento currens pede cærula pulſat,
Crediderim læto Conchas pingueſcere ſucco:
Nam reflua lactantur aqua , rivoque ſonanti.
At verò,ut multo grandeſcant corpore teſtæ,
Tres opus Æſtates vitreo perfundier æſtu,
Inque locis hærere ſuis. ſi fervidus igne
Litora Sol nimio, & ſitientes torreat agros,
Dum Lædæ ſobolem , & duo ſigna ſequentia luſtrat,
Plurima provenient Conchylia,lætaque pingui
Vbere,& egregio pariter dotata ſapore.
Quin etiam moneo nigras te è gurgite Conchas

Interdum trahere in litus,pontemque sub ipsum
Et stricto hærentes nexu,velut uva racemo,
Aut sua granato ceu semina, disjice pala
Ferrea,& astutum patrias demitte sub undas.
Sic etenim, Cœlo quoniam lætantur aperto,
Et magis æquoreo sparguntur rore,videbis
Majores sensim succrescere Doridos alveo.
Sed jam disce modum piscandi. ferrea primùm
Cudatur manus,inque volam flectantur acuti
E primis digiti articulis,pulsusque cavatus
Totus erit,lentum cui mox hastile repones.
Inde recurvato ferrum si miseris ungue
In fluctus,tibi multa feret conchylia,in auras
Exin cum pelagi è fundo deduxeris imo.
Non ea cura tibi fuerit postrema, per undas
Venari multa insignes lanugine Conchas,
Quas ipsa excipiens nocturni nectaris haustum,
Vtraque Doris alit sub gurgite, quæque minores
Hirsuta quamvis testa, nec copia tanta
Proveniat,succus tamen est dulcissimus illis,
Et tener,& roseo splendescit spondylos igne,
Quo possis præbere Dijs felicibus escam.
Hæc verùm dixisse mihi satis; usus enim ipse
Plura tibi poterit monstrare. Sed ò ubi colles
Oebalii, & mollis felicior ora Tarenti!
Ora auris perflata,& apricis lucida semper
Solibus,& viridi nunquam non gramine læta:
Et nunquam placidis non perlita fluctibus. O qui,
Angule terrarum pulcherrime, me tibi rursus
Reddat,& in flavi me transferat arua Galesi!
Arua Phalanthæis semper lustrata puellis,
Et semper cantu pastorum pulsa beato.
Hic ego Pæoniis quando mihi reddita succis
Nulla salus,agerem,quamvis inglorius,inter
Felices pelagi Divas tranquillius ævum:
Quoque modo possem, saltem surgentia semper,
Vincere si nequeo, durarem semina morbi.
Hic ego te,cymbæ spes ò fidissima nostræ,

Ma-

Musarumque olim decus immortale futurum,
Aspicerem, FRANCISCE, tuo quò lætus ab ore
Ærumnas relevare graves & tædia possem.
Et si Fata dabunt, laudi non invida nostræ,
Vt mihi sit Cœlum, sit & ora salubrior, omnes
Pierio festivus agam de vertice Musas:
Et cantu Cyrrham, totumque Helicona ciebo.
Et si Parthenio quid erit celebrarier œstro;
Tu quoque Partheniis olim celebrabere Musis.
Nam genus antiquum cantabo, & nobile germen
Heroum, & claros titulos, fascesque superbos,
Atque tuæ, & patriæ dicam virtutis honores.
Egregias animi dotes, mentemque benignam,
Et placidos mores, dignumque parentibus addam
Ingenium, studiis excultum, & Palladis arte.
At si fors erit, ut magnis tua maxima virtus
Romuleis jungat Patribus, Sacroque Senatu,
Tunc mihi Purpureo Divorum insignis in ostro
Mæonio cantandus eris FRANCISCE, cothurno.
Intereà super Oebaliis quæ carmina Conchis
Nunc, duce te, cecini, non dedignabere: primum
Sint hæc obsequii monimentum, & pignus amoris.

FINIS.

HALIEVT

HALIEUTICORUM

LIBER IX.

SEd quæ regales intingunt murice vestes,
Tempus ab undosa prædari Doride Conchas.
Vos mihi Parthenias, Divæ, quæ curritis undas
Ditia Phœnices per litora, quis Deus ille,
Dicite, purpuream primus, qui gurgite gazam
Eduxit, roseoque infecit sanguine lænam?
Nam, si audita memor veterum monumenta recordor,
Ingenii largitor amor, hanc extudit artem.
Quondam Phœnissa, ut perhibent, fuit aurea virgo,
Dicta Tyros, genti quæ nomina fecit, & urbi:
Hanc sibi coniugio, & thalamo sociare jugali
Magnus Lernææ domitor quæsiverat Hydræ.
Illa sed Alciden formæ confisa decoræ
Spreverat, & fastu ridebat vota superbo.
At Deus hæc animo secum indignatus iniquo,
Per virides errans scopulos, & curva secundùm
Litora, nequidquam surdas jactabat ad auras.
Ergo Cleonæi quem non gravis ira Leonis,
Nec septimgemina cervice exterruit Hydra:
Non Erymanthææ vastatrix bellua sylvæ,
Nec ferus Hesperidum custos domuere: nec ipsi
Phlegræi fratres cum Naupactæo Acheloo:
Imbellis virgo, quæ non fert tela, neque arcum,
Nec manibus novit tractare volatile ferrum,
Invictum tandem fregit. Ah! fregit amantem.
Non tua laus, ò virgo: Patri qui sæva Tonanti
Ful-

Fulmina,& armato rapuit sua tela Gradivo,
Ille,puer quamvis,fateor,me vicit, & ille
Me tibi captivum,& fastu parere coëgit.
Dure puer,duro quem non submittis amori?
Hæc Deus. Interea circùm canis arida litus
Cursabat, si forte famem sedaret iniquam
Piscibus,ignarus mediam quos inter arenam
Liquisset piscator,aquæ vel sponte tulissent.
Forte irreptantem scopulis è gurgite concham
Aspexit:mora nulla,avido petit ore, revulsamque
Ostrifero carnem tecto vorat: ilicet humor
Effluxit,rubroque infecit labra colore.
Iam Pelagi consueta petens loca, gressibus ibat
Augustis formosa Tyros, dioque videnda
Incessu,& vultu radians fulgebat honesto.
Vt pulchram properare Deam Tirynthius heros
Aspicit,aspectuque novum simul ebibit ignem,
His supplex Divam aggreditur: Quid nostra recusas
Connubia,& Divùm leges,& fœdera spernis?
Quid te velle negas,quod Dii voluere? quid ultra
Sanctum Hymenæum,æternumque aversaris amorem?
Tum Dea: Non leges Divùm,non fœdera temno:
Nec sanctos sperno thalamos. Age si mihi lænam
Puniceo ardentem contexes protinus ostro,
Quo modo labra canis rubuere, in fœdera dextram
Extendam tua jam, Tirynthie. Plura neque illa
Addidit. Extemplo magno succensus amore
Piscatus vitreo Alcides de gurgite Concham,
Purpureum legit florem,pressitque rubentem
Humorem,rutilo quo tinxit murice lanam,
Purpureaque suam donavit veste puellam.
Vsus & hinc primùm tingendis vestibus ostro
Prodiit, & magnos ornavit purpura Reges.
Nunc age,purpureæ fallant ne forte legentem
Te Conchæ, quot mira dedit Natura figuras,
Accipe.Densatis multæ mucronibus horrent,
Et magis extremò,crescunt quà turbinis instar:
Exterius mixta sparsim flavedine candent,

Intus sed violæ sublucet purpura nigræ.
Hæ brevibus,crebrisque rigescunt tergora spinis:
Armatus quibus ipse dedit cognomen Echinus:
Anterior,qui latus erit,ceu palmula, turbo
Scissus multiplici circum mucrone rubescit:
At viridis dorso color est, ostroque nitescit:
Lutea cæruleis inspersa coloribus exta
Subradiant: nullis armantur dorsa sagittis
Illæ;non unum licet extet cortice tuber:
Et cinerem cava testa refert,sed viscera flammam.
Sunt & marmoreæ, densis queis ora rigescunt
Cuspidibus,sparsimque nitent candore nivali:
Sola sed ardescunt nativo labra sub ostro.
Est alia,ex imo surgit quæ tubere nullo,
Tortilis in ventrem quamvis sit Purpura latum.
Sed jam dives ubi nitidum Thetis educat ostrum,
Expediam. Tyrio quæ crevit Purpura ponto,
Optima,regalique ardescit plurima fuco:
Sunt & Getulis in fluctibus, atque ubi Nereus
Alterno refluens Meningen perluit æstu.
Illas Tanarii fluctus, & cærula Coa,
Et multo creat insignes Melibœa rubore.
Non Sardoa carent, non Bætica litora testis
Purpureis, non & Phænice est vilior Ancon.
Illas laudato pariter quas molle Dicharcum,
Quas & habent Baiæ, Lacedæmoniumque Tarentum.
His &,Aquinatum tingunt qui vellera, fucos
Addito,& Eoa carpit quos Persa sub unda.
At cunctas inter pretioso sanguine turget,
Versicolor Rubro repit quæ Purpura ponto.
Hoc mihi tu,Virgo,Cœli decus,& nova Divûm
Gloria,regalis quanquam non desit amictus
Syderibus mille intertextus, totus & auro
Phœbeo latè irradians, sparsusque colore
Purpureo,egregius Superùm labor,atque opus ingens:
Hoc tamen è rubro fulgebis Murice dives,
Cum per Olympiacam festiva incesseris oram
Festivos inter plausus, & murmura ovantum.

Hoc

Hoc & Erythræo mihi tu donaberis oſtro,
CARDENIDE, pacata mihi quo numine rident
Æquora,& oſtrifero gravitant ſub pondere naſſæ,
Cum propriis clarus factis,& faſce paterno,
Magnus ab Heſperio diceris nomine Rege.
Inſuper,in medio ſtabulant quæ gurgite, Conchas
Maiores Natura creat,ſed curva minores
Litora quæ propter limo voluuntur aquoſo.
Præterea,id non te lateat,Conchyta,profundo
Cum trahis,è gremio concluſum collige florem
Puniceum,vitæ gaudent dum munere, Matres:
Nam ſi ſanguineas è caſſis lumine fibras
Legeris,ater erit,nec lanis utilis humor.
At vero,ut perhibent, illæ (mirabile dictu)
Quinquaginta trahunt vitam trans æquora Soles.
Sed cave ne dulci mergatur Purpura rivo;
Nam perit,atque unà langueſcit puniceus flos.
Verùm deciduus dum flos, & ſpiritus auras
In tenues ſpargendus abit, ſi protinus undis
Mergitur æquoreis,nativo Purpura ſucco
Actutum remeat dulces rediviva ſub auras.
Peſtiferam velut exhalat quà cœca Mephitin
Scrobs anguſta, Canum vulgo de nomine dicta,
Quæque vaporifero patet imo in colle cavata,
Cum canis horrendum vi multa intruſus in antrum
(Sponte ſua nam nulla petunt animalia montem)
Epota ſenſim lethali naribus aura,
Langueſcit moriturus, aqua ſi protinus illum
Vicina immergas Aniani,litore in ipſo
Ilicet in vitam revocatur. Age æquore Conchæ
Qua tibi,Piſcator,fuerint nunc arte legendæ,
Edoceam:ſtat opus Vati molirier ingens,
Ingentemque rubro clamydem perfundere fuco.
Sic jubet intus agens præcordia Phœbus:& ipſæ
Feſtinant alacres Muſæ. Sed cuive Deorum,
Cuive hominum tingenda clamys ? vos dicite Vati,
Pierides:dic,Phœbe pater;citus en feror ultro
In data juſſa;tuo quoniam mihi munere carmen
Con-

Contigit, & tenuem citharæ sortitus honorem.
Anne novo præstat Romano texere Regi,
Atque ostro saturam, gemmis ornare lacernam?
Hoc equidem, Thymbræe, jubes, nec fallor: & hoc est,
Quod faciles in pensa parant præstare Camœnæ.
Audio, ut ingenti resonet Germania plausu,
Magnaque lętitiæ plenas det signa per urbes,
Atque triumphales attollat in æthera pompas
Regis Romani, summo qui munere Divûm
AVSTRIACA de gente datus nova gaudia Mundo
Intulit, & grandi populos spe nutrit ovantes.
Assonat Eridanus magnarum rector aquarum:
Et socio Tybris sonat agmine: lætus & undans
Implet Aventinas festis rumoribus arces.
Nec segni, licet amne minor, dat murmure plausum
Sebethus: viridi præcinctus cornua musco
Vrget aquas victor, magno nec se capit alveo,
Exundatque super ripas, latèque fluenta
Infundit campis, & gaudia dividit agris.
Parte alia cursu in medio conterritus hæsit,
Threijcis qui regnat aquis, Oeagrius Hebrus,
Bistonijque lacus, tremefactaque Strymonis unda
Ad magnum AVSTRIACI nomen, Regisque Quirini.
Hæsit & Euphrates, totoque expalluit amne,
Et trepidi septem steterunt gelida ostia Nili:
Condidit & nigra jam se Mæotide Pontus,
Et Thetis angustos Ægæa recurrit in Isthmos.
Macte puer virtute, tuis si nomine tantùm
Lætitiam ingentem populis, & gaudia pandis:
Hostibus at magnum terrorem: quid resonanti
Fulmine cùm quaties urbes armatus? Eoi
Fracta patent jam claustra, labant Rhodopeiæ arces,
Altaque Pangæa, & Scythici ruit aula tyranni.
Nec capit abruptis fugientes horridus antris
Caucasus, & tutas vix dant Riphæa latebras.
At festos jam Roma dies indicit, & aris
Thura sacris adolenda Diis Nabathæa reponit:
Votaque persolvit pro Thrace, Scythisque subactis,
Pro-

Proque Asiæ regno, totoque Oriente recepto.
Assurgunt septem festivo murmure colles
Romulei, magnoque sonant Capitolia plausu.
Tunc ego, læva sinant modo Fata, per oppida circum
Te ducam Romana, puer, victricibus armis,
Et palmas, & facta feram sub sydera cantu.
Intereà Piscator agam de gurgite Conchas
Purpureas, patrio niteas quo pulcher in ostro.
Principio lento parvas de vimine nassas,
Aut gracili intexes iunco, queis multa dehiscant
Exiguis maculis densata foramina: quales
Agrestes spisso calathi texuntur hiatu.
Intus & è putribus suspendes carnibus escam,
Aut Ranas, Strombosque, quibus Conchylia mensis
Consuevere capi, nihil est & gratius illis.
Has igitur medias, instat cùm tempus, in undas
Demittes. Dulci pellectæ munere Conchæ
Ore petunt avido nassas, tenduntque rapacem
Faucibus extentam densata per ostia linguam,
Vt tandem bibulo tangatur acumine Strombus.
Illum autem ut totum lambendo liguriat, imo
Gutture se toto producit corpore lingua.
Hinc ubi jam satura, & dulci pinguedine læta
Intumuit, iuncis acri stat fixa dolore:
Nec valet angusto sese subducere textu.
Ipsa sibi mordax cassem struit, ipsa malorum
Caussa est, exerto cum pungit acumine lingua.
At tu producto irretitam gutture testam
Educes, rubro sparsuram sanguine lanam.
At qua Phœnices hac tempestate rubentes
Venentur Conchas, dicamus. In æquora funem
Demittunt, capitique ligant leve suber: acuto
Sed prius è junco, sparthove, aut vimine nassas
Exiguas, instar phyalæ, vel qualis hiulca
Fiscella, è lento texit quam pastor hibisco,
Compingunt, quibus ora tamen sint aspera multo
Vimine, vel circum junci s hirsuta rigescant.
At sic adversa componunt cuspide juncos,

Quo

Quo proni interius sese ipso ex ore reflectant;
Vt facilis venienti aditus sit,deinde regressus
Difficilis,spissoque viam mucrone retardent.
Has funi nassas sua per discrimina nectunt,
Imponuntque escas,altoque in gurgite linquunt.
Purpuræ,ut optatam comprendant faucibus escam,
Insiliunt nassis,prædaque fruuntur opima.
Sed cum jam saturæ remeare è vimine certant,
Cuspidibus latè juncorum arcentur acutis.
Illas Piscator cùm lutea surgit ab undis
Aurora,& terram radiis,Cœlumque retexit,
Educit lætus,pressoque papavere succum
Exprimit,Heroum niteant quo vellera fuco.
Id tibi præterea cura majore notandum,
Quò multa impensum relevet captura laborem,
Vt cassem jacias loca per saxosa, vel inter
Fœcundi cœnosa maris; nam plurima saxis
Nascitur,& pingui grandescit Purpura cœno.
Interdum nitida manibus captabis arena;
Sæpe solent ubi se Conchæ occultare rubentes.
Nunc age,piscatu qui mensis idoneus anni
Dicendum. Rutilo surgens cum Sirius astro
Emicat,& summis terram fervoribus implet,
Instrue tunc nassam, durumque ordire laborem;
Nam Canis exortu pinguescunt ubere fœtu
Purpuræ,ostriferoque tumescunt sanguine fibræ.
Insuper his,præstat tibi multam impendere curam,
Ditia muscosis ut quæras Buccina saxis;
Quandoquidem rubris ditescunt plurima gazis,
Queis Regum rutilæ possint ardere lacernæ.
Concava quin etiam Mavortis in arma feroces
Sæpe ciere viros,animosque incendere cantu
Consuevere:mari postquam piscatus ab alto
Inflavit primus Triton, fregitque Gigantes.
Nam,si vera sacro cecinerunt carmine Vates,
Cum ferrugineos Auroræ primus ad ortus
Buccina montano perflavit vertice Triton,
Ilicet insueto visæ consurgere valles

Mur-

Murmure,& intonsi Cœlo se tollere montes,
Quo magno tremefacta cohors clangore Gigantum,
Iratosque putans properare in prælia tauros,
Confestim jactis armis,atque agmine verso,
Per sylvosa fugam arripiunt,perque invia, quà illos
Ipsa sui mentita trahunt simulacra pavoris.
Sæpe ignara suæ mens est formidinis auctor,
Atque umbram ficta tantùm sub imagine pallet.
Sed tibi,quâ veniant formâ,quo picta colore,
Ostendam:veluti turbo formantur,& illis
Longior est testa,& medio stat latior orbe:
Attenuatus apex assurgit, & aspera dorso
Crusta est,& multo circùm se tubere sepit:
Parte sed adversa procurrunt margine longo,
Qua patulis incisa labris lata ora patescunt.
Interior nitido pellucida lumine candet
Altera pars testæ, & levore notabilis ipso est.
Sunt quædam peregrina, rosas quæ marmore pictas
(Nanque velut marmor dura est,& candida crusta)
Et curvæ referunt variantes Iridis orbes.
Hinc & digressus,qua sint Conchylia forma,
Quove colorato splendescat lumine Murex,
E quibus ardentem pressat Conchyta liquorem:
Caudice ab exiguo, magnoque volumine surgunt,
Et magis elato,quam Buccina,nullaque circum
Tubera,nec densis horrent Conchylia spinis:
At villosa,quibus non curvo ditia gyro
Ora;sed oblongo,velut ova, foramine blatta,
Quæ super oblongo pariter concludit amictu:
Blattaque odorifero fragrat dulcissima nardo:
Nardus enim succo Conchylia pascit odoro.
Hinc saxosa inter,nardi quà spina virescit,
Illa colorati carpunt de fluctibus Indi
Sole sub æstivo,siccà cùm Naiade,concti
Defecere lacus: Indis nam finibus ipsa
Stagna,lacusque ferunt Conchylia. quæ freta Ponti
Trans Hellen spumosa creant saxosa secundum
Litora,majori testa sublucida candent.

Talia Doris Arabs, & multo pinguia succo
Educat at fulva gignit quæ Persis in unda,
Et Babylon operosa, nigrantia desuper ardent.
Qui solida gravis è testa, densaque videtur,
Et firmis, rigidisque investit tergora clavis
Amplior, & triplici sursum mucrone rigescit:
Sed pars inferior cum turbine crevit acuto;
Ceù Pariusque lapis, candent convexa, sed intus
Concava permiscent rutilum stellata colorem,
Murex ille, suò faciet te flore beatum.
Attamen hæc species non constans omnibus una est:
Nanque hic marmoreus sublustri lumine fulget:
Totus & hic minio, & nativo purpurat ostro:
Ille striis incisus abit, quas virgula passim
Multiplici exornat textu: succingitur alter
Ensibus, & fusco rutilat convexa colore:
Lacteus hic est, atque obtuso turbine: densis
Non tamen armatur gladiis, sed tubere turget.
Atque alii, quos ipse tibi monstraverit usus:
Nanque hic non omnes cupio comprendere formas:
Nec possem, licet ipse maris sub cærula Proteus
Duceret, atque genus varium, nomenque doceret.
Attamen id non prætercam, Conchyta, probandus
Nimirum rubro qui sit tibi viscere Murex:
Optimus est, Tyrio qui gurgite, quique sub undis
Assyriis scopulosa tenet loca, fœtaque musco
Litora, & Oebalius pariter laudandus, & Afer,
Baianusque rubens, nitido Phocaicus ostro,
Et qui Getulis pinguescit syrtibus. At me
Aurea Tyrrhenas Nesis compellat ad oras,
Et mihi purpureis offert Corallia ramis.
Te sequar, ò patrii Dea litoris: ipsa repostos
Piscanti reclude sinus, quo lætus opimam
Herculea de rupe legam, tua munera, gazam,
Dum puri rident Soles, Zephyrique loquaces,
Et tænias leni diverberat unda susurro.
Quà Surrentini lunato vertice colles
Planiciem nitido florentem vere coronant,

Est

Est locus, æquoreis qui desuper imminet undis,
A Graia quondam Nympha Colomelide dictus,
Quæ, cùm Sirenes felicia regna tenebant,
Has lætas coluit sedes, & amœna vireta.
Apricis latè campis, & plurimus agris
Consitus, æterno vernant qui gramine, quique
Floribus omnigenis, & semper iaspide picti
Aspectu recreant animos, & lumina pulchro.
Insuper arboribus circum densatus opacis
Obtextu viridi ramorum protegit arua:
Et gratum æstivo præbet sub Sole levamen.
Gaudet & afflatu Zephyri, Solisque benigni
Temperie, Cœloque salubri, & Najade pura.
Ad litus magno vivæ sub fornice rupis
Est specus excisum manibus, cui plurima circum
E vivo pariter constructa sedilia saxo:
Desuper alta tegunt oleæ convexa virentes,
Atque hederæ latè serpunt, sed cærula myrtus,
Et muscus latera investit, qui molliter halans
Prædulcem grati vim naribus afflat odoris.
In specus externo sensim Cratere refusa
Se Thetis insinuat, lambitque sedilia fluctu:
Atque per ora fluens dum labitur, allilit undas,
Et pigros leni mentitur murmure rivos.
Non genuisve loci, aut aër felicior ullus
Ausonia in magna, totove beatior Orbe est,
Ducere seu placidam tranquilla per otia vitam
A morbis procul, & curis, aut forte salutem
Quærere seu velis amissam: aut reparare labantem.
Non & Thermaicæ cantes, non Thessala Tempe,
Lætaque Penei non fortunatior unda;
Nec picturato consurgens vertice Pindus,
Carminibus vatum celebrata, & numine Divûm.
Forte sub Æstatem medio dum Phœbus olympo
Libratur, radiisque incendit fervidus Orbem,
Huc omnes venere Deæ Craterides, & quæ
Circæi vicina colunt, & litora Amalphis.
In primis formosa Hyale diffusa capillum

Colla per, & niveos humeros, & candida Clotho,
Purpureis visenda genis, & floribus ardens:
Venit & Euplæ niveis succincta cothurnis,
Lubraque, Teleboisque, & Olympia, quæque beatos
Secessus, Misene, tuos coluere, Ligæa,
Atque Ephyre, nitidis incinctæ vestibus ambæ,
Ambæ puniceis religatæ pectora tæniis:
Inde Pythecusæ geminæ venere furores
Ænarie, Prochyteque, leves quarum altera Thynnos,
Altera Delphines gaudet superare natatu.
Et quæ Lucrino lustrat vicina Dicarchis,
Et Megara, & mammis venit candentibus Egle.
Adfuit inter & has Acheloisis, & bona Diva
Mergillina, caput citrorum fronde revincta,
Et latè suavem diffundens plurima odorem.
Atque aliæ, quotquot solito de more solebant
Ad Surrentinos lætæ divertere colles,
Et placidum gelido frigus captare sub antro.
Ipsa sed ante alias pulcherrima crine repexo,
Et calamo undatim intorto, flavoque sub auro
Irradiante jugo venit de divite Nesis,
Atque omnes placido Nymphas afflavit odore.
Vt sedere Deæ per sparsa sedilia musco,
Vna in sese oculos cunctarum visa sororum
Est Nesis trahere, & formosior una videri
Egregio cultu gemmarum, & divitis auri
Mirùm intertexti gemmis; uam pectora circum
Illa peregrinum religarat eburnea torquem.
Non prius è duris avulsa Corallia saxis
Exigua in segmenta recisa, poliverat arte
Egregia, atque una filis intexuit aureis.
Ergo novas aurato in torque rubescere gemmas,
Vt videre Deæ, miro novitatis amore
Correptæ, Nesida rogant Quæ munera? quique
Inventi primus fuit auctor? ubive reperta?
Talia vix dederant, cum formosissima Nesis
His dictis ingressa: Mihi Piscator Iolas
Dilectus puer est, matri dilectus & ipsi
Ne-

Nereidum, qui sæpe meas festivus ad oras
Appellit, sociisque procul, cymbaque relicta,
Quæ frondosa colo super alta cacumina tecta
Solus adit, gaudetque meas invisere sedes.
Et mihi dona maris fert Ostrea, fert & Echinos,
Et Pinnas, Onychasque, & pictas iride Conchas.
Hic nuper munus, quo non donaverat ante
Me puer, è Baiis veniens tulit: ipsa neque unquam
Aspexi: ramis & erant virgulta recurvis,
Et passim nodosa, rubroque infecta colore.
Vt mirata novum suscepi munus Iolæ,
Quæ virgulta? peto, & mediis quibus eruta in undis?
Omnigeni nam dona maris virgulta putavi.
Ille hæc: Baiano nuper de gurgite griphum
Dum trahimus, scissum, & præda spectamus inanem.
Vna sed hæc tantùm maculis virgulta ferebat
Implicita, & tenues spumosi gurgitis algas.
Quo viso de more Deos culpare Lycotas,
Et Licydas puer, & Thelgon cœpere: sed ipse
In melius casum referens, (quia sæpe sinistri
Ignaris pariunt nobis felicia casus)
Hoc sine Divorum non duxi numine factum.
Quæque indignati in fluctus demittere rursus
Non sine conviciis socii virgulta parabant,
Accepi: quæ, Nesi, tibi nunc munera porto:
Et poterunt prodesse; mihi nam numine dextro
Nescio quid magni mens augurat. Ipsa sed olli
Tunc meritas solvo grates, atque oscula libo.
Læta hinc Pausilypum, qui vates omnia novit,
Cæruleis quæcunque latent, fiuntque sub undis,
Vicina sub rupe peto & data munera monstro:
Et quæ sint, rogo, quisque esset mortalibus usus.
Non ille invitus (nostro nam captus amore est)
Respondit, totamque mihi rem ex ordine dixit.
Quam vobis, lentæ quoniam versamur in umbra,
Iam repeto. Vitreo quondam sub gurgite virgæ
Hæ fuerant scopulis adnatæ è vimine molli;
Et virides nitido rami sub marmore: baccæ

Sed candore nivem referebant: Perseus illis
Sed postquam imposuit Phorcinidos ora Medusæ,
Vim monstri,& durum tactu rapuere rigorem,
Ac simul epoto rubuerunt sanguine rami.
Hæc sed mira illis natura,sub æquore molles
Flexilibus fluitant ramis,viridique smaragdo
Persimiles.fundo sed cum tolluntur ab imo
Duritiem monstri accipiunt,liventque cruore.
Virgultis tamen hi casus fecere decorem,
Et pretium:nam vilis erat quæ marmore virga,
Iam nunc,gemma velut,pendebit candida circum
Colla puellarum,Regumque ornabit amictus,
Tuque vel imprimis facies pulcherrima torquem
Nesi,Deas uno superes quo ditior omnes:
Et simul inventi pro munere, Dia, Coralli.
(Nam sic purpureas dicent cognomine virgas)
Egregiam referes laudem, nomenque perenne.
Hinc mihi difficilem piscandi tradidit artem,
Et qui Tyrrheni gignant Corallia fluctus:
Quo polienda modo;nam cùm de caute trahuntur,
Corticibus veniunt scabris. Sic ore loquutus
In secreta Deus rediit, montemque petivit.
Ast ego litoribus nostris cùm pulcher Iolas
Appulit,& solus tecti frondosa revisit,
Quæ mihi fatidicus vates narraverat,olli
Non invita fero,& rem totam ex ordine pando.
Hic Dea conticuit:festo sed murmure Divæ
Nereides plausere omnes,& litora circum,
Et circum fluctus fremitu assensere secundo.
Hinc ubi jam nimios lux inclinata calores
Fregerat,& placido ludebant murmure venti,
E saxo Nymphæ consurrexere cavato,
Inque suas,antro, sedes rediere, relicto.
Sic primùm Tyrrhena sinu Corallia Tethys
Reddidit,& rigida cœpium de caute revelli.
Sed quibus abruptis nascantur rupibus,& quo
Sint quærenda Poli sub Sydere,non tibi multis
Expediam:longè invitat me ditior unda

Ele-

Electro,& rauco jam plaudit fonte Viadrus.
Principio ramosa ferunt virgulta Minervæ
Piscosæ rupes,habitataque litora quondam
Telebois, tepidæque reducto in gurgite Baiæ.
Illa & Sardoi servant in murice fluctus,
Quà Termus tenui labens subit æquora rivo,
Non longe Hermæis è rupibus,atque ubi saxis
Prærupium mediis Hieracum attollitur undis.
Ipsæ etiam tenui ramo,minioque coruscam
Cyrnææ sylvam generant Phorcinida cautes.
Tales in Libyco Neptunus marmore virgas
Afer habet.tales sunt & Balearide lympha,
Dat subnigra Telo,dant Sthæcades, atraque trunco
Doris Ibera creat Corallia:plurima dites
Dant & Erythræi fluctus, & Perfidos undæ,
Et freta Scyllæo semper pulsata latratu:
Nanque ingentem imo deductam gurgite plantam
Hic quondam egregii memini vidisse Coralli.
At Drapani litus contra, & Lilybeia saxa,
Læta ubi luxuriat diti Natura profundo,
Prægrandi trunco,& ramis maioribus ardent.
Hic ego,dum colles Erycis,monumentaque magni
Anchisæ,& portus,urbemque, & litora lustro,
Coralio vidi è magno,solidoque, rubroque
Affixi ligno formatum insigne Tonantis,
Et quanquam egregia sculptum foret arte, remissos
Vt patientis adhuc credas languescere vultus,
Atque animam sensim divellier:attamen ipsum
Materies superabat opus:ter dena talenta
Argenti insigni pretium fecere Corallo:
Quo non purpureo,solido nec corpore, longore
Aut magis æquato Doris submisit avara.
Quod superest,ubi jam nitidum Ver astra recludit
Obducta,& rutili radiant palearia Tauri;
Tempestas date vela Notis aptissima, & alto
Vestigare cavis virgulta rubentia saxis,
At cum terribilis Nemeæus ab æthere fulsit
Ore Leo,& multa fervens incanduit ira,

Tunc patriam præda dives piscator, adibis.
His animadversis, quæ sint piscantibus artes
Edoceo. Geminam ligno molire quadrato,
Inque crucem compone trabem, clavoque refige:
Eque gravi in medio nectatur tessera plumbo,
Pondere quo subter descendat machina Nereum.
Inde trabes multum circa, spissumque revolve
Non bene de dura contortum cannabe funem,
(Qui tibi texendus digito non latior uno est)
Ast inter truncos sic circumvolvere restim
Cura tibi, ut referat per crebra volumina gryphum.
Insuper his, duplici, solidoque liganda rudente
Machina erit cymbæ, è prora, puppique recurva.
His actis, ubi Coraliis loca fœta petisti,
Instrumenta mari demittes, aspera circum
Saxa, coloratis subter quà virgea ramis
Assurgit sylva, & partes versanda per omnes,
Sese purpureos inter quò machina truncos
Implicet. Hinc imo vi deducenda profundo est
Æquore; multa feret convulsa è murice duro
Virgulta, & lætum faciet te divite præda.
Illa sed in primis, seni dum marmore ab imo
Instrumenta manu trahitis, sit cura adhibenda,
Ne molli intortus rumpatur cannabe funis:
Nanque leves facilè mergentur in æquore cymbæ.
Suntqui marmoreum vellunt de marmore vimen
Retibus è solido juncorum vimine textis,
Cannabe vel dura, & digitali corpore torta.
Ast alii in medium nudi de puppe profundum
Prosiliunt, rigidoque secant Corallia ferro,
Aut manibus segmenta legunt, quæ retibus ipsis
Exciderant: verùm cristallo albente politos
Orbiculos oculis imponunt desuper, imo
Clarius ut fundo valeant dignoscere virgas.
Nam virgulta inter Corallina plurima sæpe
Futilis exoritur radix, mentita colorem
Coralii subnigrum, ipsique simillima ramos.
At non candentem saxo divellere sylvam
Con-

Contemnas, piscator, erit pretiosa nitore
Illa suo; quia rara magis: nec crimine Nymphæ
Tacta luit pœnas; alieno aut tincta pudore est.
Nimirum casu virgas exemit iniquo
Doris: & esse sibi jussit sua munera. Sed jam
Informata modis Siculorum machina miris
Exciderat porrò cantanti, quam tamen olim
Nunc memini Drepano me conspexisse sub alto.
At miranda hominum quæ sint inventa Sicanum,
Singula non teneo. Vos ò memorate canenti
Siculides, patriæ mihi Vos Telluris honores
Dicite, non calami desunt, non carmina vobis.
Quadratæ Crucis in medio non tessera plumbi
Inseritur, verum subjecta è parte retorto
Adnectunt lino solidum de marmore saxum.
E medio pariter per bracchia quattuor ipsa
Vimineam extendunt restim, extremisque revolvunt;
Retia & extremis addunt glomerata quaternis:
Eque jugo geminus pendet suspensus eodem
Hinc inde in medio funis, qui corpore denis
Longus erit pedibus, linis oneratus & ipse.
Alterius sed parte jugi religatus ab una
Funis erit, connexa cui stant retia quinque.
Hinc inter mediumque Crucis, saxumque retorta
Cannabe de gemina solidam, spirisque plicatam
Transennam religant prælongam passibus octo.
Hanc verò accipiat funis strictissimus alter,
Longior & centum qui passibus ire sub altum
Possit: & hic quinis distinctus partibus, una
Maior erit: reliquæ decrescunt ordine, nodisque
Excipiant sese multis, strictimque plicentur.
Inde Corallilegum cùm jam demittere ponto
Tempus, & è scopulis rubram convellere sylvam;
Adnexum juxta saxum circùmque, supraque
Retia multiplici spira, saxumque revolvunt:
Demittuntque mari tandem de puppe supinum,
Vtque trabes fundo, revolutaque retia saxum
Deferat, inque omnes sparguntur Dyctia partes.

Implicitis captura sinu Corallia ramis.
Ceu venator ubi jactu glomerata relaxat
Retia,confestim gremio comprenditur omnis,
Quæ picturatos errabat turba per agros,
Aut inter saltus complebat sydera cantu.
Sed quid,si duris impingant retia saxis,
Marmoreamque inter sylvam revoluta resistant,
Educi ut nequeant imo de gurgite,paucis
Præcipiam.Solido circum de robore primùm
Compinges,geminumque hinc inde adiungito saxũ:
Hinc latum, longumque tribus suspendere palmis
Niteris circo truncum: cui plurimus insit
Vndique per gyros è ferro clavus acuto.
(Dicitur hic Siculis patrio sermone satelles)
Huic pariter saxum, fundo quo se ferat imo,
Fune ligant valido:validoque revincitur ipse
Circus fune:mari qui mox concreditur alto.
At prius inseritur circo transenna rotundo,
Qua Corallilegum firma de puppe tenetur,
Desuper ut rectà petat instrumenta satelles,
Atque impacta cavis, tranverso retia ligno,
E scopulis multa clavorum cuspide vellat.
Tandem quisquis abis nostro de carmine doctus,
Has mihi pro cura multa, impensoque labore,
Has vellem & Musis grates,Piscator, haberes:
Coralii qui ramus erit pulcherrimus, illum
Donato Superum Reginæ: & pronus ad aras
Cum tu dona feres,hæc dicito: PARTHENI,sint hæc,
Parthenio pro vate tuo donaria dicta.
Sed me trans Alpes Arctoa ad litora dulcis
Raptat amor. juvat ire, ratis quà nulla priorum
Fecit iter,gelidis quà nec piscator arenis
Flava salutifero sublegit Succina succo.
Forsitan hoc nostro dabitur medicina dolori:
Et quæ lethiferis subter præcordia fibris
Flatibus assiduè insultat,spargitque venenum,
Succineo tandem pereat medicamine pestis.
Pestis Tartareo quà non crudelior Orco

Erupit, nigraque trahens caligine nimbum,
Eumenidumque odiis, Furiisque afflata malignis,
Omnem momento terrarum effusa per Orbem,
Proh! quantos miseris casus, stragesque creavit,
Nam non una mali gliscit violentia, centum
Diversos agit effectus, diversaque rerum
Portenta, & formas mutat vis effera centum.
Ceu Proteus (si vera canunt) sæpe assolet omnes
In rerum species, & in omnes ira figuras.
Sunt, quibus halituum densa stipante corona,
Lethifer insedit circùm præcordia pestis.
Ac velut interdum crebris assultibus arcem
Improvisa petit manus, obsessosque fatigat:
Vt sic trasmitti fossam, valloque potiri
Detur, & in capta tandem dominarier urbe.
Non aliter vitæ irrumpens ferus impetit arcem
Halitus, & terra effusus cor occupat umbra.
Excutitur primùm miser, atque horrore rigescit
Spiritus: hinc subito languescens supprimitur cor.
Ceu oleam super accensam si protinus undam
Sparseris, extemplo maior se flamma sub auras
Attollit, fremituque sonat, circumque relucet:
Sed cita deficiens mox decidit, & perit omnis.
His verò in caput exhalat tenuatus, & ipsum
Immissus cerebrum pervadit, agitque furores
In varios, miserosque modis, lacrymabile, miris
Excruciat: hi se tetris humoribus acti
Perdere amant, & sponte ruunt in flumina, & undas:
Perque ignes alii, ferroque absumere vitam
Exoptant: illi sese demittere ab alto
Præcipites voluere: hos &, quos inficit aura
Tenuior, & sensim obuelat perfusa cerebrum,
Attutum aspicies dulci languescere somno,
Exanimi similes: at nunc baccharier æde:
Ceu quos Liber agit, stimulans præcordia thyrso.
Hic risum ciet inconcinnum, & non bona verba
Effutit: digitos movet hic sine lege solutos:
Hic pedibus saltat; longa vertigine fertur

Alter, & obducta caligant lumina luce.
Nunc montes,altæque juvant in montibus umbræ,
Ac nemorum deserta colit loca solus, & omnes
Vrbanos odit strepitus,Martisque tumultus.
Alter at hic,media quamquam versetur in urbe
Solus agit vitam,atque hominum consortia spernit,
Hic colles petit apricos,& amœna vireta,
Et valles,& prata, levique sonantia rivo
Flumina,& herboso depictas margine ripas.
Versari ingenuos inter cupit ille sodales,
Ac lepidos miscere iocos, & mollia verba:
Sicque dies trahere in longum: sed si citus inde
Densior eximo exhalet vapor,omnia, rupto
Fœdere,turbantur;veluti cùm pace refracta,
Qui quondam socii fuerant,sese ilicet armis
Invadunt,acuuntque iras,& prælia miscent.
Insultat dictis mordacibus, omnia vertit
Turbidus,ore fremens, furiisque incensus iniquis,
Hac miser,atque illàc agitur: quæque ante placebant,
Odit colloquia,& simul ipsos odit amicos.
Sunt infelices alii, quibus efferus hepar
Excruciat dolor assiduè, quique humida serpens
Spargitur interdum diffusa in viscera peste.
His ventosa crepant hypocondria,creber & intus,
Proh dolor! insanos stimulis agit Æolus Euros.
Sed quot terra lues species, quot dira nocendi
Semina,quotue modos habeat,quis versibus unquam
Explicet,aut possit tantos æquare labores.
Verùm dira licet sint tot contagia morbi,
Ingentesque ferant ærumnas:attamen illud
Haud equidem nobis animo meliore ferendum est,
Quod studia in pessum (proh fata occulta Deorum!)
Atque artes simul ingenuas, Musasque dedere:
Nanque infanda lues non segnes impetit artus,
Nec molles animos,& amantes ocia vexat:
Sed quos Phœbeæ succendit gloria lauri,
Vt primos Musis annos,floremque sacrarent,
Hos illa,hos Stygio invadit lymphata furore.

Quid

Quid tantum, ò Superi, meruerunt Palladis artes
Ingenuæ, ut tanta illuvies erumperet Orco,
Qua juvenes ipso correpti in flore juventæ,
Aut eum Pieriis facerent divortia Musis,
Aut dulcem lacrymanda darent per funera vitam!
Credo equidem, malesana luem Phlegetontis ab imo
Invidiæ nuper stimulis agitata malignis
Tysiphone immisit terris; quia scilicet illa
Vndique Apollineis florentes artibus urbes
Viderat, atque necem vitiis instare supremam.
At vos Cœlicolæ purum quicunque tenetis
Æthera, & innubi fulgentes lumine Soles,
Infandam, precor, hanc terris arcete benigni
Illuviem, Stygiasque iterum detrudite in umbras;
Si vobis studia, & virtus pulcherrima cordi est.
At tu Phœbe Pater, tuque ò Tritonia Pallas;
Quandoquidem res vestra agitur; nam numine vestro
Monstratæ primùm doctæ mortalibus artes,
Ferte pii dextram, & communem extinguite pestem;
Nec sinite, ut vestros inter grassetur alumnos:
Et studia ingenti tandem collapsa ruina
Dira lues impunè trahat: desertaque passim
Flumina Permessi jaceant, Pindique beatum,
Argutumque nemus. Verum si Fata Deorum
Obsistunt immota, neque est revocabilis unquam
E terris immissa lues, ostendite si quid
Restat opis, vel quæ morbo medicina, trucem quæ
Pellere si nequeat, possit lenire dolorem.
Verùm si nec opis quidquam, nec cura relicta est
Perniciem adversus tantam, concedite id unum:
Tarda per ingenia, & quæ non solertia corda,
Atque per ignavum serpant contagia vulgus.
Sed jam ventus agit felici flamine vela,
Quo me nunc vocat Electrum, & spes certa salutis.
Oceani quondam ad litus, qua præpete cursu
Miscet Hyperboreis se fluctibus unda Viadri,
Venatu è multo defessæ, æstuque puellæ
Naiades venere, dies dum flagrat hiulco

Sydere sub Cancri,& medio Sol altus Olympo est.
Hic illæ, quoniam versantes lumina circùm
Litora sola vident, lenique silentia fluctu
Æquora,confestim tutæ formidine nulla,
Muscosa ex humeris ponunt velamina,saltuque
In mare prosiliunt alacres, tenerisque lacertis
Per vitreas undas, circùmque Electrida nabant.
Fortè ex adverso scopuli sub rupe cavata
Cærulei stabant Glauci,Phorcique petulci:
Qui placidis innare vadis ut candida spectant
Agmina,& hàc,illac niveis per cærula palmis
Ire,redire vias,atque interdum prona sub undis
Occultare caput,rursumque attollere in auras:
Et simul æquoreo conspersos rore capillos
Excutere: actutum mediis in fluctibus ignes
Proh quantos hausere Dii: crescitque repente
Ingens flamma:velut cecidit si forte favilla
Arentes inter stipulas, volat ilicet orta
Immensa in Cœlum correpto è fomite flamma.
Et jam pectus edax pervaserat æstus,& imis
Haud conclusa fibris sese malesana tenet vis.
Ergo avidi bifida scindentes marmora cauda
Insiliunt:verum pulchræ cum Naiades illos
Aspexere,metu perculsæ protinus acri,
In mediis hæsere vadis: nec quid sibi agendum
Prospiciunt: celeri cursu ne fida requirant
Litora,virgineus prohibet pudor; omnia quando
Nuda patent, tutum sed nec consistere in unda est.
Cum lacrymis ergo rorantibus, & prece multa
Nereidas,Tethynque vocant clamoribus omnes
Excitæ venere Deæ:sed dura propinqui
Brachia tendebant Dii, nec spes jam amplius ulla
Libertatis erat: quin & contraria Fata
Obstabant.lacrymis ergo permota decoris
Nereidum mater,casumque miserta Dearum,
Non ultra vitam, sed servatura pudorem
(Nam gratus Superis pudor est,& pulchrior omnem
Ipse unus vitæ superat mortalis honorem)

Pro-

Protinus in rigidas jussit durescere cautes.
Quæ, sensus quoniam superest hic unus, acerbos
Dum casus miseræ deflent, atque aspera Fata,
Muscosis stillant flaventia Succina saxis.
Frigore quæ multo concreta,æstuque marino
Sithonii vicina ferunt ad litora venti.
Hinc tu Naiadum lacrymas,quas Succina nostri,
Electrum Graii quondam dixere vocantes,
E nitidis dextra carpes,piscator, arenis
Cæsareos sicco Phœbus dum sydere menses
Permeat,obstrictisque silent strata æquora ventis.
At prius auratas innantes Doride guttas,
Nudus aquam puer ingressus sub litora coget.
Flava ubi dona legant socii,ferventque quasillis,
Ingentem domino quæstum latura superbo.
Verùm,majori turgent quæ corpore guttæ,
Et pura,rutilaque nitent flavedine succi,
Illas,si tantum meruit,seponite Vati,
Piscantes meliore vices sic Numina vobis
Piscatu reddant, Cœlumque innube serenent.
Et vobis pars laudis erit,pars muneris.illas,
Si valet ingenium Vati,si dextera pollet,
Numinis in Passi tentabo effingere vultus.
Illos & quatuor Chrysæo è gurgite lectis
Stellarum in formam nitar contexere gemmis:
Quæ totidem referant Medicæia sydera gemmæ.
At Crucis extrema sub parte exculpere Magni
Signa Ducis conabor:erunt radiante sub auro
Purpurei circum intertexti quinque Pyropi,
Inque globi effigiem facti,sextusque Smaragdus
Maior erit,super impositus; cui lilia flore
Aurato tria sculpta: tui monumenta decoris,
O Princeps MEDICÆE, Sacro quem Purpura fuco,
Tot Patrum titulis,& tot virtutibus, ipse
Insigni quibus effulges splendore per Orbem,
Promerita exornat,summisque Heroibus æquat.
Hoc tibi,si nostrum non dedignabere munus,
Stabit opus, operique addam memorabile carmen,
Cùm

Cùm non insueta regnabis sede Quirini:
Numinis inque vicem venies:vertique videbis
Omnia sub pedibus,votisque vocaberis: & cùm
Idem hominum Pater,& Rex idem,idemque Sacerdos
Summus eris, sacra qui reddas oracula Mundo.
Spes animi nec vana:futuri præscia quando
Mens Vatum,totoque calent præcordia Phœbo.
O utinam properent felicia sęcula! Vos ô
Festinate, Deæ, pernicibus aurea fusis
Vellera Divorum Fatis explere secundis:
Et citò Pontificem MEDICÆO è sanguine Mundo
Reddite,qui Patrum mores instauret avitos,
Qui sanctas renovet leges,ac fœdera firmet
Christiadum,& Scythicos qui prælia vertat in hostes.
Ast opere è tanto quotquot ramenta supersunt,
Ipse mihi tenuem nativi roris in undam
Phyllirides solvat Chiron,& plurimus igni
Ignea paulatim deducat semina ab illis,
Queis medicina malo non est præstantior ulla.
Nanque sub Auroram ter quinis pota diebus,
Materiem sensim attenuant,mucumque resolvunt:
Humoremque coquunt crudum,& frigentia corda,
Languentémque suo refovent thoraca calore:
Dira venenati nanque hæc sunt semina morbi.
Nuper ego patriæ vidi Sirenis alumnum
Maiorum insignem titulis, opibusque potentem,
Qui quanquam forma egregius, vultuque decorus,
Atque oculis formosus: erat sed maior in illo
Dos animi:nivei mores,mens candida,& acre
Ingenium, doctusque animos vincire merendo,
Pronus in officia,& leni blandissimus ore.
Hic puer egregiæ correptus laudis amore,
Se totum dulci Phœbo, Musisque sacrarat.
Et jam Parnassi per culmina, perque beatos
Permessi fontes, & apricæ flumina Cyrrhæ,
Veloci invectus biga, lustraverat omnes
Musarum sedes, diumque exhauserat œstrum.
Quin etiam arguti superaverat alta Lycæi

Victor, & astrigero cursum affectabat Olympo.
Cum juvenem improvisa (Deùm proh Numina) pestis
Invasit, totumque effudit pectore virus.
Continuo ver purpureum, lumenque juventæ
Disperiit, roseusque color defluxit ab ore:
Et ferrugineus languet puer, aureus olim
Qui fuerat, sordentque remisso lumine vultus.
Ceu rosa, nativo quæ nuper caudice secta,
Pallentes sensim demittit languida crines.
Et tandem, bacchante lue, duro puer esset
Extinctus Fato, misero ni dona dedisset
Electri Chiron calidis rorantia guttis.
Succina ter quinis vix hauserat ille diebus,
Cum niridus, mirum! confestim effulgere visus
Oris honos, roseæque iterum florescere malæ,
Et sua temperies animo, & vis reddita membris.
Languescunt veluti sicco cum flumine flores
Æstivo sub Sole, Poló si plenus ab alto
Decidat imber, aquis sitientia gramina potis,
Nativum accipiunt redivivo flore colorem.
Sed satis è clivo divertimus, & furor ater,
Et longè invisæ rapuerunt flatibus auræ:
Ianque referre pedem tempus monet: æquora gēmis
Nunc me læta vocāt: plaudúntque à gurgite Nymphæ
Chrysæo, & totus plausu responsat Eous.

FINIS.

HALIEV.

HALIEUTICORUM

LIBER X.

Sed jam me Zephyri vectant pernicibus alis
Auroræ in sedem, Rubrique ad litora ponti,
Et quà gemmiferæ rutilãt vada Persidos, & quà
Innutrit gremio nitidas Thetis Indica Conchas.
Magnum iter aggredior: sed si pulcherrima Virgo
Aspiret cœptis, veniam securus ad oras
Purpureas, Aurora, tuas: & primus opimam
Hactenus intacto furabor ab æquore prædam.
O adsis, bona Diva, levi da currere cymba
Felices Orientis aquas, ubi gemmea texam
Serta tibi, & præda faciam de divite torquem.
Quæ, cum solennes materno in litore pompas
Ducemus, sacri celebrantes annua partus,
In delubra feram voti reus. ò age, Virgo,
Sterne rati pontum, & ventis da vela secundis.
Tu vero extremi partem ne sperne laboris,
CARDENIDE, nostris semper memorande Camœnis:
Nec Margaritas pigeat procul ire legendas
Per molles Arabum tractus, Carmanaque propter
Litora, & ostrifero sub gurgite Tethyos Indæ.
Non labor incassum: quas legeris æquore, gemmæ
Munera grata tuæ sint Phyllidi, se quibus ornet
Plurima, colla novis distinguens candida baccis,
Atque novum articulis addat decus. Ergo age, mecũ
Carpe iter Oceano: iam te Chryseides, & te
Doris Erythræo compellat ab usque rubenti.

Prin-

Principio Matrum varia est natura'neque omnes
Sunt formam similes,& corpora;non & eodem
Grandescunt utero,vel fœtus ubere lactant.
Indica,quæ patrio cognomine Beiberos olim
Appellata Indis, versa quam voce Cheripon
Iam dicunt: Graio Romani nomine Concham:
Pulchrior,& pulchris Vnionibus apta creandis.
Est autem duplex harum genus:una nitenti
Argento insignis multo,& fulgore corusca:
Altera flava rubet,rutilæque simillima flammæ.
Vtraque sed levis: nec non & Pectinis instar
Aurita,& sparsim signis subtermicat aureis.
Non moles cunctis stellati corporis una
Matribus:Eoi repunt quæ gurgite Nerei.
Taprobanen juxtà,& Coryn, ditesque potentum
Sindarum scopulos,Erythræque,& Persidis oram
Prægrandi rutilant sub corpore, capta sub undis
Hic olim,ut memorant, à piscatoribus ingens
Concha fuit,qua major aquis non crevit Eois:
Quinquaginta caro pendebat gemmea pondo.
Tantum in divitias versat se læta marinas
Natura,& gemmis gaudet Thetin ire superbam.
Insignes etiam Conchas progignit in antro
Doris,Atlanteo quæ gurgite perluit Indos
Hesperios, latèque novum complectitur Orbem.
Sed conclusa sinu quas educat Amphitrite,
Quas & Hyperborei fluctus fovere sub Arcto,
Exiguo testæ rutilant sub tegmine Matres.

Præterea quæcunque colunt vicinia terræ,
Per scopulos parvæ repunt,& saxea Conchæ.
At quæ litoribus gaudent procul ire sonoris,
Maiores utero turgescunt cœlite partu.
Verum quæ magno præcellunt corpore, vasti
Longius alta secant pelagi freta: Nanque reposta
In penitis pretiosa latent; nec pervia cunctis
Ditia Naturæ sunt munera.Verum age Conchas
Nunc alias,divina ferunt quæ pignora Cœli,
Dicamus.Niveas producunt saxea gemmas

Ostrea,

Ostrea,& è Pinna baccas decerpit Acarnan.
At quæ Chrysæo sylvescunt æquore Pernæ,
Subnigram ex utero baccam, rufamque dedere.
Hanc nitidis vafer immiscet piscator: iniquum
Ceù lolium messor flaventes inter aristas.
Sæpè etiam unigenas utero fudere sorores
Musculus,& multo resplendens Mytilus ostro,
Tympanaque,& Cochleæ,spinisque armatus Echinus,
Dives Erythræa serpit qui plurimus unda.
Hinc & digressus,jubeo,piscator Eoi,
Te variam quoque progeniem cognoscere Matrum:
Nam cunctis nivei moles non corporis una est.
Turturis hic ovo par gignitur: anseris alter
Vnio grandescit, visu pulcherrimus ipso:
Qualis in Europam nunquam devectus ab Indis.
His tamen insignes auro,baccisque coruscis,
Sindæos perhibent,Reges ornare coronas:
Et Reges, Cubagua,tuos, Atlanie reposta
Ammerices qui regna tenent ditissima gemmis,
Alter avellanæ par corpore, & alter ocello
Auratæ similis candescit:cœtera turba,
Ceù granum flavæ Cereris, densatur in orbem.
Hos inter reliqui qui se inseruere, minores,
Crystalli ramenta velut:servire fugandis
Quos Chiron docuit morbis, diusque Melampus.
Nunc Margaritis, qui sit spectandus Eois
Præcipuus color,expediam.Quæ lucida Matris
Ex alvo venit,& nitidis fulgentior astris,
Censetur reliquas inter præstantior,& quæ
Purpureum velut aurum ardescit, & ignea flammam
Multa refert:verum rufo quæ tota colore,
Et fusco,nigroque micat,quam procreat altus
Bosphorus,immitesque legunt per litora Thraces,
Haud pretiosa: velut niveum nitet altera marmor
Nobilis,& multo radiat levore polita.
Quæ maculis lita cœruleis, variataque punctis
Provenit,haud equidem multũ laudanda magistro est;
Quique Caledonius venit Vnio axe sub alto

De-

Decolor,& gelidis livorem ducit ab undis.
Sed diversa modis quot sit nunc Conchea miris
Bacca,canam.lato sensim de caudice surgit
Hæc cuneata,pyrum veluti,cui nomen Elencho
Græcum est:Romani oblongam vertere vocantes.
Hæc ovo similis concrescit, & illa rotunda,
Ceù globus egregiè tornata, & levior ipso
Aspicienda Elephanto,aut Oricia Terebintho.
Hæc potior cunctis gemma est; pellucidus olim
Vnio ab ostrifera sublectus Doridos aluo
Quem Natura parens exactum sedula in orbem
Artifici digito tornaverat: undique circum
Æquus erat globus, & levore notabilis ipso.
Qui levi, ut perhibent,in saxo immobilis unquam
Momento haud uno visus consistere: verum
Hàc,illàc multis trepido pede cursibus ibat.
Non secus argenti cum vivi lucida gutta
Decidit in marmor:vel qualis in æthere stella
Voluitur,& trepidans vaga per vestigia fertur.
Longior hæc gemma est, viridemq; imitata Triorchim
Illas Concha,suos veluti labrusca racemos,
Protulit: hanc verò Graij dixere Botryten,
Hæc socios nectit partus, & corpore in uno
Punica grana refert: cognomine dicitur illa
Saurites,fœtu similis visenda lacerti.
Hæc sed multiplici bacca, squammisque renidet
Plurima:squammoso rutilat ceù piscis ab auro:
Atque aliæ:neque enim numeris comprendere refert,
Quot variis gemmam formis Natura creavit.
Nunc age,quæ vada progignant felicia Conchas,
Dicamus:quà Doris Arabs flaventibus undis
Purpurat,& rutilæ spuma lætantur arenæ,
Mille per undosos repunt Conchylia campos.
Verum quà pictis secat hinc sua Persa phaselis
Æquora,& hinc mollis, nimioque ab Sole repostus
Cursat Arabs, testis gravidæ majoribus undæ
Luxuriant,maiorque sinu nitidissimus humor
Insigni candore tumet concretus in orbem.

Ta-

Tales dives alit vicino Armusia ponto,
Et saxosa Tili qui circum spumeus æstu
Regna sonat Nereus;ditem quæ Persida gentes,
Quæque Erythræa colunt vicinia,quæque beatos,
Nile,tuos vertunt splendenti vomere campos,
Et nigri Æthiopes,pictique coloribus Indi,
Huc properant alacres, quæsitum ditia Cœli
Munera:nec segnes terrarum è margine Seres,
Non & Lysiadæ per Eoi cærula currunt
Ad lacrymas,formosa,tuas,Aurora,legendas.
Præterea Conchas gremio Thetis Inda beato
Per gemmata creat passim æquora: non tamen una
Ætheriæ cunctis generandæ gloria gemmæ
Fluctibus est,ponto quà se spatiosa per ora
Decurrens pleno Solen torrente refundit,
Et quà flaventes findit Mæsolus arenas,
Non magno veniunt visendæ corpore Conchæ.
Majores Elyræ circum purissima Testas
Marmora Doris habet: fœcundaque Matribus alta
Stoidis. Vna tamen reliquas ditissima terras
Taprobane longè superat, quæ litora passim
Eois sua læta videt candescere baccis.
Non secus ac primo cum labi sydera motu
Incipiunt, radiis latè splendere coruscis
Astrorum superi spectantur concava Cœli.
Nec minus ipsa suas Halientis proxima Conchas
Ora sinu jactat grandescere.Quà Thetis Inda
Taprobanen, Corynque suprà Pandionas undis
Alluit Agaricis, tractu jacet arida longo
Planities extensa,recurrit & usque sonantes
In scopulos,Comorine,tuos,qui vertice ab alto
Felices contrà spectas sylvescere montes.
Non cultu parens,nec fertilis ubere glebæ:
Nulla Ceres campis flavescit: nullus apricos
Bacchus alit colles:nec per campestria currunt
E summis rigui delapsi rupibus amnes.
Nec lætam sylvæ præbent pastoribus umbram:
Atque aër gravis est,& non tolerabilis æstus.

Ve-

Verum tot Cœli, sterilisque incommoda terræ
Æqua parens rerum compensat divitis undæ
Muneribus Natura. imo sub gurgite mille
Agmina Concharum vada per Crystallina ludunt.
Non alibi tantæ felici è Tethyos alveo
Proveniunt Orientis opes: captatur opum vis
Plurima, & ingentes gazæ: cognomine terram
Piscatu è multo appellant Halieutida Graij.
Quà nulla est gemmæ fœcundior. O! ubi, qui me
Doris Eoa, tuas delatum sistat ad undas,
Taprobanes inter gemmantia litora, & oram
Vndique baccatam nitidis Halieutida gemmis.
Hic ego Conchifero scrutater in æquore, dives
Doris ubi pleno lactantes ubere Matres
Educat, atque citus raperem Cœlestia dona:
Dona quibus (sint illa suo donata nitore)
O nostræ Telluris amòr, pulcherrima Virgo,
Et clarum Cœli decus, & spes unica Divùm
Divino sertum capiti, colloque monile
Candenti facerem tibi plurimus: ò age, vota,
Si quicquam mea dona placent, Regina, secunda.
Verùm age, non reliqui lateant, qui divite gaza
Gemmascunt splendente sinus. Conchylia jactat
Doris Eoa, Ophyren quæ perluit, atque Cyamben,
Et Corym, & Chrysen, & fluctifragam Perimunden.
Luciferos etiam carpunt Solenas ab alto
Velligeri Seres, & qui tenuere beati
Dites Eoo sepostas æquore Sindas.
Nec conclusa Thetis divino munere Cœli
Nostra vacat: patrio nascuntur gurgite gemmæ.
Carpit Iber nitido sub marmore: carpit & Afer
Quique levi vectus cymba tua litora, Thrace,
Lustrat, & ostriferi fauces prætentat Abydi.
Et Germanus habet Conchas, & durus Acarnan,
Et regnata tenent qui mollia rura Phalantho.
Sed quà perpetuis densatur nubibus aër
Axe sub Arctoo, plures nant Doride Testæ,
Quæ lætas pariunt baccas, glacialis Hiberne

Plurima ditescit gemmis, niveique Britanni,
Qui superum tenuere latus, candentque pruinis.
Sed jam me maria alterius ditissima Mundi,
Gemmiferique vocant amnes, atque ostrea versant
Divitias mihi læta suas. Curiana coruscis
Ditia sunt gemmis, Pariæque uberrima regna.
Quà passim molles pueri, teneræque puellæ,
Atque viri, atque senes, matrumque ignobile vulgus
Gemmatos per colla ferunt nigrantia torques,
Non illis pretiosa tamen sunt ditia Cœli
Munera: sed vili gemmas pro merce volentes
Permutant, parvoque æquant Conchylia vitro.
Ipsa nocet, quanquam pretiosis, copia rebus:
Laudantur quæ rara, alioque ex Orbe petuntur.
Flumina quin etiam Conchas, & stagna, lacusque
Producunt: non tantum auro generosa superbit
Vnda Tagi, niveos pariter devoluit Elenchos:
Et Ganges gemmis ditissimus, & vagus Indus,
Atque Adamas, & Tindus, Amazoniumq; fluentum.
Nec tantum nitido argento pellucidus ille est,
Occiduo per vasta mari qui labitur ora,
Dives alit Conchas. Scythicæ Telluris ad Ortum
Et sacer Auroræ lacus ingens, latè ubi fundo
Candida luciferæ progignunt pignora Matres.
Tales Indus habet stagnanti flumine Lama,
Atque Manus, Lotharique legunt per stagna secũdùm
Sylviferi montes Vogesi: Boijque nivosi,
Quos nigris latè perplexa Hærcinia sylvis
Ambit, & Arctoæ circumstant frigora Brumæ.
Atque alii: nec fas percurrere singula versu,
Æquoraque, fluviosque, & stagna sonantia rivis,
Divitias quibus ipsa suas Natura locavit.
Post hinc digressus, Cœli quo sydere lætas
Piscari liceat per Eoi cærula Matres,
Expediam. Clarum stellis, & vellere fulvo
Cum vectorem Helles Cœlo fulgere sereno
Aspicies, pluvioque Hyades abscondier astro,
Incipe Neptuni regnum lustrare profundum,

Et

Et legere Auroræ lacrymas, cœlestia dona.
Nec mora spumosæ perquirere Doridos antra,
Læta ubi gemmiferæ condunt sua pignora Testæ;
Quandoquidem Conchis aptissimus ille legendis
Mensis erit, sequiturque retrò qui proximus illum:
Donec ab Oceano surgat Iovis armiger ales;
Atque rudes puer in præsepia ducat Asellos;
Nam tunc cœlesti libato nectare Matres.
Maiori turgent utero,& maioribus astris.
Taprobanen juxta,ditemque Halientidos actam,
Cum nivei cernunt assurgere sydus Oloris
E pelago,& nitidis per Cœlum incedere pennis,
Sese aliò gemmata ferunt examina Matrum,
Sylva ubi cæruleis florescit lætior umbris,
Plurima muscosis surgit quæ consita saxis.
Tu quo mota ferunt sese agmina,cum citus astro
Arcturus claro consurget, & aurea vectat
Plaustra sequens,Helicenque,Lycaoniosque Triones,
Corripies, piscator, iter: te plurima quando
Expectat captura, sed ut vindemia prælis
Iam silet,Octobre exacto,tua tecta revises
Cum præda,atque focis Hyemes durabis aquosas.
His animadversis,instat iam tempus ab alto
Convectare mari prædas,artemque,modumque
Præcipio.Noto primum de litore in æquor,
Quà Matres spumosa secant freta,retia solve.
Illa autem medias pelagi mittantur in undas,
Vt multam ex alto referant tibi gurgite gazam.
Nam protensa brevi si retia rara rudente
Des pelago, vicina tenent quæ litora Conchæ
Exiguæ in prædam venient:quæ cærula longè
Alia secant, fugient tua retia. sæpe profundum
De cymba sua lina jacit piscator in æquor.
Sed prius ostriferi cingas quam ditia Nerei
Marmora,nudus aquas subterlabare natatu;
Hic ubi gemmati subeant tentoria Reges,
Et quà compellant splendentibus agmina signis
Per liquidos Glauci campos, & regna, notato.

Nanque apibus veluti Regem natura creavit,
Qui rutilis ardens squamis,& pulchrior alis
Emicat,& turmas inter supereminet omnes:
Illum aliæ venerantur apes, stipantque freqnentes
Turmatim,& circum festivo murmure plaudunt.
Non aliter Regem gemmatis provida Conchis
Constituit,cui turba minor per cærula regna
Serviat,& longo tractu comitetur euntem.
Ille colorati dux agminis: ille gubernat
Gemmiferas per læta acies vada, perque patentes
Oceani tractus: examina ponè sequuntur
Mille ducem:pictisque nitent lita tergora guttis.
Sed queis tu Regem valeas cognoscere signis,
Accipe:quæ reliquis maior se corpore pulchro
Effert Concha,notis variata, ostroque rubescit
Plurima,quam circum Titanidas ire sorores
Stipatas acie spectas, regit illa phalanges
Luciferas:illam famulantibus agmina signis
Per vitreos læto comitantur murmure campos,
Ergo ubi Neptuni per regna errare videbis
Concharum Reges, illos indagine cinge
Sollicitus;nam turba mari numerosa profundo
Captiva in litus veniet:gens tota tyrannos
Insequitur vinctos, ultroque in vincula Regum
Prona ruit stellata cohors,gaudetque ligari:
Nec iuga,quæ Reges subiere, subire recusat.
Vsque adeò magnum est,& perquam nobile Regum
Fortunas,& fata sequi; cum piscibus ipsis
Hunc stimulum dederit Natura:hunc laudis amorem,
Vt sibi turpè putent capto sine Rege vagari.
Ast hæc piscandi ratio per cærula iactis
Retibus, ingentes quanquam de gurgite prædas
Devehat,& facili constet captura labore,
Haud multū,cupido quamvis,laudanda magistro est.
Nanque ubi Ver geminum plures in retia Conchas
Immisit nodosa,famemque explevit avari;
Vix tenuem posthac prædam concedet habendam;
Sive quod exhausta piscatu Doride multo,
In-

Infœcunda maris reddantur cærula: seù quod
Semper avaritiem Natura,& damnat, & odit.
Ergo tibi (potior sit & hæc captura) sub undas
Insiliat citus Vrinator, & æquora subter
Perlustrans pretiosa legat de gurgite dona.
Sed quibus instructus campo se credat aquoso,
Præcipiam. Duplex spumantibus anchora cymbam
Instabilem tibi fundet aquis: sed decolor Indus
Piscator geminum demittit in æquora saxum
Hinc, inde, è prora, puppique, ligatque rudente.
Mox cymba è media subter longissimus æquor
Funis eat, clavoque trabi firmetur acuto:
Et funem lapis in pontum trahat, aut grave plumbũ.
His actis, cui sorte datum perquirere Nerei
Vndosi regnum, saxum sic subliget imo
Grande pedi, facilè possit quò tollier uno
Impulsu cruris, cum tempus,& ipsa petit res.
Atque olli latum succingat mantica pectus
Linea, qua prædam condat furatus opimam.
Demittunt alii contextos vimine qualos
E cymba; quos inde graves de marmore Conchis
Divitibus socii educunt. Sed tempus Eoa
Ire peregrinas captare è Doride gazas.
Ergo nudus aquas sese Vrinator in altas
Vibret,& Oceanum se mittat ad usque profundum.
Extremo subnexa pedi quò saxea ducunt
Pondera: felices & quà candescere Matres
Aspectat, celeri contendat adire natatu,
Sublectamque manu Nereo de divite prædam
Litorea citus in perà, qualove recondat.
At Conchis ubi jam multis onerata fatiscit
Mantica, proijciet saxum de crure, rudentique
Adnixus, cymba pendet qui tensus ab ipsa,
Ac fluctus pedibus pressans, se lætus in auras
Mittat,& ætherei verset sua præmia roris.
Sed quæ Conchytis vitanda pericula cautis,
Quòque modo, paucis, animos adverte, docebo:
Innumeri circum Conchas spumosa per alta

Turmatim Vituli cursant, turpesque nefando
Ore canes, latè horrendo qui cœca latratu
Antra replent, bifidaque secant freta cærula cauda,
Hos Tuberones Indi cognomine dicunt.
Qui vitreos servant salius, opibusque superbis
Invigilant, furesque procul latratibus arcent.
Nam velut extremo sylvæ sub Atlante repostæ
Hesperidum, rutilis semper nemora aurea pomis,
Servantur longo saltu, & custode Dracone,
Qui rictu, & squamis, immanique horridus orè
Excubat, & longè lucos formidine replet.
Sic diris pariter canibus, monstrisque marinis
Divitias pelagi servat Neptunus avarus.
'Has Indi suevere (canunt si vera) rapaces
Thessalico de more feras vincire canendo.
Nescio quæ pressa decantant carmina voce,
Cum matutino Cœlum rubet ignei repentè
Attoniti fugiunt, Vitulique, Canesque nefandi.
Sed cum Bepyrri juga deserit *H*esperus, & cum
Membra fatigati curant per litora nautæ,
Carminibus revocant multis, & vincula solvunt;
Ne clam nocturni irrumpant freta ditia fures,
Ac lætas populentur aquas. tu ne pius artes
Thessalicas, magicosque modos, nec carmina cura,
Carmina Tartareo quæ sunt devota tyranno.
Auxilium sed posce Deos: feliciùs illi
Divitibus procul è Conchis fera monstra fugabunt;
Sed qui supplicibus votis, precibusque vocandi,
Accipe. Cælicolùm primum regina, marisque
VIRGO parens, uno quæ temperat æquora nutu,
Atque Canes ditione premit, furibundaque Cete.
Cui tu gemmiferæ servatus pignora Matris
Dona feres, dignam capiti factura coronam.
Hinc tibi SABERIDES magno clamore vocetur;
Nam regit Oceani fluctus, regit & fera monstra;
Et quem præsentem toties in vota, precesque,
Ac facilem sensere, cavà trabe qui mare currunt
Eoum,

Eoum, Persæque, Arabesque & Iapones, & qui
Taprobanen, Sindasque colunt, ditesque Barussas.
Insuper, ut Phocas celeri adventare natatu
Aspectat Conchyta, vado se protinus imo
Emittat, sociosque iterum, cymbamque revisat.
Præterea egregio quoniam sunt prædita sensu
Ostrea, non multus fiat fragor æquore summo,
Ne celeri dilapsa fuga se cæca recondant
Antra per, & scopulos, vel murice subter opaco,
Aut condensa inter virgulta, nemusque profundum.
Quin etiam magnæ gravidis quia matribus iræ,
Cum dulce ex utero pignus sensere revelli,
Neu dextram, dum venter hiat, festinus acuto
Admoveas ori, nanque acri protinus ira
Præcident rabidæ digitos, fundentque venenum.
Tantus amor prolis servandæ, & gloria gemmæ.
Sæpè manus miseri præfecti dentibus Indi
Effudere rubro permixtam flumine vitam:
At pretium gemmis fecere: nitentior illa
Et pretiosa magis visa est, quæ sanguine multo
Piscantis stetit: Heroum ceù nobilis illa
Censetur, duro quæ venit adorea Marte
Cædibus è multis, exantlatisque periclis.
Nec minor ille labor, fluctus penetrare profundos,
Maior ubi stat præda, sinu quam Doris avaro
Occulit ima suo, atque immensis submovet undis.
Ergo colorati subeunt qui cærula nautæ,
Viribus egregijs, & forti corpore præstent,
Vt multum Nereo valeant durare sub alto:
Velocique agiles vada salsa secare natatu.
At quia difficile est vitales ætheris haustus
In longum cohibere, undasque arcere fluentes;
Idcirco durâ concludit forcipe nares,
Atque aures Indus patrio perfundit olivo,
Quò, mirùm, prohibetur aquæ via: sive bitumen
Auribus inspergit. sunt qui non dente tenaci
Volsellæ nares stringunt: sed cornea figunt
Buccina, quæque cavis exactè naribus insint.

Ipsi etiam è cymba, ut motum videre rudentem,
Piscantem socii, deducto fune, reducant.
Quin & piscanti semper sit maxima cura;
In primis regem comprendere, nam duce capto,
Totum gemmiferæ gentis captabitur agmen.
Ceù qui dura gerunt Mavortis in æquore bella,
Ipsum densa ducem medii per tela, per hostes
Aggrediuntur equis velocibus, & cita vibrant
Spicula, candentesque globos ex ære tonantis
Nanque illo, facile est acies dispergere, cæso.
Ille dolos sentit venantis, & ille cohortes
In secura maris loca ducit, & horrida subter
Densorum nemorum, aut rupe in pendente recondit;
Illo sed capto, subita formidine Matres
Correptæ, quo castra loco figenda reposto
Conveniat, trepidis vel quà se vertere signis,
Ignorant, metuuntque sibi sine rege. sub altis
Non secus ac fido sylvis, custode perempto,
Attonitæ fugiunt pecudes, nec certa sequentes
Signa ducis, mediis dispersæ saltibus errant.
Hic neque transierim tacitus, quod sedulus ipse
Non cura leviore nota; cum Conchea carpis
Munera, captarum palmis arctissimus ora
Contineas Matrum extemplo; nam protinus illæ,
Ni facias, baccam demittent: scilicet ipsam
Ne captæ pereant juvat usque amittere gemmam.
Non secus ac alacer cùm per sylvosa fugacem
Castora veloci cursu, jaculisque fatigat
Venator, rabidaque sequuntur fauce Molossi.
Ille ubi spes prærepta fugæ, se fervidus ira
Impetit, atque suis sibi dentibus inguina mordet:
Quaque petebatur cursu venantis anhelo,
Fundit odoratam præcisa per inguina gazam.
At non Arctois quà fluctibus arte Britanni
Turmatim extremi capiant Nereida Concham
Dicamus. Iuvat ætherei de semine roris
Lucida, Valliadum Princeps, tibi plectere serta,
Serta, quibus niteant regalia tempora: nam te

(Non

(Non ſunt magnorum, nec fient irrita Divum
Promiſſa, & Phœbi non me cortina fefellit)
Accipiet rurſus cum Patre Britannia regem:
Externos domini mores pertæſa ſuperbi.
Et reduces tecum Superos, rectumque, piumque
Amplectetur ovans, & avita in ſede locabit.
Editus in lucem ſi vix, puer auree, ſedes
Regnatas tot avis, tot & annis deſeris, inter
Plebeios latitans cultus; pelagoque remenſo,
Externas chara profugus genitrice ſub oras
Deſcendis, ludiſque alienâ parvulus aulâ:
Triſtia cœpta quidem, ſed quæ Fortuna ſequatur
Ingens, ſucceſſuſque habeant per maxima rerum.
Tu, puer, ut matura virum te reddidit ætas,
Perque hoſtes fuſos certamine, perque rebelles
Inſternes iter ad palmas, victorque tenebis
Regna tibi patrum titulis debenda vel armis.
At, generoſe puer, nitidis Victoria pennis
Ut venit, belloque omnem tremefeceris Arcton,
Cura tibi ſit prima, Deos in templa Latinos,
Et cultus revocare pios; ductoribus iſtis,
Victor Hyperboreo ſemper dominaberis Axe.
Interea ſertum ſtat circumtexere baccis,
Et niveo torquem collo, memorabile textum.
Litoreas propter ripas vada læta quaterni,
Aut quini ſubeunt humero tenus, inque rotundum
Diſpoſiti orbem circumſtant: manus altera contum
Suſtinet infixum fundo, quò firmius ipſo
Vortice conſiſtunt. hinc quà ſe lumine produnt
Candenti Matres, & verſicoloribus aſtris,
Veſtigant oculis: nactique ſub æquore, mira
Arte pedum digitis comprendunt molliter uncis,
Cæruleis qua crebra plicis flexura coruſcat.
At ſocii vacui dextram de gurgite prædam
Sublectam ſubiti accipiunt, conduntque caniſtris.
Sed pars extremi ſupereſt properanda laboris
Nimirum rutilas quà Matrum educere baccas
Arte queas utero, & pulchra diteſcere gaza.

Vicino primum niveas in litore Conchas
Expandes, rapido siccandas lumine Solis.
Nam sic læta aperit cum fauces arida Mater,
Sponte sua gemmas diffundet ab ore nitentes,
Qui semota colunt Perimundæ litora, multo
Aspersos sale doliolis sine Naiade dulci
Candentes ponunt Solenas: & inde ubi longo
Tempore defluxit sensim caro tabida Conchæ,
Vnio in ætherias mittit se candidus auras.
At Indi, alterius freta qui ditissima Mundi
Percurrunt, vasto quæ gurgite submovet Atlas,
Igne coquunt Conchas, cùm primum è fluctibus illas
Eduxere: suus sed non color optimus inde
Provenit, aut lævor baccis, nec tempore longo
Fulgescent; quia sponte sua cùm decidit humor
Gemmeus, egregio præstans candore coruscat
Lævior, & longo nunquam consumitur ævo.
Non secus ac dulci veniunt dotata sapore,
Quæ non invita carpuntur ab arbore poma.
Nunc age, qui primus Titanidis aurea nobis
Auroræ ostendit divino numine dona,
Atque artes tulit egregias, inventaque mira,
Expediam. Vati vos, ò Chryseides, & vos,
Agarides, monstrate viam per cærula Divæ.
Vos adyta, & pelagi sacros recludite fontes;
Nanque Deæ vos estis, & alti Numina ponti,
Numina, queis humili curvantur vertice fluctus,
Et posito clangore Noti famulantur, & Euri.
Fas mihi divitias Nerei, monstrataque Divûm
Munera, & ignotas ab origine pandere causas.
Extremo quondam, ut perhibent, piscator Eoo
Agaridum de gente fuit, cui nomen Iantho,
Chrysirhoë flava genitus Gangetide Nympha.
Ore puer formosus erat: duo sydera fronti,
Et pulchra totidem fulgebant Iride gemmæ;
Plurima purpureis vernabat gratia labris,
Admixtoque genæ sparsim candore rubebant:
Et dulcem ex oculis, tenerumque afflabat amorem.
Sed

Sed pietatis amans, illibatique pudoris
Acer erat custos, & servantissimus æqui.
Illum autem Drymo Agaridū pulcherrima Nympha
Ardebat: thalamoque sibi sociare jugali
Optarat precibus multis, & mollia sæpè
Verba dabat, si fortè animum submittere amori,
Coniugijque sacras posset succendere tædas.
Ille preces Nymphæ aversatus, & aurea verba,
Non thalamos quidquam curat, nec munera Sancti
Conjugii: fixum est animo servare pudorem.
Ergò ubi Nympha preces, & verba effundere ventis
Cognovit, nec posse animum mollire querelis,
Extremum miseris restat quod rebus in arctis,
Supplicibus tandem aggreditur pia Numina votis.
Trans magnum Oceanum, & fines Telluris Eoæ,
Exoriens quà prima dies mortalibus ægris
Affulget, radijsque beat fulgentibus Orbem,
Stat niveis latè centum suffulta columnis
Auroræ domus alta, Poloque æquata supremo
Assurgit, multa Superùm spectabilis arte,
Atque opibus dives multis. Stat desuper ingens
Argento è nitido tectum: sed concava subter
Intermixta vago scintillant lumine mille
Sydera, flammantes radijs imitata Pyropos.
Ex adamante, & fulva assurgit iaspide murus,
Cæruleis sparsim punctis distinctus, & ostro.
Cælatis intexta rosis, multoque rubescunt
Flore pavimenta: at flavo splendescit ab auro
Latè cardo, foresque auro radiante renident.
In medio delubra Deæ fulgentia gemmis
Bis senis Cœlo surgunt subnixa columnis.
Perpetuis ubi mille ardent laquearia flammis
Balsamino liquore, sacræ quæ pignora sylvæ
Dant Arabum, semperque altaria thure vaporant.
Huc se cæruleis invecta per æquora bigis
Fert Drymo, precibusque Deam compellat amicam.
Mater Eos, quæ prima diem, lucemque reducis,
Lætitiamque simul paris, & nova gaudia Mundo,

Affer opem miseræ, & nostro succurre dolori.
Tu, Dea, prædurам pueri da flectere mentem,
Qui dulces sprevit thalamos, & fœdera sancti
Conjugij, fastuque preces, & dona superbo
Contemnit Nymphæ, magno quæ sanguine Divûm
Creta est, & Divos inter, Nymphasque sorores
Agaricis latè dives dominatur in undis.
Nè sine mortales tantùm se tollere fastus,
Connubia ut Divùm contemnant. O age, Mater,
Tende manus, Drymusque tuæ miserere precantis.
Non votis injusta peto, aut inhonesta: neque unquam
Furtivum, vos, Dij, testor, meditata furorem.
Legitimum peto coniugium, & Sanctos *Hymenæos*.
Talibus orantem dictis Aurora repostis
Audiit ex adytis, Drymoque affata precantem est.
Ne dubita, Drymo, sanguis meus: ipsa ego pacem,
Auxiliumque feram certum. De gurgite gemmas,
Pignora quæ lætæ pariunt cœlestia Matres,
Et nostras olim lacrymas, nunc munera Solis,
Accipe, & aurati transfer te Gangis ad ora.
Hic tibi nativam divini roris in undam
Acre coruscantes gemmas dissolvat acetum.
Amplaque gemmato replebis pocula succo.
Non procul è fluvio, suavi quà gutture Cycni
Sæpè volant, replentque suo latè aëra cantu,
Saxo in pendenti jacet antrum, & desuper ingens
Sylva viret, rauco Zephyri quæ pulsa susurro
Optatos revocat vocali murmure somnos:
Hùc puer Oceano se se deducit ab alto,
Et dulces somnos, frigusque inquirit opacum,
Cum Sol incandet, medioque altissimus Axe est.
Hic gemmata super musco carchesia pones
Vestibulum ante ipsum, textumque è divite baccâ
Constitues juxtà torquem, quibus ilicet actis,
Antra pete, & penitus te aversam à lumine conde.
Nanque ubi piscatu è multo defessus Ianthus
Adveniet, dijque bibet nova pocula roris,
Duritiem ex animo ponet, fastumque superbum.

Quin

Quin etiam miro baccarum lumine captus,
Noscere quæ sint, & Superùm quò numine missæ,
Optabit. Tunc ipsa adytis egressa repostis,
Erudies puerum, & nostros dic, Nympha, dolores.
Adde & divinas artes, quibus æquore ab imo
Cœlesti educat prægnantes ubere Conchas.
Ipsa adero, & teneros afflabo numine sensus.
Hæc dedit: & dium Nymphæ inspiravit odorem,
Atque novam fronti lucem, & decus addidit ori.
Illa avibus levior, volucrique simillima vento
(Et volucrem faciebat amor) spumantis apertum,
Haud mora, corripuit maris æquor, & humida subter
Cærula devenit, niveasque in gurgite testas
Legit, & actutum sistit se Gangis ad ora.
Diluit hic gemmas, & dio pocula succo
Ante fores repleta locat, juxtaque sub antro
Intextum ponit torquem Oceanitide bacca.
Hinc antro in medio se aversam à luce recondit.
Forte, & jam cõsueta petens loca pulcher Ianthus
Tendebat: Charites puerum comitantur euntem.
Vtque antro propius successerat, aspicit antro
In medio gemmata sacri carchesia roris;
Ignarusque doli, sitienti protinùs ore
Nectaris exhaurit cratera, bibitque venenum.
Hinc & mirari candentes lumine gemmas
Incipit attonitus, nimioque ardescit amore
Noscere quæ sint, qui tulerit nova munera Cœli,
Sive aliquis nostro de semine, sivè Deorum.
Tunc Dea speluncæ ex adytis egressa repostis,
Matutina velut cæcis Aurora tenebris:
Aut ubi cum densa latuit sub nube, coruscat
Extemplò Sol, & terram splendoribus ambit.
Ibat odoriferis conspersa liquoribus, ibat
Mæandro undantem multo diffusa capillum
Per nive candentes humeros, & lactea colla.
Ora rubescebant minio depicta decenti,
Perfusus sed candor erat mundissimus ostro.
Lilia purpureis veluti permixta rosetis,

Conchea quin etiam candebat plurima bacca,
Marmoreo adiunctum collo decus, atque lacertis.
Vt Divam aspexit venientem pulcher Ianthus,
Restitit, heu! victusque animi mutatus ab illo est.
Quem non magnanimum devicit forma pudorem,
Si semel illa oculos tenuit conspecta morantes?
Obtutu è primo fugiat, quicunque pudicus
Esse velit, levis ipsa nocet mora. Dia maritum
His tunc alloquitur dictis, & munera Cœli
Quæ sint, quoque modo carpenda è gurgite dicit.
Filius Auroræ fuerat cognomine Memnon,
Ora niger: sed pulcher erat, nam plurimus olli
Ardebat fronti fulgor splendentior igne:
Qualis gemma nitet Carbunculus, & face multa
Irradians, noctem terris depellit opacam.
Egregiæ qui laudis amans Trojana sequutus
Arma, pharetratas Indorum in prælia gentes
Ilion ad magnum, Phrygiæque ad litora vexit,
Auxilium Priamo laturus. Ovantia sæpè
Hic puer in bellum victricibus agmina signis
Egit, & edomitis retulit spolia ampla Pelasgis.
Sed cum divinum tandem tentasset Achillem,
Ah puer infelix! ferro transfixus acuto
Occidit, incassum contrà conantibus Indis,
Vt puerum Fato eximerent, manibusque feroci
Pelidæ. sua quemque dies manet, & sua fata:
Nec virtus, neque vis duris obsistere Parcis
Vlla potest, rerum non & revocabilis ordo est.
Et jam Tithoni linquens Aurora cubile,
Non pexis de more comis, nec concolor ostro,
Sed ferrugineis surgebat lutea bigis,
Venturi ceu gnara mali, cum Vespere ab atro
Flebilis Idææ referens insigne cupressi,
Conspectus lentis properare Favonius alis.
Ilicet inspecta ferali Aurora cupresso,
Palluit, & reliquum defluxit ab ore decoris,
Obiectusque suus tristi sub imagine Memnon.
Quem postquam telis cecidisse immitis Achillei,

*A*udivit,confestim acri exanimata dolore est:
Et poterat periisse,citæ ni protinus *Horæ*
Conatæ dominam manibus fulcire labantem,
Et circumstantes fovissent flatibus Auræ.
Extemplo amissum Cœli jubar,atraque retro
Nox iterum profugas vertisset ab æquore bigas:
Ni tempestivè poscens ad fræna jugales,
Ianque fatiscentem reparasset lumine Mundum
Phœbus,& obducto pepulisset ab æthere nubes.
Verum ubi cæruleis emersit currus ab undis,
Vt Sol Auroram lacrymarum ex imbre madentem
Vidit,& è Zephyro fatum cognovit iniquum,
Constitit in medio cursu,frænoque jugales
Præcipites tenuit,radiisque effulsit opacis.
*A*spectu quo summus apex concussus Olympi
Intremuit, totusque timens expalluit æther.
Hinc casus cupiens solari Matris acerbos,
Rorantes reduci perfundens lumine guttas,
Protinus in niveas jussit concrescere Gemmas.
Sic lacrymis,Aurora,tuis,pretiumque,decusque
Multum Memnonio venit de funere. rores
Deciduos avido ceperunt gutture Conchæ,
Miratæ insolitas utero candescere baccas.
Hinc Dea multa super Gemmis, & Matribus addit,
Dum captus sermone suas puer applicat aures.
Vt matutino rotantes tempore guttas
Ore bibant,potoque tumescant nectare Conchæ.
Mox niveam pariant sobolem;nam Vespere rorem
Si libant,rufam gignunt,maculisque nigrantem.
Vtque coruscantis concussæ fulminis ictu,
Sæpè repentino,fœtu reddantur inanes.
Præterea purus Cœlo si defluat humor,
Vnio candescat;verùm sit turbida rorem
Stillet Eos,sparsim maculoso palleat ore.
Insuper ut calidi metuentes lumina Solis,
Subsidant imis in fluctibus, igneus Orbem
Dum Sol incendit radiis, atque altior hora est.
Nam nimius gemmas calor inficit, Vtque profundas

Quæ

Quæ gaudent pelagi Matres errare per undas,
Concipiant multo sobolem candore coruscam.
Difficiles docet hinc artes, quibus aurea carpat
Dona manu, ditemque ferat de gurgite prædam.
Vnio sic primum de Doride venit avara,
Atque amor inventi primus fuit author, & artem
Egregiam è Nympha pro dote accepit Ianthus.
Sed jam, CARDENIDE, explevi tua maxima jussa,
Difficilesque artes Piscandi, & Retia, & Hamos,
Et varios etiam Pisces, Testasque canebam;
Ausus & Eoo decerpere ab æquore Gemmas,
Exili, duce te, vectus super alta phaselo:
Nunc materna redux advertam ad litora proram ;
Actiacæque levi cum cymba proximus 1 oræ
(Nam suprà in sacras vetitum se tollere 2 laurus)
Succedam, longo sed proximus intervallo:
Quà me Nereidi chorus omnis, & omnis ovantum
Cœtus Olympiadum virides invitat ad umbras:
Emeritaque ardet mihi tempora cingere myrto.
Ipse & cærulea ponti spatiatus in unda,
Sirenes, niveosque inter Delphinas Apollo,
Iam nemus argutum Cyrrhæ, sylvasque relictas
Purpureo dives ramo, gemmisque revisit.

---

1 Nimirum ubi Mergillina Synceri villa. 2 Ad extremum Olympiæ ore (*Chiaia*) suprà cryptam, quæ Puteolos ducit, est Virgilij tumulus, quem juxtà sponte natam olim laurum, & per multos annos floruisse memoriæ proditum est.

FINIS.

Errata sic corrige.

Pagina 86, versu 19. lege ut in primo exemplari: Vado suevere sonanti
versu 20. Exiguas aperire Scrobes,
versu 22. His igitur Scrobibus.

Ne-

Nomina Piſcium, & Concharum alphabeticè digeſta.

ACcipiter. Miluus. *Rendenone.*
Achantias. *Peſce Palombo, ò Peſce Cane.*
Acharnas. inter Erythinos cenſetur. *Fragolino.*
Accipenſer. Maior eſt *Sturione*, Minor *Porcelletta*.
Aci vel Acus Græcorum more, nobiles ſunt *Agnglie* ignobiles *Caſtandelle* (dicuntur etiam Belong.
Acus Regales. *Cicerelli.*
Adonis. Turdus. *Tordo.*
Alauda. *Percia pietra.*
Alauſa (vide Aloſa).
Albula. *Albele*.
Alburni. *Albette. Alberino. Paſquarello.*
Aloſa. Clupea, Thriſſa, Alauſa. *Chiepa, Aloſa.*
Amia. *Ferone, Lamia.*
Ammodytes. Anglicè *Sandil*.
Anguillæ. *Anguille*.
Antaceus. Germanis *Tik*, Iſtrianis *Tok*.
Anthias. Nobis innominatus cũ Auratis confunditur.
Aper. Caper. *Peſce Porco. Peſce Baleſtra*. (vide ſub, & Zygæna.)
Aphyæ. *Cicinelli*.
Apyrenus. Anguilla exoſſis.
Aquila. *Aquila. Peſce Roſpo.*
Ardea. . . .
Arecides. *Arenghe*.
Aries, Incertum, an Aſellus, vel Monſtrum inter Cete.

Aſel-

Asellus. *Merluzzo, Pesce Asino. Naselli*, exiccatus *Baccalà*.
Asilus. Æstrum. *Tafano*.
Asper. *Aspone*.
Astacus. *Gammaro*.
Atherina. *Laterina*.
Attilus. *Adello. Adeno*.
Aulus. Conchæ species. *Cannolicchi*.
Aurata. *Orata*.
Bacchus. piscis Baccho facer ex genere *Asellorũ*.
Balæna. *Balena*.
Balani. Pholades. *Dattili*.
Barbus. Mullus. Trigle. *Treglia*.
Basiliscus. *Alauda* cristata. *Pavone*.
Belona, eadem quæ Acus.
Blennus. *Cepolla, ò Messore*.
Boops. *Boga. Vope. Rotondetta*.
Bos. *Raia grossa*.
Botris. Gemma instar botri.
Box eadem, quæ Bos.
Brinthus, & Brenthus è Mergorum genere.
Buccinum. *Cornetta. Tufa*.
Byssina. *Lana. Penna*.
Callycthys . . . .
Canes. *Pesci cani*.
Cantharon. *Cantara. Tanada*.
Caper. Aper. *Pesce Porco*. *Pesce Balestra*, (vide Sus, Zygæna.)
Capito. *Capitone, ò Squaglio*.
Carabus. Cancri genus.
Caris. Parva squilla.
Carpo. *Carpione*.
Carcharias. *Canesca, ò Lamia*.
Carcinus, sive Cancer. *Granzio*.
Castaneæ. *Castagnuole*.
Centipeda. Scolopendra. *Centopiede*.
Centina. *Porco Marino*.
Cephali. Mugiles. *Cefali*.
Cete, Belluæ, Feræ Marinæ.

Chal-

Chalcides. *Sarache.*
Channa. Hiatula. *Canne.*
Chromis. *Castagnuola:*
Chrysophrys. *Aurata.*
Cinædus. *Mafrone.*
Citharus. Rhombi species. Romæ *Foglio.*
Claria (pro Callaria) *Pesce Fico. Tenca Marina.*
Coccyx. Cuculus. *Cuoccio.*
Cochlea. *Lumaca. Maruzza.*
Coluber. *Serpe Marino.*
Conchæ echinatæ. *Cocciole rosse. Cocciole di S. Giacomo.*
Conchylium. *Sconciglio à caracò.*
Conger, vel Congrus. *Gronge.*
Coracinus. *Pesce Corvo.*
Corax. *Gallina.*
Cordyla. *Tunnacchio.*
Crocodilus. *Crocodilo.*
Cuculus. *Capone, ò Cuoccio.*
Cybiæ. Thynni maiores.
Cycnus. Piscis Cigno similis.
Cyprinus. *Burbaro, ò Carparo, ò Carpa.*
Cyrrhis, idem qui Adonis. *Tordo.*
Dactyli, qui & Donaces. *Cannolicchi.*
Delphin. *Delfino.*
Draco. *Pesce Ragno. Fragina.*
Echinometra. Echinus maior. *Rizzone.*
Echeneis. *Remora.*
Echinus. *Ancino. Rizzo.*
Elenchus. Margarita maior.
Elephas de genere locustarum. *Elefante.*
Engraules. *Alice.*
Equi. *Cavalli Marini.*
Erythinus. *Luvaro. Fragolino. Carofano. Lutrino.*
Eschara. Zoophyti species. *Lactuca Marina.*
Evops. idem qui Anthias.
Faber. *Citola. Pesce S. Pietro. Petrosparo.*
Fario. Salmo adultus (Vide Salmo.)
Farra. *Ferra, Fana. Pala.*

Ga-

Galeota, idem qui Gladius, & Xiphia. *Pesce Spada.*
Galeus. *Pesce cane* (accipitur etiam pro accipensere à nonnullis)
Glaucus. *Ricciola. Lecciola.*
Glanis. *Glagnone. Hava.*
Gobius. *Mazzone. Paganello.*
Hemerocætus. Vranoscopus. *Lucerna. Vranoscopo, Pesce Prete.*
Hepatus. *Fico, ò Fegato.*
Hepsetus. ponitur inter pisciculos, qui dicuntur *Fragaglie,*
Hiatula. Channa. *Sopracielo. Horcanna. Canno.*
Hirundo. *Rondina di mare.*
Huso. Gallis *Barbote.*
Hyppurus. *Lampuge.*
Icthyocolla. *Barbotta.*
Iulis. *Donzella, Menchia di Rè.*
Labrax. Piscis Lupus.
Lacertus. *Lacerto.*
Lagois. *Fongo Marino. Lepre di Mare.*
Lampetra. *Lampreda.* (dicitur etiam Mustela.)
Latus. nostri maris non est.
Leo. è Locustarum genere.
Lepades. *Patelle.*
Lepus. *Lepore.*
Leuciscus. *Revigliano. Orada. Streia. Strigio.*
Limaces. *Maruzze.*
Liparis. *Boccagrassella.*
Locusta. *Ragosta. Alagosta.*
Loligo. *Calamaro.* Sepiola. (dicitur etiam Theuthis)
Lucius. *Luzzo.*
Lumbrici. *Iscoli.*
Lumbus, est apud Anglos.
Lupus. *Spinola. Spigola. Varolo.* (vide Labrax)
Lutra. *Lodra.*
Lyra. *Organo. Pesce Malearmato.*
Mænus. *Menola.*
Mæna. *Menola.*
Maia. *Grancio Fellone.*

Ma-

Pho-

Phoca. *Vitello Marino.*
Phocæna. Piscis Delphino similis.
Pholades, qui & Balani. *Dattili.*
Pholis. *Bavoso.*
Phoxinus. *Morello. Pardello.*
Phycides. *Lepre. Fico. Perchia.*
Physeter, qui etiam Pristis, & Orca. *Capodoglio.*
Pigus. *Pico. Pigo.*
Polypus. *Polpo.*
Pompilus. *Pampale. Pesce letterato* (vide Hippurus.)
Pristis (vide Physeter.)
Psepta. genus ad Passerem, & Rhombum.
Psittacei. pisces plani sive spinosi, sive cartilaginei.
Psorus. *Quarracina.*
Raia. *Raia.*
Rana. *Pescatrice.*
Reversus. *Guaican* piscis Indicus.
Rhætis, piscis similis Tincæ.
Rhinobatus. *Cetola.*
Rhombus. *Rombo.*
Salar. *Salmone piccolo.*
Salmo. *Salmone vecchio*, Salar piccolo, Fario crescinte.
Salpa. *Salpa.*
Sarachus. *Aquono, Acone.*
Sargus. *Sargo, ò Saraco.*
Saurites. Gemma similis ei, quæ reperitur in ventre lacerti.
Saurus. *Sauro.*
Scarus. *Pesce Saffiro, Pauro coronato.*
Scolopax. *Pesce Vallone. Pesce Serra.*
Scombrus. *Scombro. Macarello.*
Scorpœna. *Scorfanello.*
Scorpius. *Scorfano.*
Scyena. Vmbra.
Scyllarus. *Grancitello.*
Sepia. *Seccia. Sepia.*
Serra, quæ & Vivella. Species Delphini in capite Serram habentis.
Silurus, Sturio. *Storione.*

Simus. *Na so*.
Smaris *Cerre*. *Spigaro*. *Girolo*.
Solea. *Palaia*. *Linguata*.
Solenes (quæ etiã Onyches, & Donaces) *Cappe longhe*.
Sparus. *Sparaglione*.
Sphyræna. *Luccio Marino*. *Agugiia Imperiale* (Sudis.)
Squalus. *Stretta*.
Squatina. *Pesce Squadro*.
Squilla. *Squilla*, *e Gambaro*.
Strombus. *Turbo*. *Sconciglio*.
Sturio. (Vide Silurus. Accipenser.)
Succinum. Electrum. *Ambra*.
Sudis (vide Sphyræna) *Aluzze Imperiale*.
Sus (qui etiam Orthragoriscus) *Botta*. *Mola*. *Trepestille*.
Synagris *Praio*.
Synodontes. *Dentici*.
Tænia *Cepolla rossa*.
Tellinæ. *Tonninole*.
Testæ Melænides. *Cozze negre*.
Theutis Loligo. *Calamaro*.
Thrichis. *Sarda*. *Sardella*.
Thrissa (vide *Alosa*) *Alosa*.
Thymallus. *Temolo*. o Vmbra.
Thynnus. *Tonno*. (vide Cordyla, Tritõ, Orcynus, Cybia)
Tinca. *Tenca*.
Torpedo. *Occhiatello*. *Tremolo*.
Trachurus, *Lacerto*.
Tragus. *Mustella*. *Grillo*. *Pesce Galea*.
Trigle. Mullus. Barbus. *Treglia*.
Trigon. Pastinaca. *Brucho*.
Triorchis. Gemma *Satirione*.
Tritones. Cybiæ. *Tonni grandi*.
Troglodyta. *Percia pietra*.
Trutta. *Trutta*.
Tuberones. Vituli Marini custodes Concharum á
Turbo. Strombus. *Sconciglio*.
Turdus. *Tordo*.
Tympanum, Margaritæ genus.

Viola

Viola Gallis *Eperlan*. (*no*.
Vitulus. Vide Phoca, Nepodes, & Tubero. *Vitello Mari*-
Vivella. Vide Serra.
Vmbla. *Umble. Rubetto. Salmone del Lago di Garda*.
Vmbra. *Ombrina*.
Vranoscopus. Hemerocætus, Callionymus. *Lucerna*. *Pesce Prete. Bocca in capo*.
Vulpes. *Volpe*.
Xiphia. Gladius. Galeota. *Pesce Spada*.
Zygæna. *Pesce Martello*. *Pesce Balestra*. *Magnosa*. *Cagnuolo*.

Testimonia, & judicia Illustrium virorum de Parthenio.

Ex Actis Eruditorum Parisiis Gallicè editis anno 1686, & iterum Amstelodami.

Villebrordus, Snellius, Crescentius, Morisotus, Dudlæus, Ricciolus, & Fournerius abundè de Navigatione scripserunt: nullus tamen hucusque hanc artem nobis carmine tradidit. ipsa fortasse rei difficultas cæteros hactenus ab opere distinuit. hæc verò apud Parthenium novæ rei tractandæ rationi cessit. qui opus isthuc arbitratus est, (ait ipse) si minus elegantia carminis, novitate tamen gratum eruditis futurum. Interim affirmare licebit, absque eo quod viri modestiam lædamus, huiusmodi versus mirificè illius ingenium commendare; quippe qui puri, naturales, facilesque sint: & eò magis probandi, quò difficiles sanè res, quam felicissimè explicent; quas quidem, non sine magno labore vulgari quis, patrioque sermone exponeret. hujusmodi sunt delectus, cæsioque arborum pro navium structura, quicquid ad ventos pertinet, methodus itineris exactè metiendi, ratio longitudinis, ac latitudinis investigandæ; necnon &

Ver-

Vertiginis Magneticæ Acus; sexcentęq: aliæ descriptiones necessariæ: quapropter apud nos tanta voluptate legitur, quanta & Eclogæ, quas varii argumenti ad huius operis exordium apposuit.

Ex Actis Lipsiæ editis anno 1688.

SI judicii quid ferre de Poeta hoc licet, sane is, uti ejusdem cum Marone est nominis (nam & Maro ob castimoniam dictionis, Parthenius fuit appellatus) & ejusdem cum Sannazario patriæ, ita utramque si non exæquat ex asse, certe quam felicissimè imitatur. Omnia enim tersa, & amœna in hujus sunt Piscatoriis,æque ac in illorum Eclogis. Sed de Nauticis eiusdem Parthenii quid dicemus? Sunt in illis quoque omnia eximia, vel Marone, ac Sannazario quodam non indigna.

Joannis Mabilon in Itinerario Italico.

PRimo triduo Vrbis decora cum Valletta vidimus. Hunc Antigenis nomine in suis Eclogis celebravit elegans nostri temporis Poeta Nic. Parthenius Giannettasius: *Et paulò infra:* Qui nobis librum suum de re Nautica eleganter scriptum dono dedit, vir humanitatis,& candoris non vulgaris.

Jacobi Galvæi.

Seu tu Muscosa ludis piscator in acta,
 Seu pelago puppim credere vela doces;
Sive tuos cogis pisces ad litora; notos
 Dum facis eloquio, qui latuere, tuo.
Virgilii numeris cuncti fateantur oportet
 Esse tuos numeros,magne Poëta, pares.

N. Gal-

Ad I. Galvæum cum Pictavio in Italiam proficisceretur.

QVæ tenuis, nascensque dedit, sine nomine, Musa,
Accipe pars animæ, pars fugitiva, meæ.
Illa per Hesperiæ populos, perq; æquora, tecum
Mittimus: hæc animi signa perennis erunt.
Atque utinam nobis vires in carmina crescant,
Vt tua sublimi nomina voce feram;
Nomina digna cani, * redeuntis voce Maronis,
Quem nunc Parthenope rursus, ut ante, tenet.

JACOBI LUBRANI

Ex libro V. Epigram:

Ad Nicolaum Parthenium Giannettasium

De nova Nautica epico carmine elegantissimè scribentem, quam Acerrarum Comiti dicavit.

IBit, io, plenis victrix in sæcula velis,
Ars te Nauphylacem Nautica nacta Ducem.
Phœbus, Acrostoliæque micant in puppibus omnes
Pierides, clavum dirigit ipsa Charis.
Fama dabit faciles, hilarique celeusmate ventos;
Nempe Helice fausto in Cardine fixa præit.

---

* *Parthenii apud Neapolitanos commorantis.*

Honorati Fabri ex Epistola ad Iac. Galveum.

LIbrum de re Nautica totum avidè lustravi summa cum animi voluptate; in eo quippe plures gemmas nactus sum, quam quispiam in Erithræo, vel in ora Piscariæ, ut vocant, inveniat. Dictio culta, latina, nec sine delectu: metrum nitidum, locutio probe tornata, & ornata, descriptiones amœnæ, singularis litorum, portuum, sinuum, fretorum, imo & Syrtium, nec non & Acus Magneticæ peritia: omnia demum ex larga, & docta vena ubertim profluentia summopere mihi placuerunt. Noster verò Rapinus quam lætis oculis, & quanta voluptate animi librum hunc exceperit, legerit, & relegerit, ac centies osculatus sit haud dubiè significat: nihilque tale a Cisalpinis hoc currente, & proximè lapso sæculo in publicam lucem editum esse jure censet, & opinioni meæ, quem ad eum rotundè scripserat omnino suffragatur. Vale.

Leonardi Frizon ex Epistola ad Parthenium.

TAndem aliquando Liber tuus advenit expectatissimus, & omnem vicit expectationem. nihil me jamdiu sic affecerat, quam Piscatoriorum, ac Nauticorum tuorum lectio. Et quidem vix opus ullum à Georgicis in simili genere comparandum prodiit in lucem. Veterem Italiæ laudem revocasti ab Actio, ne ultra progrediar, illo tuo, quem cæteris ego Italis carminum elegantia antepono. Gratulor itaque tibi ex animo, mi Parthenic: & miror tam præclarum opus, tam varium, tam eruditum, tam excultum semestri à te studio confectum. Amant Poetæ nostri, quibus hunc

librum ostendi, expetuntque suavissimorum lectionem poëmatum: atque ex his unus, maximè ad poësim natus, facile mecum sensit pluris esse Neapolitanum hûc vatem, quam Gallum illum, quem tu plurimi facis. Accepi etiam cum voluptate Florentissimi vestri collegii Analecta ab Erudito viro Collecta, nimirum à vobis, ut antiquioris Poëseos hæredes, posterosque non degeneres omnino decuit, vetus illa apud alios collapsa laus in integrum repetitur. Te verò, mi Parthenie, tam splendidi, felicisque Parnassi decus, & lumen intueri videor, ex quo Piscatoria, & Nautica tua accepi. Facultatem istam eleganter, expeditèque scribendi, ex animo tibi gratulor; & vires tibi quotidie precor ad opus eximium absolvendū, Halieutica nimirum; quæ quidem meliori quam Oppianus fortuna perficies, novamque præconii materiam præbebis. Vale.

Ejusdem ad Eundem.

NVnc ut de Halieuticis tuis dicam, gratulor tibi, mi Parthenie, Carmina auro, quod Oppiano fuit pro suis quondam Halieuticis annumeratum, pretiosiora. Enim vero thesaurum eruditionis profudisti, effecistique, ut deinceps Halieutica non desiderentur Ovidiana,

. . . . cui credere posset *(æmulus ille)*
Carmina cæruleos composuisse Deos.

Quæ quidem tanto hic plausu accepta sunt, quanto olim Piscatoria, & Nautica; ut jam in ore omnium, animoque verseris; Vale.

Ejusdem ex Epistola ad Jacobum Galvaum Burdigala Pictavium data.

QVoad Præceptoris tui Parthenii, quo tantum meritò gloriaris, opera attinet, jam illi significare,
rara

sam. Nauticorum opus post Georgica collocandum duxi, quibus Halieutica conjungenda, in quibus mira eruditio, & carminis elegantia. Capellæ Lyrica, & Analecta Collegii Neap. ab ipso Parthenio huc missa legi. verum hujus Piscatoria, Nautica, & *Halieutica* adamo auream in Italiam Poeseos ætatem revocantia. Vale.

Thomæ Ceva ex Epistola Riccardi Norris Angli, Mediolano Neapolim data.

APponam hic judicium Thomæ Ceva, quod quidem magni facies, cùm vir sit candidi, sincerique animi, acris ingenii, & inter poetas vel in paucis rarus. hic *Piscatoria*, & Nautica avidissimè legit: aitque opus rari ingenii, excultique esse: neque hoc sæculo simile quid in lucem editum, cui quidquam eorum desit, quæ *absolutissimi*, excultissimique poetæ sint. atque ob id se Superis gratias agere, quod tantùm Italiæ detulerint; ut jam Itali Gallos vel humanis literis superent. *Vale.*

Renati Rapini.

ATque ut dicam de Elegantissimo carmine, quod sentio, mihi visus recognoscere spiritus, & admirabile ingenium, quod spirat vester ille Sannazarius priscæ ætatis vatibus eximiis styli sui candore, & ingenuitate merito comparandus. certè non ita nunc sentio, quam cum Italiam peragrarem, quæ jam abundè laudis habet vel in uno Parthenio, in cujus opere singularis est nitor carminis cum Maroniana majestate conjunctus. Vale.

Ja-

Jacobi Sebellebroot Flandri, ex Epistola ad Josephum de Palma Hispanum Gandavo Neapolim data.

CVm primum Nicolaum Parthenium Giannettasium conveneris, hæc illi meo nomine renuncies: me scilicet opera sua Poetica, (quæ jamdiu in meas manus pervenere, quanto gaudio haud facile est judicare) summa voluptate legisse, & identidem lectitare; legique hic passim, atque inter eruditos humaniorum literarum, quorum hic (absit verbo jactantia) plurimi sunt, assiduo versari, ac summis laudibus commendari: interque antiquos aureæ ætatis vates merito accenseri. Sanè plus ille præstitit hac ætate, quam totum Belgium nostrum. Magni semper duxi, nunc maximi duco me per mensem integrum Neapoli versatum, & Virgilii sepulchrum ad Criptam Puteolanam, & Sannazarii ad Mergillinam non semel vidisse. ex his enim Magnorum Poetarum cineribus eximios illos spiritus hausit Parthenius, per quas parem illis olim gloriam jure, meritòque sortietur. Vale.

Ad Parthenium Vatem Olympicum Qui Piscatoria, & Nautica primùm, Halieutica mox complexus; jam jam Bellica parat.

Anonymi Epigramma.

SInceri Manes juxtà, Manesque Maronis,
 Hic est, quem Siren Parthenopæa tulit:
Retia Piscator, veloces Navita Puppes,
 Et miles docuit Prælia clara Ducum.

F I N I S.

